

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

REDYARD KIPLİNG

MAUQLİ

BAKİ-2017

Tərcümə edən: Mustafa Əfəndiyev

R34 Redyard Kiplinq

Mauqli. Bakı, «Təhsil», 2017, 216 səh.

İngilis yazıçısı Cozef Redyard Kiplinqin «Mauqli» povestində cəngəllikdə heyvanlar arasında böyüyən hindli uşağın başına gələn macəralardan bəhs olunur.

Ailəsini itirib cəngəllikdə təkbaşına qalan balaca oğlanı canavarlar sürüyə qəbul edirlər. Heyvanlar ona Mauqli adı verirlər. Canavar – Akela, Ayı – Balu, Bəbir – Bagira, İlan – Kaa və başqaları uşağın qayğısına qalır, mürəkkəb cəngəllik qanunlarını ona başa salırlar. Mauqli heyvanların himayəsi altında böyüyüb güclü, ağıllı bir gənc olur və qardaşlarının qayğısını çəkmək, onları qorumaq üçün sürüyə başçılıq etmək məsuliyyətini öz üzərinə götürür.

**R 4803060201 2017
053**

© «Təhsil», 2017

MAUQLİNİN QARDAŞLARI

Ata Canavar gündüz istirahətindən sonra yuxudan ayılanda saat yeddi idi. Sion dağlarında bu axşam hava çox bürkü idi. Ata Canavar qaşındı, əsnədi, yuxusunu dağıtmaq üçün keyimiş ayaqlarını bir-bir uzadaraq gər-nəşdi. Ana Canavar isə bu vaxt yekə boz başını, yerdə tər-pəşə-tərpəşə zingildəşən dörd balasının üstünə qoyub mürgüləyirdi. Bədirlənmiş ay canavar ailəsinin yaşadığı mağaranın ağzını işıqlandırmışdı.

– Uf! – deyə Ata Canavar dilləndi. – Yenə ova çıxmaq vaxtıdır.

O, dağın yamacı ilə sıçraya-sıçraya dərəyə enməyə ha-zırlaşmışdı ki, quyruğunun tükləri pırtlaşmış balaca bir kölgə girəcəyə yaxınlaşdı və hıqqıldayaraq dedi:

– Uğur olsun, ey Canavarlar Padşahı! Sənin nəcib ba-lalarına müvəffəqiyyət və ağappaq iti dişlər arzu edirəm. Qoy, onlar heç bir zaman unutmasınlar ki, bu dünyada aclar da var!

Bu, Qabyalayan Tabaki adlı çaqqal idi. Hindistanda canavarların Tabakidən zəhləsi gedir, çünki o, veyil-veyil gəzərək hara oldu burnunu soxur, söz gəzdilir, ara vurur, kənd zibilliklərində eşələnərək qabağına nə gəldi yeyir, hətta cır-cındırdan, dəri parçasından belə iyrənmir. Ancaq bunula belə, onlar Tabakidən qorxurlar, çünki o, başqa hey-vanlara nisbətən daha tez-tez quduzluq xəstəliyinə tutulur, sonra da başlayır meşədə özünü ora-bura vurmağa. Bu vaxt qabağına kim düşdü, hamını dalayır. Hətta pələng özü də balaca Tabakinin qudurduğunu görəndə qaçıb gizlənir, ona görə ki, vəhşi heyvan üçün ən pis fəlakət quduzluqdur.

Bizdə buna sudan qorxma xəstəliyi deyilir. Heyvanlar isə onu «divani», yəni quduzluq adlandırırlar və ondan öz canlarını qaçıb gizlənməklə qurtarırlar.

– Yaxşı, özün gir bax, – deyə Ata Canavar quru-quru cavab verdi. – Ancaq burada yeməyə bir şey yoxdur.

– Canavar üçün yoxdur, – deyə Tabaki hıqqıldadı, – ancaq mənim kimi xırda, aciz məxluq üçün bir parça quru sümük də böyük nemətdir. Biz çaqqallara naşükür olmaq yaraşmaz.

O, cəsarətsiz addımlarla mağaranın yuxarı tərəfinə getdi, orada üstündə ət tikələri qalmış bir parça maral sümüyü tapıb, çox məmnun halda yerə çökdü və xırıltı ilə gəmirməyə başladı.

– Çox sağ ol, yedim, doydu, – deyə o yalmana-yalmana razılıq etdi. – Nəcib balaların nə qədər qəşəngdirlər! Gözləri necə də iridir! Onların hələ nə vaxtıdır ki! Yox, yox, mən gərək unutmuyaydım ki, padşah balalarına lap doğulduqları gündən uşaq demək olmaz, onlar həmişə böyükdürlər.

Tabaki başqalarından heç də pis bilmirdi ki, uşaqları üzlərinə tərifləməkdən daha qorxulu şey yoxdur, ona görə də Ana və Ata canavarların necə pərt olduqlarına məmnuniyyətlə tamaşa edirdi.

Tabaki tutduğu pis işdən zövq alaraq bir xeyli dinməzəcə oturduqdan sonra acıqlı-acıqlı dedi:

– Böyük pələng Şirxan ovlağını dəyişib. O, indi bütün bu ayı burada, dağda ov edəcəkdir. Bunu onun özü mənə deyib.

Şirxan pələng idi. O, mağaradan iyirmi mil aralıda Vaynqanqa çayının sahilində yaşayırdı.

– İxtiyarı yoxdur! – deyə Ata Canavar qəzəblə dilləndi. – Cəngəllik Qanununa görə o, heç kimə xəbərdarlıq etmədən ovlağını dəyişə bilməz. O, on mil ətrafda bütün ovları qaçırdıb, pərakəndə salar. Mən... Mən indi ikimizin əvəzinə ov ovlamalıyam.

– Axı anası onun adını əbəs yerə Lanqri (Topal) qoy-mayıb ki, – deyə Ana Canavar sakitcə dilləndi. – Onun lap doğulduğu gündən bir ayağı axsayır. Elə buna görədir ki, həmişə ev heyvanları ovlayır. Vaynqanqa sahillərindəki kəndlərin əhalisi onun əlindən zinhara gəlirlər. İndi də bizim tərəflərə təşrif gətirib ki, burada da bütün işləri korlasın: adamlar onun dalınca düşüb meşənin hər tərəfini gəzəcəklər. Onu ələ keçirə bilməyəcəklər, amma biz gərək balalarımızla birlikdə başımızı götürüb buradan bir tərəfə qaçaq, çünki adamlar otu yandıracaqlar. Doğrusu, biz gərək bunun üçün Şirxana təşəkkür edək, yaxşı iş görüb!

– Sizin bu təşəkkürünüzü ona çatdırımmı? – deyə Tabaki soruşdu.

– Rədd ol! – Ata Canavar hiddətlə mırıldandı. – Rədd ol buradan! Get, qoy ağan ova çıxanda səni də aparsın! Bəsdır bu gün qanımızı qaraltdığın.

– Mən gedirəm, – deyə Tabaki sakitcə cavab verdi. – Siz özünüz tezliklə aşağıda cəngəllikdən Şirxanın səsinə eşidəcəksiniz. Nahaq yerə mən zəhmət çəkib bu təzə xəbəri sizə çatdırmağa gəldim.

Ata Canavar birdən qulaqlarını şəkldi: aşağıda, balaca çaya tərəf uzanan vadidən pələngin sərt, kinli, kəskin, ürəksıxıcı nəbəsi eşidildi. Onun pəncəsinə bir şey keçməmişdi. İndi bütün cəngəllik bunu bilirdi və o, azacıq belə utanmırdı.

Ata Canavar:

– Axmaq! – dedi. – Gecə ovuna gör nə cür səs-küylə başlayır! Yəqin, fikirləşir ki, bizim marallar Vaynqanqa çayının sahillərində yeyib yağlanmış kəllərin tayıdır...

Ana Canavar dedi:

– Suss! Onun bu saat ovladığı nə kəldir, nə də maral. O, insan ovlayır.

Nəriltili boğuş bir mırıltıya çevrilərək sanki eyni vaxtda hər tərəfdən eşidilirdi. Bu, həmin nəriltili idi ki, çöldə, açıq havada gecələyən meşəqıranları, qaraçıları həmişə qor-

xudur, bəzən isə onları qaçaraq birbaşa pələngin pəncəsinə keçməyə məcbur edir.

– İnsan ovlayır! – deyər Ata Canavar ağ dişlərini qıcadı.
– Məgər göllərdə qurbağa-zad azdır ki, ona insan əti yemək lazım olub, özü də bizim torpaqda?

Həmişə müəyyən bir şeyə əsaslanan Cəngəllik Qanunu yırtıcı heyvanlara, yalnız onlar öz balalarına başqasını öldürməyi öyrədərkən insan ovlamağa icazə verir. Hətta bu vaxt belə, yırtıcı heyvan mənsub olduğu sürünün və ya qəbilənin ov etdiyi yerlərdə insan öldürməməlidir. Öldürdükdə gec-tez fillərin üstündə silahlı ağ adamlar və özləri ilə sinc, fişəng, məşəl götürən yüzlərlə qara adamlar tökülüb gəlirlər. Belə olduqda cəngəlliyin bütün sakinləri üçün fəlakət başlanır. Yırtıcı heyvanlar deyirlər ki, insan bütün canlıların ən zəifi, acizidir, buna görə də ona toxunmaq ovçuya layiq iş deyil. Onlar bir də deyirlər (və bu həqiqətdə də belədir) ki, adamyeyənlər bir müddətdən sonra qotura tutulurlar, dişləri tökülür.

Cəngəllikdən gələn mırıltı səsi daha aydın eşidildi və sıçrayışa hazır olan pələngin qulaqbatırıcı «a-a-a!» nəbəsi ilə sona yetdi.

6

Sonra da pələng ulamasına bənzəməyən ulama səsi eşidildi. Bu, Şirxan idi.

– Tuta bilmədi, – deyər Ana Canavar dilləndi, – nə üçün görəsən?

Ata Canavar qaçaraq bir neçə addım mağaradan aralandıqda kolluqda eşələnən Şirxanın acıqlı səsinə eşitdi.

– Axmaq pəncələrini yandırdı. Onun ağlına bir bax ki, odunçunun tonqalı üstünə atılır! – deyər Ata Canavar fınıxırdı. – Tabaki də onun yanındadır.

Ana Canavar qulağının birini tərpədərək dedi:

– Kim isə dağa çıxır. Hazır ol.

Doğrudan da, meşənin sıx yerindən astaca xışıltı gəlirdi. Ata Canavar dal ayaqları üstə yerə çökərək sıçrayışa həzırlaşdı. Əgər siz bu vaxt ona tamaşa etsəydiniz, dünyada

ən təəccüblü bir hadisənin – canavarın sıçrayış zamanı yarıyolda necə dayanıb durduğunun şahidi olardınız. O, kimin üzərinə cumduğunu hələ görmədən irəli atıldı, lakin bir an sonra qəfildən dayandı. Məsələ belə oldu ki, canavar sıçrayaraq dörd-beş fut havaya qalxdı, sonra yenə də əvvəlki yerində aşağı endi.

– İnsandır! – deyə o mırıldadı. – İnsandır, özü də lap baladır! Bir bax!

Onun lap qabağında ağacın alçaq budağından yapışaraq çılpaq, qarabuğdayı, təzəcə ayaq açmış bir uşaq – yuyumru, yumşaq, bapbalaca bir canlı məxluq dayanmışdı. Hələ indiyə kimi bu cür körpə gecə vaxtı canavar mağarasına ayaq basmamışdı. O, Ata Canavarın gözünün içinə baxaraq güldü.

– İnsanın balası belə olurmuş? – deyə Ana Canavar soruşdu. – Mən onları hələ indiyə qədər görməmişəm. Onu bura gətir.

Öz balalarını həmişə dişində ora-bura daşımağa adət etmiş canavar lazım gələrsə, yumurtanı da basıb əzmədən dişində apara bilər. İndi də elə oldu: Ata Canavar iti dişləri ilə uşağın kürəyindən möhkəm yapışaraq gətirib öz balalarının arasına qoyduqda körpənin, hətta dərisi belə cızılmamışdı.

Ana Canavar mehriban-mehriban ona baxaraq:

– Nə balacadır! Lap ətcədir, amma necə də cürətlidir! – dedi. (Uşaq canavar balalarını o yan-bu yana sıxışdırıb, ananın isti böyründə özünə yer eləyirdi.) – Ay! O da əmir! Demək, insan balası belə olurmuş! Hansı canavar öyünüb deyə bilər ki, o, indiyə qədər öz küçükləri ilə birlikdə insan balasını da əmizdirmişdir?

– Mən eşitmişəm ki, qabaqlarda belə şeylər olub, ancaq bizim sürüdə yox. O vaxt mən hələ yoxmuşam, – deyə Ata Canavar cavab verdi. – O, hələ lap ətcədir, tükü yoxdur, mən istəsəm onu bir şapalaqla öldürərdim. Görürsən, necə baxır, özü də qorxmur.

Mağaranın ağzına düşən ay işığı söndü: Şirxanın yekə, dördkünc başı və çiyni mağaranın girəcəyini tutmuşdu. Onun dal tərəfindən Tabakinin cır səsi eşidilirdi:

– Ağa, ağa, o buraya girdi!
– Şirxan bizə çox xoş gəlib, – deyə Ata Canavar dilləndi, lakin onun gözləri hiddətlə parıldaırdı. – Şirxan nə istəyir?
– Ovunu! İnsan balası buraya girib, – deyə Şirxan cavab verdi. – Onun ata-anası qaçıb canlarını qurtardılar. Onu mənə verin.

Ata Canavar düz deyirmiş: Şirxan odunçunun tonqalı üstünə atılıb pəncələrini yandırmışdı, odur ki, indi ağrının şiddətindən daha da quduzlaşmışdı. Lakin Ata Canavar çox yaxşı bilirdi ki, pələng mağaranın dar girəcəyindən içəri keçə bilməz. Hətta Şirxan indi pərçim olduğu yerdə belə çiynini, pəncəsini tərpedə bilmirdi. Əgər bir adam çəlləyin içərisinə girib orada vuruşmaq fikrinə düşsəydi, yəqin ki, o da özünü Şirxanın indiki vəziyyətindəki kimi hiss edərdi.

Ata Canavar dedi:

– Canavarlar azad xalqdır. Onlar ancaq Sürü Başçısının dediyinə əməl eləyirlər, hər yetən zolaqlı adamyeyənlərin sözünə onlar baxmırlar. İnsan balası bizimdir. İstəsək, özümüz də onu parçalaya bilərik.

– «İstəsək, istəsək!» Mənə nə var? Öldürdüyüm kələ and olsun, mən sizin it damına oxşayan bu mağaraya burunumu soxub, öz qanuni ovumu çox gözləməyəcəyəm! Sizinlə Şirxan danışır, eşidirsinizmi?!

Pələngin göy gurultusuna bənzər nəriltisi mağaranı lərzəyə gətirdi. Ana Canavar balalarını kənara itələyib irəli atıldı, onun qaranlıqda bir cüt yaşıl ayı xatırladan gözləri Şirxanın qəzəblə yanan gözləri ilə rastlaşdı.

– Mən Rakşa (İblis) da sənə cavab verirəm: insan balası mənimdir, Lanqri, mənimlə də qalacaqdır! Heç kim onu öldürə bilməz. O, Sürüdə yaşayıb, Sürü ilə birlikdə gəzib dolanacaq, ov edəcəkdir. Ey çıpaq uşaqları ovlayan, balıq,

qurbağa qatili, səni indidən xəbərdar edirəm: bir vaxt gələcək ki, bu körpə özü səni ovlamağa çıxacaqdır! İndi isə rədd ol, yoxsa öldürdüyüm marala and içirəm (mən leş yemirəm), o dünyaya dörd ayağı axsaq gedərsən, cəngəlliyin ütölmüş bədheybət məxluqu! Rədd ol buradan!

Ata Canavar Ana Canavara heyrətlə baxırdı. O, vaxtilə beş qurd ilə ölüm-dirim davasına girib, Ana Canavarı onların əlindən aldığı artıq unutmuşdu. O vaxtlar Ana Canavar hələ Sürü ilə birlikdə gəzərkən «İblis» adını ona əbəs yerə verməmişdilər. İndi Şirxan Ata Canavardan qorxmırdı, lakin Ana Canavarla boğuşmağa cürət etmirdi, çünki bilirdi ki, üstünlük onun tərəfindədir, o davaya girsə, ya öləcək, ya da ki, öldürməmiş əl çəkməyəcəkdir. Pələng mırıldana-mırıldana dal-dalı bayıra çıxdı. Özünü genişlikdə hiss edincə yenidən nərildədi:

– Öz sahibinin qapısında hər it hürər! Baxarıq hələ, insan balasını özünə oğulluğa götürdüyünə görə Sürüyə nə cavab verəcəksən?.. Bala mənimdir, gec-tez onu yeyəcəyəm, uzunquyruq oğrular!

Ana Canavar ağır-ağır nəfəs ala-ala balalarının yanında yerə uzandı. Ata Canavar isə ona tərəf çevrilərək sərt-sərt mırıldandı:

– Şirxan bu dəfə düz deyir: insan balasını Sürüyə göstərmək lazımdır. Sən doğrudanmı, onu saxlamaq istəyirsən, Ana?

Böyürləri ağır-ağır qalxıb enən Ana Canavar dedi:

– Saxlamaq? O, gecə vaxtı tək-cə lümlüt buraya, bizim yanımıza gəlib, heç nədən qorxmayıb! Bir bax, balalarımın birini necə kənara itələdi! O axsaq qəssab bunu öldürüb, sonra da Vaynqanqa əkiləcəkdə. İnsanlar da qisas almaq üçün gəlib bizim mağaramızı dağıdacaqdılar. Soruşursan ki, onu saxlayacaqsanmı? Bəli, saxlayacağam. Sakit uzan, Bala qurbağa! Mən sənənin adını belə də qoyuram – Bala qurbağa Mauqlı. Bir zaman gələcək ki, ey Mauqlı, sən Şirxanın ardınca düşüb onu ovlayacaqsan, necə ki, o indi səni ovlayırdı.

Ata Canavar soruşdu:

– Bəs Sürü bu işə nə deyər?

Cəngəllik Qanununda aydın deyilir ki, hər bir canavar özünə ailə düzəltməkdən sonra Sürüdən gedə bilər... Ancaq bu şərtlə ki, balaları bir qədər böyüyüb yeriməyə başlayanlarda onları, adətən, ayda bir dəfə aydınlıq zamanı toplaşan Sürü Şurasına gətirib başqa qurdların hamısına göstərsin. Bundan sonra küçüklər istədikləri yerdə arxayın gəzib dolana bilərlər. Bala canavar ilk dəfə maral ovlamayıncaya qədər böyük canavarlardan heç birinin onu öldürməyə ixtiyarı yoxdur. Bunun cəzası ölümdür. Sürü qatili tapdıqda mütləq öldürür. Bir dəqiqə fikirləşdikdə görərsən ki, bu, elə belə də olmalıdır.

Ata Canavar bir müddət gözlədi, küçüklər irilib yavaş-yavaş yeriməyə başlayanda onları, Mauqlini və Ana Canavarı sürünün toplaşdığı gecələrdən birində Şura Qayasına apardı. Bu yer sıldırım bir təpənin zirvəsində idi. Buradakı iri-iri sal daşların arxasında azı yüz canavar daldalana birlərdi. Öz gücünə, cəldliyinə görə bütün Sürüyə başçı seçilmiş Akela adlı nəhəng boz bir yalquzaq qayanın üstünə sərilib uzanmışdı. Ondən aşağıda isə müxtəlif yaşda, müxtəlif rəngdə qırxdan çox canavar oturmuşdu. Burada porsuq kimi çallamış, təkbətəkdə kələ üstün gəlmiş qoca, təcrübəli canavarlardan tutmuş, üçyaşar qara əniklərə qədər hər cür canavar görmək olardı. Doğrudur, üçyaşar əniklər hələ kələ üstün gəlmək şərəfinə nail olmamışdılar, ancaq onlar bunu bacaracaqlarına şübhə etmirdilər. Yalquzaq bir ilə yaxın idi ki, sürüyə başçılıq edirdi. Cavanlığında o iki dəfə canavar duzağına düşmüşdü. Birində adamlar onu möhkəm əzişdirmiş, sonra da öldüyünü zənn edərək tullayıb getmişdilər. Odur ki, insanların xasiyyətinə, qanun-qaydalarına bələd idi. Şura Qayasında, demək olar ki, heç kim danışmırdı. Körpə küçüklər meydanın ortasında yumbalanır, oynayırdılar, onların ətrafında isə ata-anaları dairə vurub oturmuşdular. Hərdən yaşı

canavarlardan biri ağır-ağır yerindən qalxaraq bu və ya digər küçüyə yanaşır, ona diqqətlə baxdıqdan sonra yenidən səssiz addımlarla əvvəlki yerinə qayıdırdı. Bəzən ana öz balalarını başqa canavarların görməyəcəyindən qorxaraq onları burunlayıb ay işığı düşən yerə tərəf itələ-yirdi.

Akela uzandığı qayadan uladı:

– Qanun sizə məlumdur, ey canavarlar! Qanun sizə məlumdur! Yaxşı-yaxşı baxın!

Qayğıkeş analar dərhal bu sözləri təkrar etdilər:

– Baxın, yaxşı-yaxşı baxın, ey canavarlar!

Nəhayət, Ata Canavar Mauqlini meydançanın ortasına itələdi. Ana Canavar tüklərini qabartdı. Mauqli isə yerə oturdu, güldü və ay işığında parıldayan xırda daşlarla oynamağa başladı.

Akela qabaq pəncələri üstünə qoyduğu başını qaldırmadan hərdənbir:

– Baxın, ey canavarlar! – deyə təkrar edirdi.

Qayanın dalından Şirxanın boğuş nəritisi eşidildi:

– Körpə mənimdir! Verin mənə! İnsan balası Azad Xalqın nəyinə lazımdır?

12 Akela bu sözü vecinə də almayıb dedi:

– Baxın, ey canavarlar! Yadların sözünə qulaq asmaq Azad Xalqın nəyinə lazımdır? Yaxşı-yaxşı baxın!

Canavarlar ağır-ağıza verib boğuş səslə mırıldandılar, cavan dördyaşar qurdlardan biri Akelanın sözünə cavab olaraq Şirxanın sualını təkrar etdi:

– İnsan balası Azad Xalqın nəyinə lazımdır?

Cəngəllik Qanununda deyilir ki, canavar balasını Sürüyə qəbul edərkən mübahisə qalxarsa, onun xeyrinə Sürü-dən ən azı iki canavar danışmalıdır, lakin nə atanın, nə də ananın rəyi nəzərə alınır.

– Kim bu körpənin qəbul olunmasının tərəfdarıdır? – deyə Akela soruşdu. – Azad Xalqdan kim danışmaq istəyir?

Cavab çıxmadığını görüncə Ana Canavar döyüşə hazırlaşdı; o bilirdi ki, məsələ dava ilə nəticələnərsə, bu onun üçün son döyüş olacaqdır.

Lakin elə bu an Balu adlı tənbel qonur ayı dal ayaqları üstə qalxaraq donquldandı; o, başqa cinsdən olan yeganə yırtıcı heyvan idi ki, Sürü Şurasında iştirak etməsinə icazə verirdilər. Canavar balalarına Cəngəllik Qanunu öyrədən qoca Balu istədiyi bütün yerlərdə gəzib dolana bilərdi, çünki onun yediyi ancaq qoz, bal və bir də müxtəlif köklərdir.

Balu dedi:

– İnsan balası? Nə olar ki, mən onun götürülməsinə tərəfdaram. Ondan heç kimə bir ziyan dəyməz. Mən danışmaqda usta deyiləm. Ancaq sözüm həmişə doğru olur. Qoy o da Sürü ilə birlikdə gəzsin. Gəlin başqaları ilə bərabər bu körpəni də qəbul edək. Mən özüm ona təlim verərəm.

– Gərək bir başqası da danışsın, – deyə Akela dilləndi. – Balu öz sözünü dedi, o bizim körpələrin müəllimidir. Baludan başqa daha kim danışmaq istəyir?

Ortalığa qara kölgə düşdü. Bu, Bagira adlı qara bəbir idi, rəngi başdan-ayağa mürəkkəbtək qapqara olsa da, işıqda bütün başqa bəbirlər kimi, onun da dərisində xara üzərindəki yüngül naxışları andıran parlaq ləkələr nəzərə çarpırdı. Cəngəllikdə hamı Bagiranı tanıyırdı və heç kim də istəməzdi ki, onun yolunu kəssin, çünki o, Tabakitək hiyləgər, vəhşi kəl kimi hünərli, yaralı filtək qorxubilməzdi. Bununla belə, Bagiranın səsi ağac koğuşundan damcılayan yabanı bal kimi şirin, dərisi isə qu tükü kimi yumşaq idi.

– Ey Akela, ey Azad Xalq! – deyə o, mırıldandı. – Sizin yığıncağınızda iştirak etməyə mənim heç bir hüququm yoxdur, lakin Cəngəllik Qanunu göstərir ki, əgər təzə körpənin üstündə mübahisə olarsa, müəyyən məbləğə həmin körpənin həyatını satın almaq olar. Həm də Qanunda deyilmir ki, bu məbləği kim verə bilər, kim verə bilməz. Doğrudurmu?

– Elədir! Doğrudur! – deyə həmişə ac olan cavan qurd-
lar ulaşıdılar. – Qulaq asın Bagiraya! Körpə satın alına bilər.
Qanun belədir.

– Mən burada danışmağa ixtiyarım olmadığını bilirəm,
ona görə də mənə icazə vermənizi sizdən xahiş edirəm.

– Danış, danış! – deyə iyirmi yerdən qışqırdılar.

– Çılpaq bir körpəni öldürmək ayıbdır. Bundan da baş-
qa, o irilənəndən sonra sizin üçün gözəl bir əyləncə ola-
caqdır. Balu onun xeyrinə söz dedi. Mən də Balunun sözünə
bir kəl əlavə edirəm, buradan cəmi yarım mil aralıda indicə
öldürülmüş kök bir kəl... Bu şərtlə ki, siz insan balasını Qa-
nunda göstərildiyi kimi Sürüyə qəbul edəsiniz. Məgər bu,
o qədər çətin işdir?

Hay-küy qopdu, onlarca səs birdən ucaldı:

– Nə ziyanı var? Onsuz da qış yağışları zamanı öləcək-
dir. Onu günəş yandıracaqdır. Çılpaq bir qurbağa balası
bizə nə edə bilər? Qoy Sürüyə qoşulub gəzsin. Bagira, bəs
kəl haradadır? Gəlin körpəni qəbul edək!

Mauqlinin başı yenə də əvvəlki kimi xırda daşlarla oy-
namağa qarışdığından canavarların bir-birinin ardınca
yaxınlaşıb onu gözdən keçirdiklərini görmürdü. Nəhayət,
onların hamısı təpədən enib, öldürülmüş kəlin ardınca get-
di; təpədə yalnız Akela, Bagira, Balu və bir də Bala qurbağa
Mauqlinin ailəsi qaldı. Hələ də qaranlıqda Şirxanın nəyəsi
eşidilirdi. Mauqlini ona vermədiklərinə görə bərk acıq-
lanmışdı.

– Hə, hə, bir az da bərk qışqır! – deyə Bagira öz-özünə
dodaqaltı dilləndi. – Vaxt gələcək ki, bu xırdaca qurbağa
səni başqa cür qışqırmağa məcbur edəcək, əgər etməsə, on-
da demək mənim adamlardan heç başım çıxmır.

– Biz yaxşı iş gördük! – deyə Akela dilləndi. – İnsanlar
da, onların balaları da çox ağıllı olurlar. Vaxtında o bizə
kömək olacaqdır.

– Bəli, bərk ayaqda kömək edəcəkdir, çünki heç kim
Sürüyə əbədi başçı ola bilməz, – deyə Bagira təsdiq etdi.

Akela cavab vermədi. O, fikirləşirdi ki, doğrudan da, Sürünün hər bir başçısı üçün gec-tez belə bir gün gəlib çatır ki, o, yavaş-yavaş gücdən düşməyə başlayır. Tamamilə zəiflədikdə isə canavarlar onu öldürürlər, yerinə təzə başçı keçir, vaxtı gələndə onu da öldürürlər.

O, Ata Canavara dedi:

– Körpəni götür apar, onu Azad Xalqın oğlanlarına layiq tərbiyə et.

Beləliklə də, Bala qurbağa Mauqli Balunun xeyirxah sözünün və bir kəlin bahasına olaraq Sion Sürüsünə qəbul olundu.

İndi gərək siz orada düz on il, yaxud on bir il vaxt buraxasınız və bu müddətdə Mauqlinin canavarların içərisində necə qərribə bir həyat keçirdiyini özünüz təsəvvür etməyə çalışasınız, çünki biz bu barədə ətraflı nağıl etsəydik, çox-çox kitablar yazmalı olardıq. O, canavar balaları ilə birlikdə boy atıb böyüyürdü, lakin söz yox ki, onlar Mauqlidən xeyli əvvəl irilib müstəqil canavarlar oldular. Mauqli isə hələ uşaq idi. Ata Canavar öz peşəsini ona öyrədir, cəngəllikdəki hər şeyin, hər hadisənin mənasını başa salırdı. Buna görədir ki, otların hər xışiltısının, ilıq gecə mehinin hər təməsinin, ağaca qonmuş bayquşun hər səsinin, uçaraq caynaqları ilə ağacın budağına yapışan yarasanın hər hərəkətinin, göldə üzən xırdaca balığın suyu hər şappıldatmasının Mauqli üçün böyük əhəmiyyəti var idi. Təlim almadığı vaxtlarda o, günəş altında mürgüləyər, oyanıb qarnını doyurur və yenidən yuxulayardı. O, bərk istilənəndə sərinləmək üçün meşə göllərində üzərdi: könlü bal istəyəndə (Baludan öyrənmişdi ki, bal və qoz da ciyət kimi ləzzətli şeylərdir) ağaca dırmaşardı. Ağaca çıxmağın qaydasını ona Bagira göstərmişdi. Qara bəbir budağın üstündə uzanıb, onu öz yanına çağırırdı:

– Bura gəl, Balaca Qardaş!

Əvvəllər o, ərinçək meymun kimi ağacdən yapışib qalardı, lakin sonralar boz meymuntək budaqdan-budağa

cürətlə sıçramağı öyrəndi. Sürü Şura Qayasında toplaşanda orada Mauqlinin də öz yeri olurdu. O, burada hiss etdi ki, canavarlardan heç biri onun diqqətli nəzərlərinə davam gətirmir, hamısı gözlərini ondan yayındıraraq yerə dikir. Bundan sonra Mauqli əylənmək məqsədilə canavarlara diqqətlə baxmağa başladı. Bəzən elə olurdu ki, o, öz dostlarının ayağından tikan çıxardırdı – canavarlar tikandan və dərilərinə sıvaşan pıtırqandan çox əziyyət çəkirlər. Gecələri o, təpələrdən enib əkin tarlalarına gələr, daxmalarda yaşayan adamlara tamaşa edər, lakin onlara ürək qızdırmazdı. Bir dəfə Bagira qapaqlı bir qutunu ona göstərüb, bunun tələ olduğunu başa salmışdı. Qutu elə ustalıqla gizlədilmişdi ki, Mauqli az qala tələyə düşəcəkdə. O, Bagira ilə birlikdə meşənin isti və qaranlıq dərinliklərinə çəkilərək orada bütün günü yatmağı, gecə düşdükdə isə Bagiranın necə ov etdiyinə baxmağı hər şeydən artıq xoşlayırdı. Bəbir ac olanda qarşısına nə düşdü öldürürdü. Mauqli də onun kimi edirdi. Lakin uşaq irilib hər şeyi anlamağa başlayanda Bagira ona bildirdi ki, Mauqli heç vaxt ev heyvanlarına toxunmamalıdır, çünki onun özü Sürüyə kəlin həyatı bahasına qəbul olunmuşdur.

– Bütün cəngəllik sənindir, – deyə Bagira onu başa salırdı. – Gücün çatdığı hər heyvanı ovlaya bilərsən, amma həyatı bahasına xilas olduğun kəlin xatirinə heç bir ev heyvanına – nə qocasına, nə cavanına toxunmamalısan. Cəngəlliyn Qanunu belədir.

Mauqli sözsüz olaraq itaət etdi.

O, lazım olan hər bir şeyi ötəricə öyrənən, öyrəndiyini, bilik kəsb etdiyini ağına belə gətirməyən, yalnız özü üçün yemək əldə etməyin qeydinə qalan bir uşaq kimi günü-gündən boy atıb böyüyür və qüvvətlənirdi.

Ana Canavar bir dəfə ona demişdi ki, Şirxana inanmaq olmaz, gec-tez bir gün Mauqli onu öldürməli olacaqdır. Canavar balası bu məsləhəti bir an belə yadından çıxarmazdı, lakin Mauqli çıxartdı, çünki o, insan balası idi; doğ-

rudur, əgər insan dilində danışmağı bacarsaydı, özünü canavar adlandırırdı, lakin bununla belə, yenə də o, insan balası idi.

Cəngəllikdə Şirxan daima onun yolunu kəsirdi, çünki artıq Akela get-gedə qocalıb gücdən düşürdü. Topal pələng isə bu müddətdə Sion Sürüsünün cavan canavarları ilə dostlaşmışdı. İndi onlar hər yerdə Şirxanın dalınca gəzib qabağından qalanları yeyirdilər. Akelanın əvvəlki ixtiyaratı özündə olsaydı, əlbəttə, buna heç vaxt yol verməzdi. Şirxan onlara yaltaqlanaraq öz təəccübünü bildirirdi ki, necə olur bu qədər cürətli ovçular gəbərməkdə olan bir canavarın və insan balasının onlara əmr etməsinə dözlər. «Mən eşitmişəm ki, – deyirdi, – Şura zamanı siz onun gözlərinin içinə baxmağa cürət etmirsiniz». Cavan canavarlar isə hiddətlə mırıldanır və tüklərini qabardırıdılar.

Hər şeyi görə, hər şeyi eşidən Bagiraya bu barədə də bəzi şeylər məlum idi, buna görə də bir neçə dəfə Mauqliyə açıq demişdi ki, Şirxan əvvəl-axır onu öldürəcəkdir. Lakin Mauqli hey gülür və belə cavab verirdi:

– Mənim dalımda Sürü durur, mənim arxamda sən varsan. Lap elə Balunun özü də, nə qədər ərincək olsa, yenə mənim üstümdə bəzilərini pəncəsiylə əzişdirər. Mən nədən qorxmalıyam?

İsti günlərdən birində Bagiranın başına təzə bir fikir gəldi. Görünür, qulağı nə isə çalmışdı. Bəlkə də, bunu ona oxlu kirpi Saxi xəbər vermişdi. Axır ki, bir kərə yenə də Mauqli ilə ikilikdə meşənin qalınlığına çəkilmişdilər. Oğlan yerdə uzanıb başını bəbirin qəşəng qara kürəyinə söykəmişdi. Birdən Bagira dedi:

– Balaca Qardaş, neçə dəfə sənə demişəm ki, Şirxan sənə düşmənidir?

Mauqli saymağı, hesablamağı, əlbəttə, bacarmırdı, ona görə də belə cavab verdi:

– Bu palmanın üstündəki qozların sayı qədər demisən. Ancaq nə olsun ki? Mən yatmaq istəyirəm. Bagira, o ki qaldı

Şirxan, onda tovuzquşu Morun quyuğu kimi uzun quyruqdan, bir də gur səsdən başqa bir şey yoxdur.

– İndi yatmaq vaxtı deyil!.. Balu da bunu bilir, mən də, bütün Sürü də, hətta axmağın-axmağı maral da bilir. Tabaki də sənə bunu deyib.

Mauqli:

– Baho! – dedi. – Tabaki bu yaxınlarda mənim yanıma gəlib axmaq-axmaq danışdı, deyirdi ki, mən ətcə bir küçüyəm, özüm üçün yerfındığı da qazıb çıxarda bilmirəm. Mən də quyruğundan tutub onu bir-iki dəfə palma ağacına çırpıdım ki, gələcəkdə özünü bir qədər nəzakətli aparsın.

– Sən sarsaqlıq eləmişən. Tabaki araqızışdıran olsa da, ancaq sənə dəxli olan bir çox şeylərdən xəbəri var. Açıq gözlərini, Balaca Qardaş, yatma, Şirxan səni cəngəllikdə öldürməyə cürət etməz, ancaq unutma ki, Akela çox qocalmışdır. Tezliklə elə bir gün gələcəkdir ki, o daha kəl öldürə bilməyəcək və bununla da başçılıqdan düşəcək. Səni Şura Qayasında görən canavarlar da qocalıblar, cavanlarını isə topal pələng inandırıb ki, canavar sürüsündə insan balası üçün yer ola bilməz. Bir qəddərdən sonra sən irilib insan olacaqsan.

– İnsan nədir? Məgər o, öz qardaşları ilə bir yerdə gəzib dolana bilməz? – deyə Mauqli soruşdu. – Mən Cəngəllik Qanununa həmişə əməl eləmişəm. Sürüdə elə bir canavar tapmazsan ki, mən onun ayağından tikan çıxarmamış olam. Onlar hamısı mənim qardaşlarımdır!

Bagira yerdə sərələnib gözlərini yumdu:

– Balaca Qardaş, – dedi, – əlini çənəmin altına sürt.

Mauqli qüvvətli qarabuğdayı əlini uzadıb bəbirin ipək kimi hamar boynunda gəzdirdikdə parlaq dərinin altında, iri əzələlərin oyandığı yerdə tükün tökülmüş olduğunu gördü.

– Cəngəllikdə heç kim bilmir ki, mən Bagiranın, boy-nundakı bu nişan – xalta yeridir. Axı mən insanların içərisində doğulmuşam. Balaca Qardaş, mənim anam insanların içərisində, Udaypurdakı kral heyvanxanasında ölüb. Ona

görədir ki, sən hələ balaca, ətcə bir körpə olanda mən Şurada səni qurtarmaq üçün öldürdüyüm kəli onlara verdim. Bəli, mən də insanların içərisində anadan olmuşam. Mənə qəfəsdə, dəmir kasanın içində yemək verirdilər. Nəhayət, bir gecə hiss elədim ki, mən Bagirayam, bəbirəm, insanların oynucağı deyiləm. Pəncəmin bir zərbəsiylə o qıfılı qırıb qaçdım. İnsanların adətlərinə bələd olduğumdan, cəngəllikdə Şirxandan daha çox məndən qorxurlar. Düz demirəmmi?

– Hə, – deyə Mauqli təsdiq etdi, – cəngəllikdə hamı Bagiradan qorxur, hamı – Mauqlidən başqa.

– Ey insan balası, – deyə qara bəbir çox mehriban-mehriban dilləndi. – Mən öz doğma cəngəlliyimə qayıtdığım kimi, sən də Şurada öldürülməsən, əvvəl-axır bir gün insanların içərisinə, öz qardaşlarının yanına dönməlisən.

– Axı nə üçün birisi məni öldürməlidir? – deyə Mauqli soruşdu.

Bagira dedi:

– Bir mənə bax.

Mauqli onun gözlərinin içərisinə diqqətlə baxdı.

Nəhəng bəbir oğlanın nəzərlərinə tablaşmayıb başını yana çöndərdi.

– Bax bunun üçün – deyə Bagira dilləndi və bu vaxt yarpaqlar onun pəncəsi altında xışıldadı. – Hətta mən də sənin gözlərinin içinə baxa bilmirəm, hələ mən insanların arasında doğulmuşam, özüm də səni sevirəm, Balaca Qardaş. Başqaları sənə ona görə nifrət edirlər ki, sənin baxışlarına tab gətirə bilmirlər, sən ağıllısan, sən onların ayağından tikan çıxardırsan – bir sözlə, ona görə səni sevmirlər ki, sən insansan.

– Mən bunun heç birini bilmirdim, – deyə Mauqli qalın qara qaşlarını çatıb tutqun halda dilləndi.

– Cəngəllik Qanununda nə deyilir? Əvvəlcə vur, sonra səsini çıxar. Sənin elə təkcə qayğısızlığından onlar görürlər ki, sən insansan. Tədbirli ol. Ürək deyir ki, gələcək ov zamanı əgər Akelanın ağzı boş çıxsa (unutma ki, heyvan öl-

dürmək onun üçün günü-gündən çətinləşir), onda canavarlar daha Akelanın və sənin sözünə baxmayacaqlar. Onlar Cəngəllik Xalqını Şura Qayasına toplayacaqlar, o vaxt... o vaxt... Aha, mən bilirəm nə etmək lazımdır, – deyər Bagira qışqıraraq yerindən sıçradı. – Tez təpədən enib vadiyə, insanların daxmaları olan yerə get, onlardan Qırmızı Çiçək əldə elə. Onda sən mənə də, Baludan da, Sürüdəki sənə istəyən canavarlardan da güclü müttəfiqin olacaq. Qırmızı Çiçək əldə et!

Bagira Qırmızı Çiçək dedikdə odu nəzərdə tuturdu, ona görə ki, cəngəllikdə heç bir yırtıcı heyvan odu əsl adı ilə adlandırmır. Bütün vəhşi heyvanlar oddan son dərəcə qorxurlar və buna görə də ona yüzlərlə ad düzəldirlər ki, təki od sözünü dillərinə gətirməsinlər.

– Qırmızı Çiçək? – deyər Mauqli soruşdu. – Hə, bilirəm. O, qaranlıq düşəndə daxmaların qabağında bitir. Mən ondan taparam.

– Bax, insan balası bu cür danışır! – deyər Bagira iftixarla dilləndi. – Unutma ki, həmin çiçək balaca qabın içində bitir. Onu tap gətir, lazım olana kimi öz yanında saxla.

Mauqli dedi:

20

– Yaxşı! Gedirəm. Ancaq sən əminsənmi, ey mənim Bagiram, – o, qolunu bəbirin yaraşığı boynuna salıb iri gözlərinin içinə baxdı, – əminsənmi ki, bütün bunlar Şirxanın fırlıqlarıdır?

– Məni azad edən sınıq qıfıla and içirəm ki, mən buna əminəm, Balaca Qardaş!

– Onda mən də bahasına xilas olduğum kələ and içirəm ki, Şirxandan bunların əvəzini çıxacağam, həm də ola bilsin ki, artıqlamasıyla! – Mauqli bunu deyib bir sıçrayışda gözdən itdi.

«Bax, bu insandır! Bu artıq əsl insandır, – deyər Bagira təzədən yerdə uzanaraq öz-özünə danışdı. – Ey, Şirxan, sən on il bundan qabaq Bala qurbağa ovlamaq həvəsinə düşməklə nə qədər uğursuz iş tutmusan!»

Mauqli isə bu vaxt meşənin içərisiylə gedərək xeyli uzaqlaşmışdı. O, sürətlə qaçır, ürəyi sinəsində alovlanırdı. Axşam dumanı ətrafı bürüməyə başlayanda o, artıq mağaranın yanında dayanıb nəfəsini dərərək aşağıya – vadiyə baxırdı. Bala canavarlar içəridə deyildilər. Lakin Ana Canavar mağaradan öz Bala qurbağasının necə nəfəs aldığını eşidəndə onun nədənsə həyəcanlandığını anladı.

– Nə olub, oğlum? – deyə o soruşdu.

– Şirxan ağzına gələnı danışır, – deyə Mauqli cavab verdi. – Bu gecə mən şumlanmış tarlalarda ov eləyirəm.

Bundan sonra o, kolların arası ilə aşağı enib dərənin dibindəki çayın qırağına çatanda birdən dayandı. O, ov dalınca qaçan Sürünün ulaşmasını, qovulmaqda olan maralın böyürtüsünü və qorunmaq üçün dayanan ovun fırxırtısını eşitmişdi. Sonra cavan canavarların hiddətli, kinayəli səsləri gəldi:

– Akela! Akela! Qoy Yalquzaq hünərini göstərsin! Sürünün Başçısına yol verin! Üstünə atıl, Akela!

Yalquzaq canavar, görünür ki, atıldı, lakin ağzı boş çıxdı, çünki Mauqli bir-birinə toxunan dişlərin şaqqıltısını və zingilti səsi eşitdi: maral qabaq ayağı ilə canavarı vurub yıxmışdı.

Sonra nələr olacağını gözləməyərək Mauqli irəliyə doğru götürüldü. O, kəndlilərin yaşadıkları əkin yerlərinin arası ilə qaçarkən, arxadan gələn ulaşma səsi artıq güclə eşidilirdi.

Daxmanın pəncərəsi önündəki quru ot yığını içərisində gizlənən zaman o, tövşüyə-tövşüyə pıçıldayırdı:

– Bagira doğru deyirdi: sabah Akela ilə mənim ölüm-dirim günümüzdür!

Mauqli pəncərəyə qısılib gözlərini ocaqda közərən oda zillədi. O, əkinçinin arvadının gecə dəfələri yerindən qalxıb ocağa nə isə qara-qara şeylər atdığına göz qoydu, səhər açılıb yerin üzəriylə ağ dumanlar süründükdə isə Mauqli gördü ki, bir uşaq, içərisi palçıqla suvanmış hörmə dibçəyi

götürüb köz ilə doldurdu və onu çiyinə saldığı adyalın altında tutaraq tövləyə, heyvanları yemləməyə getdi.

– Elə bu? – deyə Mauqli öz-özünə dilləndi. – Əgər bu işi balaca bir uşaq da bacarırsa, onda qorxmalı bir şey yoxdur.

O, daxmanın tinini burulub uşağın qabağını kəsdi, dibçəyi əlindən qapıb bir andaca dumanın içində yox oldu. Uşaq qorxusundan ağladı. Mauqli arvadın etdiyi kimi odu üfürə-üfürə deyirdi:

– İnsanlar mənə çox oxşayırlar. Əgər bunu yemləməsən, ölər.

Mauqli bunu deyib qırmızı közlərin üstünə budaq və quru ağac qabıqları atdı. Təpələrə tərəf qalxarkən yarı yolda Bagira ilə rastlaşdı. Səhər-səhər onun üstünə qonmuş şəh damcıları almaz kimi parlayırdı.

– Akela yaxşı sıçraya bilməyibdir, – deyə bəbir Mauqliyə xəbər verdi. – Onlar bu gecə yalquzağı öldürərdilər, ancaq iş burasındadır ki, onlara sən də lazımsan. Səni təpələrdə axtarırdılar.

– Mən şumlanmış tarlalardaydım. Mən hazıram. Bax! – Mauqli içərisində od olan dibçəyi başı üzərində yuxarıya qaldırdı.

– Çox yaxşı! Bilirsən nə var: mən görmüşəm ki, insanlar quru budağı bunun içinə soxurlar, onda budağın ucunda Qırmızı Çiçək açılır. Sən qorxmursan ki?

– Yox! Nədən qorxacağam? İndi mən xatırlayıram, bəlkə də, bunu yuxuda görmüşəm. Mən hələ canavar olmayanda tez-tez Qırmızı Çiçəyin yanında uzanırdım, isti vururdu xoşhallanırdım.

Həmin gün Mauqli səhərdən axşama kimi mağarada oturdu. O, içində od olan dibçəyin keşiyini çəkir, közün üstünə quru budaqlar atır, necə alışıb-yandığına tamaşa edirdi. Nəhayət, ürəyinə yatan bir budaq seçdi. Axşam Tabaki mağaranın ağzına gəlib Mauqlini Şura Qayasına tələb etdiklərini xeyli qaba bir tərzdə xəbər verdikdə, oğlan elə qəhqəhə çəkib güldü ki, çaqqal dərhal əkildi. Mauqli hələ də gülməkdə davam edərək qalxıb Şuraya getdi.

Yalquzaq canavar Akela öz qayasının yanında uzanmışdı. Bu onu göstərirdi ki, Sürü başçısı yeri boşdur. Şirxan isə öz quyruqbulayanları ilə birlikdə o yan-bu yana gəzinir və onların yaltaqlığından məmnun olduğunu gizlətmirdi. Bagira içi közlə dolu olan dibçəyi dizlərinin arasında tutmuş Mauqlinin yanında uzanmışdı. Hamı toplaşandan sonra Şirxan danışmağa başladı. Akelanın güclü vaxtlarında pələngin, əlbəttə, buna cəsarəti çatmazdı.

– Onun ixtiyarı yoxdur! – deyə Bagira pıçıldadı. – Ona belə də deyərsən. O, it oğludur, o saat qorxacaq.

Mauqli sıçrayıb ayağa qalxdı.

– Azad Xalq! – deyə qışqırdı. – Məgər Şirxan sürünün başçısıdır? Məgər pələng bizim başçımız ola bilər?

– Başçının yeri hələ boşdur, məndən isə xahiş ediblər ki, danışım... – deyə Şirxan sözə başladı.

Mauqli:

– Kim xahiş edib? – dedi. – Məgər biz hamımız çaqqalıq ki, bu qəssabın qabağında quyruq bulayaq? Sürü özü başçı seçər, bunun başqalarına heç bir dəxli yoxdur.

O yan-bu yandan ulaşıdılar:

– Səsini kəs, insan balası!

– Yox, qoy danışsın! O, həmişə bizim Qanuna riayət eləyib.

Nəhayət, qoca canavarlar mırıldandılar.

– Qoy, Ölü Canavar danışsın!

Sürü başçısı ovu əldən buraxanda onu ömrünün axırına kimi Ölü Canavar adlandırırlar, ölümü isə çox gözləməli olmur.

Akela könülsüz-könülsüz başını qaldırdı:

– Azad Xalq və siz, ey Şirxanın çaqqalları, eşidin! On iki il mən sizi ova aparmışam, ovdan gətirmişəm və bu müddət ərzində sizin heç biriniz nə duzağa düşüb, nə də ki, şikəst olub. İndi isə ovda ağzım boş çıxdı. Bunun necə bir qurğu olduğunu siz özünüz bilirsiniz. Məni yorulmamış maralın üstünə salışdırdılar ki, gücsüzlüyüm aşkar olsun.

Bu, çox məharətlə düzəldilmişdi. İndi sizin məni buradaca, Şura Qayasında öldürməyə ixtiyarınız var. Ona görə də soruşuram: sizlərdən kim irəli durub yalquzaq canavarın işini bitirər? Cəngəllik Qanununa görə mənim ixtiyarım var tələb eləyim ki, üstümə bir-bir gələsiniz.

Aralığa uzunsürən bir sükut çökdü. Canavarlardan heç biri Akela ilə ölüm-dirim mübarizəsinə girişməyə cürət etmirdi. Nəhayət, Şirxan mırıldandı:

– Bu dişsiz axmaq bizim nəyimizə lazımdır? O, onsuz da öləcəkdir! Amma bax insan balasının ömrü bu dünyada çox uzandı. Azad Xalq, o lap əvvəldən mənim qənimətim idi. Onu mənə qaytarın. Sizin onun qarşısında etdiyiniz dəlicəsinə mütiliyi görmək mənim üçün iyrəncdir. On ildir ki, o cəngəlliyə qarışıqlıq salır. Onu mənə qaytarın, yoxsa ova həmişə buralarda çıxacağam, sizə bir parça sümük də qoymayacağam qalsın. O insandır, insan balasıdır, mən ona bütün varlığım ilə nifrət edirəm!

Bu vaxt Sürünün yarından çoxu ulaşmağa başladı.

– İnsan! İnsan! İnsan bizim nəyimizə gərəkdir? Qoy çıxıb getsin özününkülərin yanına!

– Sonra da kəndlərin adamlarını bizim üstümüzə qaldırsın? – deyə Şirxan bağırdı. – Yox, onu mənim özümə qaytarın! O insandır, buna görə də bizim heç birimiz onun gözlərinin içinə baxmağa cəsarət etmirik.

Akela yenə də başını qaldıraraq dedi:

– O, bizimlə birlikdə yem yeyib, bizimlə birlikdə yatıb, bizimlə birlikdə ov dalınca qaçıbdır. O, bir dəfə də olsun Cəngəllik Qanununu pozmayıb.

– Bundan da başqa onu Sürüyə götürəndə mən bir kəl cəmdəyi vermişəm. Kəlin maliyyəti çox deyil, ancaq aralıqda Bağiranın şərəfi var, onun uğrunda, yəqin ki, çarpışmağa dəyər, – deyə qara bəbir olduqca mülayim bir səslə mırıldadı.

– On il bundan qabaq kəl verib! – deyə sürüdəkilər dişlərini qıcatdı. – On ildən qalma sür-sümüklə bizim nə işimiz?

– Bəs Sürünün verdiyi söz?! Bununladamı işiniz yoxdur? – deyə Bagira də ağ dişlərini göstərdi. – Buna görəmi özünüzü Azad Xalq adlandırırırsınız?!

– Heç vaxt insan küçüyü cəngəllik xalqı ilə birlikdə yaşaya bilməz! – deyə Şirxan uladı. – Onu mənə qaytarın!

Yenə də Akelanın səsi eşidildi:

– Təkcə qandan başqa, o, hər cəhətdən bizim qardaşımızdır, amma siz onu burada öldürmək istəyirsiniz! Doğrudan da, mən dünyada çox ömür sürmüşəm. Sizdən bəziləriniz ev heyvanlarına hücum edir, qalanlarınız da eşitdiyimə görə Şirxanın öyrətməsiylə qaranlıq gecələrdə kəndləri gəzib daxmaların qapısından uşaqları oğurlayır. Buna görə də mən bilirəm ki, siz qorxaqsınız və indi siz qorxaqlara müraciət edirəm. Mən tezliklə öləcəyəm, bunun üçün də həyatımın heç bir dəyəri yoxdur, əgər olsaydı, mən insan balasının həyatını qurtarmaq üçün canımı qurban verərdim. Ancaq Sürünün başçısız qalandan bəri unuduğunuz şərəfi naminə söz verirəm ki, ölmək vaxtım çatanda sizi bir dəfə də olsun dişləməyərəm, bu şərtlə ki, qoyasınız insan balası dinməz-söyləməz özününkülərin yanına çıxıb getsin. Onda mən mübarizəsiz ölərəm. Bu isə Sürüdən ən azı üçünün həyatını xilas etmiş olar. Mən bundan artıq heç nə edə bilmərəm, ancaq dediyim kimi, əgər istəsəniz, öz təqsirsiz qardaşınızı, Cəngəllik Qanunu üzrə Sürüyə qəbul olunmuş qardaşınızı öldürmək kimi bir rüsvayçılıqdan mən sizi qurtararam.

– O, insandır, insan, insan! – deyə canavarlar ulaşıdılar.

Bundan sonra Sürünün yarıdan çoxu qalxıb, quyruğunu yerə döyməyə başlamış Şirxanın tərəfinə keçdi.

Bagira Mauqliyə dedi:

– İndi hər şey sənin əlindədir. Biz vuruşa bilərik.

Mauqli dibçəyi əlində tutaraq yerindən qalxıb qəddini düzəltdi. Sonra isə gərnəşərək, bütün Şuranın gözü qarşısında laqeyd-laqeyd əsnədi, lakin ürəyində hiddət və kədərindən dişli bağırısağını kəsirdi, ona görə ki, canavarlar öz qurd təbiətlərinə görə heç vaxt Mauqliyə nifrət etdiklərini ona açıq demirdilər.

– Eşidin, sizinləyəm! – deyə o qışqırdı. – Bu cür it kimi hürməyinizdən heç nə çıxmayacaq! (Sizinlə mən ömrümün axırına kimi canavar olaraq qaldım.) Amma bu gün mənə o qədər insansan, insansan dediniz ki, indi özüm də sizin sözlərinizdəki həqiqəti hiss edirəm. Ona görə də mən, necə bir insan, sizi qardaş yox, it adlandırıram. Sizin nəyi istədiyinizi, nəyi istəmədiyinizi deməyə ixtiyarınız yoxdur – bu mənim işimdir. İndi bir-birimizi yaxşı görək deyə mən – insan siz itlərin qorxduğu Qırmızı Çiçəyi buraya gətirmişəm.

O, dibçəyi yerə tulladı, quru mamırlar közlərdən od alıb parlaq alovla yanmağa başladı. Bütün Şuradakılar alovun qarşısında geriye sıçradılar. Mauqli əvvəlcədən seçib hazırladığı quru budağın bir ucunu odun içinə soxdu, ağacın nazik şaxları alovlanıb çıtıldayanda onu başı üzərində hərhləyərək, qorxudan tükləri biz-biz olmuş canavarları qovub dağıtdı.

– Sən burada ağasan, – deyə Bagira astadan səsləndi. – Akelanı ölümdən qurtar. O, həmişə sənin dostun olmuşdur.

Ömründə heç vaxt başqasından aman diləməyən qaşqabaqlı qoca canavar Akela, indi yalvarıcı bir nəzərlə Mauqliyə baxdı. Oğlan bu vaxt başdan-ayağa lüt idi, uzun qara saçları çiyinlərinə dağılmışdı. Başı üzərində alovlanan budaq onu işıqlandırır, ətrafında isə qara kölgələr sıçraşır, qaçışdı.

– Belə! – deyə Mauqli tələsmədən başını o yan-bu yana döndərərək ətrafa nəzər saldı. – İndi görürəm ki, siz, doğrudan da, itsiniz. Mən sizdən ayrılıb öz xalqımın yanına gedərəm – əgər onlar, doğrudan da, mənim xalqımdırsa. Cəngəllik indi mənim üzümə bağlıdır, mən indi sizin dilinizi də, dostluğunuzu da unutmalıyam: lakin mən sizdən daha rəhmli olacağam. Mən hər şeydə sizə qardaş idim, təkcə qanımız ayrı idi. Ona görə də sizi əmin edirəm ki, mən insanların içərisində insan olanda sizi onlara satmayacağam, amma siz məni satdınız. – O ayağı ilə vurub közləri dağıt-

dı, qıgılımlar qalxıb ətrafa saçıldı. – Bir sürüdən olan biz canavarlar arasında dava olmayacaqdır. Ancaq çıxıb getməzdən əvvəl mən borcumu qaytarmalıyam.

Oğlan bunu deyib Şirxana tərəf addımladı. Pələng gözlərini küt-küt döyərək oda baxırdı. Mauqli yaxınlaşıb onun çənəsi altındakı tüklərdən yapışdı. Bagira də hər ehtimala qarşı oğlanın ardınca getdi.

– Ayağa dur, itin biri! – deyə Mauqli qışqırdı. – İnsan danışanda ayağa dur. Yoxsa dərinə od vuraram!

Şirxan qulaqlarını qısib gözlərini yumdu – alovla yanan budaq çox yaxında idi.

– Bu mal-qara qatili deyirmiş ki, məni Şura zamanı öldürəcəkdir, ona görə ki, mən körpə olanda əlindən çıxmışam, öldürə bilməyib... Ancaq biz də çönüb insan olanda

itləri bax belə, bax belə əzişdirərik. Bıgını belə tərpətsən, Qırmızı Çiçəyi xirtdəyinə dürtərəm, Topal!

Mauqli alovlanan budaqla Şirxanı budayır, o isə dəhşətli qorxu içərisində zingildəyir, inləyirdi.

– Tfu! İndi isə rədd ol burdan, ütölmüş pişik! Ancaq yadında saxla: mən bir də Şura Qayasına gələndə Şirxanın dərisi başımda gələcəyəm... İndi isə hamınıza deyirəm: Akela kefi necə istəyirsə, eləcə də yaşayacaqdır. Siz onu öldürməyəcəksiniz, çünki mənim iradəm belədir. Sonra da elə bilirəm ki, dilinizi sallaya-sallaya burada uzun zaman oturmayacaqsınız, guya ki, böyük bir şeysiniz. Siz itsiniz, mən də sizi it kimi qovlayıram, bax belə! Rədd olun, itilin burdan!

Mauqli bir ucu gur alovla yanan budaqla sağa-sola zərbələr endirir, canavarlar isə tüklərini qığılcım yandıra-yandıra ulaşıra qaqıb dağılışırdılar. Nəhayət, qayada yalnız Akela, Bagira və Mauqlinin tərəfinə keçmiş ona qədər canavar qaldı. Bu vaxt birdən Mauqlinin daxilini nə isə yandırmağa başladı, ömründə heç vaxt onun sinəsi belə yanmamışdı. Hıçqırıq onu boğdu, göz yaşları yanaqlarını islatdı.

– Bu nədir belə? Bu nədir? – deyə o, dilləndi. – Mən cəngəllikdən çıxıb getmək istəmirəm, bilmirəm mənə nə olub. Bagira, yoxsa mən ölürəm?

– Yox, Balaca Qardaş bu insanlarda olan göz yaşlarıdır, – deyə bəbir cavab verdi. – İndi mən bilirəm ki, sən insansan, özün də daha körpə deyilsən. Bundan sonra cəngəllik sənin üzünə bağlıdır... Qoy axsın, Mauqli. Bu ancaq göz yaşıdır.

Mauqli də oturub ağlayırdı, elə ağlayırdı ki, elə bil ürəyi indicə partlayacaqdı, çünki bu onun həyatda axıtdığı ilk göz yaşı idi...

Nəhayət, o dedi:

– İndisə mən insanların yanına gedirəm. Ancaq əvvəlcə mən öz anamla vidalaşmalıyam.

Bu sözlərdən sonra Mauqli Ana Canavarın Ata Canavarla birlikdə yaşadığı mağaraya getdi və üzünü onun tük-

ləri içərisində gizlədərək göz yaşı tökdü, dörd bala canavar isə bu vaxt səs-səsə verib yanıqlı-yanıqlı ulaşırdı.

– Məni yadınızdan çıxartmayacaqsınız ki? – deyə Mauqli soruşdu.

– Nə qədər ki, izlə getməyi bacarıırıq, səni unutmarıq! – deyə bala canavarlar cavab verdilər. – İnsan olandan sonra həmişə təpənin ayağına gələrsən, orada səninlə söhbət edərik. Yaxud biz gecədən-gecəyə tarlalara gəlib səninlə birlikdə oynayarıq.

Ata Canavar dedi:

– Tez gəl! Ey fərasətli Bala qurbağa, tez gəl, çünki ananla mən daha qocalmışıq.

Ana Canavar:

– Tez gəl, mənim ətcə oğlum, – dedi. – Bil ki, insan balası olsan da, mən səni öz doğma balalarımından çox istəyirəm.

– Mütləq gələcəyəm ki, Şirxanın dərisini Şura Qayasına sərim. Məni yaddan çıxarmayın! Cəngəllikdə hamıya deyin ki, məni unutmasınlar!

Mauqli tək-tənha təpədən vadiyə enib insan adlandırdıqları əsrarəngiz məxluqata qovuşmağa gedərkən artıq şəfəq sökülürdü.

KAANIN OVU

Burada nağıl edilənlərin hamısı Mauqlinin Sion Sürüsündən qovulmasından və onun pələng Şirxandan öz intiqamını almasından xeyli əvvəl baş vermişdir. Bu o, vaxtlar idi ki, ayı Balu ona Cəngəllik Qanunu öyrədirdi. Nəhəng, ağır-səngin qonur ayı şagirdinin bacarığına yalnız heyran olurdu, ona görə ki, canavar balaları Cəngəllik Qanunundan ancaq öz Sürülərinə və öz nəsil-lərinə aid olan şeyləri öyrənəndən sonra müəllimlərinin yanından qaçıb gedirdilər. Onlar yalnız belə bir ov şəirini əzbərdən bildirdilər ki: «Yerə səssiz toxunan ayaqlar, qaranlıqda görən gözlər, dərədə əsən xəfif mehin səsinə eşidən qulaqlar, ağ və iti dişlər – budur, bizim qardaşlarımızın nişanələri. Nə Tabaki, nə də kaftar bizə qardaş deyillər. Biz onlara nifrət edirik». Lakin Mauqli insan balası olduğu üçün onlardan qat-qat artıq şeylər öyrənməli idi.

30

Qara bəbir Bagira cəngəllikdə gəzərkən bəzən sevimli dostunun nə kimi müvəffəqiyyətlər əldə etdiyinə baxmağa gəlirdi. O, pişik kimi xoruldaya-xoruldaya ağacın altında uzanıb dincəlir və Mauqlinin ayıya dərslərini necə danışdığına qulaq asırdı. Uşaq ağaclara dırmaşdığı kimi, həm də yaxşı üzür, üzdüyü kimi, həm də yaxşı qaçırdı. Qanun müəllimi Balu isə meşələrin, suların qanun-qaydasını ona öyrədir, çürük ağacı safından necə fərqləndirməyi, ağac koğuşunda beçəyə rast gələndə yabanı arılarla necə nəzakətlə danışmağı, günorta çağı budaqların arasında yatmış yarasa Manqunun yuxusuna xələl qatdıqda ona nə demək lazım olduğunu, gölə baş vurmazdan əvvəl su ilanlarını necə sakitləşdirməyi Mauqliyə başa salırdı. Cəngəllik sa-

kinləri başqasının onları narahat etməsini sevmirlər və buna görə də onlardan hər biri çağırılmamış qonağın üzərinə atılmağa həmişə hazırdır. Mauqli, həmçinin Yadın Ov Qiyəsini də əzbərlədi. Başqa yerlərdə ova çıxanlar ta cavab alana kimi dalbadal qıyyə çəkirlər. Tərcümədə bunun mənası belədir: «İzin verin bu yerlərdə ov ovlayım, çünki mən acam». Ona cavab verirlər ki, «Ovla, ancaq əylənmək üçün yox, qarnını doyurmaq üçün ovla».

Bunlardan aydın görmək olur ki, Mauqli nə qədər şey əzbərləyib öyrənməli olurdu. Eyni bir dərsi yüz dəfələrlə təkrar etmək onu çox yorurdu. Bir dəfə Mauqli müəllimindən bir şapalaq alaraq acıqlanıb qaçdıqda Balu Bagiraya doğru demişdi ki:

– İnsan balası, insan balası olaraq qalır, buna görə də o, cəngəlliyin bütün qanunlarını bilməlidir.

Lakin Bagiraya qalsaydı, yəqin ki, Mauqlini tamamilə ərkəsöyün öyrədərdi. O, Balunun sözlünə etiraz edərək dedi:

– Axı bir gör o nə qədər balacadır! Sənin dediyin o qədər söz onun balaca başına necə yerləşsin?

– Məgər cəngəllikdə balaca olmağın kifayətdir ki, səni öldürməsinlər? Əlbəttə, yox! Buna görə də mən cəngəlliyin bütün qanunlarını ona başa salıram, buna görə də dərslərini yaddan çıxaranda onu lap astaca şapalaqlayıram.

–«Astaca!» Sən belə şeyləri heç başa düşürsən, Dəmir Pəncə? – deyə Bagira donquldandı. Sənin «astaca»larından bu gün onun üz-gözü tamam gömgöydür!

– Gələcəkdə nadanlığı üzündən məhv olmaqdaysa, indi tərədən-dırnağa, bütün bədənini gömgöy qançır olması daha məsləhətdir, – deyə Balu çox ciddi cavab verdi. – İndi mən ona Cəngəlliyin Müqəddəs Sözlərini öyrədirəm. Cəngəllik onu quşlardan, ilanlardan, öz doğma Sürüsündən başqa bütün dördayaqlılardan qoruyacaqdır. Əgər o, bu sözləri yadında saxlasa, bərk ayaqda cəngəllikdəkilərin hamısından kömək istəyə bilər. Məgər bunun xatirinə onu yüngülcə kətləməyə dəyməzmi?

– Yaxşı, ancaq bax, körpəni öldürməyəsen! O sənin üçün meşədəki kötük deyil ki, korşalmış caynaqlarını onda itiləyəsen. O dediyin müqəddəs sözlər hansılardır? Mən başqalarından kömək istəməkdənsə, özüm onlara kömək edəram. Ancaq hər halda bilmək pis olmazdı.

Bu sözlərdən sonra Bagira pəncəsini irəli uzadıb, polad kimi göy, neştərtək iti caynaqlarına tamaşa etməyə başladı.

– Mauqlini çağıraram, o sənə deyər... əgər istəsə. Buraya gəl, Balaca Qardaş!

– Başım arı koğuşu kimi uğuldayır, – deyə onların başları üzərində uşaq səsi eşidildi, o dəqiqə də Mauqli ağacın gövdəsiylə sürüşə-sürüşə yerə düşdü və acıqlı-acıqlı əlavə etdi: – Ay qoca gonbul Balu, mən buraya sənin xatirinə yox, Bagiranın xatirinə gəldim.

Ayı inciyib pərt olsa da:

– Mənim üçün bunun fərqi yoxdur, – dedi. – Bu gün sənə öyrətdiyim Cəngəlliyn Müqəddəs Sözlünü Bagiraya danış.

– Hansı xalqın Müqəddəs Sözlünü, – deyə Mauqli xəbər aldı. O, bildiyini göstərməyə fürsət tapdığına görə çox məmnun idi. – Cəngəllikdə çox dillər var, mən onların hamısını bilirəm.

– Bəzi şeyləri bilirsən, ancaq bu, çox azdır. Fikir ver, Bagira, bunların müəllimə təşəkkürü bax, belədir. Hətta ən fərsiz bir canavar küçüyü belə bir dəfə də olsun gəlib qoca Baluya onun öyrətdiyi elm üçün təşəkkür eləməyib. Di yaxşı, Ovçu Xalqın Sözlünü danış görək, böyük alim.

–«Sizinlə biz qan qardaşıyıq, mən də sizdənəm», – deyə Mauqli səsinə ayı kimi çıxardaraq bütün Ovçu Xalqın dediyi adi sözləri təkrar etdi.

– Yaxşı! İndi də Quşların Sözlünü de görək!

Mauqli çalağan kimi fit verərək yenə də eyni sözləri təkrar etdi.

Bagira dedi:

– İndisə İlan Xalqının Sözlünü!

Bunun cavabında, heç bir sözlə ifadəsi mümkün olmayan fışılı eşidildi, sonra Mauqli şıllaqlayaraq çəpik çaldı. Bagira-

nın kürəyinə atılıb yanakı oturdu və dabanları ilə bəbirin qara dərisini döyəcləyərək ayıya üz-gözünü əyişdirdi.

– Belə, belə! Bundan ötrü bir neçə şapalaq yeməyin eybi yoxdur, – deyə qonur ayı mehriban-mehriban dilləndi. – Vaxt olacaq ki, sən məni xatırlayacaqsan.

Sonra o, Bagiraya sarı çönərək özünün, dünyada hər şeyi bilən vəhşi fil Xatxinin yanına getdiyini, İlan Xalqının Müqəddəs Sözüünü Mauqliyə öyrətməsini ondan xahiş etdiyini və Xatxinin də ilanların Müqəddəs Sözüünü su ilanından öyrənmək üçün Mauqlini gölün kənarına apardığını danışdı. Çünki Balu özü bu sözləri tələffüz edə bilmirdi. Sonra da dedi ki, indi cəngəllikdə Mauqlini heç bir təhlükə gözləmir, nə ilan, nə quş, nə də heyvandan ona bir ziyan toxunmaz.

– Deməli, o, artıq heç kimdən qorxmamalıdır! – Balu yer-də sərələnib pəncəsini iftixarla tüklü yoğun qarnına döydü.

– Öz tayfasından başqa, – deyə Bagira pıçıldadı, sonra isə Mauqliyə ucadan dedi: – Mənim qabırğalarımaya yazığın gəlsin, Balaca Qardaş! Niyə belə atılıb düşürsən?

Ona qulaq assınlar deyə Mauqlı bayaqdan bəri Bagiranın çiyninin yumşaq tüklərini dartışdırır və dabanları ilə onu döyəcləyirdi. Hər ikisi qulaq verib, onun bərkdən qışqıra-qışqıra dediyi sözləri başa düşdülər:

– İndi mənim öz xüsusi tayfam olacaq, mən tayfanı bütün günü ağaclarda gəzdirəcəyəm.

– Bala dəcəl, bu da təzə səfehlikdir? – deyə Bagira soruşdu.

– Hə, özümüz də qoca Baluya salba tullayacağıq, üstünə palçıq atacağıq, – deyə Mauqlı sözünə davam etdi. – Onlar mənə söz veriblər... Ay!

– Vuf! – Balunun zorba pəncəsi Mauqlini yüngülcə itələyib bəbirin belindən yerə saldı. Uşaq ayının qabaq pəncələri arasında uzanan zaman onun acıqlandığını başa düşdü. – Mauqlı, – deyə Balu donquldandı, – sən Bandar-Loqlarla, Meymun Xalqı ilə danışmısan?

Mauqli Bagiraya baxdı ki, görsün o da acıqlanır, ya yox. Bəbirin bir cüt zümrüd kimi gözləri hiddətlə parıldayırdı. O soruşdu:

– Sən Meymun Xalqı ilə, boz meymunlarla dostluq edirsən? Qanun bilməyən, qabağına hər nə düşdü yeyən xalqla tanışlıq edirsən? Eyib deyilmi sənə?

– Balu mənim başıma vurdu, – deyə Mauqli cavab verdi. (O, hələ də arxası üstə uzanmışdı.) – Ona görə də qaçıb getdim. Boz meymunlar ağacdən düşüb könlümü aldılar. Amma başqalarının heç vecinə də deyildi. – O, bunu deyib ağlamsındı.

– Hm! Meymun xalqından rəhmdillik gözləmək! Dağ selindən sakitlik, qızmar yay günəşindən sərinlik ummaq! – deyə Balu donquldandı. – Sonra nə oldu, ey insan balası?

– Sonra... sonra onlar mənə qoz və cürbəcür başqa yeməli şeylər verdilər, sonra da qucaqlarına alıb ağacların başına çıxartdılar. Özləri də danışdırlar ki, mən onların qan qardaşıyam, təkcə quyruğum yoxdur, deyirdilər ki, mən gələcəkdə onların başçısı olacağam.

– Onlarda başçı olmur, – deyə Bagira zingildədi. – Yalan deyirlər. Həmişə peşələri yalan danışmaqdır.

– Onlar mənimlə çox mehriban idilər, xahiş etdilər ki, bir də gəlim. Nə üçün siz məni indiyə qədər Meymun Xalqının yanına aparmırdınız! Onlar da mənim kimi iki ayaqları üstündə gəzirlər. Onlar qaba pəncələri ilə məni döymürdülər. Bütün günü oynayırlar. Burax məni, murdar Balu, burax məni. Mən yenə də onlarla oynamağa gedəcəyəm.

– Qulaq as mənə, insan körpəsi! – deyə ayı elə bağırırdı ki, sanki bürkülü gecədə göy gurladı. Mən sənə Cəngəllik Qanunu öyrətmişəm. Ağacları yaşayan meymunlardan başqa, hamı üçün bu qanun ümumidir. Onların isə nə qanunu var, nə də öz dilləri. Həmişə oğurluq sözlər işlədirlər. Ağacların budaqlarında gizlənib başqalarının danışdığına qulaq asarkən bu sözləri onlardan götürürlər. Meymunların adətləri bizim adətlər deyil. Onlar başsız yaşayırlar.

Heç bir şeyi yadlarında saxlamırlar. Lovğa-lovğa çərənləyirlər ki, guya, onlar böyük xalqdırlar və cəngəllikdə nəhəng işlər görmək fikrindədirlər, ancaq elə ki, ağacdan bir qoz düşdü, o saat başlayırlar gülməyə, hər şey yadlarından çıxır. Meymunların su içdiyi yerdən biz su içmirik. Meymunların getdikləri tərəflərə ayaq basmırıq. Onların ovladıqları səmtdə özümüzə yem axtarmırıq, onların öldükləri yerdə ölmürük. Heç sən indiyə qədər məndən Bandar-Loqlar haqqında bir söz eşitmisən?

– Yox, – deyə Mauqli pıçıldı ilə cavab verdi, çünki Balu danışb qurtarandan sonra meşə sükuta qərq olmuşdu.

– Cəngəllik Xalqı onları tanımaq istəmir, heç vaxt da onların barəsində danışmır. Onlar olduqca çoxdurlar, kinli, murdar və həyasızdırlar, özlərinin də istədikləri ancaq budur ki, Cəngəllik Xalqı onlara fikir versin, məhəl qoysun. Amma heç başımıza qoz atanda, zir-zibil tökəndə də biz onlara fikir vermirik.

O, sözünü bitirməmişdi ki, birdən ağaclardan onların üstünə quru budaqlar, qozlar dolu kimi yağdı; başları üzərində ucalan hündür ağacların nazik budaqları arasından öskürək, zingilti və sıçrayış səsləri eşidildi.

– Meymun xalqı ilə durub-oturmaq qadağandır, – deyə Balu sözünə davam etdi. – Qanun tərəfindən qadağandır. Bunu yadından çıxarma!

Bagira:

– Elədir, qadağandır, – dedi, – ancaq belə fikirləşirəm ki, Balu hər halda gərək səni xəbərdar edəydi.

– Mən?.. Mən? Mənim haradan ağıma gələrdi ki, o belə zibillərlə durub-otura bilər? Meymun Xalqı! Tfu!

Yenə də onların başlarına qoz dolu kimi yağdı. Onda ayı ilə bəbir Mauqlini də özləriylə götürüb qaçmağa üz qoydular. Balunun meymunlar haqqında dedikləri doğru idi. Onlar ağacların zirvəsində yaşayırdılar, heyvanlar isə məlumdur ki, nadir hallarda yuxarıya baxırlar, buna görə də meymunlarla Cəngəllik Xalqı bir-biriləriylə görüşmür-

dülər. Ancaq meymunların əlinə təsadüfən xəstə bir canavar, yaralı pələng və ya ayı keçəndə onlar zəif düşmüş bu heyvanları incidir, əylənmək xatirinə hamıya salba atır, qoz tullayırdılar; həm də bu yolla heyvanların diqqətini cəlb etmək istəyirdilər. Onlar ulaşır, qışqıraraq mənasız mahnılar oxuyur, Cəngəllik Xalqını öz yanlarına, ağacların başında vuruşmağa çağırır, boş bir şeyin üstündə öz aralarında dava salır, boğuşur və ölmüş həmcinslərini bütün Cəngəllik Xalqı görsün deyər, hara gəldi tullayırdılar. Onlar daim hazırlayırdılar ki, özləri üçün başçı seçsinlər, qanunqayda düzəltsinlər, ancaq bundan bir şey çıxmırdı, çünki onların yaddaşı yoxdur. Dünən olanlar bu gün yadlarından çıxır. Nəhayət, belə bir zərbi-məsəl fikirləşib düzəltməklə kifayətləndilər ki: «Meymunların bu gün fikirləşdiyini Cəngəllik Xalqı sabah fikirləşəcək». Bu məsəl onlar üçün böyük təsəlli oldu. Hələ indiyə kimi heyvanlardan heç biri meymunların yanına qalxa bilməmişdi, heç kim onlara məhəl qoymamışdı, buna görədir ki, Mauqli meymunlarla oynamağa başlayanda onlar hədsiz dərəcədə sevinmişdilər. Balu isə uşağa acıqlanmışdı.

Onların heç bir başqa məqsədi yox idi, meymunların heç vaxt məqsədi olmur, lakin bununla belə, onlardan biri, öz zənnincə, əyləncəli bir şey fikirləşib tapdı: yoldaşlarının hamısına bildirdi ki, Mauqli onların bütün tayfası üçün xeyirli ola bilər, çünki o, küləkdən qorunmaq üçün budaqları hörüb daldalanacaq düzəldə bilir; əgər onu tutsalar, bu işi meymunlara öyrədən.

Məlum məsələdir ki, Mauqli, əslində, meşəçi oğlu olduğu üçün çox şeylər bilirdi, lakin bunları haradan öyrəndiyini ağlına belə gətirmirdi, şaxlardan, budaqlardan komalar qururdu, amma bunu nə üçün bacardığını özü də bilmirdi. Meymun Xalqı isə ağacların başından xəlvətcə onun işlərinə göz qoyaraq belə qərara gəlmişdi ki, bütün bunlar çox maraqlı bir əyləncədir. İndi meymunlar deyirdilər ki, bu dəfə onların, doğrudan da, başçısı olacaq, onlar cəngəllikdə

ən müdrik bir xalqa çevriləcəklər. O qədər ağıllı olacaqlar ki, hamı onları görəcək, onlara həsəd aparacaqdır. Buna görə də onlar Balunu və Bagiranı ta günorta istirahət zamanına qədər xəlvətcə izlədilər. Nəhayət, Mauqli bəbirlə ayının arasında uzanıb yuxuya getdi. O, indi çox xəcalət çəkirdi və öz-özünə söz vermişdi ki, bir daha Meymun Xalqı ilə durub-oturmayacaqdır.

Birdən Mauqli yatdığı yerdə, kiminsə qaba, qüvvətli balaca əllərinin onun çiyindənən və ayaqlarından yapışdığını, sonra budaqların üzünə çırpıldığını hiss etdi, daha sonra isə ağacların yırgalanan zirvələri arasından yeri, orada boğuş bir səslə bağıraraq cəngəlliyi oyadan Balunu və ağappaq dişlərini hiddətlə qıcayaraq sıçraya-sıçraya ağacın gövdəsi ilə yuxarıya qalxmaqda olan Bagiranı görüb heyretə gəldi. Meymunlar sevinclə çıxışıaraq daha yuxarılara qalxıb Bagiranın çıxmağa ürək etmədiyi nazik budaqlara atılırdılar.

– O bizi gördü! Bagira bizi gördü! Bütün cəngəllik bizim çevikliyimizə, bizim aqlımıza heyran olur, – deyə meymunlar bağırtdı qoparmışdılar.

Sonra onlar qaçmağa üz qoydular. Meymunların, ağacların təpələri ilə necə qaçdıqlarını isə ancaq gözlə görmək lazımdır. Bunu sözlə təsvir etmək qeyri-mümkündür. Burada yer səthindən əlli, yetmiş beş, bəzən hətta yüz fut hündürlükdə onların öz yolları, yol ayrıcıları, yoxuşları, enişləri vardır; lazım olduqda onlar, hətta gecənin qaranlığında belə bu yollarda səyahətə çıxırlar. Meymunların ən güclülərindən ikisi Mauqlinin qollarından yapışib onunla birlikdə hər dəfə iyirmi fut uzununa sıçrayaraq götürüldülər. Onsuz meymunlar iki dəfə artıq sürətlə irəliləyər-dilər, lakin uşaq ağır idi, onları ləngidirdi. Mauqlinin başı hərlənsə də, bu ağlasığmaz sürətli qaçış ona ləzzət verirdi. Ancaq bununla belə, lap aşağıda, budaqlar arasından tez-tez nəzərə çarpan yer onu qorxudur, havada süzərək bir ağacdən o birinə atılarkən müdhiş təkandan ürəyi tir-tir əsirdi. Uşağın qollarından yapışmış meymunlar onunla bir

yerdə o qədər hündürə qalxırdılar ki, nazik budaqlar onların altında şaqqıldayır, əyilirdi; sonra isə meymunlar öskürüşə-öskürüşə irəliyə – havaya atılaraq aşağıya uçur, ayaqları və əlləri ilə yaxındakı ağacın alt budaqlarından yapışib asıla qalırdılar. Bəzən Mauqli dorun zirvəsinə qalxmış adamın gözləri qarşısında açılan okean kimi, ucsuz-bucaqsız yaşıl cəngəlliyi görür, sonra isə yenidən budaqlar, yarpaqlar üzünə çırpılır və o, özünün hər iki keşikçisiylə birlikdə baş vuraraq az qala yerə qədər enib gəlirdi. Beləcə sıçraya-sıçraya, şax budağı şaqqıldada-şaqqıldada bütün meymun tayfası öz əsirləri Mauqli ilə birlikdə ağacların təpəsindən saldıqları yollarla sürətlə irəliləyirdi.

İlk zamanlar uşaq onu yerə salacaqlarından qorxdı; sonra isə acıqlandı, lakin, nəhayət, anladı ki, bu saat onlara müqavimət göstərmək olmaz. Odur ki, uşaq fikirləşməyə başladı. Hər şeydən əvvəl, özünün barəsində Bağıraya və Baluya xəbər göndərməli idi. Meymunlar elə sürətlə irəliləyirdilər ki, Mauqlinin dostları onlara çata bilməyib xeyli dalda qalmışdılar. Aşağı baxmağın əhəmiyyəti yox idi. O, ancaq ağacların yuxarılarını görə bilirdi. Buna görə də başını qaldırıb göyə baxdı və bu vaxt cəmdək tapmaq ümidiylə cəngəllik üzərində mavi boşluqlarda qanad çalaraq dövrə vuran quzğun Çili gördü. Çil meymunların nə isə apardıqlarını görüb aşağı endi ki, onların əlindəki bu şeyin yemək üçün yararlı olub-olmadığını öyrənsin. Mauqlini ağacların zirvələriylə sürükləyib apardıqlarını gördükdə quzğun heyrətindən fit çaldı. Bu vaxt o, uşağın qışqıraraq Quzğunun Müqəddəs Sözüni dediyini eşitdi: «Bizim qanımız birdir – sənin də, mənim də!» Mauqli ağacların dalğalanan təpələri arasında görünməz oldu, lakin Çil tez uçaraq yaxınlıqdakı ağaca qondu və o dəqiqə də yaşıl yarpaqlar arasından çıxan balaca qarabuğdayı üzü gördü.

– Mənim yolumu yadında saxla! – deyərək Mauqli qışqırdı.
– Sion Sürüsündən olan Baluya və Şura Qayasından Bağıraya xəbər apar!

– Kimdən, Qardaş? – Çil, əlbəttə, Mauqlinin haqqında eşitmişdi, lakin indiyə qədər bir dəfə də olsun onu görməmişdi.

– Bala qurbağa Mauqlidən. Mənim adıma İnsan Balası deyirlər. Yolumu yadında saxla!

Axıncı sözü o, havaya atılarkən qışqıraraq dedi. Çil ona tərəf başını tərpətdi və o qədər yüksəyə qalxdı ki, yerdən baxanda toz boyda görünürdü. O, göyün dərinliklərində süzə-süzə iti gözlərini yerə zilləyərək, Mauqlini aparən dəstənin keçib getdiyi ağac zirvələrinin necə tərpəndiyinə baxırdı.

– Onlar uzağa getməzlər, – deyə Çil istehza ilə dilləndi. – Meymunlar heç vaxt fikirləşib başladıkları bir işi axıra çatdırmırlar. Həmişə bu Bandar-Loqlar tayfası təzə bir şey görən kimi onun həvəsinə düşür. Ancaq bu dəfə, əgər gözlərim kor olmayıbsa, gördüklərim doğrudursa, onlar öz başlarına bəla açacaqlar: axı Balu yumurtadan təzəcə çıxmış cücə deyil; elə Bagiranın özünün də, mənə məlum olduğuna görə, öldürə bildiyi təkə dəğkeçiləri deyil...

O, ayaqlarını yığıb, qanad çalmadan havada ləngər vura-vura süzür, məsələnin ardını gözləyirdi.

Bu vaxt Balu ilə Bagira hiddət və kədərdən nə etdiklərini bilmirdilər. Bagira ağacın təpəsinə qədər dırmaşdı. Ömründə bu qədər yüksəyə qalxmamışdı, lakin nazik budaqlar onun ağırlığına tab gətirməyib sındığından bəbir caynaqları ilə ağacın qabığını qopara-qopara sürüşüb yerə düşdü.

– Nə üçün Mauqlini xəbərdar eləmədin? – deyə Baluya tərəf dönərək donquldandı. Zavallı ayı meymunlara çatmaq ümidiylə var gücü ilə yorturdu. – Körpəni xəbərdar eləməyəndən sonra, onu döyüb ölümçül eləməyin nə əhəmiyyəti vardı?

– Tez ol! Tez ol! Bəlkə, hələ gec deyil. Bəlkə, onlara çata bildik, – deyə Balu tövşüyə-tövşüyə qışqırırdı.

– Bu gedişləmi? Bu sürətlə heç yaralı inəyi də qovub tutmaq olmaz. Ay körpələrə əzab verən Qanun müəllimi,

əgər sən bu cür yanlarını basa-basa bircə mil də qaçsan, partlayacaqsan. Yaxşısı budur, otur, sakitcə fikirləş! Bir qərara gəlmək lazımdır. Bu saat onları qovmaq vaxtı deyil. Biz əgər çox yaxınlaşsaq, Mauqlini yerə ata bilərlər!

– Arala! Vauu! Bəlkə də, onlar Mauqlini əllərində aparmaqlardan usanıb körpəni indi tullayıblar! Məgər Bandar-Loqlar tayfasına etibar etmək olar! Yarasalar mənim başıma olsun! Yeməyə çürük sümükdən başqa mənə heç nə verməyin. Məni içərisində yabanı arılar olan koğuşa salın, qoyun məni sancıb öldürsünlər, özümü də kaftarla bir yerdə basdırın. Mən bütün heyvanların ən bədbəxtiyəm. – Ara-lala! Va-u-u! Ah, Mauqli, Mauqli! Səni döymək, başına vurmaq əvəzinə nə üçün Meymun Xalqından qorumadım. Bəlkə, mən onu döyüb bugünkü dərslərini başından çıxarmışam, buna görə də cəngəllikdə indi köməksiz qalıbdır. Müqəddəs Sözü yadından çıxarıbdır!

Balu pəncələriylə başını tutub, inləyə-inləyə dala-qabağa yırgalanmağa başladı.

– Bir az bundan əvvəl o, bütün sözləri mənə düzgün təkrar elədi, – deyər Bagira acıqlı-acıqlı dilləndi. – Balu, sənənin nə yaddaşın var, nə də özünə hörmət qoyursan. Əgər mən qara bəbir ola-ola özümü ora-bura çırpıb ulasaydım və ya oxlu kirpi Saxi kimi büzüşüb yumağa dönsəydim, cəngəllikdəkilər nə fikirləşərdilər?

– Nə fikirləşirlər fikirləşsünlər, mənim üçün bunun heç bir fərqi yoxdur! O, bəlkə də, artıq ölmüşdür!

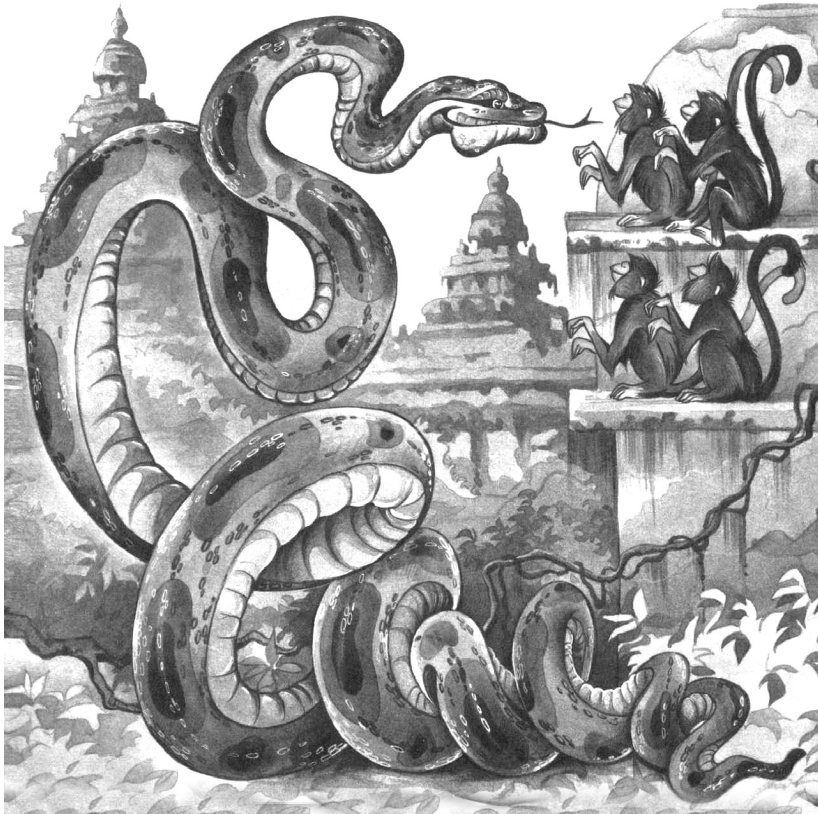
– Əgər onlar körpəni əylənmək xatirinə və ya tənqə gəldikləri üçün ağacdən yerə atmasalar, mən ondan ötrü nigaran olmaram. O, ağıllıdır, hər bir şeyi də öyrənib bilir. Bundan da başqa, cəngəllikdəkilərin hamısı onun gözlərindən qorxurlar. Ancaq bununla belə (bəla da burasındadır), Mauqli Bandar-Loqların əlindədir, onlar isə cəngəllikdə kimsədən qorxmurlar, ona görə ki, yuxarıda, ağacların təpəsində yaşayırlar. Bagira dalğın halda pəncəsini yaladı.

Birdən Balu qalxıb düzəldi, silkindi və:

– Doğrudan da, mən lap axmağam! Kökləri gəmirib yeyən yekəqarın, qonur axmaq! – deyə inlədi. – Heç yadıma düşmür! Vəhşi fil Xatxi doğru deyirdi ki: «Hər kəsin bir şeydən qorxusu var». Onlar, bu Bandar-Loqlar dağ əfisi Kaadan qorxurlar. O, ağaca çıxmağı meymunlardan pis bacarmır. Gecələr onların balalarını oğurlayır. Kaanın təkcə adını eşidəndə onların o murdar quyruqları əsməyə başlayır. Gedək əfinin yanına!

– Kaa bizə nə cür kömək edə bilər? O bizim tayfadan deyil, çünki ayaqları yoxdur, gözləri də həddindən artıq zəhlidir, – deyə Bagira cavab verdi.

– O, çox qocadır və çox da hiyləgərdir. Bundan da başqa, həmişə ac olur, – deyə Balu ümidlə dilləndi. – Ona çoxlu dağkeçisi vəd edərik.

– O, yeyib doyandan sonra düz bir ay yatır. Bəlkə, elə indi də yatıb, əgər yatmayıbsa da, ola bilər ki, bizdən keçə hədiyyə almaq istəməsin.

Bagira Kaanı yaxşı tanıyırdı, buna görə də ona çox da etibar eləmirdi.

– Onda biz ikimiz birlikdə onu dilə tutub razı salırıq, qoca ovçu.

Bunu deyib, Balu bozarmış qonur çiyinini Bagiraya sürt-dü, onlar birlikdə yola düşüb dağ əfisi Kaanı axtarmağa getdilər.

Əfi qayanın günəşdən qızmış çıxıntısında zol uzanıb öz yeni və gözəl qabığının seyrinə dalmışdı, son on günü ilan qabığını dəyişmək üçün xəlvətdə keçirmişdi. İndi o, doğrudan da, olduqca gözəl idi; iri yastı başı yerdə o yan-bu yana çönür, otuz futluq bədənini qıvrılıraqla əcaib düşünlər, fiqurlar əmələ gətirirdi. O, nahar vaxtının yaxınlaşdığını hiss etdikcə iştaha gəlir, tez-tez dilini çıxardıb yalmanırdı.

Balu ilanının belindəki sarı və qəhvəyi rəngli qəşəng çilçil naxışları görcək:

– O, hələ heç nə yeməyib, – deyər rahat nəfəs aldı. – Ehtiyatlı ol, Bagira! O, qabığını dəyişəndən sonra siftə vaxtlar pis görür, özü də dərhal hücum edir.

Kaanın zəhərli dişləri yox idi, onun hətta zəhərli ilanlardan qorxaqlılıqlarına görə, zəhləsi gedirdi. Onun bütün gücü sıxmağında idi, iri halqalarla hər kimə sarılısaydı, canını heç cür qurtara bilməzdi.

Balu dal pəncələri üstə şöngüyərək:

– Ovun uğurlu olsun! – dedi.

Həmin cinsdən olan bütün ilanlar kimi, Kaa da bir qədər ağır eşidirdi. Buna görə də ayının qışqıraraq dediyini o saat anlamadı. Halqa kimi qıvrılıb, başını əydi, hər ehtimala qarşı sıçrayışa hazır dayandı.

– Hamımızın ovu uğurlu olsun! – deyər o, nəhayət, cavab verdi. – Baho, Baludur! Sən hara, bura hara? Ovun uğurlu, Bagira. Bizdən birimiz nahar eləsəydi, bəd olmaz-

dı. Bu yaxın yerlərdə, hürküdülmüş heyvandan-zaddan yoxdur ki? Maral, yaxud heç olmasa, dağkeçisi, hə? Mənim qarnım suyu qurumuş quyu kimi bomboşdur.

– Biz bu saat elə ova çıxmışıq, – deyə Balu laqeyd-laqeyd dilləndi. O, bilirdi ki, Kaanı tələsdirmək olmaz, çünki çox ağırdır.

Əfi soruşdu:

– Olarmı mən də sizinlə gedim? Bir zərbə az oldu, ya çox oldu – sizin üçün heç bir əhəmiyyəti yoxdur, a Bagira, a Balu, amma mən... mən bəzən günlərlə meşə çığırlarında dayanıb ovu güdməli oluram, yaxud gecəyarısı ağaca dırmaşib gözləyirəm ki, görüm meymun balasından-zaddan düşərmi. Fs-s-şau! İndi meşənin ağacları mənim cavan vaxtlarımdakı ağaclar deyil. Hamısı çürük-mürük, quru sax-şəvəldir!

– Bəlkə, bu ona görə belədir ki, sən həddindən artıq irilib ağırlaşmısan, hə? – deyə Balu dilləndi.

– Hə, mən çox yekəyəm... Çox yekəyəm, – deyə Kaa iftixarla cavab verdi. – Ancaq bu da var ki, cavan ağaclar heç nəyə yarayan deyil. Keçən dəfə ovda mən az qala yıxılmışdım, lap azca qalmışdı. Quyruğumu ağaca yaxşı dolamadığım üçün sürüşdüm, bərk səs-küy qopartdım. Bandar-Loqlar səsə yuxudan oyanıb məni ən pis söyüşlərlə söyməyə başladılar.

Bagira xatırlayırmış kimi:

– Ayaqsız sarı soxulcan! – deyə pıçıldadı:

– Sssss! Məgər onlar məni belə adlandırırlar? – deyə Kaa soruşdu.

– Hə, keçən dəfə çığıra-çığıra bizə nə isə buna oxşar bir söz deyirdilər. Ancaq biz onlara heç vaxt fikir vermirik. Ağızlarına gələnı danışirlar! Guya, sənın dişlərinin hamısı tökülüb, guya, heç vaxt çəpişdən böyük heyvana hücum eləyə bilmirsən, özü də, guya, ona görə ki (bu meymunlar yamanca həyasız, yalançıdırlar), keçinin buynuzundan qorxursan, – deyə Bagira hiyləgər-hiyləgər sözünə davam edirdi.

İlanlar, xüsusən Kaa kimi qoca, çoxbilmiş əfi, acıqlandığını heç vaxt büruzə vermir, lakin indi Kaanın bədəninin necə qabarıb şişdiyi, çənəsinin altındakı iri əzələlərin necə hərəkətə gəldiyi Balunun və Bagiranın gözündən yayınmadı.

– Bandar-Loqlar ov yerlərini dəyişdiriblər, – deyə o, sakitcə dilləndi. – Mən bu gün günəşdə qızınarkən ağacların təpəsində onların necə haray-həşir qopardıqlarını eşidirdim.

Balu:

– Biz... biz bu saat Bandar-Loqları təqib edirik, – dedi və o saat da çeçədi, çünki yadına gələnə, birinci dəfə idi ki, cəngəllik sakini, meymunlara baş qoşduğunu etiraf etməli olmuşdu.

– Yəqin ki, sizin kimi ovçuları, cəngəllik başçılarından ikisini Bandar-Loqların izi ilə getməyə məcbur edən səbəb – çox ciddi səbəbdir, – deyə Kaa nəzakətli bir laqeydliklə cavab verdi, əslində isə o, marağından od tutub yanırdı.

Balu dedi:

– Doğrusu mən, olsam-olsam, Sion Sürüsündəki canavar balalarına qanundan dərs verən, bəzən səfeh işlər tutan qoca bir müəlliməm, Bagira də...

– ... Bagiradır, – deyə qara bəbir dişlərini şaqqıldatdı. Onun təvazökarlıqla işi yox idi. – Bəla burasındadır ki, Kaa, bu qoz oğruları, bu palma yarpaqlarını məhv edənlər insan balasını bizim yanıımızdan oğurlayıblar, onun haqqında sən, yəqin ki, eşitmiş olarsan.

– Hə, Saxidən bir balaca eşitmişəm (Oxları bu Saxiyə çox azğın bir görkəm verir). Hə, o deyirdi ki, guya, insan balasını Canavar Sürüsünə qəbul ediblər. Ancaq mən inanmadım. Saxi bir xəbəri ucundan-qulağından eşidir, sonra da başlayır yalan-gərçək hamıya nağıl eləməyə.

– Yox, bu doğrudur. Hələ dünyada onun kimi körpə olmayıb, – deyə Balu cavab verdi. – Ən yaxşı, ən ağıllı və cürətli insan balası – mənim şagirdimdir; o, bütün cəngəl-

likdə Balunun adını şöhrətləndirəcək, məşhur edəcəkdir. Bundan da başqa mən... biz onu sevirik, Kaa!

– Fs! Fs! – deyə Kaa başını gah sağa, gah sola döndərdi. – Mən də vaxtilə sevgi nə olduğunu bilirdim. Mən sizə çoxlu əhvalatlar danışardım...

– Bunu yaxşı olar ki, sonraya saxlayaq, aydınlıq gecələr-dən birində, qarnımız tox olan vaxt danışarsan, onda biz sənəin nağıl elədiklərinə daha lazımınca qiymət qoyarıq, – deyə Bagira cəld dilləndi. – Bizim körpə bu saat Bandar-Loqların əlindədir, özümüz də yaxşı bilirik ki, onlar bütün Cəngəllik Xalqının içində təkcə Kaadan qorxurlar.

– Onlar təkcə məndən qorxurlar! Elə qorxmalıdırlar da! Bu meymunlar boşboğazdırlar, axmaq və qorxaqdırlar; qorxaqdırlar, axmaq və boşboğazdırlar. Onlar belədirlər! Sizin körpə onlardan heç bir yaxşılıq gözləməməlidir. On-lar qozu dəriylər, zəhlələri gedəndə isə yerə atırlar. Onlar bütün günü bir budaqda oynayırlar, guya, onsuz keçinə bilmirlər, sonra da həmin budağı sındırıb iki parça edirlər. Bəli, sizin körpənin vəziyyəti o qədər də fərəhli deyildir... Deyirsiniz, onlar mənim adımlı sarı balıq qoyublar, eləmi?

– Soxulcan, soxulcan qoyublar. Yer soxulcanı, – deyə Bagira cavab verdi. – Bundan da başqa sənə bir çox başqa adlar qoyublar... Mən onları təkrar eləməyə utanıram.

– Onlara bir qulaqburması vermək lazımdır ki, bundan sonra öz ağalarından danışanda ağılları başlarında olsun! Aaa-fss! Yaxşı-yaxşı yadda saxlasınlar. Hə, onlar uşağı gö-türüb hansı tərəfə qaçblar?

– Bunu ancaq cəngəllik bilir. Mənim ağımlı kəsəni qərb tərəfə aparmış olarlar, – deyə Balu cavab verdi. – Ancaq, Kaa, biz güman edirdik ki, onların hara getdiyi sənə mə-lumdur.

– Mənə? Hardan ola bilər? Mən onları ancaq yolda rastı-ma düşəndə tuturam, özüm heç vaxt nə meymun ovuna çıxıram, nə qurbağa, nə də göllərdən yaşıl çim yığıram. Fsss!

– Yuxarıya bax, yuxarıya! Yuxarıya, yuxarıya! Hillo! İllo! İllo, yuxarıya bax, Sion Sürüsündən olan Balu!

Balu bu səsin haradan gəldiyini bilmək üçün başını qaldıranda süzə-süzə enməkdə olan quzğun Çili gördü. Onun azacıq yuxarıya qalxmış qanadlarının kənarı günəşdən parıldayırdı. Çil indi gərək çoxdan yatmış olaydı, lakin o hələ də cəngəllik üzərində dövrə vuraraq ayını axtarır, sıx yarpaqlar arasından onu görə bilmirdi.

– Nə olmuşdur? – deyə Balu ondan soruşdu.

– Mən Mauqlini Bandar-Loqların içərisində gördüm. Xahiş elədi ki, bunu sənə xəbər verim. Onlar Mauqlini çayın o tərəfindəki meymun şəhərinə – Soyuq Kahalara apardılar. Ola bilər, ancaq bu gecəni orada qalacaqlar, ola bilər, on gecə qalacaqlar, ola da bilər ki, bir saat qalacaqlar. Mən yarasalara əmr etmişəm ki, gecə onları güdsünlər. Mənə tapşırılan bu idi ki, dedim. Aşağıda hamınızın ovu uğurlu olsun!

– Sənin də çinədanın dolu, yuxun şirin olsun, ay Çil! – deyə Bagira qışqırdı. – Ov edəndə mən səni yaddan çıxarmam, ey quzğunların ən yaxşısı, ovladığımı heyvanın bütöv başını tək sənin üçün qoyacağam qalsın.

– Boş şeydir! Boş şeydir! Uşaq Müqəddəs Sözü dedi, kömək etməyə bilməzdim. – Çil meşə üzərində bir dəfə dövrə vurduqdan sonra uçub gecələməyə getdi.

– Mauqli nə demək lazım olduğunu unutmayıb, – deyə Balu sevinirdi. – İşə sən bir bax: bu qədər balaca ola-ola, yenə də Quşların Müqəddəs Sözüünü xatırlaya bilib, özü də meymunlar onu ağacların təpəsi ilə sürükləyib apardıqları bir vaxtda!

Bagira dedi:

– Bu söz onun başına çox möhkəm yeridilib! Mən də körpəylə fəxr edirəm, ancaq biz bu saat Soyuq Kahalara tələsməliyik.

Bu yerin harada olduğunu cəngəllikdə hamı bilirdi, lakin meşə sakinlərindən çox azı oraya ayaq basırdı, çünki

Soyuq Kahalar dedikləri yer meşənin qalınlığında itib getmiş, sanki dəfn olunmuş qədim xaraba bir şəhər idi. Heyvanlar isə insanların yaşamış olduqları yerləri heç vaxt özlərinə məskən etməzlər. Belə yerlərdə ovçu tayfası yox, olsa-olsa vəhşi qabanlar məskən salar. Bundan da əlavə, meymunlar hər yeri gəzib dolandıqları kimi, ara-sıra Soyuq Kahalarda da olurdular. Buna görə də özünə hörmət qoyan heç bir heyvan bu yerə yaxın gəlməzdi. Yalnız quraqlıq vaxtlarda, bəlkə, gələydilər, çünki belə vaxtlarda yarıuçuq hovuzlarda, anbarlarda su tapmaq olurdu.

– Tez-tez yerisək, oraya qədər yarım gecə yol getməliyik, – deyə Bagira bildirdi.

Balu o saat ruhdan düşdü.

– Mən var gücüm ilə tələsəcəyəm, – deyə o, təlaşla diləndi. – Biz səni gözləyə bilmərik. Sən dalımızca gələrsən, Balu. Kaa ilə mən tələsməliyik.

Kaa qısaca dedi:

– Sənin dörd ayağın olsa da, mən səndən dala qalmaram!

Balu bütün qüvvətini toplayıb onlarla ayaqlaşmağa çalışırdı, lakin tezliklə dayanıb nəfəsini dərməli oldu. Onlar ayı ilə şərtləşdilər ki, o dalınca gəlsin. Bagira sürətli sıçrayışlarla irəliyə cumdu. Kaa dinməzəcə yoluna davam edirdi. Bagira nə qədər tələssə də, nəhəng əfi ondan geri qalmırdı. Onlar xırda dağ çayının kənarına gəlib çatanda Bagira qabağa düşdü, çünki o, çayın üzərindən atıldı. Kaa isə başını dik tutaraq üzə-üzə keçdi. Lakin düz yerə çıxanda əfi yenidən Bagiranı haqladı.

Toran qovuşarkən Bagira:

– Məni azad etmiş sınıq qifila anda olsun ki, – dedi, – sən yolu çox yaxşı gedirsən!

– Mən bərk acmışam, – deyə Kaa cavab verdi. – Bundan da başqa, axı onlar mənim adımları çil qurbağa qoyublar...

– Soxulcan, yer soxulcanı, özü də sarısından!

– Fərqi yoxdur. Yolumuza davam eləyək. – Bunu deyib, Kaa iti gözləriylə ən kəsmə yollar seçərək yerin üstü ilə sanki su olub axdı.

Meymun Xalqı Soyuq Kahalarda heç də Mauqlinin dostları barədə düşünmürdü. Onlar uşağı xaraba şəhərə gətirib çıxarmışdılar və indi öz-özlərindən çox razı idilər. Mauqli hələ indiyə qədər heç vaxt hind şəhərini görməmişdi, ona görə də indi bura, tamam xarabalıqlardan ibarət olsa da, ona son dərəcə gözəl və əcaib göründü. Yastı təpənin üstündə salınmış bu şəhəri çox uzaq keçmişdə hökmdar bir knyaz tikdirmişdi. Ucuq darvazaya tərəf uzanan daş yolların qalıqlarını hələ indi də görmək olurdu. Darvaza qapılarının çürük taxtaları hələ də pas kəsmiş həcəmələrdən sallana qalmışdı. Divarların içərisinə kök atmış ağaclar şaxələrini onların üzərinə gərmişdi: bürclərin daş dişləri ovulub tökülmüş, torpağa dönmüşdü; mağzallardan qıvrılaraq çıxmış sarmaşıqlar tel-tel aşağıya sallanaraq qala divarlarını sarmışdı.

Təpənin başında taxtapuşsuz böyük bir saray var idi. Burada fəvvarəli çarhovuzların, həyətlərin mərmərləri çatlaq-çatlaq olmuş, üzərlərinə yosunlardan qonur xallar düşmüşdü. Həyətin vaxtilə knyaz filləri saxlanan tərəfində otlar və cavan ağaclar yerə döşənmiş sal daşları qaldırmış, bir-birindən aralamışdı. Saraydan o tərəfdə bütün şəhər görünür, sıx cərgələrlə yan-yana düzülmüş evlər içi qaralmaqda olan boş arı şanını xatırladırdı; vaxtilə dörd yolun ayrıcındakı meydançada yüksələn daş büt indi uçub tökülmüşdü; küçələrin tinlərindəki keçmiş su quyularının yerində ancaq kalafalar, çuxurlar qalmışdı. Məbədlərin ucuq günbəzlərini cır əncir kolları basmışdı.

Meymunlar buranı öz şəhərləri adlandırır və özlərini elə göstərirdilər ki, guya, Cəngəllik Xalqı şəhərdə deyil, məşədə yaşadığı üçün bu xalqa nifrət edirlər. Bununla belə, onlar bütün bu binaların nə üçün tikildiyini və onlardan necə istifadə etmək lazım olduğunu bilmirdilər. Onlar knyaz sarayının məşvərət salonundakı taxta səkidə dövrə vurub oturaraq bir-birinin bitini-birəsini arıtlayır, yaxud adam-adam oynayırdılar: evlərə girib-çıxır, suvaq parçaları, cürbəcür kör-köhnəni küncələrə yığib toplayır, həmin

dəqiqə də onları harada gizlətdiklərini unudur, bir-birinin üzərinə atılaraq dava edir, qışqırırdılar, sonra isə dağılı-şaraq knyazın bağına oynaşmağa qaçırdılar, səkilərdə atılıb-düşürdülər, portağal ağaclarını, kollarını silkələyərək meyvələrin, çiçəklərin yerə tökülməsinə tamaşa edib zövq alırdılar. Onlar sarayın dəhlizlərini, yeraltı yollarını, yüz-lərlə xırda qaranlıq otlarını gəzib dolaşırdılar, lakin nəyi gördüklərini, nəyi görmədiklərini yadlarında saxlaya bil-mirdilər; tək-tək, cüt-cüt və ya dəstə ilə veyillənərək hər ye-rə girib-çıxır, özlərini, guya, lap insan kimi apardıqları üçün bir-birinin qarşısında öyünürdülər. Onlar hovuzlardan su içir, suyu bulandırır, su üstündə dava salır, sonra da:

– Cəngəllikdə Bandar-Loqlardan müdrik, mərhəmətli, bacarıqlı, güclü və mülayim xalq yoxdur, – deyə qışqıra-qışqıra şəhərin başından vurub ayağından çıxırdılar.

Sonra isə hər şeyi təzədən başlayır, şəhərdən zəhlələri gedincəyə qədər öz oyunlarını davam etdirirdilər. Nəha-yət, onlar yenə də qaçıb ağacların təpəsinə dırmanır və ümid edirdilər ki, gec-tez bir gün Cəngəllik Xalqı onlara məhəl qoyacaqdır.

Cəngəllik Qanunu əsasında tərbiyə olunmuş Mauqli belə bir həyatı nə anlayır, nə də bəyənirdi. Meymunlar onu Soyuq Kahalara gətirib çıxardanda artıq axşam düşmüşdü. Mauqlinin özünə qalsa idi, belə bir uzaq yoldan sonra uzanıb yatardı, lakin Bandar-Loqlar əl-ələ verib rəqs etmə-yə, axmaq mahnılar oxumağa başladılar. Meymunlardan biri öz yoldaşlarının qarşısında nitq söyləyərək bildirdi ki, Mauqlinin əsir alınması Bandar-Loqların tarixində yeni bir dövr başladığını göstərir, çünki bundan sonra Mauqli soyuqdan və yağışdan qorunmaq üçün budaqları, qamış-ları necə hörmək lazım olduğunu onlara öyrədəcəkdir.

Mauqli sarmaşıq yığıb onları hörməyə başladı: meymunlar onu təqlid etmək istədilsə də, bir neçə dəqiqədən sonra bu iş onları darıxdırdı, odur ki, bir-birinin quyruğundan yapışib dartmağa, öskürə-öskürə əlləri-ayaqları üstün-də atılıb-düşməyə başladılar.

– Yemək istəyirəm, – deyə Mauqli dilləndi. – Mən bu yerlərdə yadam, mənə yeməyə bir şey gətirin, ya da icazə verin özüm burada ov edim.

İyirmi-otuz meymun qaçıb Mauqli üçün qoz və cır meyvələr dərməyə getdi, ancaq qayıdan baş yolda biri-birilə dalaşaraq, yığdıqlarını töküb dağıtdılar, əllərində az-maz meyvə qaldı ki, bunu da zəhmət çəkib gətirməyə dəyməzdi. Mauqli inciyib acıqlandı, o, bərk ac idi. Şəhərin kimsəsiz küçələrində yadların Ov Qiyyəsini arabir təkrar edə-edə uzun müddət gəzib dolandı, lakin səsində səs verən olmadı. Mauqli anladı ki, pis yerə gəlib düşmüşdür.

«Balunun Bandar-Loqlar haqqında danışdıqlarının hamısı doğru imiş, – deyə o, öz-özünə fikirləşdi. – Bunların nə Qanunu, nə Müqəddəs Sözü, nə də başçısı vardır – oğurluq bacaran qüvvətli əllərindən və axmaq-axmaq danışan dillərindən başqa heç nələri yoxdur. Deməli, əgər mən burada öldürsələr və ya acından canım çıxsam, özüm müqəssirəm. Ancaq hər halda fikirləşib bir yol tapmaq lazımdır ki, öz doğma cəngəlliyimə qayıda bilim. Əlbəttə, Balu mənə döyəcəkdir, amma bu, yenə də Bandar-Loqlara qoşulub qızılgül ləçəklərinin ardınca səfeh-səfeh ora-bura qaçmaqdan yaxşıdır».

Mauqli şəhərin hasarına yanaşan kimi meymunlar dərhal onu geri dartıb apardılar və dedilər ki, o, öz xeyrini başa düşmür, sonra da uşaqda özlərinə qarşı minnətdarlıq hissi oyatmaq üçün onu çimdikləməyə başladılar. Mauqli dişlərini bir-birinə sıxıb, səsinə çıxarmadı, bərkdən qışqıran meymunlarla birlikdə, qırmızı daşlardan düzəldilmiş yarıya qədər yağış suyu ilə dolu hovuzların yanındakı eyvana qayıtdı. Səkinin ortasında, dünyadan çoxdan köçüb getmiş knyaz arvadları üçün vaxtilə ağ mərmərdən hörülmüş, indisə uçub dağılmış bir köşk var idi. Köşkün günbəzi yerə yataraq, xanımların saraydan buraya gəlib-getdikləri yeraltı yolun ağzını örtmüşdü, lakin zərif sənətkarlıqla mərmərdən işlənmiş divarlar hələ də qalırdı. Süd kimi ağ, krujeva-

tək yüngül, nəfis şəbəkələrə əciqlər, yaqutlar, yaşmalar, laci-vərd daşlar yaraşıq verirdi, təpənin arxasından ay boyalandıqda isə onun şüaları şəbəkələrdən içəri süzüldü və yerə qara məxmər naxışlarını andıran kölgələr düşdü. Meymunların iyirmisi birdən səs-səsə verib, özlərini ağıllı, qüvvətli, xoşrəftar, Mauqlini isə onlardan ayrılmaq istədiyinə görə səfeh adlandırırdılar. Pərtliyinə, ac və yuxusuz olmasına baxmayaraq, Mauqli Bandar-Loqların bu sözlərini eşidəndə özünü gülməkdən saxlaya bilmədi.

– Biz qəvi xalqıq! Biz azadıq! Hamı bizə heyran olmalıdır, biz buna layıqıq! Bütün cəngəllikdə biz hamıdan çox tərifə layıqıq. Madam ki, biz hamımız bunu təsdiq edirik, demək, bu doğrudur, – deyə onlar qışqırırdılar. – Bu saat biz nə qədər yaxşı olduğumuzu sənə danışarıq, ona görə ki, sən bizə qulaq asırsan, dediklərimizi Cəngəllik Xalqına çatdırırsan ki, bundan sonra bizə məhəl qoysun.

Mauqli onlarla mübahisə etmirdi. Öz danışqan yoldaşlarının Bandar-Loqları necə mədh etdiklərini eşitmək üçün eyvana yüzlərlə meymun toplaşmışdı. Zəvzək meymunlardan biri nəfəsini dərmək üçün susduqda, o biriləri qışqırırdılar:

52

– Bu, doğrudur, biz hamımız bunu təsdiq edirik!

Mauqli isə ondan bir şey soruşduqları vaxt başını tərpədir, gözlərini döyür, «hə, hə», deyirdi. Səs-küydən onun başı hərlənirdi.

– Ola bilsin çaqqal Tabaki bunların hamısını dişləyib, – deyə o fikirləşirdi. – Ona görə də indi qudurublar. Bu quduzluqdur, «divani»dir. Məgər onlar heç vaxt yatmırlar? Bax indicə bu bulud ayın üzünü örtəcək. O, böyük olsaydı, mən qaranlıqda fürsət tapıb qaçardım. Ancaq yorulmuşam.

Həmin bu buludu şəhər hasarı yanındakı yarıuçuq xəndəkdən iki sadıq dost diqqətlə izləyirdi. Sayca çox meymunların necə təhlükəli olduqlarını bilən Bagira və Kaa əbəs yerə risk etməmək üçün dayanıb fürsət gözləyirdilər. Meymunlar birə qarşı yüzdən az olduqda heç vəchlə da-

vaya girişməzlər. Belə bir üstünlük isə cəngəllikdə çox azlarının xoşuna gəlir.

– Mən hasarın qərb tərəfinə sürünürəm, – deyə Kaa pıçıldadı, – yamacla cəld aşağı enəcəyəm. Oradan mənim üçün asan olar. Onlar, əlbəttə, hamısı birdən mənim belimə atılmazlar, ancaq yenə də...

– Bilirəm, – deyə Bagira dilləndi. – Kaş Balu burada olaydı! Ancaq hər halda biz bacardığımızı eləyəcəyik. Bu bulud ayın üzünü örtəndə, mən gedib eyvana çıxacağam. Onlar orada nə barədə isə öz aralarında məsləhətləşirlər.

– Ovun uğurlu! – deyə Kaa tutqun halda cavab verib, hasarın qərb tərəfinə sarı şütüdü.

Məlum oldu ki, hasarın bu yeri başqa yerlərinə nisbətən az uçub dağılmışdır, ona görə də nəhəng əfi daşların arasından yol tapıb keçərkən yubandı. Bulud ayın qabağını kəsdi. Mauqli, məsələnin gerisini fikirləşirdi ki, birdən eyvanda Bagiranın yüngül ayaq səslərini eşitdi. Qara bəbir yavaşca, demək olar ki, heç bir səs salmadan qaçıb çıxmışdı, indi vaxtını dişləməyə itirmədən, pəncəsi ilə sağa-sola zərbələr endirir, Mauqlinin ətrafında dövrə vurub əlli-altmış cərgə oturmuş meymunları yerə sərirdi. Dəhşət və hiddət ifadə edən ümumi çıxırtı qopdu, lakin Bagira yerdə yumbalanan, çapalaşan bədənləri ayaqlaya-ayaqlaya irəliləyərkən meymunlardan biri çıxırdı:

– O burada təkdir! Öldürün! Öldürün onu!

Meymunlar Bagiranın belində yumaq kimi kütləşərək onu dişləməyə, cırmaqlamağa, dartışdırmağa başladılar, beş-altısı da Mauqlidən möhkəm yapışib, köşkün divarı ilə yuxarıya qaldırdılar və günbəzin ucuq yerindən itələyib içəri saldılar. Uşaq insanlar tərəfindən tərbiyə edilmiş olsaydı, bütün bədəni əzilib gömgöy göyərərdi, çünki onu düz on beş futluq bir hündürlükdən aşağı salmışdılar. Lakin Mauqli Balunun öyrətdiyi kimi yığılıb, o saat da ayağa qalxdı.

– Biz sənin dostlarını öldürənə kimi burada otur, – deyə meymunlar qışqırdılar, – o vaxta qədər əgər Zəhərli Xalq səni sağ qoysa, gəlib sənənlə oynayacağıq.

– Sizinlə biz qan qardaşıyıq, mən də sizdənəm! – deyə Mauqli cəld İlanların Mükəddəs Sözlünü pıçıldadı.

O, ətrafındakı çınqıl yığınları arasından xışıltı və fısıltı səsi gəldiyini eşidərək, ehtiyat üçün İlanların Sözlünü bir də təkrar etdi.

– Eşidirik! – deyə bir neçə yerdən astaca cavab verildi (Hindistanda bütün xarabalıqlar, gec-tez ilanların məskəninə çevrilir, indi bu qədim köşkün içərisində də gözlüklü ilanlar qaynaşırdı). – Sakit dayan, Balaca Qardaş, yoxsa bizi tapdalayıb əzərsən!

Mauqli durduğu yerdən tərpənmədən köşkün zərif şəbəkəsi arasından bayıra baxır və qara bəbirin ətrafında gedən qızğın vuruşmanın səsinə, meymun yığınının altında boğularaq dartınan, irəli, geri atılan Bagiranın xırıltılı, boğuş öskürəyinə, qışqırtısına, donqultusuna, pəncələri ilə endirdiyi zərbələrin şappıltısına diqqətlə qulaq asırdı.

Doğulduğu gündən bəri birinci dəfə idi ki, Bagira ölüm-dirim mübarizəsinə girişmişdi.

54 «Balu da, yəqin ki, yaxındadır, yoxsa Bagira buraya tək gəlməzdi», – deyə Mauqli fikirləşib bərkdən qışqırdı:

– Bagira, hovuza! Hovuzun yanında yumalan! Tez qaç, atıl hovuza! Özünü vur suya!

Bagira onun səsinə eşitdi, Mauqlinin salamat olduğunu bildirən bu qışqırtı bəbirə qüvvət verdi. O, var gücü ilə vuruşaraq özünə addım-addım hovuza tərəf yol açdı. Bu vaxt cəngəlliyin yaxınlığındakı uçuş divarın yanından Balunun göy gurultusunu andıran döyüş nəbəsi eşidildi. Qoca ayı nə qədər tələssə də, bundan tez gələ bilməmişdi.

– Bagira, – deyə o qışqırırdı, – mən burdayam! Mən yuxarı dırmaşıram! Mən tələsirəm! Daşlar ayaqlarımın altından qaçır! Ah, məlun Bandar-Loqlar, qoy bir sizə gəlim çatım!

Ayı tövşüyə-tövşüyə eyvana çıxan kimi dəniz dalğası-tək üzərinə cuman meymunların altında görünməz oldu, lakin o, dərhal dal ayaqları üstündə şöngüdü və ön pəncələrini aralayaraq qucağı tutduğu qədər meymunu süpür-ləyib qabağına yığdı. Bundan sonra dalbadal endirilən zərbələrin ahəngdar səsi eşidildi: şap-şap-şap, sanki gəmi-nin avar çarxı işləyirdi. Suyun birdən şappıldaması Mauq-liyə xəbər verdi ki, Bagira Bandar-Loqların səfini yararaq özünü hovuzla yetirmişdir. Meymunlar bəbirin ardınca oraya girə bilməzdilər.

Bagira suyun içində uzanmışdı, yalnız başı çöldə idi. O, ağzını açıb havanı acgözlüklə udurdu. Meymunlar isə qırmızı pillələrdə üç cərgə dayanaraq qəzəblərindən atılıb düşür-dülər, onlar gözləyirdilər ki, əgər bəbir Baluya kömək etmək üçün sudan çıxsın, dərhal hər tərəfdən onun üstünə atlınsınlar. Məsələn belə görəndə Bagira islanmış başını yuxarı qaldırır fəryadla qışqıraraq, İlan Xalqını köməyə çağırırdı.

– Sizinslə biz qan qardaşıyıq, mən də sizdənəm!

O fikirləşirdi ki, məsələ ciddiləşəndə Kaa qorxub qaç-mışdır. Hətta eyvanın kənarında, hər tərəfdən üst-üstə bədənində sarılmış olan meymunların altında güclə nəfəs alan Balu da qara bəbirin imdad istədiyini eşidəndə özü-nü gülməkdən saxlaya bilmədi.

Kaa qərb tərəfdəki hasardan yenidən keçirdi, o, yerə elə dəydi ki, yekə bir daş divardan qopub xəndəyə düşdü. Lakin əfi geri çəkilmək fikrində deyildi, odur ki, bir-iki dəfə qıvrılıb açılaraq uzun bədəninin hər futunun döyüşə nə dərəcədə hazır olduğunu yoxladı. Bu vaxt Balu mübə-rizəni davam etdirir, meymunlar Bagiranı hovuzda dövrə-yə alaraq qışqırır, yarasa Manq isə o yan-bu yana uçaraq böyük vuruşma xəbərini cəngəlliyə yayırdı. Budur, vəhşi fil Xatxi böyürüb hər tərəfə səs saldı. Məşənin uzaq yer-lərində dəstə-dəstə yatan meymunlar yuxudan ayılıb ağac-ların zirvəsi ilə qaçaraq Soyuq Kahalara, öz həmcinslərinə köməyə getdilər. Çox keçmədi ki, döyüş səsi on millərlə

ətrafa yayılaraq gündüz quşlarını yuxudan oyatdı. Bu zaman qətl həvəsi ilə alovlanan Kaa kəsmə yolla sürətlə irəli atıldı. Əfinin bütün gücü onun başı ilə endirdiyi müdhiş zərbədədir; ilanın bədəninin ağırlığı və gücü bu zərbənin təsirini ikiqat artırır. Əgər siz yarım ton ağırlığı olan bir nizəni, taranı¹, yaxud da gürzü gözünüzün qabağına gətirsəniz və bunların hədəfə ağılla, soyuqqanlılıqla endirildiyini təsəvvür edə bilsəniz, onda Kaanın döyüşdə nə qədər qorxunc olduğunu başa düşə bilərsiniz. Dörd və ya beş fut uzunluğu olan əfi ilan başı ilə adamın sinəsindən vursa, onu yerə sərə bilər. Kaanın uzunluğu isə sizə məlum olduğu kimi, düz otuz fut idi. O, hər tərəfdən Balunu əhatə etmiş meymunların ortasına birinci zərbəni sükut içərisində ağzı yumulu halda endirdi, ikinci zərbəyə isə ehtiyac qalmadı. Meymunlar qışqırıqaraq hərəsi bir tərəfə səpələndi.

– Kaa gəldi! Bu, Kaadır! Qaçın!

Gecə oğrusu Kaa haqqında nəsildən-nəslə eşitdikləri dəhşətli hekayətlər meymunları daim vahiməyə salır, onları müti olmağa məcbur edirdi. Böyükləri onlara nağıl edirdi ki, qoca Kaa şax-şəvəlin arasında, yosunun boy atıb qalxması qədər səssiz-küysüz sürünərək ən qüvvətli meymunu oğurlamağı, özünü quru budağa və ya çürük kötüyə oxşatmağı bacarır. Belə hallarda bu kötük birdən sıçrayıb onları tutmayınca qədər ən ağıllı meymunlar belə qarşılarındakının ilan olduğunu ağllarına gətirmirlər. Meymunlar dünyada hər şeydən çox Kaadan qorxurdular, çünki onlardan heç biri qoca əfinin gücünün həddini-hüdudunu deyə bilməzdi. Heç biri onun gözlərinə baxmağa cürət etməz, heç biri onun cəngindən sağ çıxıb bilməzdi. Buna görə də indi qorxudan əsə-əsə tez qaçıb evlərin divarlarına, taxtapuşlarına dırmaşırdılar. Balu yüngüllük hiss

¹ **Taran** – keçmişdə qala darvazalarını sındırmaq, divarı dəlmək üçün işlədilən xüsusi tir.

edib, dərindən nəfəs aldı. Tüklərinin Bagiranınkindən sıx olmasına baxmayaraq, o da döyüşdə çox yara almışdı. Bu vaxt Kaa ilk dəfə olaraq ağzını açıb fısıldayaraq fıstırığa bənzər uzun bir söz dedi, meşənin uzaq yerlərindən Soyuq Kahalara, öz yoldaşlarının köməyinə tələsən meymunlar onun səsinə eşidən kimi yerlərində donub qaldılar və elə bərk titrədilər ki, ağacların budaqları onların altında əyilərək çartıldadı. Evlərin divarlarında, taxtapuşlarında qışqırıqan meymunlar səslərini kəsdilər, şəhər sükuta qərq oldu. Bu an Mauqli hovuzdan çıxan Bagiranın silkələnərək, islanmış dərisinin suyunu çırpıldığını eşitdi. Sonra yenidən səs-küy qopdu. Meymunlar divarların daha yuxarılarına dırmaşır, iri daş bütəllərin boyunlarından yapışib sallanır və qışqıraraq dişli hasarın üstü ilə ora-bura qaçırdılar. Mauqli isə yerində atılıb-düşərək gözünün birini zərif naxışlı şəbəkəyə yaxınlaşdırıb bayıra baxır, istehza və nifrət əlaməti olaraq bayquştək ulayırdı.

– Uşağı tələdən çıxarda, mən daha dözə bilmirəm! – deyə Bagira ağır-ağır nəfəs alaraq dilləndi. – Uşağı da götürüb tez buradan qaçaq, yoxsa birdən yenə də hücum edərlər!

– Mən əmr etməyincəyə qədər onlar yerlərindən tərpənə bilməzlər. Sss-akit dayanın yerinizdə! – deyə Kaa fısıldadı. – O saat da ətrafa yenidən sükut çökdü.

İlan Bagiraya dedi:

– Özümü tez yetirə bilmədim. Bacı, ancaq mənə elə gəldi ki, sənə çağırışını eşitdim.

– Mən... mən... bəlkə də, ola bilsin, döyüş qızıqanda səni çağırıbmışam, – deyə Bagira cavab verdi. – Balu, yaralanmışam?

– Bilmirəm onlar necə oldu ki, məni parçalayıb ətimdən, sümüyümdən yüz xırda ayı düzəltmədilər, – deyə Balu pəncələrini bir-bir qaldıraraq təmkinlə silkələdi. – Oou! Hər yerim ağrıyır. Kaa, bizi ölümdən qurtardığın üçün ikimiz də sənə borcluyuq – mən də, Bagira da.

– Bunlar boş şeylərdir. Bəs insan balası haradadır?

– Buradayam, tələyə düşmüşəm, çıxma bilmirəm, – deyə Mauqli qışqırdı.

Onun başı üzərində, tən ortasından uçub deşilmiş dəyirmi günbəz ucalırdı.

– Onu buradan çıxardın! Yoxsa Tovuzquşu Mor kimi oynayır, balalarımızı tapdalayıb əzər! – deyə kobralar¹ aşığdan dilləndilər.

Kaa güldü:

– Ha! Bunun, bu balaca insanın hər yerdə dostları varmış ki. Ey balaca insan, kənara çekil. Zəhərli Xalq, siz də qaçın, gizlənin! Bu saat mən divarı deşəcəyəm.

O, Köşkü yaxşı-yaxşı gözdən keçirib divarın daha çox çürümüş olduğu yerində, mərmər şəbəkədə qaralan bir yarıq tapdı, iki-üç dəfə başını irəli verib astaca oraya toxunduraraq nişan aldı, sonra yerdən altı fut qədər dikələrək bütün gücü ilə on dəfə dalbadal zərbə endirdi. Mərmər şəbəkə oradan-buradan çatlayaraq uçub töküldü, toz-torpaq ətrafa yayıldı. Həmin dəqiqə də Mauqli deşikdən bayıra sıçrayıb Bagira ilə Balunun arasında yerə düşdü və qollarını onların boynuna saldı. Balu uşağı mehriban-mehriban qucaqlayıb:

58

– Yaralanmısan? – deyə soruşdu.

– Onlar məni incidiblər, özüm də acam, bütün bədənım gömgöydür. Onlar sizə nə yaman divan tutublar, qardaşlar, hamınız qan içindəsiniz!

Bədəninin ora-burasını yalamaqda olan Bagira eyvanda və hovuzun ətrafında tökülüb qalmış meymun cəsədlərinə baxaraq dedi:

– Qana batan təkcə biz deyilik...

– Sən sağ-salamat olandan sonra bunlar boş şeylərdir, hamısı boş şeylərdir, ey mənim iftixarım, ey bala qurbağaların ən yaxşısı! – deyə Balu sızıldadı.

– Bu barədə sonra danışarıq, – deyə Bagira quru-quru dilləndi, onun bu ifadəsi Mauqlinin heç də xoşuna gəlmə-

¹ Kobra – gözlüklü, zəhərli ilan

di. – Ancaq hələlik Kaa buradadır. Balu ilə mən çaldığımız qələbəyə görə, sən də sağ qaldığın üçün ona borcluyuq. Kaaya bizim adətlərə görə təşəkkür et, Mauqli!

Mauqli geriye döndükdə nəhəng əfinin başının onun başı üzərində yırğalandığını gördü.

Kaa soruşdu:

– Demək, insan balası bu imiş? Onun dərisi çox hamardır, özü də lap Bandar-Loqlara oxşayır. Ey balaca insan, bax, gözlə ki, mən qabığımı təzələdiyim vaxtlar, qaranlıqda səni meymunla dəyişik salmayım.

– Sizinlə biz qan qardaşıyıq, mən də sizdənəm, – deyə Mauqli cavab verdi. – Bu gün sən məni ölümdən xilas elədin. Ey Kaa, sən acanda mənim ovum sənin olacaqdır!

Kaanın bu sözlərdən gözləri gülsə də:

– Sağ ol, Balaca Qardaş, – dedi. – Görəsən, bu qoçaq ovçu nə öldürə bilər? Xahiş edirəm ova çıxanda məni də özünə aparasan.

– Mən özüm ov öldürürəm, hələ balacayam, mən ancaq keçiləri hürküdüb, ovçuya tərəf qovmağı bacarıram. Haçan yemək istəsən, mənim yanıma gəl, onda bu dediklərimin düz olub-olmadığını görərsən. Mənim çevik barmaqlarım var, – o, əllərini irəli uzatdı. – Əgər sən tələyə düşsən, mən sənə də, Bağiranın da, Balunun da borcundan çıxı bilərəm. Ey mənim müəllimlərim, hamınızın ovu uğurlu olsun!

Mauqlinin lazım olduğu kimi təşəkkür etdiyini görən Balu:

– Yaxşı sözdür! – deyə donquldandı.

Əfi bir anlığa başını Mauqlinin çiyinə qoydu.

– Cəsur ürək, mərifətli danışmaq, – dedi. – Bunlar ki, səndə var, cəngəllikdə çox irəli gedəcəksən. İndi isə dostlarınla birlikdə tez buradan uzaqlaş. Get yat, çünki birazdan ay batacaqdır, ondan sonra burada baş verəcək işləri sənə görməyin yaramaz.

Ay təpələrin arxasına çəkilir, divarların, bürclərin üstündə cərgə-cərgə düzülüb titrəşən meymunlar, asta-asta yellənməkdə olan cındır saçaclara bənzəyirdi. Balu su iç-

mək üçün hovuzun yanına endi, Bagira isə dərisini yalayıb səliqəyə salmağa başladı. Bu vaxt Kaa eyvanın ortasına süründü, ağzını yumaraq çənəsini bərkdən şaqqıldatdı. Bunu eşidincə bütün meymunların gözləri əfiyə zilləndi.

– Ay batır, – deyə o dilləndi. – İşiq kifayət edirmi, yaxşı görə bilərsinizmi?

Divarların üzəriylə bir inilti ötüb keçdi, sanki ağacların təpəsi küləkdən xışıldadı.

– Görürük, ey Kaa!

– Çox yaxşı! Onda Kaanın rəqsini başlayaq – Aclıq Rəqsini. Sakit oturub tamaşa edin!

O, başını o tərəf-bu tərəfə yırğalaya-yırğalaya iki-üç dəfə qıvrılıb ikiqat, üçqat iri halqalar əmələ gətirdi. Sonra da dayanmadan, tələsmədən, ahəstə uğultusuna ara vermədən bədəni ilə düyünlər, cürbəcür fiqurlar, üçbucaqlar, dördbucaqlar, beşbucaqlar düzəltməyə başladı. Hava get-gedə daha çox qaranlıqlaşdı. Axırda Kaanın necə qıvrılıb-açıldığını, burulub-büküldüyünü seçmək mümkün olmadı, indi yalnız onun pullarının xışiltısı eşidilirdi.

Tüklərini qabardaraq boğuş-boğuş mırıldaşan Balu ilə Bagira sanki yerlərində donub daşa dönmüşdülər. Mauqli isə bu mənzərəyə baxıb təəccüb edirdi.

60

– Ey Bandar-Loqlar, – deyə, nəhayət, Kaa səsləndi. – Mənim əmrim olmadan siz əlinizi, yaxud ayağınızı tərpədə bilərsinizmi? Cavab verin!

– Sənin əmrin olmasa, biz nə əlimizi, nə də ayağımızı tərpədə bilərik, ey Kaa!

– Çox yaxşı! Bir addım mənə yaxınlaşın!

Meymunların cərgəsi tam itaətlə irəliyə çıxdıqda Balu ilə Bagira də qeyri-ixtiyari olaraq onlarla birlikdə bir addım irəlilədilər.

– Yaxına! – deyə Kaa fısıldadı.

Meymunlar bir addım da atdılar.

Mauqli Bagira ilə Balunu buradan uzaqlaşdırmaq üçün əlini onların çiyinə qoyanda, heyvanların hər ikisi diksinib sanki yuxudan ayıldı.

– Əlini çiynimdən götürmə, – deyə Bagira pıçıldadı, – qoy qalsın çiynimdə, yoxsa mən gedərəm... gedərəm Kaanın yanına. A-ah!

– Burada nə var ki?! Bu qoca Kaadır, bədənindən dairələr, ilgəklər düzəldir, – deyə Mauqli dilləndi, – gəlin buradan gedək.

Bundan sonra hər üçü hasarın yarığından keçib cəngəliyə üz qoydular.

Yenidən özünü hərəkətsiz ağacların arasında hiss edəndə Balu dərindən nəfəs aldı:

– Uf-f! Bir də heç vaxt Kaadan kömək istəmərəm. – Bu sözləri deyərkən başdan-ayağa onun bütün bədənini ürپəşdi.

– Kaa bizdən çox bilir, – deyə Bagira titrəyə-titrəyə cavab verdi. – Əgər orada bir az da ləngisəydik, mən öz ayağımla gedib birbaşa onun ağzına girəcəkdim.

– Ay yenidən çıxana kimi çoxları gedib onun ağzına girəcəklər, – deyə Balu cavab verdi. – Bu gecə o, bu qayda ilə bolluca ov eləyəcəkdir...

İlanın cəzətmə qüvvəsindən xəbəri olmayan Mauqli:

– Axı bütün bunlar nədir belə? – deyə soruşdu. – Mən ancaq onu görürdüm ki, yekə ilan ay batana qədər nə üçünsə yerdə cürbəcür dairələr düzəldirdi. Bir də onu gördüm ki, Kaanın burnu tamam əzilib. Ha-ha-ha!

– Mauqli, – deyə Bagira acıqlandı. – Onun burnu sənə görə əzilib, eləcə də mənim qulaqlarım, böyürlərim, pəncələrim, Balunun çiyni, boynu sənənin yolunda beləcə dişlək-dişləkdir. İndi Balu da, Bagira da uzun müddət çətinliklə heyvan ovlaya biləcəklər.

– Boş şeydir, – deyə Balu dilləndi. – Nə olsa da, körpə yenə bizimlədir!

– Doğrudur, ancaq o bizə çox baha oturdu: bütün bədəniniz yaralandı, vaxtınızı sərf elədik, yaxşı ovumuzdan olduq, dərillərimiz korlandı, mənim kürəyimdə tük qoymayıblar, hətta öz şərəfimizi də ona qurban verdik. Çünki unutmama ki, mən qara bəbirəm, məcbur olub Kaadan kömək

istədim: bundan da başqa, Aclıq Rəqsini görəndə biz Balu ilə quş balası kimi aqlımızı itirdik. Bunların hamısının da səbəbi sənin Bandar-Loqlarla oynamağındır!

– Doğrudur, bunların hamısı doğrudur, – deyə Mauqli qəmli-qəmli etiraf etdi. – Mən pis körpəyəm, indi içərim ağrıyır.

– Hm! Cəngəllik Qanununda necə deyilir, Balu?

Balu heç də Mauqlini təzədən bəlaya salmaq istəmirdi, lakin qanunla zarafat etmək olmaz, odur ki, donquldanaraq dedi:

– Kədər müqəssirə cəza verilməsinə mane olmur. Ancaq, Bagira, yadından çıxarma ki, o, hələ balacadır.

– Bunu bilirəm. Amma o bizi bəlaya salmışdır, buna görə də indi onu döymək lazımdır. Mauqli, sən özün buna nə deyirsən?

– Heç nə! Mən müqəssirəm. Siz ikiniz də yaralanmışınız. Məni döyməyə haqqınız var.

Bagira uşağa beş-on şapalaq ilişdirdi, bəbirin nəzərində bunlar çox yüngül zərbələr idi (bu cür vurmaqla o, hətta öz balalarını yuxudan belə oyada bilməzdi), lakin yeddi yaşlı uşaqdan ötrü bunlar çox ağır şapalaq idi. Bu cür şapalaqlardan canını qurtarmağa hamı şad olardı. Cəza qurtardıqda Mauqli asqırıb, heç bir söz demədən ayağa qalxdı.

Bagira dedi:

– İndi, Balaca Qardaş, atıl min mənim kürəyimə, evə yola düşək.

Cəngəllik Qanununun ən gözəl cəhətlərindən biri də budur ki, cəza ilə birlikdə bütün kin-küdurət də qurtarır. Bundan sonra heç kim keçmiş günahı bir daha müqəssirin üzünə vurmur.

Mauqli başını Bagiranın kürəyinə qoyub elə bərk yuxuya getdi ki, hətta onu öz doğma mağarasında yerə düşürdəndə belə oyanmadı.

«PƏLƏNG, PƏLƏNG!»

Sura Qayasındakı davadan sonra Mauqli canavar mağarasını tərk edib aşağıya, insanların yaşadıkları əkin yerlərinə endi, lakin orada qalmadı – cəngəllik buraya çox yaxın idi, Mauqli isə yaxşı bilirdi ki, o Şurada özünə çoxlu qəddar düşmənlər qazanmışdır. Buna görə də dərənin dibi ilə uzanan cığırla yoluna davam edərək müntəzəm yortma yerləşlə iyirmi milə qədər irəlilədi. Nəhayət, gəlib tanış olmadığı yerlərə çıxdı. Buradan qayalı, yarğanlı geniş bir düzənlik başlanırdı. Düzənliyin bir tərəfində balaca kənd görünür, digər tərəfində isə ta örüşə qədər uzanıb gələn və orada toxa ilə kəsilmiş kimi birdən-birə qurtararaq qövs təşkil edən cəngəllik qaralırdı. Düzənliyin hər yanında inəklər, camışlar otlayırdı. Naxırların keşiyini çəkən uşaqlar Mauqlini görcək qışqıra-qışqıra qaçıb getdilər, hind kəndlərinin həndəvərində, adətən, dəstə-dəstə sülənən sarı itlər səs-səsə verib hürməyə başladılar. Mauqli dayanmadı – o, ac idi; kəndin kənarına çatanda gördü ki, gecədən-gecəyə darvazanı bağlamaq üçün istifadə olunan tikan kolu kənara itələnmişdir.

– Hm! – deyərək Mauqli dilləndi (o, gecələr özünə yemək axtararkən belə çəpərlərə az rast gəlməmişdi). – Görünür, insanlar burada da Cəngəllik Xalqından qorxurlar.

O, darvazanın yanında oturdu, içəridən adam çıxan kimi sıçrayıb ayağa qalxdı və barmağı ilə açıq ağzını göstərərək yemək istədiyinə işarə etdi. Adam ona baxıb, geri döndü və kəndin yeganə küçəsi ilə qaçaraq kahini çağırırdı. Bu, əynində başdan-ayağa ağ libas olan, ucaboy, kök bir adam idi, alnında sarı, qırmızı rənglə çəkilmiş nişan var idi. Kahin dar-

vazaya yaxınlaşdı, onun ardınca kənddən azı yüzə qədər adam tökülüşüb gəlmişdi. Onlar barmaqlarını Mauqliyə tərəf uzada-uzada təəccüblə baxır, danışır, çığırırdılar.

«Bunlar, bu insanlar necə də kobuddurlar, – deyə Mauqli fikrindən keçirtti. – Yalnız boz meymunlar özlərini bu cür aparırlar». Sonra o, uzun saçlarını geriye atıb, qaşqabaqla camaata baxdı.

– Burada qorxmalı nə var ki? – deyə kahin dilləndi. – Onun qıçındakı yara yerlərini görürsünüzmü? Bunlar hamısı canavar dişinin yerləridir. Onu canavar saxlayıb, böyüdüb; indi də cəngəllikdən qaçıb bizim yanımıza gəlmişdir.

Canavar balaları Mauqli ilə oynayarkən, bəzən onu özləri istədiklərindən daha bərk dişləyirdilər, odur ki, uşağın qol-qıçı başdan-başa ağ-ağ çapıqlarla örtülmüşdü. Lakin Mauqli ömründə heç vaxt bunları diş yarası hesab etmirdi, çünki o, əsl diş yarasının necə olduğunu bilirdi.

– Vay! Vay! – deyə iki-üç qadın birdən dilləndi. – Yazığı canavarlar dişlək-dişlək eləyiblər! Qəşəng uşaqdır. Gözlərindən od yağır. Doğrusu, Messua, bu, sənin oğluna çox oxşayır, o pələngin apardığı oğluna.

– Qoyun bir baxım, – deyə biləklərində, baldırlarında iri mis bilərziklər olan bir qadın əlini alnına qoyub gözlərini Mauqliyə zillədi. – Hə, çox oxşayır! Bədəndən arıq olsa da, üzdən lap mənim oğlumdur ki, durub.

Kahin fürsəti fəvta verən adam deyildi. O bilirdi ki, Messuanın əri kəndin birinci dövlətlilərindəndir. Odur ki, üzünü göyə tutub təntənə ilə dedi:

– Cəngəllik almışdı, cəngəllik də qaytarıb verdi. Mənim bacım, uşağı götür apar evinizə, özün də insanın bütün gələcəyini aydın görən kahinə ehtiram göstərməyi yadından çıxarma.

«Bahasına ölümdən qurtulduğum kələ and içirəm ki, bütün bunlar vaxtilə Sürünün məni gözdən keçirməsinə çox oxşayır, – deyə Mauqli düşündü. – Nə eybi var, əgər mən insanamsa, onda insan da olacağam».

Camaat aralanıb yol verdi, qadın uşağı işarə ilə çağırıb öz daxmasına apardı. İçəridə qara laklı çarpayı, taxıl tökmək üçün gildən düzəldilmiş qəribə qabarıq naxışlı iri bir qab, yarım düjünə qədər mis qazan vardı, balaca taxçada büt qoyulmuşdu, divardan isə kənd yarmarkasında səkkiz sentə satılan güzgü asılmışdı.

Qadın Mauqliyə iri qabda süd və bir parça da çörək verdikdən sonra əlini onun başına qoyub, gözlərinə baxdı; o fikirləşirdi ki, bəlkə, bu, doğrudan da, onun öz doğma balasıdır, pələngin cəngəlliyə götürüb apardığı oğludur, indi qayıtmışdır.

– Natxu! Natxu! – deyə qadın onu çağırırdı.

Lakin Mauqlinin sifətində, bu adı tanıdığını bildirən heç bir əlamət görünmədi.

– Sənə təzə ayaqqabı bağışladığım o gün yadına düşürmü? – Messua əlini uşağın ayağının altına toxundurdu; dəri buynuz kimi bərk idi. – Yox, – deyə qadın qüssəli-qüssəli əlavə etdi, – bu ayaqlar heç vaxt ayaqqabı üzü görməyib. Ancaq sən mənim Natxuma çox oxşayırsan, ona görə də mənim oğlum olacaqsan...

İndiyə kimi heç vaxt dam altına girməmiş Mauqli bərk darıxdı. Lakin daxmanın küləş damına nəzər salınca başa düşdü ki, içəridən çıxmaq istəsə, oranı asanlıqla söküb özünə yol açar, bundan başqa, pəncərələr də bağlı deyildi.

«İnsan dili bilməyəndən sonra insan olmaqdan nə çıxar! – deyə o, ürəyindən keçirdi. – Cəngəlliyə düşmüş adamlar kimi, mən də burada lalam, heç nə başa düşmürəm. Bunların dilini öyrənmək lazımdır».

O, canavarlarla bir yerdə yaşayarkən cəngəllikdə maralların böyürtüsünü, vəhşi qabanların xorultusunu yamsılamağı əbəs yerə öyrənməmişdi. İndi Messua bir söz deyən kimi, Mauqli onun ardınca həmin sözü, demək olar, düzgün təkrar edirdi; belə ki, hələ qaranlıq düşməmiş daxmadakı şeylərdən bir çoxunun adını artıq o əzbər bilirdi.

Yatmaq vaxtı gəlib çatdı, lakin Mauqli bəbir tələsinə oxşayan bu daxmada heç vəchlə yatmaq istəmirdi, odur ki, qapı bağlanan kimi, qalxıb pəncərədən bayıra sıçradı.

– İşin olmasın, – deyə Messuanın əri dilləndi. – Unutma ki, o ömründə heç vaxt çarpayıda yatmayıb. Əgər Allah onu bizə, doğrudan da, oğlumuzun əvəzinə göndəribsə, onda heç yana qaçmaz.

Mauqli tarlanın kənarında tərtəmiz hündür otların arasında sərilib uzandı. Lakin gözlərini yummağa macal tapmamış, kiminsə boz yumşaq burnu onun boynuna toxunub ehmalca itələdi.

– Fu! – deyə Boz Qardaş dilləndi (bu, Ana Canavarın balalarından ən böyüyü idi). – Bundan ötrü sənın dalınca buraya qədər iyirmi mil qaçmağa heç dəyərdi?! İnsanlardan olduğu kimi, səndən də tüstü və tövlə iyi gəlir. Oyan, Balaca Qardaş, sənə təzə xəbər gətirmişəm.

Mauqli onu qucaqlayıb soruşdu:

– Cəngəllikdə hamı sağ-salamatdırmı?

– Qırmızı Çiçəyin yandırdığı canavarlardan başqa, hamı sağ-salamatdır. İndi qulaq as. Şirxan uzaq meşələrə çəkilibdir ki, dərisi sağalana kimi orada qalıb ov eləsin, axı onun da dərisi başdan-ayağa qədər ütülüb. O, and içib ki, oradan qayıdanda sənın sümüklərini çaya tullayacaqdır.

– Bunu hələ görərik. Mən də bəzi şeylər üçün and içmişəm. Ancaq təzə xəbərlər eşitmək həmişə xoşdur. Mən bu gün gördüyüm bütün yeniliklərdən yorulmuşam, Boz Qardaş, bərk yorulmuşam. Ancaq sən təzə nə eşitsən, hamısını gəl mənə danış.

Boz Qardaş narahat halda soruşdu:

– Sən canavar olduğunu yadımdan çıxarmazsan ki? İnsanlar bizi unutmağa səni məcbur etməzlər ki?

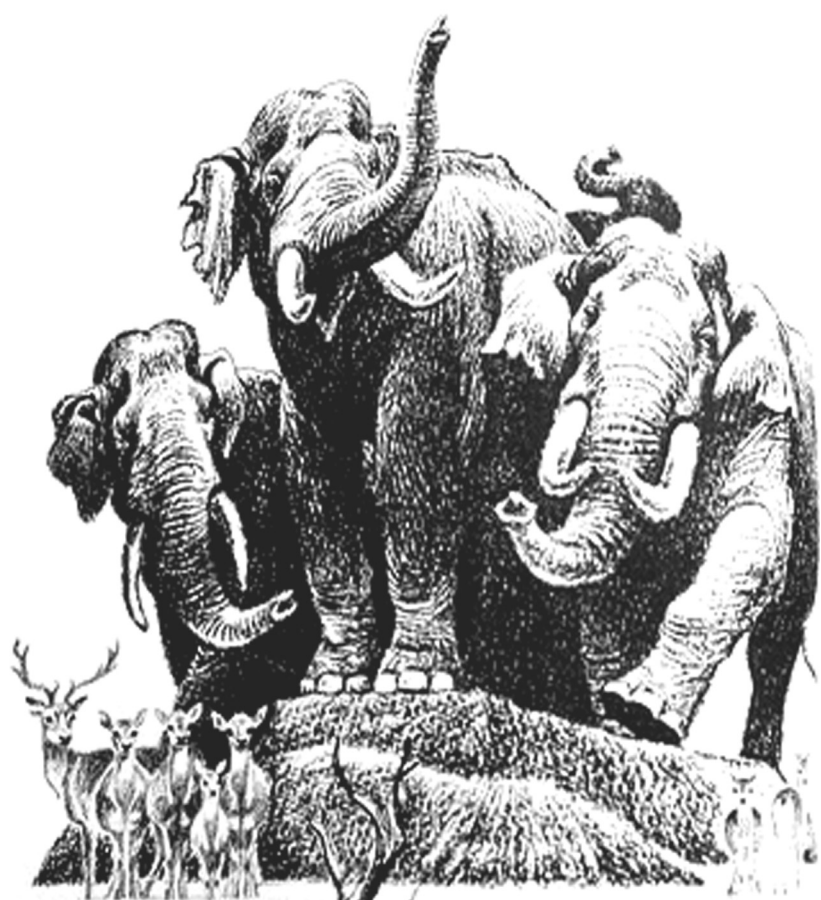
– Heç vaxt! Mən səni və mağaramızdakıların hamısını sevdiyimi heç vaxt unutmaram. Ancaq mənı Sürüdən qovduqlarını da yadımdan çıxarmayacağam...

– Onu da yadından çıxarma ki, səni başqa Sürüdən qo-
va bilərlər, Balaca Qardaş! Onlar insandırlar, danışmaqları
da göldəki qurbağaların qurultusuna oxşayır. Mən bura bir
də gələndə səni örüşün qurtaracağındakı bambukluqda
gözləyəcəyəm.

Həmin gecədən sonra Mauqli düz üç ay, demək olar ki,
kəndin darvazasından bayıra çıxmadı. Bu müddətdə onun
başı insanların xasiyyət və adətlərini öyrənməyə qarışmış-
dı. Hər şeydən əvvəl, o, belinə fitə bağlamalı oldu, bu isə
onu çox sıxır, hərəkətini çətinləşdirirdi. Sonra nə üçünsə
ona pul saymağı və nəhayət, yer şumlamağı öyrətdilər.
Mauqli bunu da boş bir şey hesab edirdi. Kənd uşaqları
həmişə ona sataşırdılar. Xoşbəxtlikdən Cəngəllik Qanunu
Mauqliyə təmkinli olmağı, özündən çıxmamağı öyrət-
mişdi, çünki cəngəllikdə hər kəsin həyatı və qidası bundan
asılıdır. Lakin hamı ilə birlikdə oynamaq, çərpələng uçur-
maq istəmədikdə və ya hər hansı sözü düzgün tələffüz edə
bilmədikdə uşaqlar onu ələ salıb acıqlandırarkən, dəcəlləri
tutub iki parça etməkdən Mauqlini yalnız bir fikir çəkin-
dirirdi, o da bu idi ki, özlərini müdafiə edə bilməyən xır-
daca körpələri öldürmək ovçuya yaraşmaz.

Mauqli özü öz gücünə bələd deyildi. Cəngəllikdə olan-
da o, özünü heyvanlardan zəif hesab edirdi, kənddə isə
adamlar deyirdilər ki, onda öküz gücü var. O, qorxu nə
olduğunu bilmirdi. Kəndin kahini bir gün Mauqliyə dedi
ki, əgər o, kahinin qapısındakı ağacdən oğurluqla manqo
dərsə, məbəddəki bütlərin Mauqliyə qəzəbi tutar. Bundan
sonra Mauqli bütün xırdaca heykəlini götürüb birbaşa kahi-
nin evinə apardı və xahiş elədi ki, kahin bütləri acıqlandı-
rıb Mauqli ilə vuruşdursun. Bu söz kənddə böyük səs-küyə
səbəb ola bilərdi, ancaq kahin məsələni ört-basdır etdi,
Messuanın əri isə bütlərin qəzəbini yatırtmaq üçün çoxlu
gümüş pul verməli oldu.

Bunlardan başqa, kastanın insanlar arasında yaratdığı
fərqlə haqqında da Mauqlinin heç bir təsəvvürü yox idi. Bir

dəfə Kanhivara, bazara gedən dulusçunun eşşəyi çuxura yıxıldıqda Mauqli ulağın quyruğundan yapışib onu ayağa qaldırdı və küpələrin yenidən yüklənməsinə kömək etdi. Bu, artıq tamamilə dözülməz bir hərəkət idi, çünki dulusçu aşağı kastaya mənsub idi, eşşək isə daha betər. Bu işin üstündə kahin Mauqlini danlayanda oğlan kahini hədələyib bildirdi ki, onun özünü tutub eşşəyə mindirər. Bunu eşidən kahin Messuanın ərinə məsləhət gördü ki, yaxşısı budur Mauqlini tez bir işə qoysun. Bundan sonra kəndxuda Mauqliyə tapşırırdı ki, sabah səhər ölüşdə camışların keşiyini çəksin. Özünü artıq kənddə peşə sahibi hesab edən Mauqli həmin axşam daş meydanda qocaman əncir ağacının altında toplaşan yığıncağa getdi. Bu yer kənd klubu hesab olunurdu. Bütün dedi-qodulardan xəbərdar olan kəndxuda, dəllək, qoruqçu, bunlardan başqa da ingilis müşketi olan qoca ovçu Baldeo axşamdan-axşama buraya toplaşib qəlyan çəkirdilər. Meymunlar əncir ağacının uca budaqlarında oturub öz aralarında çərənləyirdilər, meydançanın altındakı yuvada isə gözlüklü ilan yaşayırdı. Hər axşam yuvanın ağzına onun üçün nəlbəkidə süd qoyurdular. Çünki bu, müqəddəs ilan sayılırdı. Qocalar ağacın dövrəsində halaylama əyləşib, iri qəlyanlarını tüstülədə-tüstülədə gecədən xeyli keçənə kimi oradan-buradan söhbət edirdilər. Onlar insanlar, allahlar, möcüzələr haqqında qəribə əhvalatlar nağıl edirdilər. Cəngəllikdəki yırtıcı heyvanlar barəsində qoca Baldeonun danışdığı əhvalatlar isə daha təəccüblü olurdu. Böyüklərdən kənarda oturan uşaqlar ovçunun bu söhbətlərini dinləyərkən qorxudan tir-tir əsirdilər. Söhbət tez-tez ov heyvanlarından, yırtıcılardan gedirdi. Çünki cəngəllik kəndin lap yaxınlığında idi, marallar, vəhşi qabanlar əkinləri zay edirdi. Bəzən də elə olurdu ki, qaş qaralanda pələng gəlib hamının gözü baxa-baxa az qala kənd darvazasının lap yanından adam aparırdı.

Cəngəlliyə çox yaxşı bələd olan Mauqli onların bu söhbətini dinlərkən üzünü əlləri ilə örtürdü ki, adamlar onun

güldüyünü görməsinlər. Baldeo müşketini dizlərinin üstünə qoyaraq əcaib əhvalatların birini qurtarıb o birinə keçir, Mauqlinin isə gülməkdən çiyinləri silkələnirdi.

Qoca ovçu söhbət edirdi ki, Messuanın oğlunu götürüb aparən pələng qulyabanıdır, bir neçə il əvvəl ölən qəddar sələmçinin ruhu köçüb onun bədənində yaşayır...

– Bu lap yəqin belədir, mən bilirəm, – deyə Baldeo sözünə davam edirdi. – Ona görə ki, Puran Das da həmişə axsayırdı. O vaxt, iğtişaş zamanı onun haqq-hesab kitablarını yandıranda qıçının birini sındırmışdılar. İndi bərəsində söhbət elədiyim həmin o pələng də topaldır, ləpirləri həmişə əyri olur.

– Doğrudur, doğrudur, elədir ki, var! – deyə ağsaq-qallar başlarını tərpədərək onun sözlərini təsdiq etdilər.

... Sizin nağıllarınızın hamısını bu cür boş-boş uydurmaldır? – deyə Mauqli dilləndi. – Həmin pələng ona görə axsayır ki, anadan total doğulub, bunu cəngəllikdə hamı bilir. Belə boş sözləri ancaq xırda uşaqlar deyə bilərlər ki, guya, sələmçinin ruhu köçüb, çaqqaldan da qorxaq olan bir heyvanın bədənində yaşayır.

Baldeo təəccübündən bir dəqiqə donub qaldı, kəndxudanının gözləri bərəldi.

– Oho! Bu danışan həmin o cəngəllikdən gələn uşaqdır, eləmi? – deyə Baldeo soruşdu. – Əgər belə ağıllısansa, onda get, həmin pələngin dərisini soy, apar Kanhivara – onu öldürənə hökumət yüz rupi mükafat təyin eləyib. Hamısından da yaxşısı budur ki, böyüklər danışanda sən qarışmayasan.

Mauqli çıxıb getməyə hazırlaşaraq ayağa qalxdı.

– Bütün axşamı mən burada uzanıb qulaq asırdım, – deyə o, çiyinin üstündən geri qanrıldı, – Baldeonun cəngəllikdən danışdıqlarının ancaq bir-ikisi düzdür. Cəngəllik də ki, uzaqda deyil, əlini uzatsa çatır. Bəs onda mən bunun, guya, görmüş olduğu möcüzələr, qulyabanılar və allahlar haqqında danışdıqlarına necə inana bilərəm?

– Bu oğlan gərək çoxdan naxırın yanında olaydı, – deyə kəndxuda səsləndi.

Baldeo isə Mauqlinin dikbaşlığına hiddətlənərək fıs-fıs fısıldayır, donquldanırdı.

Bir çox hind kəndlərində oğlan uşaqları səhər sübhdən inəkləri, camışları örüşə sürüb aparır, axşam geri qaytarırdı. Bu camışlar istəsəydilər, uşaqları tapdalayıb öldürərdilər, lakin bununla belə, xırdaca qara uşaqlar onları dəyənəklə budayır, istədiyi yerə sürüb aparırlar. Nə qədər ki, uşaq camışların yanında, onun heç nədən qorxusu yoxdur, hətta pələng də naxıra soxulmağa cürət edə bilməz, lakin elə ki, balaca naxırçı çiçək dərmək və ya kərtənkələ tutmaq üçün maldan aralandı, pələng uşağı götürüb apara bilər.

Səhər erkən Mauqli naxırda ən iri kəl olan Ramanın belində kəndin küçəsindən keçdi. Uzun buynuzları dala əyilmiş, vəhşi baxışlı, göyümtül-boz camışlar tövlələrdən bir-bir çıxıb başçıları Ramanın ardınca gedirdilər. Mauqli başqa uşaqlara qandırırırdı ki, bu gündən sonra örüşdə ağa o olacaqdır. O, par-par parıldayan uzun bambuk dəyənəklə camışları döyəcləyərək, Kamiyə adlı bir oğlana dedi ki, o, camışları uzağa aparacaq, uşaqlar inəkləri onsuz otarsınlar, özləri də nə olursa-olsun naxırdan aralanmasınlar.

Hindistanda örüşlər başdan-başa daşlıq, kol-kosluqdur, orda-burda tala-tala qaba otlar bitir, dayaz yarğanlar uzanıb gedir. İnəklər, camışlar otlaya-otlaya hər tərəfə dağılır, kolların arasında, yarğanlarda gözdən itir. Camışlar özlərini bataqlıq yerlərə tərəf verir, günəşin qızdırdığı lilli suda, lehmədə yatıb saatlarla aǵnayırdılar.

Mauqli naxırı düzənliyin kənarına, Vaynqanqanın cəngəllikdən çıxdığı səmtə gətirib, Ramanın belindən tullandı və bambukluğa qaçaraq Boz Qardaşı orada gördü.

– Aha, – deyə Boz Qardaş dilləndi, – mən neçə gündür ki, gəlib səni burada gözləyirəm. Bu naxır zad sənə nəyinə lazımdır?

– Mənə belə əmr ediblər, – deyə Mauqli cavab verdi, – hələlik mən kəndin naxırçısıyam. Bəs, Şirxan hardadır?

– Yenə bu tərəflərə qayıdıb. Neçə vaxt idi ki, səni buralarda güdürdü. İndi çıxıb gedib, çünki ov azdır, səni öldürmək istəyir.

Mauqli:

– Çox yaxşı, – dedi, – nə qədər ki, o burada yoxdur, sən, yaxud dörd qardaşdan biri bu qayanın üstündə oturtmalısınız ki, mən kənddən çıxanda sizi görüm. O qayıdanda isə mənə düzənlikdəki yarıqanda, dxak ağacının altında gözlərsiniz. Öz ayağımızla gedib, Şirxanın pəncəsinə keçməyimizin mənası yoxdur. Ehtiyatlı olmaq lazımdır.

Bundan sonra Mauqli camışların otladığı tərəfdə kölgə bir yer seçib orada yuxuya getdi. Hindistanda mal otarmaq əsl tənbəllərin peşəsidir. İnəklər otlaya-otlaya ora-bura hər-lənir, yatıb gövşəyir, sonra ayağa qalxaraq yenidən otla-yırlar. Onlar, hətta mələşmirlər də. Yalnız fısıltıları eşidilir; camışlar isə çox az hallarda danışirlər. Onlar bir-birinin ardınca lilli gölməçələrə girib, lehmənin içərisində yatır, kötük kimi hərəkətsiz qalırlar. Kənardan baxanda yalnız

burunları, bir də göy çinini xatırladan gözləri görünür. Qızmar günəş altında qayalar sanki od saçır, malotaran uşaqlar başları üzərindən – gözişləməz yüksəklikdən tənha quzğunun (o, həmişə tək olur) fıstırığını eşidirlər. Onlar bilirlər ki, çöldə bir adam ölsə və ya inək gəbərsə, quzğun aşağı enər, neçə mil aralıda cövlan edən başqa bir quzğun qonşusunun endiyini dərhal görüb onun ardınca tələsər, sonra da daha bir başqası gələr – beləliklə, ölənin canı ağzından çıxmamış haradansa 20–30 ac quzğun toplaşib onun üstünü kəsdirər. Uşaqlar mürgüləyir, oyanır, yenidən yuxulayır, yaxud oturub quru otlardan xırdaca səbətlər toxuyur, onların içərisinə cırcırma yığırlar. Yaxud da belə olur ki, iki dəvədəlləyi tutub onları dalaşdırırlar, meşədən dərdikləri qırmızı, qara qozları sapa düzüb boyunbağı düzəldirlər, günəşdən qızınan kərtənkələlərə, gölməçənin kənarına qurbağa ovlayan ilana tamaşa edirlər. Sonra qərībā zəngülələrlə qurtaran uzun-uzun mahnılar oxumağa başlayırlar. Gün isə qurtarmaq bilmir, uşaqlara elə gəlir ki, o hey uzanır. Yəqin ki, başqalarına tam bir ömür bu qədər uzun görünür. Bəzən onlar palçıqdan saray, yaxud məbəddə qurur, adam, at, camış düzəldirlər, adamlardan bəzilərinin əlinə nazik qarğı verirlər – bunlar, guya, knyazlar, hakimiyyət sahibləri, qalanlar da əsgərlərdir, yaxud birincilər allahlar, digərləri isə onlara ibadət edən bəndələrdir. Nəhayət, axşam olur, uşaqlar malları səsləyir, camışlar bir-birinin ardınca bataqlıqda ayağa qalxdıqca qatı palçıq ilə paqqıldayır ki, sanki top atılır; mal-qara dal-dala düzülərək boz düzənlikdən keçir, işıqları zəif-zəif sayrışan kəndə tərəf qaydır.

Mauqli hər gün camışları lilli axmazlara aparır, hər gün də Boz Qardaşı düzənlikdə görürdü (bununla da bilirdi ki, Şirxan hələ qayıtmayıb). Oğlan hər gün göy otların üstündə uzanaraq ətrafdan gələn səsləri dinləyir və cəngəllikdə keçən əvvəlki həyatı haqqında düşüncələrə dalırdı. Əgər Şirxan Vaynqanqanın sahilində meşənin qalın yerində

total ayağını yerə düz basa bilməyib bir balaca büdrəsə idi, uzunsürən səhərin bu sakit çağlarında Mauqli onun şıqqıltısını dərhal eşidərdi.

Nəhayət, bir gün Mauqli səhər-səhər naxırı örüşə gətirəndə Boz Qardaşı şərtləşdikləri yerdə görmədi. O, gülüb tez camışları yarganın yanına, qızılı-qırmızı çiçəklərlə örtülü dxak ağacının altına sürdü. Boz Qardaş orada oturub, belinin tüklərini qabartmışdı.

– O, səni çaşdırmaq üçün düz bir ay idi ki, gizlənmişdi. Dünən Tabaki ilə dağı bu tərəfə aşıb, indi təzə il ilə sənin dalınca gəzir, – deyə canavar bərk ləhləyə-ləhləyə dilləndi.

Mauqli qaşlarını çatdı:

– Mən Şirxandan qorxmuram, ancaq burası var ki, Tabaki çox hiyləgərdir.

– Qorxma, – deyə Boz Qardaş azacıq yalmandı. – Mən dan yeri söküləndə Tabakiyə rast gəldim. İndi o, özünün bütün hiylələrini təkə quzğunlara nağıl eləyir... Ancaq mən onun belini basıb sındırmazdan əvvəl hər şeyi açıb danışdı. Şirxan qərara alıb ki, bu axşam kəndin darvazası yanında səni gözləsin, tək səni – başqasını yox. İndi bu saat o, çayın yanında, suyu qurumuş iri bir qobuda uzanıb.

74

– O, bu gün bir şey yeyib, yoxsa acqarına ov edir? – deyə Mauqli soruşdu, çünki onun üçün ölüm-dirim məsələsi bu suala veriləcək cavabdan asılı idi.

– Dan yeri söküləndə bir qaban parçalamışdı, indi də üstündən doyunca su içib. Yadından çıxarma ki, Şirxan həftə intiqam almaq xatirinə belə bir gün yeməyindən qalmaz.

– Ay axmaq! Küçüyün biri, küçük! Yeyib qarnını doldurur, üstündən də su içir, elə bilir ki, o yatıb, yuxusunu alana kimi mən dayanıb gözləyəcəyəm. Yaxşı, dedin harada uzanıb? Çox demirəm, on olsaydıq onun köpünü alardıq! Camışlar pələngin iyini almayınca onun üstünə getməzlər, mən də ki, bunların dilində danışmağı bacarmıram. Biz Şirxanın izinə düşüb gedə bilmərikmi ki, camışlar onun iyini alsınlar?

– O, izini itirmək üçün Vaynqanqanın axarı ilə uzağa üzüb gedibdir, – deyə Boz Qardaş cavab verdi.

– Bu ağılı onun başına qoyan Tabakidir, mən bilirəm. Özünə qalsa, belə şeylər heç vaxt ağılına gəlməzdi. – Mauqli barmağı ağzında dayanıb, xeyli fikirləşdikdən sonra əlavə etdi: – Vaynqanqanın yanından başlanan o iri qobu buradan yarım mil o tərəfdə düzənliyə çıxır. Mən naxırı hər-ləyib cəngəllikdə qobunun yuxarisına aparardım, orada qobunun içərisinə düşüb üzüaşağı gələrdik. Ancaq onda Şirxan qobunun aşağı ağzından çıxıb əkilə bilər. Aşağını kəsmək lazımdır. Boz Qardaş, sən naxırı iki yerə ayıra bilərsənmi?

– Nə deyim, bəlkə də, bacarmadım, ancaq mən sənə üçün ağıllı bir köməkçi gətirmişəm.

Boz Qardaş bir qədər kənara qaçıb çuxura tullandı. Çox keçmədi ki, oradan Mauqliyə yaxşı tanış olan iri boz bir baş göründü, o dəqiqə də бүrkülü havada olduqca cansıxıcı ulama səsi eşidildi. Belə səsi yalnız cəngəllikdə eşitmək olar. Bu, canavarın günorta zamanı eşidilən ov nidası idi.

– Akela! Akela! – deyə Mauqli çəpik çalaraq qışqırdı. – Mən bilirdim ki, sən məni unutmazsan. Qarşımızda böyük iş durur. Tez naxırı iki dəstəyə ayır, Akela. Sağmal camışları, balaqları yığ bir yerə, qoşqu kəllərini, kəlcələri də ayrı topla.

Hər iki canavar naxırın içərisində o yan-bu yana qaçaraq, fısıldaşan, buynuz çalan camışları, kəlləri bir-birindən ayıraraq iki dəstəyə böldülər. Camışlar balaqları dövrəyə alıb, dırnaqları ilə yeri eşir, qəzəblə canavarlara baxırdılar, gözləyirdilər ki, onlar dayanan kimi üzərlərinə atılaraq tapdalayıb öldürsünlər. İkinci dəstədə isə kəllər, kəlcələr fısıldaşaraq torpağı eşirdilər, onların görkəmi daha zəhmli olsa da, camışlar qədər qorxulu deyildilər, çünki onlar balalarını qorumurdular. Altı adam birlikdə naxırı bu qədər məharətlə ayıra bilməzdi.

– İndi əmrin nədir? – deyə Akela bərk ləhləyə-ləhləyə soruşdu. – Onlar yenidən birləşmək istəyirlər.

Mauqli Ramanın belinə sıçradı.

– Akela, sən kəlləri mənim dalımca sol tərəfə sür. Boz Qardaş, sən də biz uzaqlaşandan sonra, camışları qoyma dağılsınlar, hamısını sür yığ qobunun ağzına.

– Ora uzaqdadırmı? – deyə Boz Qardaş tövşüyə-tövşüyə dişlərini şaqqıldadaraq soruşdu.

– Get görəcəksən: orada qobu dərinləşir, kənarları sıldırırma çevrilir. Həmin yeri kəsmək lazımdır ki, Şirxan sıçrayıb çıxa bilməsin! – deyə Mauqli qışqırdı. – Biz gələnə qədər camışları orada saxla.

Akelanın səsinə eşitcək kəllər irəliyə cumdular, Boz Qardaş isə keçib camışların qabağında dayandı. Camışlar onun üstünə atlanda canavar çönüb naxırın lap qabağınca qobunun ağzına tərəf qaçdı. Akela bu vaxt kəlləri sol tərəfə qovub uzaqlaşdırırdı.

Mauqli dedi:

– Yaxşı qovursan! Bir az da qısnasan lap irəliləyəcəklər. Yavaş, Akela, ehtiyatlı ol! Dişlərini şaqqıldatsan, o saat sənə üstünə cumarlar! Baho! Bu yamanca çətin iş imiş, qara maralları qovmaq bundan asan imiş! Bu yöndəmsiz heyvanların belə sürətlə hərəkət edə bildikləri heç sənə ağına gəlirdi?

– Mən... mən vaxtilə bunların da ovuna çıxardım, – deyə tozdan nəfəsi tutulan Akela cavab verdi. – Kəlləri cəngəlliyəmi döndərim?

– Hə, döndər. Tez ol! Rama yaman cinlənib, acığından bilmir nə eləsin. Kaş məsələni bircə buna qandıra biləydin!

Kəllər sola burulub özlərini səs-küylə meşəyə vurdular. Yarım mil aralıda naxıra keşik çəkən uşaqlar bunu görcək var gücləri ilə kəndə tərəf götürüldülər. Onlar qışqıraraq deyirdilər ki, kəllər qızıb, cəngəlliyə qaçdılar.

Mauqlinin planı sadə idi. O istəyirdi ki, uzaqdan, təpələrin üstü ilə hərhlənib qobunun başlandığı yerə çıxsın, son-

ra da kəlləri hər yerdə qobunun içi ilə üzüaşağı sürsün və beləliklə də, Şirxan kəllərlə camışların arasında qalsın. O, yaxşı bilirdi ki, doyunca yeyib, üstündən də o ki var su içmiş pələng nə döyüşə biləcək, nə də qobunun sıldırım kənarlarından dırmanıb qaça biləcəkdir. İndi Mauqli kəlləri səsləyib sakitləşdirir, dalca gələn Akela isə arabir ulayaraq geri qalan heyvanları tələsdirirdi. Şirxanı ürküdəcəklərindən ehtiyat etdiklərinə görə qobuya yaxınlaşmayaraq çox aralıdan hərlənib getməli oldular. Nəhayət, Mauqli naxırı döndərib ot-əncərlə örtülü uçuşumla qobuya tərəf endirdi. Yuxarıdan baxanda ağacların üstündən o yanda, aşağıda düzənlik görünürdü. Lakin Mauqli yalnız qobunun o tay-bu tayına nəzər salır və ürəyində sevinirdi, çünki qobunun hər iki tərəfi, demək olar ki, divar kimi dik idi. Sarmaşıq kolları kənarlardan aşağıya doğru sallanmışdı. Əgər Şirxan bu bitkilərdən yapışaraq qobudan çıxmaq istəsəydi, onlar pələngin ağırlığına tab gətirməzdi.

– Qoy bir az nəfəslərini dərsinlər, Akela, – deyə Mauqli əlini qaldırdı. – Onlar hələ pələngin iyini almayıblar. Dəyan, özlərinə gəlsinlər. Şirxanı tələyə saldığımızı onun özünə xəbər vermək lazımdır, qoy bilsin!

O, əllərini ağzına tutub qobuya tərəf qışqırdı. Tuneldə olduğu kimi səs qayalarda əks-səda verərək uzaqlara yayıldı.

Xeyli vaxtdan sonra qarnı tox pələngin uzun-uzadı, yuxulu donqultusu eşidildi, görünür, yuxudan təzəcə ayılmışdı.

– Kimdir çağıran? – deyə Şirxan soruşdu. Həmin dəqiqə də gözəl bir tovuzquşu cingiltili qışqırıqla qobunun içərisindən havaya qalxdı.

– Mənəm, Mauqlidir! Artıq vaxt gəlib çatıb, inək oğrusu, sən Şura Qayasına getməlisən! Aşağıya düşün! Akela, kəlləri aşağıya qov! Aşağıya, Rama, tez aşağıya!

Naxır uçuşumun kənarında bir an donub qaldı, lakin Akela ov zamanı olduğu kimi elə bərkdən uladı ki, kəllər çay astanasından aşan gəmitək bir-birinin ardınca özlərini

qobuya atdılar. Ayaqlarının altından qalxan daş-qum fəvvarə kimi ətrafa səpələndi.

Yerlərindən tərpənmiş heyvanlar enişdə özlərini saxlaya bilmirdilər. Onlar qobuya ənər-enməz Rama Şirxanın iyini duyub böyürməyə başladı.

Onun belində oturmuş Mauqli:

– Aha, – dedi, – bax indi sən məsələni başa düşmüşsən!

Qarabuynuzlu, ağızlarından köpük daşlanan, gözləri bərəlmiş kəllər dağ selinin yuvarlayıb apardığı nəhəng daşlar kimi qobunun içərisiylə başıaşağı axışdılar. Divarların dibinə tərəf sıxışdırılmış, nisbətən az güclü heyvanlar sarmaşıqların arasından zorla keçə bilirdilər. Kəllər nə etməli olduqlarını başa düşmüşdülər, onlar bilirdilər ki, bütün naxır var gücünü toplayıb birlikdə düşmənin üstünə atılmalıdır, belə hücumun qarşısında heç bir pələng duruş gətirə bilməz. Ayaq səslərini eşidən Şirxan yerindən sıçrayıb o yan-bu yana boylanaraq çıxış yolu axtara-axtara qobu ilə aşağıya tərəf yortmağa başladı. Lakin hər yerdə yarğanın kənarları hündür və dimdik idi, buna görə də Şirxan daha irəlilərə qaçmağa məcbur olurdu. O, bu an hər şeyə hazır idi, təki vuruşmayaydı. Budur, naxır pələngin indicə keçdiyi gölməçənin suyunu ətrafa sıçradır, qızışmış heyvanlar elə sürətlə irəliləyir ki, dar keçid başdan-başa lərzəyə gəlir. Yaxınlaşmaqda olan kəllərin səsinə cavab olaraq qobunun aşağı başından camışların böyürtüsü eşidildi, o dəqiqə də Mauqli Şirxanın geriyə döndüyünü gördü (pələng anlayırdı ki, balaqlı camışlarla rastlaşmaqdan, kəllərlə üz-üzə gəlmək daha məsləhətdir). Birdən Rama büdrəyərək nə isə yumşaq bir şeyin üstündən keçdi və ardınca gələn kəllərin təzyiqi ilə özünü saxlaya bilməyib, tam sürətlə naxırın ikinci dəstəsi içərisinə soxuldu. Camışlardan zəifləri kəllərlə toqquşarkən yerə sərildilər, hər iki dəstə bir-birinə qarışaraq buynuzlaşa-buynuzlaşa, fınxıra-fınxıra, yığılanları ayaqlaya-ayaqlaya düzənliyə çıxdı.

Mauqlı fürsət tapan kimi Ramanın belindən yerə tullanıb əlindəki ağacla sağa-sola zərbələr endirməyə başladı.

– Akela, tez ol, naxırı dağıt, yoxsa bunlar bir-birilərini qırıb tərk edər! Akela, qov, uzaqlaşdır bunları, Akela! Hey, Rama! Hey, hey, mənim körpələrim daha bəsdir, sakit olun. Daha məsələ bitdi.

Akela ilə Boz Qardaş o tərəf-bu tərəfə qaçaraq camışların ayağını dişləyirdilər. Naxır yenidən qobuya tərəf yönələrkən Mauqlı Ramanı birtəhər geri qaytara bildi, başqa kəllər, camışlar da bir-bir çönüb onun ardınca bataqlığa sarı üz qoydular.

Şirxanı daha tapdalamaq lazım deyildi, total pələng ölmüşdü, artıq onun üzərinə quzğunlar toplaşmaqda idi.

– Qardaşlar, o, it idi, it kimi də gəbərdi, – deyə Mauqlı insanların içərisində yaşadığı gündən bəri qının içində boynundan asıb, həmişə özü ilə gəzdirdiyi bıçağı yoxladı. – O, qorxaq idi, buna görə də vuruşmadı. Hə! Onun dərisi Şura Qayasında çox yaxşı görünəcək. Tez işə başlamaq lazımdır.

On fut uzunluğu olan pələngin dərisini təkbaşına soyub çıxartmaq, insanlar arasında böyümüş uşağın ağına belə gəlməzdi, amma Mauqlı dərinin heyvan bədəninə necə yapışdığını və onu nə cür soymaq lazım olduğunu hamıdan yaxşı bilirdi. Lakin bu iş o qədər asan deyildi. Mauqlı düz bir saat əlləşməli oldu. O, pələngi bıçaqla soyur, canavarlar isə dillərini çıxardıb ləhləyə-ləhləyə baxır, Mauqlı əmr etdikdə dəridən dişləriylə yapışib dartırdılar. Birdən kiminsə əli Mauqlinin çiyninə toxundu. Oğlan başını qaldıranda əlində ingilis müşketi olan Baldeonu gördü. Naxırçılar kəndə xəbər aparmışdılar ki, camışlar qızıb meşəyə qaçdılar. Bunu eşidən Baldeo acıqlı halda kənddən çıxmış və bəri başdan hazırlaşmışdı ki, naxıra pis keşik çəkdiyi üçün Mauqlini tənbeh etsin. Adamın yaxınlaşdığını görən canavarlar dərhal gözdən itmişdilər.

– Bu nə axmaqlıqdır sən edirsən? – deyə Baldeo acıqlı-acıqlı soruşdu. – Sən pələng soyansan? Camışlar bunu haçan öldürüblər? Özü də topal pələngdir, onu öldürənə yüz rupi mükafat vəd olunub. Yaxşı, eybi yoxdur, naxırı gözdən qoyduğun üçün səni tənbeh eləmərik, hələ, bəlkə, mən dərinə Kanhivara aparandan sonra sənə bir rupi pul da verdim.

O, əlini qurşağının altına saldı ki, çaxmaq qov çıxardıb Şirxanın bığlarını ütsün. Hindistanda, demək olar ki, bütün ovçular vurduqları pələngin bığlarını yandırırırlar ki, sonralar bu qorxulu yırtıcının xəyalı onları izləməsin.

– Hm! – deyə Mauqli dərinə dartıb qabaq pəncədən üzdü. – Demək, sən dərinə Kanhivara aparıb mükafat alandan sonra, kefin istəsə, mənə bir rupi verəcəksən, hə? Ancaq mən belə fikirləşirəm ki, dəri özümə lazım olacaq. Ey qoca, odu da götür, rədd ol buradan!..

– Sən nə cürətlə kəndin baş ovçusu ilə bu cür danışsən? Bəxtin gətirib, axmaq camışların köməyi ilə bu qəniməti ələ keçirmisən. Pələng təzəcə yeyib qarnını bərkidibmiş, yoxsa bu saat o, buradan iyirmi mil aralıda olardı. Sən onu heç soya da bilməzsən, dilənçinin biri, hələ bir cürət eləyib mənə, Baldeoya deyirsən ki, pələngin bığlarını yandırma?! Yox, Mauqli, mən aldığım mükafatdan sənə bircə qara pul da verməyəcəyəm, özünü də möhkəm əzişdirəcəyəm. Cəmdəkdən kənara çəkil.

Mauqli pələngin dərisini soya-soya cavab verdi:

– Bahasına xilas olduğum kələ and olsun, mən bütün günü bu qoca meymunla çənə döymək fikrində deyiləm. Akela, gəl buraya, bu adam mənim zəhləmi apardı!

Hələ də Şirxanın başı üzərində əylilərək dayanmış Baldeo birdən otun üstünə sərildi, özünə gəldikdə isə başı üzərində boz bir canavar gördü. Mauqli bu vaxt pələngi soymaqda davam edir, həm də elə arxayın işləyirdi ki, sanki bütün Hindistanda ondan başqa heç kim yox idi.

– Hə-ə, – deyə Mauqli astadan dilləndi, – düz deyirsən, Baldeo, sən aldığın mükafatdan mənə bir qara pul da verməzsən. Mən çoxdan, lap çoxdan bəridir ki, bu topal pələnglə mübarizə edirəm, indi isə ona üstün gəldim!

Baldeonu qınamaq olmaz, əgər o, indikindən on yaş cavan olsaydı, meşədə üz-üzə gəldikdə Akela ilə əlbəyaxa olmaqdan çəkinməzdi. Lakin adamyeyən pələnglə ədavəti olan uşağın sözünə dərhal əməl edən bu canavar adı yırtıcı deyildi. «Bu, sehrdir, çox qorxulu bir sehrdir», – deyə Baldeo düşünür və boynundan asdığı tilsimin onu qurtaracağına artıq ümid etmirdi. Yerdə hərəkətsiz uzanaraq, güclə nəfəs alır və gözləyirdi ki, Mauqli indicə çönüb pələng olacaq.

– Ya Maharaca, ya sahibi-qüdrət! – deyə o, nəhayət, astadan xırıldadı.

– Nə var? – deyə Mauqli xəfifcə gülümsəyərək başını qaldırmadan soruşdu.

– Mən daha qocalmışam. Haradan ağılıma gələ bilərdi ki, sən adicə naxırçı deyilsən? İndi mən ayağa durub, evimə gedə bilərəmmi? Yoxsa sənin bu nökarin məni parçalayacaq?

– Çıx get, yaxşı yol. Ancaq bundan sonra bir də mənim işlərimə qarışma! Burax onu, Akela!

Baldeo qocalara məxsus zəif addımlarla kəndə tərəf tələsir və hər dəqiqə dönüb dala baxırdı, görsün Mauqli müdhiş bir məxluqa çevrilməyib ki. Kəndə çatan kimi o, meşədə rast gəldiyi tilsim, sehrbazlıq, cadugərlik haqqında elə bir əhvalat nağıl etdi ki, kahin, doğrudan da, qorxuya düşdü.

Mauqli dayanıb dincəlmədən işləyirdi, buna baxmayaraq, o, canvarlarla birlikdə iri zolaq-zolaq dərini dartıb cəmdəkdən ayıranda artıq toran qovuşurdu.

– İndi dərini gizlədib, naxırı kəndə aparmaq lazımdır, Akela, mənə kömək elə camışları toplayaq!

Axşamın əlaqaranlığında heyvanları yığıb topladılar, naxır kəndə yaxınlaşanda, işıqlar görünəndə Mauqli mə-

bəddə çalınan zənglərin və şeypurların səsinə eşitdi, kənd camaatının yarısı darvazanın ağzına toplaşmışdı, sanki adamlar Mauqlini qarşılamağa çıxmışdılar.

«Yəqin ki, bunlar hamısı Şirxanı öldürdüyüm üçündür», – deyə oğlan fikrindən keçirtti.

Lakin elə bu an atılan daşlar vıyıldayaraq dolu kimi onun ətrafına səpələndi.

– Sehrbaz! Qulyabanı! Canavar südü əmmiş! Rədd ol, get! Tez ol, yoxsa kahin səni təzədən çevirib canavar eləyər. Baldeo, ona güllə at, tut onu gülləyə.

Köhnə ingilis müşketi bərkdən guruldadı və sanki buna cavab olaraq, qarnından yaralanmış camışın böyürtüsü eşidildi.

– Yenə də sehr işlədir! – deyə adamlar qışqırışdılar. – O, gülləni özündən yayındırmağı bacarır. Baldeo, bir bax, güllə dəyən sənin camışındır!

Daşlar daha şiddətlə yağmağa başlayanda Mauqli:

– Bu nədir belə? – deyə soruşdu.

– Sənin bu qardaşların lap bizim Sürüyə oxşayırlar, – deyə Akela sakitcə yerə şöngüdü. – Əgər güllələrdən bir şey çıxsə, mənə elə gəlir ki, onlar səni qovmaq istəyir.

– Canavar, canavar südü əmmiş! Rədd ol get, – deyə kahin əlində tutduğu müqəddəs tulsı ağacının budağını havada yelləyirdi.

– Yenə də belə? Keçən dəfə məni qovdular ki, adamsan. İndi də qovurlar ki, canavarsan. Gedək, Akela!

Bir qadın, bu Messua idi, yoldan keçib naxıra tərəf qaçaraq qışqırdı:

– Aman, mənim balam, mənim oğlum! Onlar deyirlər ki, sən cadugərsən, istədiyin vaxt cildini dəyişib canavar ola bilərsən! Mən inanmıram, ancaq yenə də çıx get, yoxsa səni öldürərlər. Baldeo deyir sən sehrbazsan, amma mən bilirəm ki, bu, yalandır, sən ancaq mənim Natxumun qisasını almısan.

– Qayıt, Messua, – deyə camaat çıxırırdı, – yoxsa səni də daş-qalaq eləyərək.

Mauqli acıqlı-acıqlı gülüb o saat da susdu, çünki bu vaxt atılan daş düz onun ağzının üstünə dəymişdi.

– Qayıt geri, Messua. Bu, onların axşamdan-aşxama yığılıb böyük ağacın altında danışdıqları axmaq nağıllardan biridir. Mən hər halda sənin oğlunun qisasını almışam. Xudahafiz, tez qaç, çünki mən bu saat naxırı onların üstünə göndərəcəyəm, bu heyvanlar atılan daşlardan daha sürətlə hərəkət edirlər. Mən sehrbaz deyiləm, Messua. Xudahafiz!.. Hə, tez ol, Akela! – deyə o, qışqırdı. – Naxırı qov, darvazadan içəri sal!

Camışlar özləri kəndə can atırdılar. Akelanın ulayaraq onları qovmasına ehtiyac yox idi. Onlar izdihamı sağa-sola yara-yara qasırga kimi darvazadan içəri soxuldular.

– Sayın! – deyə Mauqli nifrətlə qışqırdı. – Bəlkə, mən sizin camışınızı oğurlamışam! Sayın, çünki mən daha sizin üçün naxır otarmayacağam. Əlvida, insanlar, Messuaya sağ ol deyin ki, mən öz canavarlarımı buraya töküüb, sizi kəndin küçələrində ora-bura qovmadım.

Mauqli dönüb yalquzaq canavarla birlikdə uzaqlaşdı. O, başı üzərində sayrışan ulduzlara baxır və özünü xoşbəxt hiss edirdi.

– Daha bundan sonra tələnin içərisində yatmayacağam, Akela! Gəl, Şirxanın dərisini götürüb buradan gedək. Yox, kəndə toxunmayacağıq, çünki Messua mənə çox mehriban idi.

Ay doğub düzənliyi süd kimi ağ işığa qər qədəndə bərk qorxmuş kəndlilər başında bağlamaya bənzər nə isə aparən Mauqlinin ardınca gələn iki canavarla birlikdə qurdlara məxsus müntəzəm yortma yerislə meşəyə tərəf qaçdığını gördülər. Bu vaxt onlar zəng və şeypurları əvvəlkindən daha bərk çalmağa başladılar. Messua ağlayırdı. Baldeo isə cəngəllikdə başına gələnləri dönə-dönə təkrar edərək yeni-yeni yalanlar uydururdu. Axırda nağılını belə qurtardı ki, guya, Akela dal ayaqları üstündə dayanıb adam kimi danışmış.

Mauqli hər iki canavarla birlikdə Şura Qayasının olduğu təpəyə çatıb, Ana Canavarın mağarası önündə dayanıqda artıq ay batmaq üzrə idi.

– Onlar məni insan sürüsündən qovdular, ana! – deyə Mauqli qışqırdı. – Ancaq mən sözümün üstündə durub, Şirxanın dərisini buraya gətirmişəm.

Ana Canavar balaları ilə birlikdə ağır addımlarla mağaradan çıxdı, dərinə görcək gözləri parıldadı.

– Bala qurbağa, Şirxan sənə ardınca buraya gəlib başını bizim mağaranın ağzından içəri pərçim elədiyi gün mən ona dedim ki, bir vaxt gələcək, o özü ovçu yox, ov olacaqdır. Sən yaxşı iş görmüsən.

– Yaxşı iş görmüsən, – deyə meşənin qalınlığından nazik bir səs eşidildi. – Biz cəngəllikdə sənsiz darıxırdıq. – Bu sözlərdən sonra Bagira qaça-qaça Mauqliyə yanaşdı, üzünü onun yalın ayaqlarına sürtdü.

Onlar hamısı birlikdə Şura Qayasına qalxdılar, Mauqli pələngin dərisini Akelanın həmişə oturduğu yastı daşın üstünə sərib uclarını bambukdan düzəltdiyi dörd mıxla yerə bərkitdi. Akela dərinin üstündə uzanaraq yenə də keçmişdə olduğu kimi canavarları səsləməyə, eynən Mauqlini ilk dəfə buraya gətirdikləri gecədəki kimi: «Baxın, ey canavarlar, baxın!» – deyə ulamağa başladı.

Akelanı başçılıqdan saldıqları vaxtdan bəri Sürü başsız qalmışdı, canavarlardan hər biri özü istədiyi kimi ova gedir, döyüşə girişirdi. Bununla belə, canavarlar yalquzağın çağırışını eşidəndə yenə də adətləri üzrə Şura Qayasına yığıldılar. Duzağa düşdüklərindən onlardan bəziləri axsayır, bəziləri aldıqları yaradan zorla yeriye bilirdilər. Bəziləri rast gəldikləri hər zir-zibilə tamah salıb yediklərindən qotur olmuş, bir çoxları isə ölüb-itib yox olmuşdu. Ancaq sağ qalanların hamısı Şura Qayasına toplaşdı yastı daşın üstündə Şirxanın dərisini, boşalmış pəncələrinin ucundan sallanan çox iri caynaqları gördülər.

– Yaxşı-yaxşı baxın, ey canavarlar! Məgər mən sözümü yerinə yetirməmişəm? – deyə Mauqlı dilləndi.

Canavarlar: «Hə!» – deyə ulaşıdılar, ən çox arıqlamış bir qurd isə əlavə etdi:

– Ey Akela, yenə də bizim başçımız ol! Ey körpə, bizə başçılıq elə! Qanunsuzluqdan lap zinhara gəlmişik, biz yenə də Azad Xalq olmaq istəyirik.

– Yox, – deyə Bagira mırıldandı, – bu, mümkün deyil. Sizin qarnınız doysa, yenə də qudurarsınız. Siz əbəs yerə Azad Xalq adlanmırsınız. Siz azadlıq uğrunda vuruşursunuz, onu da qazanmısınız. Ey canavarlar, indi yeyin o azadlığı, dolanın.

– Adam sürüsü də, canavar sürüsü də mənə öz içərisindən qovdu, – deyə Mauqlı dilləndi. – Bundan sonra mən cəngəllikdə təkbaşına ov edəcəyəm.

– Biz də səninlə birlikdə ova çıxacağıq, – deyə dörd bala canavar ağız-ağıza verdi.

Həmin gündən Mauqlı cəngəllikdə dörd bala canavarla bir yerdə ov etməyə başladı.

Ancaq o, həmişəlik tək qalmadı: illər gəlib keçdi, yaşa dolub evləndi!

Lakin bu nağıl böyüklər üçündür.

CƏNGƏLLİYƏ QORXU NECƏ GƏLDİ

Yer üzündəki bütün qanunların ən qədimi olan Cəngəllik Qanunu cəngəllik xalqının həyatında baş verə biləcək bütün təsadüfləri qabaqcadan görmüş, nəzərə almışdır. İndi bu qanunda zaman və adətlərin əlavə edə biləcəyi hər şey vardır. Əgər siz Mauqli haqqında olan başqa hekayələr oxumusunuzsa, onda, yəqin ki, onun öz ömrünün xeyli hissəsini Sion Canavar Sürüsündə keçirdiyini və qonur ayı Baludan qanun dərsi aldığını xatırlayırsınız. Nəhayət, bir gün ayının əmrlərinə sözsüz əməl etməkdən tənə gəldikdə qoca Balu ona demişdi ki, qanun da sıvaşqan sarmaşıq kimidir, o, hamını qarmalayır, lakin heç kəs özünü ondan kənara çəkə bilmir.

86 – Sən də mən qədər yaşasan, Balaca Qardaş, onda görərsən ki, cəngəllikdə hamı bir qanuna tabedir. Bunun, doğrudan da, belə olduğunu görmək sənin o qədər də xoşuna gəlməyəcəkdir.

Balunun bu sözləri Mauqlinin bir qulağından girib o birindən çıxmışdı: dünyada fikri-zikri yalnız yemək və yatmaq olan uşaq ta fəlakət başının üstünü almayınca qədər heç nəyin qeydinə qalıb narahat olmazdı. Ancaq vaxt gəlib çatdı. Balunun dedikləri doğru çıxdı. Mauqli gördü ki, doğrudan da, bütün cəngəllik bir qanunun itaətindədir.

Bu əhvalat quraqlıq keçən bir qışdan sonra baş verdi. Günlərin birində oxlu kirpi Saxi Mauqliyə rast gəlib nağıl etdi ki, yabanı yams quruyur. Hamıya məlum olduğu kimi, Saxi qida məsələsində gülünc dərəcədə vasvasıdır, yalnız ən yaxşı, ən yetişmiş barları yeyir.

Mauqli onun sözlərinə qulaq asdıqdan sonra gülüb dedi:

– Bundan mənə nə?

– Hələlik heç nə, – deyə Saxi oxlarını şaqqıldadaraq acıqlı cavab verdi. – Sonra isə baxarsan. Arı Qayasının altındakı dərin burulğana hələ baş vurmaq olarmı, Balaca Qardaş?

– Yox. Axmaq su harasa tamam çəkilib, mən də əbəs yerə başımı əzmək istəmirəm, – deyə Mauqli dilləndi. O, bu an əmin idi ki, Saxi kimi beş oxlu kirpinin bildiyindən çox bilir.

– Bu sənin özün üçün pisdir, yoxsa kəllən bir balaca yarılıb deşilsəydi, oradan beyninə bir qədər ağıl doldurmaq olardı.

Bunu deyəndən sonra Saxi tez başını əydi ki, Mauqli onun burnunun üstündəki cod tükdən yapışıb dartmasın.

Mauqli Saxinin sözlərini Baluya xəbər verdikdə, ayı bir dəqiqə fikrə gedib, sonra öz-özünə donquldanmağa başladı:

– Əgər mən tək olsaydım, başqaları duyuyq düşməmiş ovlağımı dəyişərdim. Ancaq özgələrin arasında ov eləmək həmişə dava ilə nəticələnir, körpəyə bir ziyan toxundura bilərlər. Bir az gözləyək, görək maxua necə çiçəkləyəcəkdir.

Lakin həmin yaz maxua ağacı çiçək açmadı. Balu bu ağacın meyvəsini çox xoşlayırdı. İndi onun mum kimi açıqsarı rəngli çiçəkləri qönçə içərisində yanıb məhv olmuşdu. Ayı dal ayaqları üstündə qalxaraq ağacı silkələyəndə yerə yalnız bir neçə dənə pis qoxulu ləçək düşdü. Beləliklə, hədsiz isti hava addım-addım irəliləyərək cəngəlliyin dərinliklərinə işlədi. Meşə saraldı, qonura çaldı, nəhayət, qaraldı. Yarpaqların kənarındakı yamyaşıl pöhrəliklər yandı, ölüş-gədi, бүрüşüb qara məftil yığınınə döndü. Gizli göllər qupquru qurudu, dıbləri qaysaq bağladı, onların qıraqlarındakı ən xırda izlər belə çuğunda nəqş edilmiş kimi itib getmirdi. Ağacların gövdəsinə sarılmış tər sarmaşıqlar onların dibinə tökülüb xəzəl oldu. Bambuklar quruyaraq

isti küləkdə narahat-narahat xışldaşırdı. Cəngəlliyin sıx yerlərindəki qayaların mamırı töküldüyündən onlar göy çaylaq daşları kimi çılpaq qalmış, od kimi qızmışdı.

Quşlar və meymunlar fəlakətin yaxınlaşdığını hiss edərək şimala çəkilib getdilər, marallar və çöl donuzları isə özlərini uzaq kəndlərin ətrafında yanib qurumuş əkin tarlalarına vermişdilər. Tez-tez elə olurdu ki, onlar yıxılıb insanların gözləri qarşısında öldürdülər, adamlar isə o qədər zəifləmişdilər ki, bu heyvanları ovlaya bilmirdilər. Quzğun Çil cəngəlliyi tərk etməmişdi, leş bol olduğundan kökəlib piylənmişdi. O, hər axşam qışqıraraq, təzə yerlərə çıxıb getməyə taqətləri qalmayan heyvanlara deyirdi ki, üç mənzil ətrafda günəş cəngəlliyi öldürmüşdür.

Bu vaxta qədər əsl aclığın nə olduğunu bilməyən Mauqlı indi üç ildən qalma köhnə balı yeyirdi. O, qayaların arasında boş qalmış pətəklərdən göyəm kimi qaralmış, üstü şəkər bağlamış balı əli ilə sıyırıb çıxardırdı. Mauqlinin yediyi bir də ağacların qabıqları altında yuva salmış sürfələr və eşşək arısının beçələri idi. Cəngəllikdə qalan ov heyvanları bir dəri idi, bir sümük. Bagira hər gecə onlardan üçünü parçalasa da, qarnı doymurdu. Ancaq yenə hər şeydən betəri suyun çatışmaması idi. Cəngəllik xalqı suyu gec-gec içsə də, doyunca içir.

Uzun müddət davam etməkdə olan şiddətli isti, nəhayət, bütün suları sümürüb qurutdu, ətrafdakı çaylardan yalnız Vaynqanqanın baş məcrasında ölü sahillərin arası ilə azca su axırdı. Dünyada yüz il və daha çox ömür sürən vəhşi fil Xati çayın lap ortasında, su azaldığından bayırda qalmış uzun göyümtül daş zolağı görəndə Sülh Qayasını tanıdı və dərhal xortumunu qaldırıb, atasının əlli il qabaq etdiyi kimi qışqıraraq cəngəllikdə Su Barışığı elan elədi. Marallar, çöl donuzları, camışlar xırıltılı səslər çıxardaraq bu çağırışa qoşuldular, quzğun Çil isə yer üzərində qanad çalaraq havada iri dairələr vurur, Barışiq xəbərini fıstırıqla, hayqırıqla cəngəlliyə yayırdı.

Cəngəllik Qanununa görə əgər Barışıq elan edilibsə, suvatda başqasını öldürən hər bir heyvan ölüm ilə cəzalandırılır. Ona görə ki, su, yeməkdən daha zəruridir. Əgər cəngəllikdə ov qıt olsa, heyvanlar birtəhər keçinə bilərlər, ancaq susuz dolanmaq olmaz, buna görə də hər yer quruyub yalnız bir mənbə qalanda, cəngəllik xalqı oraya su içməyə gəldiyi müddətdə ov dayandırılır. Yaxşı günlərdə, onda ki, su bol idi, Vaynqanqaya və ya başqa yerlərə su içməyə gedən heyvanları hər an ölüm təhlükəsi gözləyirdi və məhz bu təhlükə də gecə həyatının gözəlliyini artırırdı. Bir yarpağı belə xışıldatmadan məharətlə çayın kənarına enmək, daşlara çırpılıb şırıldayan, bütün başqa səsləri eşidilməz edən qıjov suların içərisinə dizə qədər girmək, hər dəqiqə baş qaldırıb çiyin üzərindən boylana-boylana su içmək, bütün əzələlərini gərgin saxlayaraq ilk sıçrayışa hazır olmaq, sonra isə üz-gözü yaş, qarnı dolu halda qumlu sahillə qaçaraq sürüyə qayıtmaq, bununla da yoldaşlarını heyran etmək, – bütün bunları par-par parıldayan xırdaca hamar buynuzlu gənc marallar böyük sevinclə edirdilər. Məhz buna görə edirdilər ki, təhlükə daim onları izləyirdi. Bəgira, yaxud Şirxan hər an onların üstünə atılıb parçalaya bilərdi. Lakin indi həyatla ölüm arasındakı bu oyun artıq bitmişdi, acından arıqlayıb əldən düşmüş cəngəllik xalqı suyu quruyub azalmış çayın kənarına gəlir, pələng və ayı marallarla, camışlarla, qabanlarla birlikdə bulanıq sudan içir, yerlərindən tərpənməyə təqətləri olmadığından uzun müddət sahilə dayanıb dururdular.

Marallar, qabanlar bütün günü gəzib-dolaşır, özləri üçün quru ağac qabığından, ölüşgəmiş yarpaqdan daha yaxşı bir yem tapa bilmirdilər. Camışlar artıq nə yatıb ağnamaq üçün göl, nə də qarınlarını doyurmaq üçün tər ot tapırdılar. İlanlar təsadüfən sağ qalmış qurbağaları tutmaq ümidiylə cəngəlliyi tərk edib çayın qırağına sürünmüşdülər. Onlar yaş daşlara sarılaraq sakitcə yatmışdılar, hətta özü üçün kök axtaran vəhşi donuz burnunu onlara toxun-

duranda belə tərpənmirdilər. Ovçu yırtıcılardan ən çeviki olan Bagira bütün çay tısbağalarını çoxdan yeyib qurtarmışdı, balıqlar isə suyun dərin yerlərində lələ yatmışdılar. Təkcə Sülh Qayası dayazlaşmış çayın sularından boylanaraq, uzun ilantək qıvrılır, zəif ləpələr onun qızmar yanlarına toxunaraq cızıldayırdı. Mauqli də sərinləmək və başqaları ilə bir yerdə olmaq həvəsiylə hər axşam həmin bu yerə gəlirdi. Uşağın düşmənlərindən ən çox ac olanı belə, yəqin ki, ona tamah salmazdı. Bədəni tüklə örtülü olmadığından Mauqli öz yoldaşlarından daha arıq, daha acınacaqlı görünürdü. Saçları günəşdən yanıb kəndir lifi rəngi almışdı, dərisinin altından görünən qabırğaları səbət çubuqlarını xatırladırdı. Qupquru quruyub nazılmış qolları, qıçları düynülü ot zoğlarına oxşayırdı. İməkləməkdən dizləri, dirsəkləri şişib yumrulanmışdı. Bununla belə, alnına dağılmış pırtlaşıq saçları altında baxan gözləri aydın və sakit idi, çünki dostu və məsləhətçisi Bagira ona tapşırırmışdı ki, bu ağır vaxtlarda sakit hərəkət etsin, ov ovlayarkən tələsməsin və heç vaxt, heç bir vəchlə əsəbiləşməsin.

– Bu saat pis vaxtdır, – deyə qara bəbir təndir kimi od saçan isti bir axşamçağı Mauqliyə müraciət etdi. – Ancaq bunlar hamısı keçib gedəcək, çətini budur ki, biz axıra qədər dözüb sağ qala bilək. Qarnın doludurmu, Balaca Qardaş?

– Qarnım boş deyil, ancaq nə fayda?! Necə bilirsən, Bagira, yağışlar bizi həmişəlikmi yaddan çıxardıb, daha heç vaxt qayıtmayacaq?

– Ağlım kəsmir, belə olsun. Biz maxuanın çiçək açan çağlarını, bala maralların tər otdan yeyib kökəldiyi günləri yenə görəcəyik. Gedək Sülh Qayasına, təzə xəbərlərə qulaq asaq. Mən dalıma, Balaca Qardaş.

– Bu saat ağır şeylər gəzdirmək vaxtı deyil. Doğrudur, səninlə mən kök öküzə oxşamırıq, ancaq buna baxmayaraq, mən hələ ayaq üstündə dayana bilirəm.

Bagira özünün tükləri biz-biz dayanmış tozlu-torpaqlı böyrünə çəpəki nəzər salıb mırıldandı:

– Dünən gecə mən boyunduruğa qoşulu bir öküz parçalamışdım. O qədər zəifləmişəm ki, əgər boyunduruqsuz olsaydı, üzərinə atılmağa cürət eləməzdim, vau!

Mauqli güldü:

– Hə, biz indi çox cürətli ovçularıq. Mən o dərəcədə qoçağam ki, sürfələri tutub yeyirəm.

Mauqli ilə Bagira quruyub kövrəkləşmiş kolların arası ilə Vaynqanqanın sahilinə endilər. Suyu çəkilməkdə olan çayın xırda-xırda qolları müxtəlif istiqamətlərdə bir-birilə kəsişərək krujevanı andırırdı.

– Bu su çox yaşaya bilməyəcək, – deyə Balu dostlarına yanaşdı. – Çayın o tayına bir baxın!

Xeyli aralıdakı dümdüz sahilə cod cəngəllik otları kökləri üzərində saralıb solmuş, məhv olmuşdu. Çaya gəlib-gedən maralların, qabanların saldıqları cığırılar sapsarı görünən düzənliyi orada-burada kəsir, hündür otların arasında tozlu dar dərələri xatırladırdı. Hələ erkən olmasına baxmayaraq, bütün cığırılar çaya tərəf tələsən heyvanlarla dolu idi. Burunotutək narın tozdan boğulan alaca maralların və onların balalarının xırıltılı öskürəyi eşidilirdi.

Vaynqanqanın yuxarısında, Su Barışığının hafizi olan Sülh Qayasının dövrəsində, çayın sakit-sakit burulduğu yerdə vəhşi fil Xatxi öz oğlanları ilə birlikdə dayanmışdı. Ayın işığında bozarmaqda olan arıq fillər fasiləsiz irəli-geri yırğalanırdılar. Bir qədər aşağıda cərgə-cərgə marallar, onlardan o tərəfə qabanlar, vəhşi camışlar dayanmışdılar. Lap suyun kənarına qədər hündür ağaclarla örtülmüş digər sahil isə pələnglərin, canavarların, bəbirlərin, ayıların və başqa yırtıcıların məskəni idi.

– Doğrudan da, biz hamımız bir Qanuna tabeyik, – deyə Bagira suya girdi və maralların, qabanların bir-birini çiynləyərək başlarını çaya əydiyi yerdə cərgələnən, toqquşan buynuzlara, sayıq-sayıq parıldayan gözlərə çəpəki nəzər saldı. O, bütün bədənini ilə çayın içinə uzanaraq əlavə etdi: – Qanı mənim qanımdan olanların hamısının ovu

uğurlu olsun. – Sonra da bir böyrünü sudan çıxardaraq astadan mırıldandı: – Əgər bu qanun olmasaydı, yaxşıca ov eləyə bilərdik.

Maralların həssas qulaqları bu axırcı sözləri aldı və dərhal vahiməyə düşən heyvanların cərgəsindən həyəcanlı pıçıltılar eşidildi:

– Barışıqdır! Barışıq yaddan çıxarmayın!

– Sakit, sakit olun! – deyə vəhşi fil Xatxi donquldandı.

– Barışıq hələ davam edir. Bagira, bu saat ovdan danışmağın vaxtı deyil.

– Bunu mən bilməyəndə, kim biləcək? – deyə Bagira sarı gözlərini çay yuxarı dolandıraraq cavab verdi. – Mən indi tısbağaları yeyirəm, qurbağa ovlayıram. Hhayya! Bu daq çeynəməyi də öyrənsəydim, lap yaxşı olardı!

– Biz də bunu çox arzu edərdik. Çox! – deyə maral balalarından biri mələdi. O, bu yaz doğulmuşdu, köhnə qaydaları xoşlamırdı.

Cəngəllik xalqının bu qədər acınacaqlı vəziyyətdə olmasına baxmayaraq, hətta fil Xatxi belə istər-istəməz güldü, ilıq suyun içərisində dirsəklərinə söykənərək uzanmış Mauqli isə bərkdən qəhqəhə çəkərək ayaqları ilə suyu köpükləndirdi.

Bagira astadan mırıldandı:

– Yaxşı dedin, balaca buynuz! Barışıq qurtarandan sonra bu sözlər sənin xeyrinə olaraq nəzərə alınar.

Bəbir bunu deyib, diqqətlə qaranlığa baxdı ki, sonra bala marala rast gələndə onu tanıya bilsin.

Danışıq yavaş-yavaş çay ağağı, çay yuxarı bütün suvata yayıldı. İtələşən, xoruldaşan donuzların başqalarından sıxlaşmağı, yer eləməyi xahiş etdikləri eşidilirdi. Qumsal saylarda dayanmış camışlar böyrüşərək öz aralarında söhbət edirdilər. Marallar, yem axtarmaqdan yorulub, əldən-ayaqdan düşdükləri barədə bir-birinə qəmli əhvalatlar nağıl edirdilər. Arabir onlar qarşı sahildəki yırtıcı heyvanlara müraciət edərək bir şey soruşur, lakin aldıqları cavablar

fərəhli olmurdu. İsti cəngəllik küləyi isə qayaların, ağac-
ların arasından gurlayaraq ötüb keçir, toz-torpaqla birlikdə
şax-şəvəli qaldırıb suyun üzünə səpirdi.

– İnsanlar da cüt sürdükləri yerdə yığılıb ölürlər, – deyə
cavan bir maral mələdi. – Gün batandan qaranlıq düşənə
kimi mən üçün gözümlə gördüm. Onlar yerə uzanıb
hərəkətsiz qalmışdılar, kəlləri də yanlarında dayanmışdı.
Tezliklə biz də uzanıb bir daha ayağa qalxa bilməyəcəyik.

– Çayın suyu dünəndən bəri xeyli azalıb, – deyə Balu
donquldandı. – Ey Xatxi, sən ömründə heç indiki kimi qu-
raqlıq görmüsənmi?

– Keçib gedər, belə qalmaz, – deyə Xatxi suyu xortumu
ilə götürüb belinə çiləyərək cavab verdi.

– Bizdə birisi var, o, uzun müddət tablaşa bilməyəcək-
dir, – deyə Balu çox sevdiyi uşağa tərəf baxdı.

– Məni deyirsən? – Mauqli hiddətlə qışqıraraq dikəlib
suyun içində oturdu. – Mən lütəm, sümüklərimin üstü
uzun tüklərlə örtülü deyil. Amma, bax, sənin dərinə soy-
saydılar, Balu...

Xatxi elə güldü ki, bütün bədəni silkələndi, Balu isə
sərt-sərt:

– Körpə, – dedi, – müəllimlə bu cür danışmaq yaramaz.
Məni hələ indiyə qədər heç kəs dərisiz görməyib.

– Yox, mən sənə xətrinə dəymək üçün demirdim, Balu.
Elə təkcə onu demək istəyirdim ki, biz ikimiz də hind
qozuna oxşayıırıq, ancaq sən qabıqlısına bənzəyirsən, mən
qabıqsızına. Əgər sənə qonur qabığına...

Mauqli bardaş qurub oturmuşdu. O, öz fikrini izah
edərkən adəti üzrə barmağını ağzından çıxartmırdı. Elə bu
vaxt Bagira yumşaq pəncəsini uzadaraq onu arxası üstə
suya yıxdı.

Uşaq ağız-burnuna dolan suyu finxıra-finxıra qalxıb
oturanda isə qara bəbir:

– Bu nə sözlərdir danışırısan? – deyə onu məzəmmət
elədi. – Gah deyirsən Balunun dərisini soymaq lazımdır,

gah onu hind qozuna oxşadırsan. Bax, elə etmə ki, hind qozunun elədiyini o da sənin başına gətirsin!

Bu cəngəllikdə ən qədim zarafatlardan biri idi, lakin yenə də bir anlığa özünü unudan Mauqli soruşdu:

– Nə gətirər?

– Başını əzər, – deyər Bagira sakitcə cavab verib onu yenidən suya yıxdı.

Mauqli üçüncü dəfə suya batıb çıxandan sonra ayı dedi:

– Müəllimə gülmək yaxşı deyil.

– Yaxşı deyil! Bəs, siz ondan nə gözləyirsiniz? Bu lüt körpə meşədə ora-bura gəzib keçmişin yaxşı ovçusunu meymun kimi lağa qoyur, hələ desən, əylənmək xatirinə onun bığlarından da tutub dartır.

Bu, öskürə-öskürə çaya tərəf enən topal pələng Şirxan idi. O, bir qədər ayaq saxlayıb, o tayda maralların arasında başlanan çaxnaşmaya ləzzətlə tamaşa etdi, sonra dördkünc başını suya tərəf əyərək yalaya-yalaya mırıldanmağa başladı:

– Cəngəllik indi ətcə küçüklərin məskəni olub! Bir mənə bax, görüm, insan balası!

Mauqli başını qaldırıb ona baxdı. Daha doğrusu gözlərini cürətlə onun gözlərinə zillədi, bir dəqiqə keçmədi ki, Şirxan narahat halda başını yana döndərdi.

«İnsan balası, insan balası!» – deyər pələng suyu yalamaqda davam edərək mırıldandı, – o, nə insandır, nə də canavar, o, qorxu bilmir. Deyəsən, gələn yay mən su içmək istəyəndə ondan icazə almalı olacağam! Oho!

Bagira pələngin gözlərinə diqqətlə baxaraq:

– Kim bilir, – dedi, – bəlkə də, belə oldu... Fu, Şirxan! Bu nə mürdarçılıqdır yenə buraya gətirdin?

Topal pələng başını yarıya qədər suya soxdu, tutqun rəngli yağ zolaqları çayın üzünü ilə aşağı axmağa başladı.

– Bir saat bundan qabaq mən adam parçalamışam, – deyər Şirxan həyasız-həyasız cavab verdi.

O, astadan mırıldana-mırıldana, donquldana-donquldana suyu yalamaqda davam edirdi.

Cərgə-cərgə dayanmış heyvanlar onun sözlərini eşidincə diksinərək tərpəşdilər. Onların arasında başlanan pıçıl-tılar get-getə güclənib qışqırığa çevrildi:

– O, insan öldürmüşdür! İnsan öldürmüşdür!

Hamının gözü Xatxiyə dikildi, lakin o, elə bil heç nə eşitmirdi. Vəhşi fil heç vaxt tələsmir, elə buna görədir ki, o qədər çox yaşayır.

– Belə bir vaxtda insan öldürmək?! Məgər cəngəllikdə başqa ov tapılmır? – deyə Bagira murdarlanmış sudan kənara çıxdı və pişik kimi pəncələrini bir-bir silkələyib təmizləməyə başladı.

– Mən onu yemək üçün yox, elə-belə kefim istədiyi üçün öldürdüm.

Qorxuya düşmüş heyvanların arasında yenə də narazı səslər ucaldı. Bu vaxt Xatxinin diqqətli ağ gözləri sərt bir ifadə alaraq Şirxana zilləndi.

– Kefim istədiyi üçün öldürdüm... – deyə Şirxan səsinə uzatdı. – İndi isə buraya yanğıcı söndürməyə və yuyunub təmizlənməyə gəlmişəm. Kim mənə bunu qadağan edə bilər?

Bagiranın beli şiddətli küləkdən əyilən bambuk ağacı kimi büküldü, lakin Xatxi sakitcə xortumunu yuxarı qaldırdı:

– Sən insanı ona görə öldürmüşsən ki, kefin belə istəyib? – deyə soruşdu.

O, söz soruşanda cavab verməmək olmazdı.

– Hə, buna mənim haqqım var idi – gecə mənim ixtiyarımda idi, sən ki, bunu bilirsən, ey Xatxi, – Şirxan bu sözləri, demək olar ki, nəzakətlə söylədi.

– Hə, mən bilirəm, – deyə Xatxi cavab verdi və bir qədər susduqdan sonra soruşdu: – Sudan doydunmu?

– Bu gecəlik, hə.

– Onda çıx, get. Su içmək üçündür, murdarlamaq üçün deyil. Topal pələngdən başqa, heç kim belə vaxtda, bizim hamımızın – həm insanın, həm də cəngəllik xalqının

birlikdə zillət çəkdiyi bir zamanda öz ixtiyarından dəm vurmazdı. Təmiz də olsan, çirkli də olsan – çıx get öz mağarana, Şirxan.

Axırncı sözlər gümüş şeypurtək gurladı və dərhal Xatxinin üç oğlu yırğalanaraq yarım addım irəliyə çıxdı. Lakin buna ehtiyac yox idi. Şirxan oğrun-oğrun sivişib getdi, hətta mırıldanmağa belə cürət etmədi, çünki hamıya məlum olan bir şeyi o da bilirdi: bərkə düşəndə cəngəllikdə ağa ancaq Xatxidir.

Mauqlı Bagiranın qulağına pıçıldadı:

– Şirxanın dediyi o nə ixtiyardır? İnsanı öldürmək həmişə eyibdir. Qanunda belə deyilir. Nə üçün Xatxi deyir ki...

– Onun özündən soruş. Mən bilmirəm, Balaca Qardaş. Belə bir ixtiyarın olub-olmadığını deyə bilmərəm, ancaq Xatxi olmasaydı, mən bu Topal Qəssabın dərslərini verərdim. İnsanı öldürüb o saat da Sülh Qayasına gəlir, hələ bir üstəlik öyünür də. Belə bir hərəkət ancaq çaqqala layiqdir! Bundan başqa, o təmiz suyu murdarladı.

Mauqlı cəsarətini toplamaq üçün bir dəqiqə gözlədi, çünki cəngəllikdə birbaşa Xatxiyə müraciət etməyə hamı qorxur. Sonra bərkdən qışqırdı:

– Şirxan hansı ixtiyarından danışdı, ey Xatxi?

Hər iki sahildən səslər ucalıb Mauqlinin sözlərini təkrar etdi. Çünki Cəngəllik Xalqı, ümumiyyətlə, hər şeylə maraqlanır, indi isə hamının gözləri qarşısında elə bir əhvalat olmuşdu ki, heç kim başa düşə bilməmişdi, bunu yalnız Balu anlamış və çox dərinmənalı bir görkəm almışdı.

– Bu qədim bir əhvalatdır, – deyə Xatxi cavab verdi, – onun tarixi cəngəlliyin yarandığı gündən çox-çox qabaqdır. Orada, sahillərdə, sakit olun, mən sizə məsələni nağıl elərəm.

Camışlar, qabanlar bir-iki dəqiqə müddətində bir-birini ciyinlədilər, sıxışdırdılar, sonra isə hər tərəfdən sürü başçıların səsləri eşidildi:

– Biz gözləyirik, ey Xatxi!

Xatxi irəli addımlayıb, Sülh Qayasının yanında dizinə qədər çıxan suyun ortasında dayandı. Arıqlamasına, dərisinin qırıq-qırıq olmasına, ön dişlərinin qaralmasına baxmayaraq, o saat məlum olurdu ki, cəngəlliyin ağası məhz odur.

– Mənim balalarım, – deyə vəhşi fil sözə başladı, – siz özünüz bilirsiniz ki, dünyada hamıdan çox qorxduğunuz məxluq insandır.

O tay bu-taydan onun sözünü təsdiq edən asta səslər eşidildi.

Bagira dedi:

– Bu, sənə aiddir, Balaca Qardaş.

– Mənə? Mən Azad Xalqın ovçusuyam, özüm də Sürü-dənəm, – deyə Mauqli cavab verdi. – İnsanlardan mənə nə?

– Ancaq bilirsinizmi ki, siz insandan nə üçün qorxursunuz? – deyə Xatxi sözünə davam etdi. – Səbəbi budur: heç kəsin yadına gəlməyən çox uzaq keçmişdə, cəngəlliyin təzə yarandığı vaxtlarda biz hamımız bir yerdə otlayırmışıq, heç kəs heç kəsdən qorxmurmuş. O vaxtlar quraqlıq olmurmuş, yarpaqlar, çiçəklər və meyvələr ağaclarda eyni vaxtda açıb yetişirmiş. Bizim də yediyimiz yarpaq, çiçək, meyvə, bir də ki, ağac qabığı və ot olurmuş.

– Mən çox şadam ki, anadan o vaxt doğulmamışam! – deyə Bagira dilləndi. – Ağacların qabığı ancaq caynaqları itiləmək üçün yaxşıdır.

– Cəngəlliyin Ağası isə fillərin ulu babası Txa imiş. O, cəngəlliyi öz xortumu ilə suların dərinliklərindən çıxarmış, dişləriylə şumladığı yerlərdən çaylar axmış, ayaqlarını qoyduğu yerlərdə göllər əmələ gəlmiş, xortumunu bax bu cür səsləndirəndə isə ağaclar bitmişdir. Txa cəngəlliyi belə yaratmışdır, elə belə də mənə nağıl ediblər.

– Görünür, bu nağıl ağızdan-ağza keçməklə heç də qısalmamışdır, – deyə Bagira pıçıldadı.

Mauqli ağzını əli ilə tutub pıçıldadı.

– O vaxtlar nə qarğıdalı varmış, nə yemiş, nə şəkər qamışı, nə istiot, nə də sizdən hər birinizin görmüş olduğu xırda-xırda daxmalar. Cəngəllik xalqları meşələrdə bir tayfa kimi mehriban yaşayırmışlar, insanın nə olduğunu bilmirmişlər. Otlaq yerlərinin çox olmasına baxmayaraq, tezliklə heyvanlar yem üstündə bir-birilə savaşağa başlayır, get-gedə tənbelləşirdilər. Onlardan hər biri istəyirmiş ki, yatdığı, dincəldiyi yerlərdə otlasın. Bəzən yaz vaxtı yaxşı yağınlıq olanda biz də belə edirik. İlk fil Txanın işləri çox imiş. O yeni-yeni cəngəlliklər yaradır, çaylar salırmış. Hər şeyi özü eləməyə macalı olmurmuş, buna görə də İlk Pələngi cəngəlliyə hökmran və münsif təyin edir, bir mübahisə olanda cəngəllik xalqı onun yanına gəlirmiş. O zamanlar İlk Pələng də hamı ilə birlikdə meyvə və ot yeyirmiş. Boyca mən boyda imiş. Həm də çox qəşəng, sarı sarmaşığı çiçəkləri kimi başdan-ayağa sapsarı imiş. Cəngəlliyin təzəcə yarandığı o qədim və gözəl zamanda pələngin dərisində nə zolaq varmış, nə də xal. Bütün cəngəllik xalqı qorxmadan onun yanına gəlirmiş və pələngin dediyi söz hamı üçün qanun olurmuş. Unutmayın ki, o vaxtlar biz hamımız bir xalq imişik.

Bununla belə, bir gecə otlaq üstündə iki maralın arasında mübahisə olur. Bu cür mübahisələri siz indi buynuzlarınız və qabaq ayaqlarınızın köməyi ilə həll edirsiniz. Danışır ki, hər iki maral gül-çiçəyin arasında uzanmış İlk Pələngin yanına gəlir. Marallardan biri onu buynuzuyla itələyir. Bu vaxt İlk Pələng bütün cəngəlliklər üzərində hökmran olduğunu unudaraq maralın üstünə atılır və onun boynunu sındırır.

Həmin gecəyə qədər bizlərdən heç birimiz ölüm nə olduğunu bilmirmişik. Nə etdiyini anlayan İlk Pələng qanın iyindən başını itirərək şimala, bataqlığa qaçır, biz isə münsifsiz qalaraq bir-birimizlə dalaşmağa, döyüşməyə başlayırıq. Txa səs-küyü eşidib yanımıza gəlir. Birimiz bir söz deyir, o birimiz başqa söz, hərənin ağzından bir avaz çıxır.

Elə bu zaman Txa çiçəklər arasındakı öldürülmüş maralı görüb, qatilin kim olduğunu xəbər alır, amma biz cavab verə bilmirik. Çünki qanın iyindən hamımız, indi olduğu kimi, şüurumuzu itiribmişik. Cəngəllikdə özümüzü orabura toxuyaraq qaçır, fırlanır, qışqırır və hey başımızı tərpədirmişik. Onda Txa ağacların alçaq budaqlarına və cəngəllikdəki sarmaşıqlara əmr edir, maralın qatilini nişanlasınlar ki, İlk Fil onu tanıya bilsin.

Txa soruşur:

«Kim cəngəllikdə ağa olmaq istəyir?»

Ağacların budaqlarında yaşayan Boz Meymun böyürdən çıxıb qışqırır:

«Mən cəngəllikdə ağa olmaq istəyirəm».

Txa istehza ilə gülümsünüb cavab verir:

«Yaxşı, qoy elə olsun!» – Sonra da acıqlı-acıqlı uzaqlaşır gedir.

Balalarım, siz Boz Meymunu tanıyırsınız. Elə o vaxtlar da indiki kimiymiş. Əvvəlcə özünü ağıllı göstərir, bir dəqiqədən sonra isə başlayır qaşınmağa, budaqlarda atılıb düşməyə. Txa geri qayıdanda gördü ki, Boz Meymun başı aşağı sallanıb, ağacın altında toplaşanlara lağ edir, onları acıqlandırır, yerdəki heyvanlar da ona sataşırlar. Beləliklə, cəngəllikdə qanun məhv olmuşdur, yalnız boş laqqırtı, mənasız sözlər qalmışdır.

Belə olduqda Txa bizim hamımızı bir yerə toplayıb deyir:

«Sizin birinci Ağanız cəngəlliyə ölümü gətirdi, ikinci Ağanız da rüsvayçılığı. İndi isə Qanun vermək lazımdır, həm də elə bir Qanun ki, onu pozmağa cürət etməyəsınız. İndi siz Qorxunu dərk edəcəksiniz, onu gördükdən sonra başa düşəcəksiniz ki, sizin ağanız odur, qalan şey öz yerini alacaqdır».

Onda biz, cəngəllik xalqı soruşuruq:

«Qorxu nə deməkdir?»

Txa cavab verir:

«Axtarın, taparsınız».

Bundan sonra biz bütün cəngəlliyi eninə, uzununa gəzib, Qorxunu axtarıyıq. Çox keçmir ki, camışlar...

– Uf! – deyə qumsal sahildən camışların başçısı Mesanın səsi eşidildi.

– Bəli, Mesa, camışlar! Onlar xəbər gətirirlər ki, Qorxu cəngəllikdəki kahalardan birində oturub, özünün də bədənini tüklə örtülü deyildir, dal ayaqları üstündə gəzir. Bunu eşidəndə biz hamımız camış naxırının ardınca həmin kahanın olduğu yerə gedib görürük ki, Qorxu girəcəkdə dayanıb. Bəli, camışların nağıl etdikləri kimi, bədənini tüksüzdür, həm də dal ayaqları üstündə yeriir. Bizi görcək qışqırır və onun səsi indi hamımıza məlum olan bir qorxunu bizim ürəyimizə salır. O dəqiqə dönüb bir-birimizi tapdalaya-tapdalaya, yaralaya-yaralaya qaçırıq. Həmin gecə cəngəllik xalqı həmişəki adətin əksinə olaraq, birlikdə yatıb dincəlmir, tayfalar ayrılır – donuzlar donuzlarla, marallar marallarla buynuz-buynuz, dırnaq-dırnağa gecələyirlər. Hər kəs özününkülərlə birlikdə bütün gecəni qorxudan tirtir əsir.

Yalnız İlk Pələng bizim yanımızda yox idi, o, hələ də şimaldakı bataqlıqlarda gizlənirdi, mağarada qərribə bir məxluq görmüş olduğumuzu eşidəndə deyir:

«Mən onun yanına gedib boynunu sındıracağam».

O, bütün gecəni, mağaraya çatana qədər qaçır. Lakin bu vaxt Txanın əmrini xatırlayan ağaclar, sarmaşıqlar budaqlarını aşağıya sallayır, barmaqlarını qaçmaqda olan pələngin belinə, böyürlərinə, alnına, çənəsinə çəkərək yol uzununu onu nişanlayırlar. Onun sarı dərisi üzərində sarmaşıqların toxunduğu yerlərdə xallar, yaxud zolaqlar qalır. Həmin xallar, zolaqlar onun nəslindən olanların dərisində hələ də var! O, mağaraya yaxınlaşanda Tüksüz Qorxu əlini irəli uzadaraq onu «Gecə gələn Zolaqlı» adlandırır. İlk Pələng isə Tüksüzdən qorxaraq dönüb nəyə çəkə-çəkə yenidən bataqlığa qaçır.

Nağılın bu yerində Mauqli çənəsini suya salaraq as-tadan güldü.

– ... Elə bərkdən nəyə çəkirmiş ki, Txa onun səsinə eşidib soruşur:

«Nə üçün belə nərildəyirsən?»

İlk Pələng başını onda yenicə yaranmış olan, indi isə bu qədər qədim göyə tərəf qaldıraraq deyir:

«Ey Txa, qaytar mənim hökmdarlığımı! Mən bütün cəngəllikdə rüsvay oldum. Tüksüzdən qorxub qaçdım, o məni biabırçı bir adla adlandırdı».

Txa soruşur:

«Nə üçün?»

«Ona görə ki, mənim bataqlıqda üst-başına palçıq suvaşır», – deyər İlk Pələng cavab verir.

Txa deyir:

«Suda çim, sonra yaş otların üstündə ağna, eşələn, əgər bu, doğrudan da, palçıqdırsa, onda, əlbəttə, gedər».

İlk Pələng də hey çimir, otların içinə girib ağnayır, yuvarlanır, özünü ora-bura sürtür, bütün cəngəllik başına dolanır, ancaq dərisindəki zolaqların biri də getmir. Txa ona baxıb gülür. Onda İlk Pələng soruşur:

«Mən nə etmişəm, nə üçün bu iş mənim başıma gəldi?»

Txa cavab verir:

«Sən maralı parçaladın, bununla da Ölümü cəngəlliyə buraxdın. Qorxu da onunla birlikdə gəldi. Buna görə də cəngəllik xalqları bir-birindən çəkinirlər və eləcə də sən özün Tüksüzdən qorxursan».

İlk Pələng deyir:

«Onlar məndən qorxmazlar, çünki mən onları çoxdan tanıyıram».

«Onda, get bax», – deyər Txa cavab verir.

Belə olduqda, İlk Pələng cəngəllikdə ora-bura qaçaraq maralları, qabanları, oxlu kirpiləri – cəngəlliyin bütün xalqlarını ucadan səsləməyə başlayır. Ancaq gələn olmur, onların hamısı Pələngdən, öz keçmiş hakimlərindən qaçır, çünki indi ondan qorxurmuşlar.

Bunu gördükdə İlk Pələng qayıdıb Txanın yanına gəlir. O, artıq qürurunu itirmişdi; başını yerə cırparaq, bütün pəncələri ilə torpağı eşə-eşə nərildəyir.

«Yadına düşsün ki, mən bir zamanlar bütün cəngəlliyin hökmdarı idim! Məni unutma, ey Txa! Qoy mənim balalarım həmişə xatirlərində saxlasınlar ki, vaxtilə mən nə qorxu bilmişəm, nə də xəcalət çəkmişəm!»

Txa deyir:

«Mən bunu edərəm, ona görə ki, biz ikimiz cəngəlliyin necə yarandığının şahidi olmuşuq. İldə bir gecə sən və balaların yenə də maralı öldürdüyündən əvvəlki kimi olacaqsınız. Yalnız bu gecə sən Tüksüzə – onun adı İnsandır – rast gəlsən, qorxmayaqsa, əksinə, o səndən və sənənin balalarından qorxacaqdır, guya ki, cəngəllikdə ağa və hakim yenə də sizsiniz. Onun üçün vahiməli olan həmin gecədə sən ona qarşı rəhmli ol, çünki Qorxunun nə demək olduğunu sən indi artıq bilirsən».

Bunu eşidən İlk Pələng cavab verir:

«Yaxşı, mən razıyam».

Ancaq ürəyinin yanğını söndürmək üçün çayın kənarına gəlib, böyürlərindəki zolaqları suda gördükdə Tüksüzün ona vermiş olduğu adı xatırlayaraq qəzəblənir. Düz bir il bataqlıqda yaşayıb, Txanın öz vədini yerinə yetirməsini gözləyir. Parlaq Çaqqal (axşamdan doğan ulduz) cəngəllik üzərində yüksələndə pələng hiss edir ki, ona vəd olunan gecə gəlib çatmışdır. Bataqlıqdan çıxıb birbaşa Tüksüzün yaşadığı mağaraya gedir. Ora çatanda, İlk Fil necə vəd etmişdi, elə də olur. Tüksüz onu görcək qarşısında üzü üstə yerə sərilir. İlk Pələng isə onun üstünə atılıb belini sındırır, elə bilir ki, cəngəllikdə daha başqa Tüksüzlər yoxdur və o, Qorxunu öldürmüşdür. İlk Pələng öz ovunu iyləyərkən şimal meşələrindən gələn Txanın ayaq səslərini eşidir. Çox keçmir ki, İlk Filin, bax, bu indi eşitdiyimiz səsa oxşayan nərəsi ucalır.

Bu vaxt göy gurultusu, quruyub cadar-cadar olmuş təpələrə yayılaraq əks-səda verdi, lakin yağış yağmadı, yal-

nız uzaqdakı dağlardan o tərəfdə bir an şəfəq parlayıb göyü işıqlandırdı.

Xatxi sözlünə davam edərək dedi:

– Bax, həmin bu səsi eşidir.

«Sənin rəhmin budurmu?» – deyə bu səs ondan soruşur.

İlk Pələng yalmanıb cavab verir:

«Nə olub ki? Mən ancaq Qorxunu öldürmüşəm».

Onda Txa deyir:

«Ey kor sərsəri! Sən Ölümün ayaqlarını açıb onu azad etdin, indi nə qədər ki, sağsan, Ölüm sənin ardınca gəzərək səni hər addımda izləyəcəkdir. Sən insana başqasını öldürməyi öyrətdin!»

İlk Pələng pəncələrini öz qurbanının üstünə qoyaraq deyir:

«Bu da indi o maral kimidir. Daha Qorxu yoxdur. Mən yenə də cəngəllik xalqlarının hakimi olacağam».

Txa cavab verir:

«Cəngəllik xalqları bir daha heç vaxt sənin yanına gəlməyəcəklər. Heç vaxt onların yolu sənin yolunla kəsişməyəcəkdir. Onlar bir də bundan sonra nə səninlə bir yerdə yatacaq, nə sənin ardınca gedəcək, nə sənin mağaran yaxınlığında otlayacaqlar. Yalnız Qorxu hər yerdə sənin dalınca gəzəcək və istədiyi zaman sənə elə bir silahla zərbə endirəcəkdir ki, sən bu silahın nədən ibarət olduğunu görməyəcəksən. O, elə edəcəkdir ki, yer sənin ayaqlarının altında yarılıb parçalanacaq, sarmaşıqlar boynuna dolanacaq, ağaclar öz hündür gövdələri ilə səni əhatəyə alıb yolunu kəsəcək, sıçrayıb aradan çıxmağa imkan verməyəcəkdir. Axırda isə sənin dərinə soyub, öz balalarını isindirmək üçün onların üstünə örtəcəkdir. Sən onunla amansız oldun, o da sənə aman verməyəcəkdir».

İlk Pələng çox cürətli idi, çünki onun gecəsi hələ qurtarmamışdı, odur ki, deyir:

«Txanın vədi öz gücündə qalır. O, mənim gecəmi əlimdən almaz, elə deyilmi?»

Txa cavab verir:

«Sənin gecən öz ixtiyarında qalır, sözüüm-sözdür, ancaq sən bunun əvəzini verməli olacaqsan. Sən başqasını öldürməyi insana öyrətdin, o isə hər şeyi tez götürür».

İlk Pələng cavab verir:

«Budur: o mənim pəncələrim altındadır, beli sınmışdır. Bütün cəngəlliyə xəbər yay, qoy hamı bilsin ki, mən Qorxunu öldürmüşəm».

Burada Txa gülüb deyir:

«Onlar çoxdurlar, sən onlardan ancaq birini öldürməsən, xəbəri də cəngəlliyə özün yayarsan, çünki sənin gecən artıq sona yetdi!»

Beləliklə, səhər olur. Mağaradan başqa bir Tüksüz çıxır, cığırda öldürülmüş həmcinsini və onun üstündə dayanmış pələngi görcək yerdən ucu iti bir dəyənək qapır...

– İndi onlar həmişə bu cür iti şeylər tolaqlayırlar, – deyər kirpi Saxi oxlarını şaqqıldada-şaqqıldada çaya tərəf enir. Hondlar¹ Saxinin ətini ən ləzzətli yemək hesab edirlər, onlar oxlu kirpini Ho-İqu adlandırırlar. Buna görə də o, hondların amansız baltaları haqqında bəzi şeylər bilirdi. Meşənin açıq yerlərində ardınca atılan bu baltanın havada parıldayaraq cırcırama kimi uçduğunu dəfələrlə görmüşdü.

– Bu tələ kalafaların dibinə sancılan ucu şiş payalardan idi, – deyər Xatxi sözüə davam etdi. – Tüksüz həmin payanı elə atır ki, gəlib İlk Pələngin düz böyrünə sancılır. Txa necə demişdi, elə də olur. İlk Pələng payanı birtəhər çıxardana kimi nəərə çəkə-çəkə meşədə o tərəf-bu tərəfə qaçır, cəngəllikdə hamı başa düşür ki, Tüksüz istədiyi hər hansı bir heyvanı uzaqdan da yaralaya bilər. Buna görə də ondan daha bərk qorxmağa başlayırlar. Beləliklə, İlk Pələng başqalarını öldürməyi Tüksüzə öyrədir. İndi bunun bizə nə qədər ziyan verdiyini siz özünüz yaxşı bilirsiniz. Tüksüz bizim xalqları hər vasitə ilə öldürür, həm kəməndlə, həm

¹**Hondlar** – Hindistanın ən qədim xalqlarından biridir.

tələ ilə, həm gizlində duzaqla, həm ağ dumandan çıxıb üstümüzə gələn sancan çibinlə (Xatxi gülləni nəzərdə tuturdu), həm də bizi meşədən qaçmağa məcbur edən Qırmızı Çiçəklə. Ancaq yenə də ildə bir gecə, Txanın vəd etdiyi kimi, Tüksüz pələngdən qorxur. Onun İlk Pələngi rüsvay etdiyini yadlarında saxlayan pələnglər həmin gecə ona harada rast gəldilər, oradaca öldürürlər.

İndi Qorxu cəngəllikdə gecə-gündüz sərbəst gəzir. Özləri üçün bütün bunların nə qədər əhəmiyyətli olduğunu fikirləşən marallar:

– Axi! Ao! – deyə dərinədən ah çəkдилər.

– Yalnız indiki kimi Böyük Qorxu başımızın üstünü alanda biz cəngəllikdə bütün xırda qorxuları unudub, bax, beləcə bir yerə toplaşırıq.

Mauqli soruşdu:

– İnsan ancaq bir gecəmi pələngdən qorxur?

– Ancaq bir gecə, – deyə Xatxi cavab verdi.

– Bəs axı mən... Bəs axı biz... Axı cəngəllikdə hamı bilir ki, Şirxan ayda iki dəfə, üç dəfə adam öldürür.

– Bu, doğrudur. Ancaq belə hallarda o, insanın üstünə arxadan sıçrayır və özü də ona hücum edən zaman başını yana çevirir, çünki qorxur. Əgər bu vaxt insan pələngin gözünün içinə baxsa, pələng dərhal qaçar. Ancaq öz gecəsində o, kəndə açıq-aşkar girir, evlərin arasında gəzir, başını qapılardan içəri soxur, insanlar onun qarşısında diz çökür, pələng də bu vaxt kefi istədiyi adamı parçalayır. Ancaq həmin gecə o, bir nəfər öldürür.

Mauqli suyun içərisində bir böyrü üstündən o biri böyrü üstünə çevrilərək öz-özünə dedi:

«Aha! İndi mən başa düşürəm ki, nə üçün Şirxan o vaxt mənim ona baxmağımı istəyirdi. Ancaq bunun ona köməyi olmadı, o, gözlərimə baxa bilmədi, mən... Mən, əlbəttə, onun qarşısında diz çökmədim. Axı mən insan deyiləm, mən Azad Xalqdanam».

Bagiranın boğuq mırıltısı eşidildi:

– Hm-m! Pələng öz gecəsinin haçan gəlib çatdığını bilirmi?

– Yox, Parlaq Çaqqal gecə dumanından çıxana qədər bilmir. Həmin gecə bəzən yay fəslinə, quraqlıq vaxtlara, bəzən də qışa, yağışlar yağan çağlara düşür. Əgər İlk Pələng o vaxt elə etməsəydi, belə şeylər olmazdı, bizim heç birimiz də Qorxu nə olduğunu bilməzdik.

Marallar qəmli-qəmli ah çəkдилər, Bagira isə hiyləgər bir tərzdə gülümsündü.

– İnsanlar bilirlər bu... nağılı? – deyə o soruşdu.

– Bunu pələnglərdən və bir də Txanın övladları olan biz fillərdən başqa heç kim bilmir. İndi də siz, ey bu sahillərdə toplaşanlar, həmin əhvalatı eşitdiniz. Daha mənim sizə deyəsi bir sözüm qalmır.

Bundan sonra Xatxi daha danışmaq istəmədiyinə işarə olaraq xortumunu suyun içinə saldı.

Mauqlı Baluya müraciət edərək soruşdu:

– Bəs nə üçün... nə üçün İlk Pələng ot, meyvə, yarpaq yeməyi tərgitdi. Axı o, maralın ancaq boynunu sindirmişdi, onu yeməmişdi... Təzə qanın tamına baxmağa onu nə məcbur edirdi?

– Ağaclar, sarmaşıqlar onu qarğıyıb, Balaca Qardaş, bundan sonra da onun dərisi indi gördüyümüz kimi zolaq-zolaq olmuşdur. Pələng onların meyvəsini, yarpağını daha heç vaxt yemədi. Həmin vaxtdan bəri o, həmişə marallardan, camışlardan və otyeyən bütün başqa heyvanlardan intiqam alır, – deyə Balu cavab verdi.

– Demək, bu nağılı sən də bilirsen? Hə? Nə üçün bəs mən bunu indiyə qədər eşitməmişəm?

– Ona görə ki, cəngəllikdə belə nağıllar olduqca çoxdur. Onları danışmaqla qurtarmaz. Qulağımı burax, Balaca Qardaş!

CƏNGƏLLİYİN HÜCUMU

Sizin, əlbəttə, yadınızdadır ki, Mauqli Şirxanın dərisini Şura Qayasına mıxladıqdan sonra Sion Sürüsündə qalan bütün canavarlara bildirdi ki, həmin gündən o, cəngəllikdə ova təkbaşına çıxacaqdır. Ana Canavarın dörd balası isə onunla birlikdə ov edəcəklərinə söz verdilər. Lakin həyat tərzini dəyişmək, xüsusən cəngəllikdə, o qədər də asan iş deyildir. Sürüdəki canavarların hərəsi bir yana qaçıb dağılından sonra Mauqli əvvəl-əvvəl öz doğma mağarasına gedib bütün günü və gecəni yatdı. Oynadıqdan sonra isə Ata Canavarla, Ana Canavarla söhbət elədi. Adamların içərisində olarkən başına gələn əhvalatlardan qurdların anlaya biləcəyi nə vardı, hamısını onlara danışdı. Mauqli Şirxanın dərisini soyduğu bıçağı onların qarşısında oynadarkən canavarlar polad tiyənin səhər günəşində necə parıldadığını görüb dedilər ki, Mauqli, doğrudan da, bəzi şeyləri öyrənibdir. Bundan sonra Akela ilə Boz Qardaş, Mauqliyə kömək edərək camışları qobuyla sürüb apardıqlarını danışdılar. Bu vaxt Balu onların söhbətlərinə qulaq asmaq üçün təpənin başına dırmaşmışdı, Bagira isə Mauqlinin pələnglə necə məharətlə vuruşduğunu düşünərək sevincindən qaşınırdı.

Günəş artıq çoxdan doğmuşdu, lakin heç kim yatmağı ağına belə gətirmirdi. Ana Canavar arabir başını yuxarı qaldıraraq havanı qoxlayır, Şura Qayasına sərilmiş pələng dərisinin iyini duyub həzz alırdı.

Mauqli söhbətinin sonunda dedi:

– Əgər Akela ilə Boz Qardaş olmasaydılar, mən heç nə edə bilməzdim. Ana Canavar, kaş sən, boz camışların qo-

buyula necə sel kimi axışdığını, adamlar məni daşa basanda kəllərin kəndin darvazasından içəri necə soxulduğunu görəydin!..

– Mən bunu görmədiyimə çox şadam, – deyə Ana Canavar sərt-sərt cavab verdi. – Mən öz balalarımın çaqqal kimi ora-bura qovulmasına dözməzdim, belə şeylərə adət eləməmişəm. Bunun üçün insan sürüsünə divan tutardım, təkcə sənə süd verib yedizdirən qadına rəhm edərdim. Bəli, ancaq ona rəhm edərdim.

– Sakit ol, sakit ol, Rakşa! – deyə Ata Canavar tənbel-tənbel dilləndi. – Bizim Bala qurbağa yenə də öz yanımıza qayıdıbdır, həm də elə ağıllanıb ki, gərək doğma atası belə onun dabanlarını yalasın. Başda bir çapıq az olmasının, yaxud çox olmasının nə fərqi var. Burax getsin, insanla işin olmasın.

Uzaqdan Balu ilə Bagiranın səsi əks-səda kimi eşidilirdi:

– İnsanla işin olmasın!

Mauqlı başını Ana Canavarın böyrünə qoyub, razı halda gülümsündü və dedi ki, o da bundan sonra insanların nə üzünü görmək istəyir, nə səsini eşitmək, nə də ki, iyini almaq.

Akela bir qulağını şəkəyləyərək dedi:

– Balaca Qardaş, bəlkə, birdən insanlar səndən əl çəkmədilər, onda necə olsun?

– Biz beş qardaşıq, – Boz Qardaş dişlərini şaqqıldadaraq, oturanların hamısını gözdən keçirdi.

– Biz də ovda iştirak edə bilərdik, – deyə Bagira quyrugunu tərpedə-tərpedə və Baluya baxa-baxa ucadan səsləndi. Ancaq indi insanın haqqında fikirləşməyin nə mənası var, Akela?

– Bu mənası var ki, – deyə yalquzaq cavab verdi, – o sarı oğrunun dərisi Şura Qayasına səriləndən sonra, mən öz ləpirimizlə yenə də kəndə tərəf qayıtdım. Ardımızca gələ bilməsinlər deyə, ləpirimizi dolaşdırmaq istəyirdim. Bəzən izlə gedir, bəzən kənara çıxır, yerə uzanırdım. Axırda izləri-

mizi elə qarışdırdım ki, hətta özüm belə onlardan baş açə bilmədim. Bu vaxt yarasa Manq haradansa uçub gələrək başımın üzərində fırlanmağa başladı. O, mənə belə dedi:

«Mauqlini qovlayan insan sürüsünün yaşadığı kənd eşşəkarısı yuvasıtək uğuldayırdı».

– Ona görə ki, mən o «yuvaya» yekə bir daş atmışam, – deyə Mauqli gülə-gülə dilləndi. O çox vaxt əylənmək üçün yetişmiş giləmeyvələri toplayıb eşşəkarısı yuvasına atar, sonra da arılar ona çata bilməsin deyə qaçıb yaxındakı gölə atırdı.

– Mən yarasadan onun nə görmüş olduğunu soruşdum. Dedi ki, kənd darvazasının qabağında Qırmızı Çiçək açılıbdır. Adamlar da əllərində tufəng onun ətrafında dövrə vurub oturublar. Mən bunu əbəs yerə demirəm, belə işlərdə təcrübəm var. – Burada Akela böyürlərindəki köhnə çapıqlara nəzər saldı. – Bilirəm ki, insanlar silahı özləriylə əylənmək üçün gəzdirmirlər. Balaca Qardaş, tezliklə silahlı insan izimizə düşüb bizi axtaracaqdır.

– Nə üçün? Axı insanlar özləri mənə içərilərindən qovdu-lar. Bəs indi nə istəyirlər? – deyə Mauqli acıqlı-acıqlı soruşdu.

Akela:

– Balaca Qardaş, sən insansan, – dedi, – öz qardaşlarının nə üçün etdiklərini biz Azad Ovçulardan yaxşı bilərsən.

Akela pəncəsini yenidən geri çəkmişdi ki, ovçu bıçağı ha-vada parlayıb, bir an əvvəl canavar pəncəsinin qoyulduğu yerə sancıldı. Mauqli bıçağı elə sürətlə atmışdı ki, insan gözü bunu görə bilməzdi, lakin Akela canavar idi. Hətta bu cəhətdən ulu babası canavardan çox-çox geri qalan it belə, yolun ortasında yatarkən üzərinə gələn araba çarxının xəfif təmasından dərhal yuxudan ayılıb, sağ-salamat kənara sıçrayır, çarxdan canını qurtarır.

Mauqli bıçağını yerdən çəkib qınına salaraq sakitcə dedi:

– Bundan sonra Mauqli ilə danışanda insan sürüsünün adını çəkmə.

Akela bıçağın yerdə açdığı yarığı iyləyərək dedi:

– Pff! Nə iti dişdir! Ancaq görünür ki, insan sürüsündə yaşamaq sənin gözlərini korlamışdır. Sən nişan aldığın müddətdə mən maralı parçalardım.

Birdən Bagira yerindən sıçrayıb boynunu irəli uzatdı, havanı qoxlayaraq çox gərgin bir vəziyyət aldı. Boz Qardaş da cəld ayağa qalxdı və sağ tərəfdən əsən küləyi yaxşı hiss etmək üçün bir qədər sola meyillənib, bəbirin bütün hərəkətlərini təkrar etdi. Akela isə küləyin əks istiqamətində təxminən əlli addım qaçıb, orada dal pəncələri üstə şöngüyərək gərgin halda havanı iyləməyə başladı. Mauqli onlara qiblə ilə baxırdı. O, insanlarda çox nadir hallarda təsadüf edilən həssas iybilmə qabiliyyətinə malik idi. Lakin bununla belə, onun bu qabiliyyətində cəngəllik sakinlərinə xas olan qeyri-adi incəlik çatışmırdı. Bundan da əlavə, üç ay müddətinə hisli-tüstülü kənddə yaşamaq onun iybilmə qabiliyyətini xeyli kütləşdirmişdi. Buna baxmayaraq, o, yenə də barmağını isladaraq burnuna sürtdü, sonra da ayaq üstə qalxıb küləyi qoxlamağa başladı. O, bilirdi ki, yuxarıda iyi daha düzgün təyin etmək olur.

– İnsandır! – deyə Akela mırıldandı.

– Baldeodur! – deyə Mauqli oturdu. – O, bizim ləpirlərimizlə gəlir. Bax, silahı da günəşdə parıldaıyır. Bir baxın!

Yalnız bircə anlığa köhnə müşketin mis bəndləri günəşdə işıldamışdı. Lakin cəngəlliyin sakinləri bilirdilər ki, meşədə heç nə bu cür parlaq işıq vermir, yalnız göydə buludlar sürətlə axışanda slüda (mika) parçası, xırda gölməçələr, hətta cilalı yarpaqlar belə helioqraf kimi parlayır. Lakin indi göyün üzü açıq, hava isə sakit idi.

– Mən bilirdim ki, insanlar bizim ardımızca düşəcəklər, – deyə Akela sözünün doğru çıxdığına sevinərək dilləndi. – Axı mən nahaq yerə Sürüyə başçılıq eləməmişəm!

Mauqlinin dörd qardaşı heç bir söz demədən qarınları üstə yerə yataaraq təpədən aşağıya süründülər və birdən göyəm kolları və yamyaşıl hündür otlar arasında sanki əriyərək görünməz oldular.

– Əvvəlcə bir deyın görək hara gedirsiniz? – deyə Mauqli yuxarıdan onları səslədi.

Boz Qardaşın səsi eşidildi:

– Suss! Biz hələ günorta olmamış onun kəlləsini bura diyirləyib gətirəcəyik.

– Geri qayıdın! Geri qayıdın! Dayanın! İnsan insanı yemir! – deyə Mauqli qışqırdı.

Akela mırıldandı:

– Bir az bundan qabaq özünü canavar adlandıran bəs kim idi? «İnsansan», – dediyimə görə bıçağı mənə atan kim idi?

Lakin canavarların dördü də Mauqlinin sözündən çıxmayaaraq, narazı bir görkəmlə geri qayıtdı.

– Mən məgər bir iş görəndə səbəbini sizə izah etməyə borcluyam? – deyə Mauqli hiddətlə soruşdu.

– Bax, bu əsl insandır. Ancaq insan belə danışır, – deyə Bagira bığının altında donquldandı. – Udaypurda, knyaz heyvanxanasına gələn insanlar həmişə bu cür danışdılar. Cəngəllikdə bizə çoxdan bəllidir ki, insan hamıdan ağıllıdır. Ancaq biz indi öz qulaqlarımıza inansaydıq, onda bilərdik ki, əksinə, o hamıdan axmaqdır. – Sonra qara bəbir səsini ucaldaraq əlavə etdi: – Bu dəfə körpə haqlıdır: insanlar ova sürü ilə çıxırlar. Onların nə eləmək fikrində ol-duqlarını bildiyimiz halda, içərilərindən bir nəfərini öldürməklə bizə yaxşı ovçu deməzlər. Gedək görək bu insan bizdən nə istəyir.

– Biz getməyəcəyik, – deyə Boz Qardaş mırıldandı. – Balaca Qardaş, sən təkbaşına ova çıx. Biz nə istədiyimizi özümüz bilirik! Biz onun kəlləsini indi çoxdan buraya gətirərdik.

Mauqli dostlarına bir-bir nəzər saldı. Onun sinəsi tez-tez qalxıb enir, gözlərində yaş parıldaıyrdı. Azacıq irəli çıxıb bir dizi üstə yerə çökdü və dedi:

– Məgər mən nə etdiyimi bilmirəm? Hamınız mənə baxın!

Onlar istər-istəməz Mauqliyə baxıb, o saat da başlarını yana çevirdilər, lakin oğlan yenidən onları özünə baxmağa məcbur etdi. Nəhayət, heyvanların tükləri biz-biz oldu, bütün bədənləri tir-tir əsməyə başladı. Mauqli isə hey baxır, baxırdı.

– Hə, indi bu beşimizdən hansımız başçı olacağıq? – deyə oğlan soruşdu.

Boz Qardaş Mauqlinin ayağını yalayıb cavab verdi.

– Başcımız sənsən, Balaca Qardaş.

Mauqli:

– Onda dalımca gəlin, – dedi.

Canavarlar quyruqlarını qısaraq dördü də dabanqırma onun ardınca getdi.

– İnsan sürüsündə yaşamağın nəticəsi bax belə olur, – deyə Bagira donquldanaraq səssiz addımlarla onların dalınca təpədən endi. – İndi cəngəllikdə Qanun bir deyildir, Balu.

Qoca ayı cavab vermədisə də, fikrindən çox şeylər keçirdi.

Mauqli səs salmadan cəngəlliyi yara-yara kəsəsinə gedərək Baldeonu qabaqlamağa tələsirdi. Nəhayət, o, ağacların sıx budaqlarını aralarkən çiyində müşket olan qoca ovçunun iki gündən qalma köhnə izlə yortduğunu gördü.

Sizin yadınızdadır ki, Mauqli kəndi tərk edərkən Şirxanın ağır dərisini çiyində aparırdı. Akela ilə Boz Qardaş isə onun ardınca qaçırdı. Buna görə də onların izləri çox aydın idi. Tezliklə Baldeo gəlib həmin yerə çatdı ki, oradan Akela izi azdırmaq üçün dönüb geriye qayıtmışdı. Burada Baldeo yerə oturub uzun-uzadı öskürə-öskürə deyindi, sonra ayağa qalxaraq yenidən izə düşmək ümidiylə ətrafı dolanmağa başladı. Bu vaxt onu güdənlər o qədər yaxında idilər ki, qoca onları daş ilə də vura bilərdi. Canavar başqasını duyuq salmaq istəmədikdə, heç bir vəhşi heyvan onun qədər səssiz hərəkət edə bilməz. Onlar Mauqlini bu cəhətdən çox ehtiyatsız hesab edirdilər, lakin bununla belə, o da lazım olduqda kölgətək görünüb yox olmağı bacarırdı.

Onlar tam sürətlə hərəkət edən gəmini dövrəyə alan delfinlər kimi qocanı hər tərəfdən dövrələyərək, öz aralarında çəkinmədən danışdılar. Çəkinmirdilər, ona görə ki, onlar söhbət edərkən səsləri insan qulağının eşidə biləcəyi ən yavaş səsdən daha yavaş çıxır. Gecəquşunun ən həzin ciyiltisini insanlardan çoxu eşidə bilmir. Elə bütün quşların, yarasaların, böcəklərin də danışarkən səsləri bu ciyiltidən yüksəyə qalxmır.

Baldeonun tövşüyə-tövşüyə əyilərək yerdə nəyəsə baxdığını görəndə Boz Qardaş dedi:

– Bu, bütün ovlardan yaxşıdır. Bu insan cəngəllikdə çay sahilində azan donuza oxşayır. O, nə danışır?

Baldeo öz-özünə acıqlı-acıqlı nə isə deyirdi.

Mauqli qocanın sözlərini dostlarına izah etdi:

– Deyir ki, mənim dövrəmdə elə bil düz bir sürü canavar rəqs edibdir. Deyir, ömrümdə bu cür izə rast gəlməmişəm. Deyir, çox yorulmuşam.

– Eybi yoxdur, yenidən izə düşən kimi dincələr, – deyə ağacların arxasına çəkilə-çəkilə «gizlənqaç» oyununu davam etdirən Bagira laqeydliliklə dilləndi.

– Yaxşı, bu yazıq bəs indi nə edir?

– Ya yemək yeməyə hazırlaşır, ya da ağzından tüstü buraxmağa. İnsanların ağzı həmişə işləyir, – deyə Mauqli cavab verdi.

Bu vaxt qaradinməz ləpirçilər qocanın çubuğunu tənbəki ilə doldurduğunu, yandıraraq çəkməyə başladığını gördülər. Onlar Baldeonu, hətta ən qaranlıq gecədə belə tanıya bilmək üçün tüstünün iyini yadlarında saxlamağa çalışdılar.

Cığırda kömürçülər göründü, Baldeonun yanına yetişəndə məlum məsələdir ki, onunla oradan-buradan söhbət etmək üçün ayaq saxladılar. Axı Baldeo bu yerlərdə birinci ovçu sayılırdı. Hamısı dövrələmə əyləşib, çubuğu yandırdı. Bagira və onun dostları isə mümkün qədər yaxına gələrək onlara baxmağa başladılar. Baldeo Mauqlini

oğlan cildinə girmiş qulyabanı adlandırır, onun bütün əhvalatını öz əlavələri və uydurmaları ilə birlikdə yerbəyer nağıl edirdi. Danışdı ki, guya, o – Baldeo Şirxanı öldürüb, Mauqlı isə canavar donuna girərək bütün günü onunla süpürləşmiş, sonra yenidən oğlan şəklinə düşüb Baldeonun tufəngini cadulamışdır. Odur ki, Baldeo Mauqlını nişan alanda gülləsi sərpib ovçunun öz camışlarından birinə dəymişdir; bundan sonra da, guya, kəndin camaatı onu – Sion dağlarında ən igid ovçu olan Baldeonu qulyabanı – canavarı öldürmək üçün göndərmişdir. Axırda da dedi ki, Messua ilə əri qulyabanının ata-anası olduqlarına görə öz daxmalarında dustaq edilmişlər. Tezliklə onlara işgəncə verəcəklər, cadugər olduqlarını boyunlarına aldıqdan sonra hər ikisini tonqalda yandıracaqlar.

– Nə vaxt? – deyə kömürçülər soruşdular. Görünür, onlar da bu mərasimə tamaşa etmək istəyirdilər.

Baldeo cavab verdi ki, o qayıdana qədər heç nə eləməyəcəklər, çünki kənddəkilər istəyirlər ki, Baldeo əvvəlcə meşədə yaşayan oğlanı öldürsün. Bundan sonra adamlar Messuanı və ərinə öldürüb, onların torpağını və camışlarının öz aralarında bölüşdürəcəklər. Yeri gəlmişkən, demək lazımdır ki, Messuanın ərinin camışları çox yaxşı camışlardır. Qoca ovçu sözünə davam edərək deyirdi ki, ifritələri, cadugərləri öldürmək həmişə yaxşı işdir. Meşələrdə gəzib dolanan, gah oğlan, gah da canavar cildinə girən qulyabanını övladlığa götürən adamların elə özləri də ən qorxulu cadugərlərdir.

Kömürçülər vahimə içərisində o yan-bu yana baxır və indiyə kimi qulyabanıya rast gəlmədiklərinə görə ürəklərində talelərinə təşəkkür edirdilər, lakin onlar tamamilə əmin idilər ki, Baldeo kimi bir igid onu hamıdan tez axtarıb tapacaqdır.

Günəş artıq qüruba doğru enirdi. Kömürçülər belə qərara gəldilər ki, Baldeonun yaşadığı kəndə gedib cadugərlərə tamaşa etsinlər. Qoca ovçu dedi ki, əlbəttə, o, qulya-

banını tapıb öldürməlidir, meşəyə bunun üçün gəlmişdir, ancaq silahsız adamları cəngəllikdə tək buraxmağı heç ağılına belə gətirə bilmir. Çünki onlar hər dəqiqə qulyabanı canavara rast gələ bilərlər. O, özü kömürçüləri kəndə qədər ötürəcəkdir. Əgər cadugərin oğlu yolda qarşılarına çıxsa, onda bu yerlərin ən məşhur ovçusunun ona necə divan tutduğunu onlar öz gözləri ilə görəcəklər. Kahin ona elə bir tilsim verib ki, qulyabanıdan azacıq belə qorxusu yoxdur.

– O nə danışır? O nə danışır? O nə danışır, – deyə canavarlar dönə-dönə soruşurdular.

Söhbət nə qədər ki, cadugərlərdən getmirdi, Mauqli Baldeonun sözlərini onlara izah edirdi. Lakin qoca ovçunun cadugərlər haqqında danışdıqları Mauqlinin özünə belə yaxşı aydın deyildi. O canavarlara yalnız bunu başa saldı ki, kənddə ona mehribanlıq göstərən arvadla kişini tələyə salıb tutublar.

– Məgər insanlar bir-birlərini də tələyə salırlar? – deyə Boz Qardaş soruşdu.

– O, belə deyir. Mən özüm də yaxşı başa düşə bilmirəm. Görünür, onların hamısı qudurub. Messuanı əri ilə birlikdə tələyə salmaq nə üçündür? Onların mənimlə nə əlaqəsi? Qırmızı Çiçək haqqındakı bütün bu danışqlar nədən ötrüdür? Fikirləşmək lazımdır. Onlar Messuaya nə eləmək fikrində olsalar da, Baldeo kəndə qayıtmayınca heç bir işə başlamazlar. Demək, belə... – Mauqli bunu deyib, barmağını bıçağının dəstəsinə vura-vura dərin fikrə getdi.

Baldeo ilə kömürçülər isə bu vaxt yerlərindən qalxıb bir-birinin ardınca düzülərək cəsarətlə kəndə tərəf üz qoydular.

Mauqli dedi:

– Mən bu saat insan sürüsünün yaşadığı yerə gedirəm.

Boz Qardaş kömürçülərin qaralan kürəklərinə acgözlüklə baxıb soruşdu:

– Bəs bunlar?

– Onları da siz mahnı ilə yola salın, – deyə Mauqli irişdi. Mən istəmirəm ki, onlar kəndin darvazasına işıq ikən çat-sınlar. Siz onları burada ləngidə bilərsinizmi?

Boz Qardaş etinasızlıqla dişlərini ağartdı:

– Biz onları ağaca bağlanmış keçi kimi, meşədə hey fırlanmağa, dövrə vurmağa məcbur edə bilərik.

– Bu, lazım deyil. Siz ancaq onlar üçün bir qədər mahnı oxuyun ki, yolda darıxmasınlar. Həm də, Boz Qardaş, mahnı çox da ürəkaçan olmasın. Bagira, sən də onlarla gedib səslərinə səs verərsən. Gecə düşəndə mənə kəndin yanında gözləyərsiniz. Boz Qardaş o yeri tanıyır.

– Körpə üçün ov qovlamaq o qədər də asan iş deyil. Bəs mən nə vaxt yatıb yuxumu alacağam? – deyə Bagira əsnədisə də, gözlərindən belə bir əyləncəyə sevindiylə aydın görünürdü. – Mən bu lütlər üçün gərək mahnı oxuyam?! Yaxşı, nə deyirəm, oxuyaram.

Səsi bütün meşəyə yayılsın deyə bəbir boynunu aşağı əydi, bir an sonra isə çox sürəkli «Ovunuz uğurlu olsun!» nidası cəngəlliyn sükutunu pozdu. Gündüzün günorta çağы eşidilən bu gecə nəbəsi çox dəhşətli idi. Meşə ilə yüyürən Mauqli bu səsin gah qüvvətlənib, gah da zəifləyərək cəngəlliyə yayıldığına, sonra isə cansıxıcı bir iniltiyə çevrilərək onun arxa tərəfində, uzaqlarda eşidilməz olduğuna qulaq verib gülümsündü. O, kömürçülərin qaçıb bir yerə toplaşdıqlarını və Baldeonun əlindəki tufəngin küləkdən titrəyən banan yarpağı kimi tir-tir əsdiyini də gördü. Çox keçmədi ki, Boz Qardaş: «Ya-la-hi! Ya-la-hi!» – deyə uladı. Bu ov qıyyəsi həmişə Sürü nilqay, yəni yekə boz antilop ardınca qaçarkən eşidilirdi.

İndisə bu səs sanki eyni vaxtda meşənin hər tərəfindən ucalır, get-gedə yaxınlaşır, yaxınlaşır və nəhayət, Mauqlinin həndəvərində, lap yanında qulaqbatırıcı cingiltiyə çevrilərək birdən-birə kəsilirdi. Bu vaxt üç canavar da səs-səsə verərək elə ulaşırdılar ki, hətta Mauqli belə and içərdi ki, bütün Sürü birlikdə təzə iz ilə ovu qovalayır. Sonra dör-

dü də ağız-ağıza verib Cəngəlliyin Sübh mahnısını oxudular, həm də yalnız qüvvətli canavar xirtdəyinin çıxarmağa qadir olduğu bütün səslərlə oxudular.

Nə bu mahnının təsirini, nə də onun hər bəndindəki xüsusi istehzanı sözlə nağıl etmək mümkün deyil. Qorxuya düşmüş kömürçülərin qaçıb budaqları şıqqıldada-şıqqıldada ağaclara dırmaşdıqlarını, Baldeonun isə... dili dolaşadolaşa ovsun-dua oxuduğunu eşidən canavarlar öz mahnılarını daha kinayəli oxuyurdular. Sonra onlar yerdə uzanaraq yuxuya getdilər, öz zəhmətləri ilə dolanan bütün canlılar kimi, canavarlar da düzgün həyat təzi ilə yaşayırdılar; heç kəs yatıb yuxusunu almadan yaxşı işləyə bilməz.

Bu vaxt Mauqli saatda doqquz mil yol gedərək sürətlə irəliləyir və sevinirdi ki, neçə ay insanların içərisində yaşamasına baxmayaraq, azacıq da olsun zəifləməmişdir. O, yalnız bir şey haqqında fikirləşirdi, o da bu idi ki, Messua ilə ərinin düşdükləri tələ nə cür olur-olsun (Mauqli hər cür tələdən ehtiyat edirdi) onları oradan qurtarmaq lazımdır. Bundan sonra Mauqli bütün kənddən qisas almağı qət etmişdi.

118

O, tanış düzənliyi və oradakı dxak ağacını görəndə artıq toran qovuşmuşdu. Mauqli Şirxanı öldürdüyü gün səhər-səhər Boz Qardaş onu bu ağacın altında gözləyirdi. Bütün insanlara qarşı nə qədər acıqlı olsa da, uzaqdan gözləri kənd evlərinə sataşanda Mauqlinin ürəyi həyəcanla döyünməyə başladı. O gördü ki, bu gün adamlar tarladan vaxtından tez qayıdıblar və indi özləri üçün axşam yeməyi hazırlamaq əvəzinə kəndin ortasındakı əncir ağacının altına toplaşib nə isə ucadan danışır, qışqırışırlar.

– İnsanlar mütləq bir-birləri üçün tələ qurmalıdırlar, – deyə Mauqli öz-özünə danışdı, – bunsuz onlar keçinə bilmirlər. İki gecə bundan qabaq Mauqlini tutmaq istəyirdilər, mənə elə gəlir ki, həmin gecədən sonra çox-çox yağışlar yağıb kəsmişdir, indi isə növbə Messua ilə ərinə

çatıbdır. Sabah, birisi gün, ya da çox gecələr ondan sonra yenidən növbə Mauqliyə çatacaqdır.

O sürünə-sürünə hasarın altından keçdi, Messuanın daxmasına çatıb pəncərədən içəriyə baxdı. Messua əlləri, ayaqları bağlı halda otağın ortasında uzanıb güclə nəfəs alır, inildəyirdi. Ərini isə qayıqla ala-bəzək rəng çəkilməmiş çarpayıya sarıtmışdılar. Daxmanın küçəyə açılan qapısı kip örtülmüş, üç-dörd adam da buradaca oturub kürəklərini qapıya söykəmişdi.

Mauqli bu kəndin qayda-qanununa çox gözəl bələd idi. O bilirdi ki, adamlar xörək yedikləri, çubuq çəkdikləri, söhbət etdikləri vaxt başqa heç bir işlə məşğul olmazlar. Ancaq elə ki, yeyib qurtardılar, onlardan qorunmaq lazımdır. Tezliklə Baldeo qayıdacaqdır və əgər cəngəllikdə onu mahnı ilə yola salanlar öz vəzifələrini layiqincə yerinə yetiriblərsə, onda qocanın burada öz yerlilərinə danışmalı sözü çoxdur.

Oğlan pəncərədən içəri girib, kişi ilə qadının bağlandığı qayıqları kəsdi, ağızlarına tıxanmış dəsmalları çıxartdı, sonra isə otaqda ora-bura baxıb, süd axtarmağa başladı.

– Mən bilirdim, mən bilirdim ki, o mütləq gələcəkdir, – deyə Messua hıçqıraraq ağladı. – İndi mən lap yəqin bilirəm ki, o mənim öz oğlumdur. – Bu sözlərlə o, Mauqlini qucaqlayıb bağrına basdı.

Bu dəqiqəyə qədər Mauqli tamamilə sakit idi, lakin burada, hətta özü belə ağlasığmaz dərəcədə təəccüb etsə də, bütün bədənini titrəməyə başladı. O, bir qədər susduqdan sonra:

– Bu qayıqlar nə üçündür? – deyə soruşdu. – Onlar sizin əl-ayağınızı nə üçün bağlamışdılar?

– Nə üçün olacaq, – deyə Messuanın əri acıqlı-acıqlı diləndi, – səni oğulluğa götürmüşük, bunun üstündə bizə cəza verirlər. Bir bax, bütün bədənəm qan içindədir.

Messua heç nə demədi, lakin Mauqli onun yaralarına nəzər saldı. Bu an ərlə arvad oğlanın bir-birinə sıxılmış dişlərinin necə xırçıldadığını eşitdilər.

– Bu kimin işidir? – deyə Mauqli soruşdu. – Onlar buna görə cavab verəcəklər!

– Bütün kəndin işidir. Mən burada dövlətli hesab olunuram. Çoxlu mal-qaram var. İndi də səni oğulluğa götürmüşük, əllərinə fürsət düşüb, onu da, məni də cadugər adlandırırlar.

– Heç nə başa dümürəm. Qoy Messua danışsın.

– Mən sənə süd yedizdirirdim, Natxu, yadına gəlirmi? – deyə Messua çəkinə-çəkinə soruşdu. – Ona görə ki, sən mənim oğlumsan, həmin o pələng aparən oğlum. Bunun üçündür ki, mən səni bu qədər istəyirəm. Onlar deyirlər ki, mən sənin, yəni qulyabanının anasıyam, buna görə də ölməliyəm.

Mauqli soruşdu:

– Bəs, qulyabanı nə deməkdir? Kişi gözaltı ona baxdı. Lakin Messua gülüb ərinə dedi:

– Gördünmü? Mən bilirdim, mən sənə deyirdim ki, o qulyabanı deyil. O, mənim oğlumdur, mənim balamdır!

– İstər oğlun olsun, istər qulyabanı, bunun indi bizə xeyri nədir? – deyə əri cavab verdi. – İndi səninlə mən özümüzü ölmüş bilməliyik.

Mauqli pəncərədən bayırı göstərüb dedi:

– Bax, o yol cəngəllikdən keçir. Əlləriniz, ayaqlarınız açıqdır. Çıxın gedin.

– Biz cəngəlliyə... sən qədər bələd deyilik, mənim balam, – deyə Messua dilləndi. – Mən çox qaça bilmirəm.

Əri dedi:

– Adamlar dalımızca tökülüşüb bizi yenə də buraya gətirərlər.

Mauqli ov bıçağının ucunu ovçunun içinə sürtərək:

– Hm! – dedi. – Hələlik, mən bu kənddə heç kəsə pislik eləmək istəmirəm. Ancaq ağlım kəsmir ki, onlar səni da-

yandırınırlar. Bir azdan sonra onlar öz başlarının hayına qalacaqlar. Aha! – O, başını qaldırıb, ağacların arxa tərəfində eşidilən qışqırıqlara, ora-bura qaçısan adamların ayaq səslərinə qulaq verdi. – Axır ki, onlar Baldeonu buraxıblar gəlib.

Messua:

– Onu səhər göndərmişdilər ki, səni öldürsün, – dedi. – Bəs nə yaxşı ona rast gəlməmişən?

– Hə, biz... mən onu gördüm. İndi onun burada danışmağa sözü çoxdur. O, söhbətini qurtarana kimi də çox işlər görmək olar. Ancaq əvvəlcə bu adamların nə fikirdə olduqları, nə istədiklərini öyrənmək lazımdır. Hələlik siz də fikirləşin, görün haraya getmək sizin üçün yaxşıdır, mən qayıdanda mənə deyərsiniz.

O, pəncərədən bayıra atıldı və əncir ağacının altında toplaşanların danışığı aydın eşidilənə kimi, yenə də kənd hasarının dibi ilə gizlənə-gizlənə irəlilədi.

Baldeo yerdə uzanıb öskürür, ufuldayır, qalanlar isə onu dövrəyə alıb dalbadal suallar verirdilər. Saçları pırtlaşmış, ağaclara dırmaşmaqdan əllərinin, ayaqlarının dərisi cızılmış, siyrilmiş qoca ovçu çətinliklə danışa bilsə də, özünün bu dəqiqə böyük əhəmiyyətə malik olduğunu əla dərk edirdi. Adamların marağını daha da şiddətləndirmək üçün o, arabir ağzını açaraq şeytanlar, qulyabanılar, tilsimlər haqqında bir-iki kəlmə ötəri danışır və bununla da söhbətinin nə haqda gedəcəyinə işarə vururdu. Nəhayət, o, su istədi.

– Belə! – deyə Mauqli öz-özünə dilləndi. – Elə hey boş-boş çərənləyirlər! İnsanlar meymunlarla qan qardaşıdır. O, əvvəlcə su ilə ağzını yaxalayacaq, sonra çubuq yandırıb çəkəcək, yalnız bütün bunları qurtarandan sonra sözə başlayacaqdır. Yamanca axmaq olurlar bu insanlar! Baldeo öz nağılları ilə onların qulaqlarını doldurmayıncaya qədər Messuaya gözətçi qoymazlar. Deyəsən, mən özüm də bunlar kimi tənbel oluram!

O silkinib, yenidən daxmaya tərəf sivişdi. Pəncərənin yanına çatanda hiss etdi ki, kim isə onun ayağını astaca yaladı.

Mauqli dönüb baxdıqda Ana Canavarı tanıdı.

– Ana, sən burada nə edirsən? – deyə soruşdu.

– Mən balalarımın meşədə necə oxuduqlarını eşidib, hamıdan çox istədiyimin dalınca gəldim. Bala qurbağa, mən sənə süd verən arvadı görmək istəyirəm, – deyə şəhdən islanmış Ana Canavar cavab verdi.

– Onun qollarını, qıçlarını bağlamışdılar, öldürmək istəyirlər. Mən qayıqları kəsdim, indi o, əri ilə birlikdə cəngəlliyə çıxıb gedəcəkdir.

– Mən də onlara bələdçilik edərəm. Mən qocalmışam, ancaq dişlərim hələ kəsərdən düşməyibdir. – Ana Canavar dal ayaqları üstə qalxaraq pəncərədən qaranlıq daxmaya baxdı.

Sonra o, yenidən dörd pəncəsi üstündə dayanıb, yalnız bunu dedi:

– Sənə ilk dəfə mən süd vermişəm, ancaq Bagira düz deyir: insan gec-tez insanın yanına qayıdır.

Mauqli çox qəmli-qəmli:

– Bəlkə də, – dedi, – ancaq indi mən bu yoldan uzağam.

122 Burada gözlə, amma elə et ki, o, səni görməsin.

– Sən heç vaxt məndən qorxmamısan, Bala qurbağa, – deyə Ana Canavar azacıq kənara çəkilib hündür otların arasında gizləndi. O bu işi həmişə çox gözəl bacarırdı.

Mauqli isə yenə pəncərədən içəriyə sıçrayaraq şən bir tərzdə dedi:

– Bu saat hamı Baldeonun başına toplaşıb, o da olmayan şeylər uydurub danışır. Elə ki, qoca ovçu nağılını qurtardı, adamlar əllərində Qırmızı... od buraya gəlib, sizin ikinizi də yandıracaqlar. Necə olsun?

Messua:

– Mən ərimlə danışmışam, – dedi. – Buradan Kanhivara qədər otuz mildir. Əgər biz bu gecə özümüzü oraya yetirə bilsək, sağ qalarıq. Yoxsa öləcəyik.

– Siz ölməyəcəksiniz. Bu gecə heç kim kəndin darvazasından bayıra çıxa bilməyəcək. Yaxşı, bəs o, nə edir?

Messuanın əri daxmanın küncündə diz üstə çöküb yeri qazırdı.

– Orada onun pulu var, – deyə Messua cavab verdi. – Biz özümüzə başqa heç bir şey götürə bilmərik.

– Hə bildim! O, əldən-ələ gəzən, həmişə də soyuq olan şeyi deyirsən. Məgər o, başqa yerlərdə də lazım olur?

Kişi acıqlı-acıqlı ona baxıb donquldandı:

– Bu qulyabanı-zad deyil, axmaqdır. Heç nə başa düşmür. Bu pula mən at ala bilərəm. Bizi o qədər döyüblər ki, taqətdən düşmüşük, qaçıb qurtara bilmərik. Bütün kənd ardımızca düşəcəkdir.

– Dedim ki, heç kim sizin dalınızca gəlməyəcəkdir. Mən qoymaram ki, onlar buradan kənara çıxsınlar. Ancaq yenə də at almaq yaxşı olar, Messua gücdən düşübdür.

Kişi axırını rupiyə qədər bütün pullarını qurşağının altından belinə sarıyıb ayağa qalxdı. Messua Mauqlinin köməyi ilə pəncərədən həyatə çıxdı. Gecənin sərin havası onu bir qədər dirçəltdi, lakin ulduzların zəif işığında cəngəllik uzaqdan qaranlıq və vahiməli görünürdü...

– Kanhivara gedən yolu tanıyırsınızmı? – deyə Mauqli pıçıltı ilə soruşdu.

Onlar başlarını tərpətdilər.

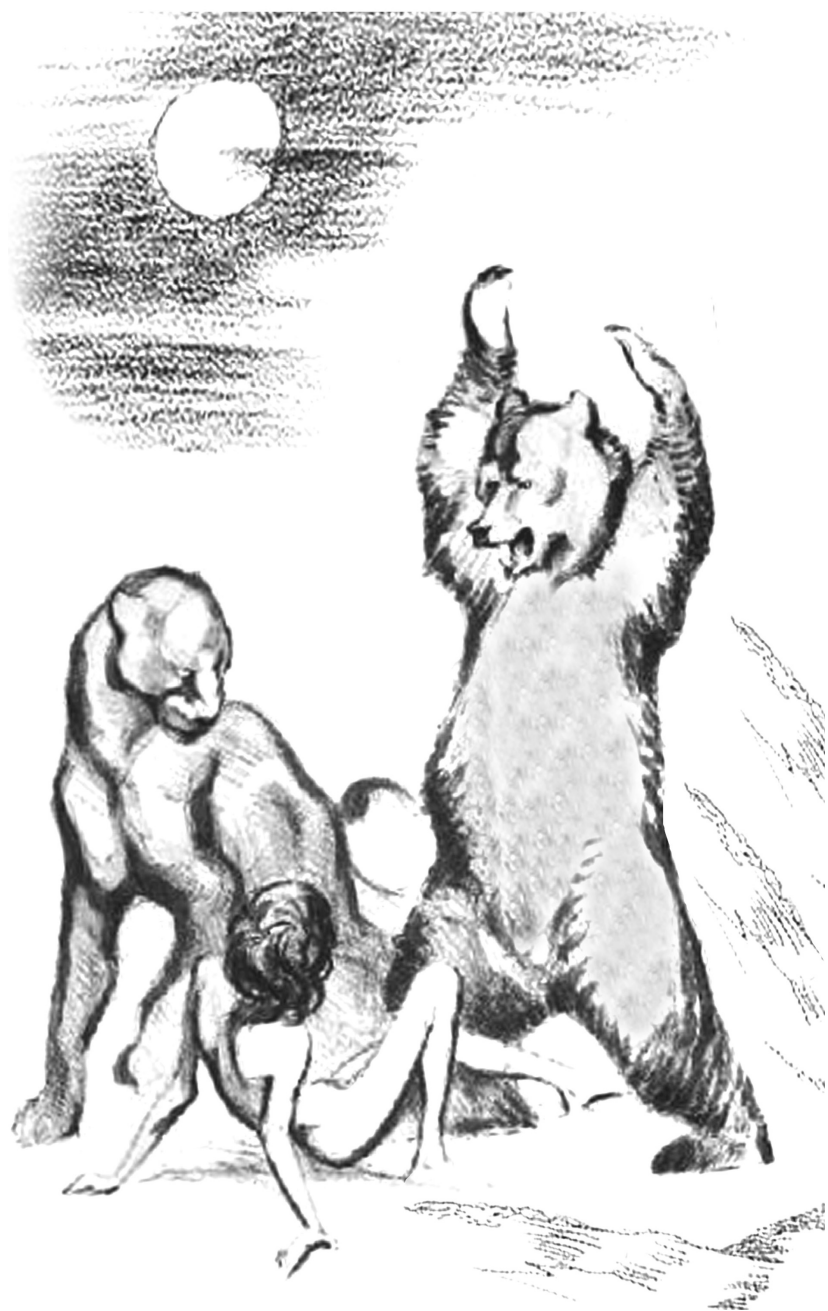
– Lap yaxşı. Yadınızda qalsın ki, heç nədən qorxmaq lazım deyil. Özünüz də tələsməyin. Ancaq... ancaq cəngəlliklə gedəndə ola bilər ki, arxa tərəfdən və qabaqdan mahnı səsi eşidəsiniz...

Messuanın əri dedi:

– Sən elə fikirləşmə ki, əgər diri-diri tonqalda yandırılmaq qorxusu olmasaydı, biz gecə vaxtı cəngəlliyə girməyə cürət edərdik. Çarəmiz yoxdur. İnsanların əlində ölməkdənsə, qoy bizi vəhşi heyvanlar parçalasın.

Messua Mauqliyə baxıb gülümsündü.

Fikri dağınıq heyvan balasına eyni şeyi yüz dəfə təkrar edən Balu kimi Mauqli davam etdi:

– Mən sizə deyirəm ki, cəngəllikdə heç kəsin dişi sizə toxunmayacaqdır, heç kəsin pəncəsi sizin üstünüzə qalxmayacaqdır. Siz Kanhivara çatana qədər heç bir insan, heç bir heyvan sizi dayandırmayacaqdır. Sizin mühafizəçiləriniz olacaqdır. – O, cəld Messuaya tərəf dönüb soruşdu: – Ərin mənə inanmır, sən də mənə inanmırsan?

– Əlbəttə, inanıram, mənim balam! İstər insan ol, istər cəngəllikdən gəlmiş canavar – fərqi yoxdur, mən sənə inanıram.

– O, mənim xalqımın mahnısını eşidəndə qorxacaqdır. Ancaq sən hər şeyi başa düşəcəksən. İndi yola düşün, özünü də tələsməyin, ona görə ki tələsmək lazım deyil: darvaza bağlıdır.

Messua hıçqıra-hıçqıra ağlayaraq Mauqlinin ayaqlarına düşdü. Lakin oğlan bütün bədəni ilə titrəyərək tez qadını qaldırdı. Onda Messua Mauqlinin boynuna sarılayaraq, bu an yadına sala bilmədiyi ən mehriban sözlərlə onu oxşadı.

Onlar yola düşüb, cəngəlliyə tərəf aralananda Ana Canavar gizləndiyi yerdən çıxdı.

Mauqli dedi:

– Onları apar ötür. Çalış cəngəllikdə hamı bilsin ki, onlara toxunmaq olmaz. Bagiranı səslə buraya gəlsin.

Boğuş və uzun ulamaq səsi gecənin sükutunu pozub, sonra eşidilməz oldu. Mauqli bu vaxt Messuanın ərinin necə diksinərək geriye döndüyünü, yenidən daxmaya tərəf qaçmaq istədiyini gördü.

– Get-get! – deyə Mauqli onu ürəkləndirdi, – axı mən sizə demişdim ki, yolda ola bilsin, mahnı səsi eşidəcəksiniz. O sizi Kahivara qədər aparıb ötürəcəkdir. Bu, cəngəlliyin İnayətidir.

Messua ərini irəli itələdi. Ər ilə arvad, onların ardınca da Ana Canavar qaranlıqda gözdən itən kimi Bagira az qala Mauqlinin ayaqları altından sıçrayıb çıxaraq onun qarşısında dayandı.

– Mən sənə qardaşlarının yerinə xəcalət çəkirəm, – deyə qara bəbir mırıldadı.

Mauqli soruşdu:

– Necə? Məgər onlar Baldeo üçün pismi oxuyurdular?

– Yox, həddindən artıq yaxşı oxuyurdular! Həddindən artıq! Onlar hətta məni də öz qürurumu unutmağa məcbur eləmişdilər. Məni azad edən o sınıq qıfıla and olsun, lap yaz çağlarında olduğu kimi cəngəllikdə ora-bura qaçıb mahnı oxuyurdum. Bəs səsimizi eşitmirdin?

– Mənim başım başqa işə qarışmışdı. Yaxşısı budur ki, bunu Baldeodan soruş, gör mahnı xoşuna gəlibmi. Yaxşı bəs dostlarımız harda qaldı? Mən istəyirəm ki, insan sürüsündən bircə nəfəri belə kəndin darvazasından bayıra çıxma bilməsin.

– Bəs onda dostlarımızı neyləyirsən? – deyə Bagira soruşdu. O, par-par parıldayan gözlərini Mauqlidən çək-mədən ayağının birini götürür, o birini qoyur və get-gedə daha ucadan mırıldayırdı. – Onları mən də saxlaya bilərəm, Balaca Qardaş. Bizim o cür oxumağımız, insanların qaçıb ağaclara çıxması məni yaman həvəsləndirib. Gündüz vaxtı, işıqda səhərdən axşama qədər onların ardınca qaçmışam. Canavarlar maralı güddükləri kimi, bütün günü onları güdmüşəm. Mən Bagirayam, Bagira, Bagira! Öz kölgəmlə oynadığım kimi, onlarla oynayırdım. Bax, belə!

Bu sözlərdən sonra nəhəng bəbir bir pişik çevikliyi ilə yerindən sıçrayıb, yuxarıya qalxdı. Ağacdən qopmuş yarpağı göydə oynatmağa başladı. O, pəncələrini gah sağa, gah sola çalır, havanı vıyıltı ilə yarırdı, sonra dörd pəncəsi üstə səssizcə yerə düşdü, yenidən yuxarıya atıldı, sonra bir daha bunu təkrar etdi. O, get-gedə daha ucadan xoruldayır, mırıldayır, öz səsi ilə qaynamaqda olan qazandan çıxan buxarın səsinə xatırladırdı.

– Mən, Bagira gecə vaxtı cəngəllikdəyəm. Gecələr mənim bütün gücüm özümdə olur. Kim mənim qabağımda dayana bilər? Balaca Qardaş, mən pəncəmin bir zərbəsi ilə sənin başını xıncım-xıncım edə bilərdim. Onda kəllən ölüvay yay qurbağası kimi yastılanardı!

– Nə olar, vur! – deyə Mauqli cəngəllik dilində yox, kəndin dilində danışdı.

İnsan nitqini eşidən Bagira dərhal sakit oldu, azacıq geriye çəkilib titrəyə-titrəyə dal ayaqları üstündə şöngüdü. Belə ki, başı Mauqlinin başının tuşunda oldu. Mauqli dik-baş canavar balalarına baxdığı kimi, yenə də bəbirin züm-rüdtək yaşıl gözlərinin içinə diqqətlə baxdı. Bagiranın yaşıl bəbəklərinin dərinliyindəki qırmızı işıq dənizdəki mayaq kimi sönməyincəyə və bəbir gözlərini yayındırmayincaya qədər oğlan nəzərlərini ondan çəkmədi. Bagiranın başı get-gedə aşağıya enirdi, nəhayət, o, qaşov kimi cod qırmızı dilini çıxardıb, Mauqlinin ayağını yaladı.

– Bagira, Bagira, Bagira! – deyə oğlan pıçıldayaraq inadla onun boynunu və titrəyən kürəyini tumarlayırdı. – Sakit ol, sakit ol! Buna gecə müqəssirdir, səndə təqsir yoxdur!

– Hamısı, yalnız gecə vaxtı duyduğum bu iylərdəndir, – deyə Bagira peşmançılıqla dilləndi. – Elə bil ki, hava məni çağırır. Yaxşı, bəs sən bunu haradan bilirsən?

Hind kəndlərinin ətrafında hava müxtəlif iylərlə dolu olur, şərab və ya musiqi insana necə təsir edirsə, burnu ilə duymağa, fikirləşməyə adət etmiş yırtıcı heyvana da iy o cür təsir edir.

Mauqli bəbiri bir neçə dəqiqə də sığalladıqdan sonra, nəhayət, o sakitləşdi və ocaq yanında isinən pişik kimi, pəncələrini sinəsinin altına yığıb yerə çökdü, gözləri qıyıldı.

Bir qədər susduqdan sonra Bagira dedi:

– Sən həm bizdənsən, həm də bizdən deyilsən, həm cəngəllikdənsən, həm də yox. Mən isə ancaq qara bəbirəm. Mən səni sevirəm, Balaca Qardaş.

– Ağacın altında onların söhbəti nə üçünsə çox uzun çəkdi, – deyə Mauqli Bagiranın axırıncı sözlərinə əhəmiyyət vermədən dilləndi. – Yəqin, Baldeo yeni-yeni əhvalatlar uydurur. Tezliklə onlar buraya gələcəklər ki, bu arvadla ərini tələdən çıxardıb Qırmızı Çiçəyin içərisinə atsınlar. Ancaq görəcəklər ki, tələ bomboşdur. Ha-ha-ha!

Bagira dedi:

– Yox, yaxşı olar ki, gəlib tələdə məni görsünlər! Məni görəndən sonra az-azları içəridən çıxmağa cürət edər. Mən qəfəsə birinci dəfə girmirəm. Çətin ağılım kəsir ki, onlar məni tutub kəndirlə sarıya bilsinlər.

– Ancaq bax ağıllı ol! – deyə Mauqli gülə-gülə razılıq verdi.

Lakin bəbir artıq oğrun-oğrun irəliləyərək daxmaya girmişdi. O, içərini qoxlayıb:

– Brr! – dedi, – buradan insan iyi gəlir. Ancaq çarpayı, mən Udaypur knyaz heyvanxanasında olarkən yardığım çarpayıya oxşayır. Hə, indisə mən uzanıram!

Mauqli bu vaxt nəhəng heyvanın altında çarpayının kəndir torunun cırıldadığını eşitdi!

– Məni azad etmiş sınıq qıfıla and olsun, onlar elə fikirləşəcəklər ki, böyük bir şey tutublar. Gəl otur yanımda, Balaca Qardaş. İkimiz birlikdə onlara uğurlu ov arzulayaq.

– Yox, mənim fikrim başqadır. İnsan sürüsü bilməməlidir ki, oyunda mənim də əlim var. Sən öz işində ol, mən onları görmək istəmirəm.

Bagira:

– Qoy sən deyən olsun, – dedi. – Budur, onlar gəlirlər.

128 Kəndin o başında əncir ağacının altında get-gedə daha ucadan danışmağa başlayırdılar. Nəhayət, qışqırıq qopdu, adamlar əllərindəki çomaqları, bambuk dəyənəklərini, oraqları, bıçaqları havada yellədə-yellədə, səs-küylə küçə aşağı axışdılar. Hamıdan irəlidə Baldeo yüyürürdü, qalanları da ondan geri qalmamağa çalışır və qışqırırdılar:

– Cadugərlərin ikisini də ortaya çəkin! Evlərinə od vurmaq lazımdır, qoy özləri də yansınlar, evləri də. Qulyabanı ilə durub-oturmağın nə olduğunu biz gərək onlara göstərək. Yox, onları əvvəlcə möhkəm əzişdirmək lazımdır! Məşəl yandırın! Məşəli çox eləyin!

İzdiham qapıya yetişəndə balaca çətinliyə rast gəldi – cəftəni açmaq lazım idi. Qapı möhkəm bağlanmışdı. Ancaq çox çəkmədi ki, cəftə yerindən qopdu, məşəllərin işığı otağa

düşdü. Qara, qorxunc Bagira çarpayının üstündə uzanaraq üst-üstə çarpazladığı pəncələrini azacıq aşağıya sallamışdı. Bir dəqiqə dəhşətli sükut içərisində keçdi. Qabaq cərgədə adamlar geri dönüb var gücləri ilə bir-birini itələyə-itələyə bayıra can atırdılar. Bu an Bagira hamının gözü baxa-baxa ləzzətlə əsnədi, o yalnız özünə tay bildiyini təhqir etmək məqsədilə bu cür əsnərdi. Bıqlı dodaqları yuxarıya qalxıb aralandı, qırmızı dilinin ucu üst tərəfə qatlandı, alt çənəsi get-gedə sinəsinə doğru enərək o qədər açıldı ki, qan rəngli xirtdəyi görünməyə başladı; ağzının qara fonunda çox yekə dişləri aydın seçilirdi. Sonra onlar bir-birinə dəyərək polad qapı sür-güsü kimi şaqqıldadı. Bir dəqiqə keçmiş küçə bomboş boşaldı. Bagira pəncərədən bayıra sıçrayıb Mauqli ilə yanaşı dayandı. Qorxudan başlarını itirmiş insanlar isə bir-birini itələyə-itələyə, büdrəyə-büdrəyə qaçıb daxmalara doluşurdular.

Bagira sakitcə dedi:

– Səhərə qədər yerlərindən tərpənməyəcəklər. Bəs indi hara gedəcəyik, nə edəcəyik?

Birdən-birə kənd dərin sükuta qərq oldu. Yalnız günortanın isti vaxtı camaat yatışarkən bu cür sakitlik olur. Lakin indi diqqətlə qulaq asdıqda, içərisi taxilla dolu ağır yemişlərin torpaq döşəmə ilə qapıların dalına itələndiyini eşitmək olardı. Bagira haqlı idi: səhər açılana kimi heç kəs evindən bayıra çıxmıyacaqdı.

Mauqli hərəkətsiz oturub fikrə dalmışdı. O, düşündükcə sifəti tutqunlaşırdı.

– Mən nə eləmişəm? – deyə Bagira mehriban-mehriban ona sürtünərək, nəhayət, sükutu pozdu.

– Yaxşılıqdan başqa heç nə. İndi dan yeri ağarana qədər sən onları güd, mən də yatım.

Bu sözlərdən sonra Mauqli meşəyə qaçdı, orada daşın üstündə uzanıb dərin yuxuya getdi, bütün gecəni və gündüzü yatdı.

Yuxudan ayılanda Bagiranı yanında şöngümüş gördü, onun ayaq tərəfində isə yenicə öldürülmüş bir maral var idi. Bir qədər sonra Bagira Mauqlinin əti ov bıçağı ilə doğ-

rayıb yeməsinə maraqla tamaşa edirdi. Mauqli möhkəm yeyib, üstündən də su içdikdən sonra yenidən qarnı üstə uzanaraq əlini çənəsinə dayadı.

Bagira dedi:

– Arvadla kişi sağ-salamat Kanhivara gedib çatdılar. Sənin anan quzğun Çildən xəbər göndərib. Onlar həmin axşam gecəyarısı olmamış at tapıblar, o saat da çıxıb gediblər. Bəs bu pisdir?

– Yox, yaxşıdır, – deyə Mauqli cavab verdi.

– Sənin insan qardaşların bu gün səhər gün qalxana qədər yerlərindən belə tərpənmədilər. Özləri üçün yemək hazırlayandan sonra yenə də evlərinə çəkilib qapıları bərkitdilər.

– Onlar, bəlkə, səni görüblər?

– Ola bilər. Dan yeri söküləndə mən darvazanın qabağında tozun içində ağnayırdım, özüm də hələ, deyəsən, oxuyurdum. İndi, Balaca Qardaş, bizim daha burada bir işimiz yoxdur. Gəl Balu ilə birlikdə ova çıxaq. O, təzə arı pətəkləri tapıb, onları sənə göstərmək istəyir. Hamımızın arzumuz budur ki, sən yenə də əvvəlki kimi bizimlə bir yerdə olasan... Belə baxma, mən sənin gözlərindən qorxuram! Arvadla kişini Qırmızı Çiçəyin içərisinə atmayacaqlar, cəngəllikdə hər şey əvvəldə olduğu kimi qalır. Heç nə dəyişilməyib! Məgər belə deyilmi? İnsan sürüsünü ya dımızdan çıxaraq getsin!

– Onu yaddan çıxardacaqlar, həm də lap tez. Xatxi bu gecə harada yem yeyəcəkdir?

– Harada kefi istəsə, orada. Qaradinməzin indi haralarda olduğunu kim bilər? Nəyinə lazımdır ki? Onun görə-cəyi işi biz görə bilmərikmi?

– Get ona de ki, oğlanlarının hər üçünü də götürüb buraya, mənim yanıma gəlsin.

– Ancaq, Balaca Qardaş, düzü, Xatxiyə «gəl», «get» deyə əmr eləmək heç yaxşı düşməz. Unutma ki, o, cəngəlliyin ağasıdır və insan sürüsü sənin xasiyyətini dəyişməz-

dən əvvəl Cəngəlliynin Müqəddəs Sözlərini sənə öyrədən də o olmuşdur.

– Bunun eybi yoxdur. Mənim də ondan ötrü Müqəddəs Sözü var. Deyərsən ki, Bala qurbağa Mauqlinin yanına gəlsin. Əgər o saat eşitməsə, onda deyərsən ki, Bharatpurun tapdanmış tarlaları xatirinə gəlsin.

– «Bharatpurun tapdanmış tarlaları xatirinə» – deyə Bagira iki-üç dəfə təkrar etdi ki, yadında qalsın. – Gedirəm! Ancaq bir şey çıxmayacaq. Xatxi açıqlanacaq. Onu deyim ki, Qaradinməzi itaət etməyə məcbur edən Müəqəddəs Sözü eşitmək üçün mən düz bir aylıq ovumdan keçərdim.

Bəbir getdi, Mauqli isə orada qaldı və ov bıçağını çıxarıb hiddətlə yeri qazmağa başladı. O, ömründə bir dəfə də olsun insan qanı görməmişdi, ən başlıcası da bu idi ki, onun qoxusunu indiyə qədər bilmirdi. Birinci dəfə onun burnuna insan qanının iyi Messuanın sarınmış olduğu qayıqları kəsəndə dəymişdi. Messua ona mehriban idi, o, da bu qadını sevirdi. Lakin insanların qəddarlığı, qorxaqlığı, boşboğazlığı Mauqli üçün nə qədər iyrənc olsa da, cəngəlliynin heç bir mükafatına şirikib, adam öldürməyə, bu dəhşətli iyi yenidən duymağa razı olmazdı. Messuanın qisasını almaq üçün onun düşündüyü yol daha sadə və doğru idi. Bu yolu onun ağına salan qoca Baldeonun axşamlar əncir ağacının altında danışdığı nağıllardan biri olmuşdu. Mauqli bunu xatırlayınca öz-özünə güldü.

Bu vaxt qayıdıb gələn Bagira onun qulağına pıçıldadı:

– Düz deyirmişsən, bu, doğrudan da, Müqəddəs Söz imiş. Camış kimi sözümə o saat qulaq asdılar. Bax budur gəlirlər!

Xatxi və onun üç oğlu həmişəki kimi yenə də səssiz-səmirsiz gəlib çıxdılar. Onların böyürlərinə suvaşmış çay lili hələ qurumamışdı. Xatxi iri dişləri ilə qopardığı yamyasıl banan ağacını fikirli-fikirli çeynəməkdə idi. Bagira onun nəhəng bədəninin hər bir tərəpənindən dərhal başa düşürdü ki, canavar sürüsündən olan uşağın yanına gələn

Cəngəlliyn Ağası deyildir, əksinə, qorxmazın yanına qor-xan gəlmişdir. Xatxinin üç oğlu atalarının dal tərəfində boyun-boyuna dayanıb yırğalanırdılar.

Mauqli başını qaldırır-qaldırmaz Xatxi onu salamlayaraq uğurlu ov arzu etdi. Oğlan ağzını açıb bir söz deməzdən əvvəl Xatxini uzun müddət gözləməyə, ayaqlarının birini götürüb o birini qoymağa, yırğalanmağa, silkələnməyə məcbur etdi. Danışmağa başlayanda isə üzünü fillərə yox, Bagiraya tutdu.

– Sizə bir əhvalat nağıl etmək istəyirəm, mən bunu sizin bu gün ovladığınız ovçudan eşitmişəm, – deyə Mauqli sözə başladı. – Günlərin bir günündə qoca, ağıllı bir fil tələyə düşür; çalanın dibinə ucu şiş paya basdırıblarmış, həmin paya filin dərisini ayağından tutmuş çiyninə qədər elə parçalayır ki, sağalandan sonra yerində ağ bir çapıq qalır.

Mauqli əlini irəliyə uzatdı. Xatxi yan tərəfə çönəndə ayın parlaq işığında onun qrifeltək bomboz böyründə uzun ağ bir çapıq göründü, sanki odlı qamçı ilə vurmuşdular, yeri qalmışdı.

– İnsanlar fili dartıb çaladan çıxartdılar, – deyə Mauqli sözünə davam etdi. – Ancaq o, güclü imiş, ayağına vurulan çidarları qırıb qaçır, yarası sağalana qədər gizlənir. Yaxşı olandan sonra bir gecə həmin ovçuların tarlalarına qayıdır. İndi mənim yadıma düşür ki, onun üç oğlu var imiş. Bütün bunlar lap çox yağışlar bundan əvvəl, özü də buradan çox uzaqda – Bharatpur torpaqlarında baş veribdir. Həmin tarlaların taxılı necə oldu, Xatxi?

– Taxılı üç oğlumla mən biçdim, – deyə Xatxi cavab verdi.

– Bəs biçindən sonra əkilən zəmilər nə oldu? – deyə Mauqli soruşdu.

– Əkin olmadı.

– Bəs zəmilərin yaxınlığında yaşayan insanlar?

– Köçüb getdilər.

Mauqli soruşdu:

- Bəs insanların gecələr yatdıqları daxmalar?
- Damlarını biz uçurduq, divarlarını da cəngəllik uddu.
- Bəs sonra? – deyə Mauqli soruşdu.

– Biz cəngəlliyi beş kəndin üstünə salısdırdıq: indi bu kəndlərdə onların tarlalarında, kövşənlərində bir adam da tapılmaz ki, öz yeməyini torpaqdan çıxartsın. Bharatpur tarlaları tapdanıb bax bu cür hala salınmışdır, bunu da eləyən üç oğlumla mənəm. İndi Mauqli de görüm bəs sən bunu haradan bilirsən? – deyə Xatxi soruşdu.

– Bir adamdan eşitmişəm... İndi görürəm ki, Baldeonun danışdıqlarının hamısı yalan deyilmiş. Bəli, ağ çapıqlı Xatxi, o vaxt siz bu işi məharətlə görmüsünüz, ancaq ikinci dəfə daha yaxşı görəcəksiniz, ona görə ki, başçılığı insan edəcəkdir. Məni qovlayan insan sürüsünün yaşadığı kəndi sən tanıyırsanmı? Bundan sonra onların orada yaşamaları yaramaz. Mən onlara nifrət edirəm!

– Heç kimi öldürmək lazım deyil ki? Biz Bharatpur tarlalarını ayaqlayarkən mənim dişlərim qandan qıpqırmızı olmuşdu. Ancaq bu iyin bir də burnuma dəyməsini istəmirəm.

– Mən də... Mən heç onların sür-sümüyünün də bizim bu təmiz torpaqda olmağını istəmirəm. Qoy özləri üçün başqa sığınacaq axtarsınlar. Burada qala bilməzlər. Mənə yemək verən arvadın qanının iyi hələ də burnumdan getməyib. Əgər mən olmasaydım, onlar həmin qadını öldürəcəkdilər. Yalnız evlərin yerində bitəcək tər otların iyi qanın iyini kəsə bilir. Bu iydən ağzım od kimi yanır. Cəngəlliyi onların üstünə salısdırmaq lazımdır, Xatxi!

– A! – deyə Xatxi səsləndi. – Kəndlərin dağıldığını, yerində yaz otları bitdiyini görməyincəyə qədər mənim də dərimdəki çapıq o cür yanırdı. İndi mən başa düşdüm, sənın müharibən bizim müharibəmiz olacaq. Biz bütün cəngəlliyi onların üstünə qaldırırıq.

Nifrət və acığından titrəyən Mauqli bir də başını qaldırıb baxanda filləri durduqları yerdə görmədi. Təkcə Bagira dayanıb dəhşət içərisində gözlərini ona zilləmişdi.

Xatxi ilə onun üç oğlu isə hərəsi üzünü bir tərəfə tutub dərələrlə dinməz-söyləməz addımlayırdılar. Onlar bu gedişlə cəngəllikdə altmış mil, daha doğrusu, düz iki günlük məsafə qət etdilər. Manq, Çil, Meymun Xalqı və bütün quşlar onların hər addımını, xortumlarının hər hərəkətini görüb, mənasını anladılar. Sonra fillər dayanıb bir həftə arxayın-arxayın otladılar. Xatxi ilə oğlanları da dağ əfisi Kaa kimidirlər: onlar lazım olmaya-olmaya heç vaxt tələsmirlər.

Bir həftədən sonra cəngəlliyə xəbər yayıldı ki, filan vədidə yem də, su da başqa yerlərdəkindən yaxşıdır. Bu sözü ilk dəfə deyən kim olduğu heç kəsə bəlli deyildi. Qarınlarını möhkəm doyurmaq xatirinə dünyanın o başına getməyə hazır olan donuzlar yola birinci düzülərək, dəstə-dəstə baş alıb getdilər, – onların ardınca marallar, marallardan sonra isə leş yeyən balaca tülkülər yola çıxdılar. Yekəpər antilop-nilhaular marallarla yanaşı gedirdilər. Vəhşi camışlar isə bataqlıqlardan çıxaraq nilhauların ardınca yola düzəlirdilər. Gah gedib, gah dayanan, otlayıb su içdikdən sonra yenidən yoluna davam edən bu pərakəndə sürüləri əvəllərdə geriyyə qaytarmaq hələ mümkün idi. Lakin hər dəfə heyvanların arasında həyəcan başlanar-başlanmaz birisi böyürdən çıxıb onları sakitləşdirirdi. Gah görürdün ki, oxlu kirpi Saxi gəlib xəbər gətirirdi ki, yaxşı yemlər olan yerlər bir qədər irəlidən başlanır, gah yarasa Manq orada heç kimin olmadığını göstərmək üçün şən bir civilti ilə tez-tez qanad çalaraq tala üzərində süzür, gah da ağzı köklərlə dolu olan Balu yanını basa-basa sürülərə yanaşır, bəzən zarafatla, bəzən gerçəkdən heyvanları qorxudaraq onları düzgün yola yönəldirdi. Bunula belə, çoxları getməkdən imtina edərək geri döndülər, qaçıb dağıldılar, lakin qalanları yenə də əvvəlki kimi yollarına davam edirdilər.

Beləliklə, on gün keçdi, axırıncı günün sonunda vəziyyət bu cür idi: marallar, donuzlar, nilhaular səkkiz, yaxud on mil aralıdan hərəkət edərək eyni sahədə dövrə vurur, yırtıcı heyvanlar da yanlardan onlara hücum edirdilər.

Dairənin ortasında kənd yerləşir, kəndin ətrafında isə yetişməkdə olan taxıl zəmiləri uzanıb gedirdi. Tarlaları qurd-quşdan qorumaq üçün tikilmiş göyərçin damına bənzər çardaqlarda adamlar oturmuşdular.

Qaranlıq bir gecə idi. Xatxi və onun üç oğlu cəngəllikdən çıxıb xortumları ilə dirəkləri sındırdılar, çardaqlar saplağı sınımış baldırğan otu kimi uçub töküldü. Bu vaxt yerə yıxılan adamlar fillərin boğuş səsinə eşitdilər. Sonra ürkmüş maral ordusunun ön dəstəsi qaçıb gələrək kəndin kövşənlərini, əkin tarlalarını tapdaq-tapdaq etdi. Onlar gedəndən sonra yastıburun donuzlar gəlib maralların ayaqlamadıqları hər nə vardısa, hamısını iti dırnaqlarından keçirttilər.

Vaxtdan vaxta canavarlar sürülərə təpinir, dəli kimi olmuş heyvanlar isə o yan-bu yana qaçaraq taxıl zəmilərini ayaqlayır, su arxlarını uçurub içərisini torpaqla doldururdular. Səhərə yaxın dairənin bir tərəfindən yırtıcı heyvanlar kənara çəkilib yol verdilər, marallar dərhal oradan çıxıb dəstə-dəstə cənuba sarı götürüldülər. Heyvanlardan daha ürəkliləri isə uzağa getməyib, meşənin qalınlığında yatışdılar ki, sabah axşam otlayıb qarınlarını doyursunlar.

Lakin məsələ artıq bitmişdi. Səhər-səhər kəndlilər tarlalarına nəzər salıb gördülər ki, bütün əkinləri məhv olmuşdur. Demək, onlar tezliklə buradan köçüb getməsəydilər, başlarının üstünü almış ölüm təhlükəsindən canlarını qurtara bilməyəcəkdilər. Çünki aclıq da cəngəllik kimi həmişə onların yaxınlığında idi. Otlara aparılmış camışlar, oradakı otların marallar tərəfindən tərtəmiz yeyildiyini görüb, öz vəhşi həmcinslərinin ardınca cəngəlliyə dağılmışdılar. Toran qovuşanda isə adamlar kənd atlarından üç-dördünü başı əzilmiş halda yerə sərilmiş gördülər. Yalnız Bagira bu cür zərbə endirməyi bacarırdı, öldürülmüş heyvanların leşini küçənin ortasına sürüyüb çıxartmaq kimi cürətli bir fikir yalnız onun ağına gələ bilərdi.

Həmin gecə kəndlilər tarlalarda tonqal qalamağa cəsə-rət etmədilər. Xatxi isə oğlanları ilə birlikdə yenə də cəngəl-

likdən çıxdı ki, dünəndən qalanları məhv etsin, lakin Xatxinin ayağı dəyən yerlərdə məhv etməyə daha bir şey qalmır. Adamlar belə qərara aldılar ki, yağışlar başlayana qədər toxumluq üçün saxladıkları taxılı yeyib dolansınlar, əkin vaxtı isə muzdurluğa getsinlər ki, itirdikləri ilin əvəzini birtəhər çıxara bilsinlər. Ancaq, necə deyərlər, öz taxıl səbətlərini dolu bilən əllaf, qiymət haqqında fikirləşməkdə ikən Xatxinin şişməz dişləri onun gildən hazırlanmış anbarlarının bir küncünü uçuraraq içərisində taxıl saxlanan iri səbətlərini deşib dağıdırdı.

Camaat bu itkidən xəbər tutanda əlac yalnız kahinə qaldı. İndi o, kəndlilərə bir məsləhət verməliydi. Kahin artıq bu barədə bütələrinə dəfələrlə yalvarmışdı, lakin heç bir nəticəsi olmamışdı. O deyirdi ki, ola bilsin kənd özü belə bilmədən cəngəllik allahlarından hansını isə təhqir edib acıqlandırmışdır, çünki aydın görünür ki, cəngəllik onlara düşmən kəsilmişdir. Belə olduqda qonşuluqda yaşayan köçəri qondlar qəbiləsinin başçısını çağırmaq üçün adam göndərdilər. Bu, boydan balaca, kömür kimi qapqara, ağıllı adamlar cəngəlliyn dərinliklərində yaşayır, ovçuluqla məşğul olurdular. Onların ulu babaları Hindistanın ən qədim xalqlarından – yer üzünün ilk sahiblərindən törəmişdilər. Kəndlilər tapıb ortaya çıxara bildikləri şeylərə qondu qonaq edəndən sonra o, əlində kaman, saçlarında isə iki-üç zəhərli ox olduğu halda bir ayağı üstündə dayanaraq, qorxumu ya nifrətmə ifadə edən nəzərlərlə gah təşvişə düşmüş adamlara, gah da onların boş qalmış tarlalarına baxırdı. Kəndlilər bilmək istəyirdilər ki, qondun qoca allahları onlara qəzəblənmişlər, ya yox. Əgər qəzəblənmişlərsə, nə kimi qurbanlar, nəzirlər istəyirlər. Qond heç bir cavab vermədi, acı bar gətirən yabanı boranınun uzun bir tağını qoparıb, bütün bərələ qalmış gözlərin qarşısında məbədin qapısını onunla hördü. Bir neçə dəfə əlini havada yelləyərək Kanhivara gedən yolu göstərdi, sonra da qayıdıb yenidən cəngəlliyə, heyvan sürülərinin orada necə

hərəkət etdiyinə baxmağa getdi. O, yaxşı bilirdi ki, cəngəllik hücum edəndə onun hərəkətini ancaq ağ adamlar dayandıra bilərlər.

Qapını hörməklə onun nə demək istədiyini soruşmaq artıq idi; bu ona işarə idi ki, adamların öz allahlarına ibadət etdikləri yerdə yabanı balqabaq bitəcəkdir, buna görə də onlar buradan nə qədər tez çıxıb getsələr, bir o qədər yaxşıdır.

Lakin illərdən bəri ömür sürdükləri yerləri tərk edib getmək kənd sakinləri üçün asan iş deyildi. Yay üçün saxladıqları azuqə ehtiyatları qurtarana kimi burada qaldılar, sonra isə cəngəllikdən qoz yığıb onunla birtəhər güzəran etmək istədilər, lakin yanargözlü kölgələr, hətta günün günorta çağında belə, onları hər yerdə izləyirdi; adamlar qorxu içərisində geriye döndükdə isə gördülər ki, cəmi beşcə dəqiqə əvvəl yanından ötdükləri ağacların gövdələrinin qabığı kiminsə iti caynaqları ilə didilmişdir. Adamlar kənara çıxmağa cürət etməyərək kəndə sığındıqca, Vaynqanqanın sahillərindəki otlaqlarda böyürə-böyürə, nərildəyə-nərildəyə gəzişən vəhşi heyvanlar daha da cəsəətli olurdular. Kəndlilər boş qalmış pəyələrinin cəngəlliyə tərəf olan dal divarlarını təmir etməyə, çubuqla hörüb suvaq çəkməyə ürək eləmərdilər. Vəhşi donuzlar uçuqları tapdalayır, sarmaşıqlar təzəcə işğal edilmiş torpağa kök atır, ilişkən zoğlarını uzadaraq daxmaların divarlarına dırmaşırdı. Sonra isə hər tərəfi ot-əncər basmağa başladı...

Birinci olaraq subaylar öz başlarını götürüb qaçdılar və kəndin xarabazara çevrilməsi xəbərini ətrafa yaydılar. Hətta kəndin müqəddəs kobrası da əncir ağacının altındakı yuvasını tərk edib gedəndən sonra cəngəlliyin qabağında kim duruş gətirə bilərdi!

İnsanların xarici aləmlə əlaqəsi yavaş-yavaş kəsilir, kövşənlərdə salınmış cığırılar get-gedə daralır, daralırdı. Artıq Xatxinin və onun üç oğlunun gur səsi gecələr adamları qorxutmurdu: indi fillərin buraya gələməsinə ehtiyac qalmamışdı. Kəndin dörd yanındakı ot-əncər basmış tarlalar

yavaş-yavaş cəngəlliklə birləşirdi. Artıq kəndlilərin Kanhivara köçüb getmək vaxtı çatmışdı.

Lakin adamlar getmək məsələsini o qədər bu günə-sabaha qoydular ki, nəhayət, yağışlar mövsümü onların başının üstünü aldı, selləmə yağış evlərin təmir olunmamış damlarından axıb içəri töküldü, kövşənləri topuğa qədər su basdı, bitki adında nə vardısı, quraqlıq yay günlərindən sonra hamısı dərhal kükrəyib qalxdı. Yalnız bundan sonra adamlar – arvad, kişi, uşaq – hamı bir səhər şiddətlə yağan ilıq yağışda evlərini tərk edib yola düzəldilər. Onlar kəndin kənarına çatanda dönüb doğma yurdlarına axıncı dəfə nəzər saldılar.

Var-yoxlarını dallarına şələləmiş axıncı ailə kənd darvazasından çıxanda, kəndin içində uçub yerə tökülən tirlərin, taxtapuşların gurultusu eşidildi. Adamlar dönüb baxanda, qara ilan kimi işıldayan xortumun ani olaraq havada yellənib taxtapuşların yaş küləşini ətrafa səpələdiyini gördülər. Xortum yox olduqda isə yenidən gurultu, gurultudan sonra da zingilti eşidildi. Xatxi evlərin taxtapuşlarını biz su zanbaqlarını dərdiyimiz kimi asanlıqla qoparıb atarkən tirlərdən biri yuxarıdan onun üstünə düşüb yaralamışdı. Onun tamamilə özündən çıxması üçün bu, kifayət idi. Cəngəllikdə yaşayan vəhşi heyvanlardan ən coşqun qızanı fildir. Bu vaxt o, tüğyan edir, rastına gələn hər bir şeyi uçurub dağıdır. İndi də Xatxi dal ayağı ilə vurub kərpic divarı uçurur, yağış seli də uçurulmuş çiy kərpicləri dərhal sarı palçığa çevirirdi. Xatxi fırlanır, böyüyür, dar küçələrdə o yan-bu yana qaçaraq özünü gah sağdan, gah soldan daxmalara toxuyur, laxlamış qapıları sındırır, çardaqları uçururdu; onun üç oğlu isə atalarının ardınca qaçaraq, Bharatpur tarlalarını məhv etdikləri günlərdəki kimi qızıb tüğyan edirdilər.

– Cəngəllik bu tələləri udacaqdır, – deyə uçuqların arasından sakit bir səs eşidildi. – Əvvəlcə hasarı dağıtmaq lazımdır.

Yağışdan islanmış çiyinləri parıldayan Mauqli sıçrayaraq, yoğun camıştək yerə yatan divarın dibindən kənara çəkildi.

– Hər şeyin öz vaxtı var, – deyə Xatxi xırıldadı. – Bəs necə! Bharatpurdə mənim dişlərim qıpqırmızı qana boyanmışdı! İndi, uşaqlar, hasarın yanına! Başınızla itələyin! Hamınız birdən! Hə!

Dörd fil yanaşı dayanıb güc verdi. Hasar tərpənərək saqqıltı ilə uçub yerə töküldü. Dəhşətdən donub qalmış adamlar hasarın uçub yerindən fillərin palçıqə batmış başlarını gördülər. Azuqələri əllərindən çıxmış, yurdsuz qalmış insanlar dərə ilə başısağı qaçmağa üz qoydular. Onların uçurulmuş, darmadağın olmuş, tapdalanmış kəndləri arxada qalaraq sanki əriyib yox olurdu.

Bir aydan sonra kəndin yerində yumşaq torpaqlı, üzərini körpə yaşıl otlar basmış yastı bir təpə qalmışdı, yağışlar mövsümü qurtaranda isə cəmi altı ay əvvəl şumlanmış tarlalar olan düzənlikdə sıx cəngəllik görmək olardı.

KNYAZ ANKASI

Nəhəng dağ əfisi Kaa doğulduğu gündən bəri, yəqin, ikiyüzüncü dəfə idi ki, qabığını dəyişirdi. Buna görə də Mauqli onu təbrik etməyə gəldi. Yəqin, yadıңызdadır ki, bir dəfə gecə vaxtı Kaa Soyuq Kahalarda onu ölümdən xilas etmişdi. Mauqli bunu heç vaxt unutmurdu. İlan qabıqdan çıxan zaman, nə qədər ki, təzə qabığı cilalanıb gözəlləşməyib, çox acıqlı və əsəbi olur. Kaa artıq Mauqliyə sataşib gülmürdü. Cəngəlliyin bütün başqa sakinləri kimi, o da Mauqlini Cəngəlliyin Ağası hesab edirdi, buna görə də eşidib öyrəndiyi cürbəcür təzə xəbərləri oğlana danışdı. Kaanın orta cəngəllik adlandırılan aləm haqqında – yerin üstündə, yaxud altında, daşların, təpəciklərin, meşə kötöklərinin dibində gedən həyat haqqında bilmədiklərinin hamısını onun pullarından ən xırdasının üstünə yazıb yerləşdirmək olardı.

140

Həmin gün Mauqli nəhəng bilərzik kimi qıvrılmış Kaanın yanında oturub onun çınqıllıqlarda düşüb qalmış köhnə qabığını barmaqlarıyla oynadırdı. Kaa çox nəzakətlə öz bədənini Mauqlinin enli çıpaq kürəyinə söykək vermişdi, elə bil oğlan canlı kresloda əyləşmişdi.

Mauqli köhnə qabığı oynada-oynada astadan dedi:

– Bu qabıq başdan-başa bütövdür, hələ gözüstü pulları da yerindədir. Öz başının qabığını ayaqlarının altında görmək nə qədər qəribədir.

– Hə, ancaq mənim ayaqlarım yoxdur, – deyə Kaa cavab verdi. – Həm də bu mənim xalqımın adətidir, ona görə də bu işdə mən bir qəribəlik görmürəm. Sən məgər öz dərinin quru və cod olduğunu heç vaxt hiss etmirsən?

– Hiss eləyəndə gedib çimirəm, ay Yastıbaş. Ancaq onu da deyim ki, bərk isti olanda fikirləşirəm ki, kaş dəridən tamam çıxıb dərisiz gəzəydim.

– Mən həm çimirəm, həm də qabığımı dəyişirəm... Hə, necədir, təzə libasım xoşuna gəlirmi?

Mauqli onun nəhəng kürəyindəki qıyqacı damalara əlini çəkərək, fikirli-fikirli dedi:

– Tısbağanın kürəyi daha bərkdir, ancaq səninkitək bəzəkli deyil. Mənim adaşım qurbağanın dərisi daha qəşəngdir, amma səninki qədər möhkəm deyil. Belə baxanda sənın dərin çox yaraşıqlı görünür, lap əlvən naxışlı zənbəyə oxşayır.

– Təzə dərinə suda yumaq lazımdır. Birinci dəfə çimənə qədər rəngi hələ o qədər də parlaq olmur. Gedək çimək!

– Mən səni qucağıma alıb apararam, – deyə Mauqli güldü və ilanının ən yoğun yerindən yapışib ağır bədənini qaldırmaq üçün aşağı əyildi.

Bu, iki fut yoğunluğunda su borusunu qaldırmağa bərabər idi. Kaa yerində hərəkətsiz uzanıb kefinin köklüyündən astaca-astaca fısıldayırdı. Sonra onlar artıq adət etmiş olduqları axşam oyununa başladılar... Qüvvətli oğlanla gözəl təzə dərilə əfi bir-birilə güləşməyə, əzələlərinin gücünü, gözlərinin itiliyini sınaqdan keçirməyə başladılar. Əlbəttə, əgər Kaa istəsəydi, Mauqli kimilərinin yüzünü basıb əzərdi, lakin o çox ehtiyatla hərəkət edərək öz gücünün heç onda birini belə işlətmirdi.

Mauqli bədəncə kifayət qədər bərkiyib, güləşə biləcək dərəcədə qüvvətlənəndə Kaa onunla bu cür oynamağa başladı, nəticədə oğlanın əzələləri bərkiyib, möhkəmləndi. Bəzən Kaa Mauqliyə elə sarınırdı ki, onun yalnız xirtəkdən yuxarısı bayırda qalırdı, oğlan dartınaraq əlinin birini azad edib ilanının boğazından yapışırdı. Belə olduqda əfinin bədənini tamam sustalıb boşalır, Mauqli isə öz cəld ayaqları ilə ilanının geriye uzanaraq bir daşdan, yaxud kötükdən yapışmaq istəyən yekə quyruğunu o yan-bu yana itələyir,

dayaq nöqtəsi tapmağa qoymurdu. Onlar baş-başa dayanaq dala, qabağa yırğalanır, hər biri hücum etmək üçün fürsət gözləyir və nəhayət, heykəli xatırladan gözəl fiqurlar sanki qara-ağ həlqələrdən, arabir görünüb yox olan əllərdən, ayaqlardan ibarət qarışıq bir burulğana çevrilirdi. Bir qədər sonra onlar dikəlir, hər şeyi yenidən başlayırdılar.

– Hə-hə-hə, – deyə Kaa başını elə sürətlə irəli uzadırdı ki, hətta Mauqlinin iti əlləri belə bunun qarşısını ala bilmirdi. – Bax, mən başımı sənə toxundurdum, Balaca Qardaş! Bax, bir də, bir də! Hə, niyə qorunmursan, məgər əllərin keyiyib? Budur yenə də vurdum!

Həmişə də onların oyunu eyni qayda ilə qurtarardı: ilan başının iti zərbəsi ilə uşağı yerə sərirdi. Mauqli nə qədər cəhd edirdisə də, bu ildırım sürətiylə endirilən zərbədən özünü qorumağın qaydasını öyrənə bilmirdi. Kaa onu inandırırdı ki, əbəs yerə bunun üçün vaxt itirməsə yaxşıdır.

– Ovun uğurlu! – deyə, nəhayət, əfi fısıldadı.

Mauqli həmişəki kimi yenə də tövşüyə-tövşüyə, bərkdən gülə-gülə təxminən on addım kənarda yerə sərildi.

Sonra o, əlləri göy otlarla dolu olduğu halda ayağa qalxıb, Kaanın ardınca irəliləyərək müdrik ilanının çox xoşladığı çimmək yerinə sarı yollandı. Bura hər tərəfdən qayalarla əhatə olunmuş, suyu qətran kimi qapqara bir göl idi, içərisindəki kötöklər, tirlər ilan üçün bu yerin gözəlliyini daha da artırırdı. Oğlan Cəngəllik Qanununa riayət edərək, gölə səssizcə atıldı; sonra yenə də səs salmadan suyun üzünə çıxaraq arxası üstə uzandı, əllərini başının altına qoyub, qayaların arasından boylanan aya tamaşa etməyə, ayaq barmaqlarını tərpədərək ayın suda əksini pozmağa başladı. Kaanın üçbucaq başı suyu ülgüc kimi kəsərək yuxarıya qalxdı və Mauqlinin çiyinə endi. Onlar hər ikisi xeyli müddət hərəkətsiz uzanaraq bədənlərinə yayılan sərindən həzz aldılar.

– Ah, bura nə yaxşıdır, – deyə Mauqli yuxulu-yuxulu dilləndi.

– Yadımdadır, insan sürüsündə bu vaxt hamı torpaqdan hazırlanmış tələlərin içinə girib hər yeri bərk-bərk basdırırdılar ki, təzə hava içəri girməsin, sonra da quru (bərk) çarpayıların üstündə uzanıb pis iy verən cır-cındırla başgözlərini örtürdülər, burunlarında çox cansıxıcı nəğmələr oxumağa başlayırdılar. Cəngəllik oradan qat-qat yaxşıdır.

Bir kobra lap yaxınlıqdakı qayanın üstü ilə tələsik enib su içdi, sonra da onlara «Ovunuz uğurlu olsun!» – deyib bir anda yox oldu.

Kaa sanki nəyi isə xatırlayaraq fısıldadı:

– O-oş! Demək, Balaca Qardaş, cəngəllik səndən heç bir şey əsirgəmir, ürəyin istəyən hər şeyi sənə verir, eləmi?

Mauqli gülüb cavab verdi:

– Hər şeyi yox. Əgər belə olsaydı, hər ay yeni bir Şirxan öldürmək olardı. İndi mən onu camışların köməyi olmadan özüm təkcə öldürə bilərdim. Bundan da başqa, mən istərdim ki, bəzən yağış yağa-yağa gün çıxsın, yaxud yayın qızmar vaxtında günün üzünü bulud örtün, yağış yağsın. Mən həmişə ac olanda keçi ovlamaq istəyirəm, əgər ovlaya bilsəm, arzu eləyirəm ki, kaş bu, maral olaydı, əgər maral olsa, deyirəm kaş nilhau öldürəydim. Elə hamı da mənim kimidir, düz demirəmmi?..

Kaa soruşdu:

– Sənin daha başqa bir arzun yoxdurmu?

– Başqa nə arzum ola bilər? Bütün cəngəllik mənimkidir. Cəngəllik Mərhəməti həmişə mənim üstümdədir! Məgər dünyada məğriblə məşriq arasında başqa bir şey də var?

– Kobra danışdı ki, – deyə Kaa sözə başladı.

– Hansı kobra? İndicə buradan keçən heç nə danışmırdı, o ova çıxıb.

– O yox, başqası.

– Sənin bu Zəhərli Xalqla nə işin-gücün? Mən heç vaxt onlara toxunmuram. Qoy öz yollarıyla getsinlər. Onlar qabaq dişlərində ölüm gəzdirirlər, bu heç yaxşı iş deyil; axı onlar lap balacadırlar. Yaxşı, sən hansı kobra ilə danışırıdın?

Kaa dalğalı dənizdə ləngər vuran gəmitək suyun üzündə yırğalanırdı.

– Üç-dörd ay bundan qabaq ova çıxmışdım, – deyə o, sözünə davam etdi. – Soyuq Kahalar daydım, ora, bəlkə də, hələ sənin yadındadır... Ovlamaq istədiyim heyvan çığıra-çığıra göllərin yanından qaçıb bir evə soxuldu, oradan da yerin altına girib gizləndi. Bu, həmin ev idi ki, vaxtilə mən səni qurtarmaq üçün onun bir divarını uçurub dağıtmışdım.

– Axı Soyuq Kahalarda heç kim yerin altında yaşamır. – Mauqli başa düşmüşdü ki, Kaa Meymun Xalqından danışır.

Əfi titrək dilini çıxararaq cavab verdi:

– Mən qovladığım heyvan orada yaşamırdı, canını qurtarmaq üçün oraya soxulurdu. Onun girdiyi yuva yerin altı ilə çox uzağa gedirdi. Ovu öldürəndən sonra oradaca yuxuya getdim. Oyandıqda isə irəliyə sürünməyə başladım.

– Yerin altında?

– Hə. Nəhayət, Ağ Klobuk¹ adlı kobraya rast gəldim. O, mənimlə başa düşmədiyim şeylər haqqında danışib ömrümdə görmədiyim cürbəcür şeylər göstərdi.

Mauqli cəld böyrü üstə çevrilərək soruşdu:

– Ovlamaq üçün təzə heyvanlar göstərdi? Ovun yaxşı keçdimi?

– Yox, heyvan deyildi, heyvan olsaydı, mən onun dişlərinin hamısını tökərdim. Ağ Klobuk mənə dedi ki, insanlar həmin şeylərə yalnız bircə dəfə baxmaq üçün canlarından keçərdilər. O, insanlar haqqında elə danışdı ki, elə bil, onlara yaxşı bələddir.

– Görərik, – deyə Mauqli dilləndi, – indi yadıma gəlir ki, mən də bir zamanlar insan olmuşam...

– Yavaş, tələsmə! Günəşi yeyən Sarı İlanı tələsmək öldürmüşdür. Biz yerin altında bir qədər söhbət eləyəndən sonra sənin barəndə danışdım, dedim ki, sən insansan. Ağ kobra (o, doğrudan da, lap cəngəlliyin özü qədər qocadır)

¹ Klobuk – ucu şiş rahib papağı

belə cavab verdi: «Mən çoxdandır ki, insan üzü görməmişəm, qoy gəlsin, onda bu şeylərin hamısına baxa bilər. Bunların ən kiçiyi üçün insanlardan çoxu canından keçərdi».

– Görünür, bu nə isə təzə bir ovdur. Axı Zəhərli Xalq ürkmüş heyvanların yerini biləndə, heç vaxt bizə demirlər. Çox bədxahdırlar.

– Bu, ov deyil. Bu... bu... mən bunun nə olduğunu deyə bilmirəm.

– Gedək oraya. Mən hələ indiyə qədər Ağ kobra görməmişəm; o dediyin şeylərə də baxmaq istəyirəm. Onları kobra öldürüb?

– Onların heç biri canlı deyil. Kobra deyirdi ki, guya, onların keşiyini çəkir.

– Hə-ə, bildim. Canavar zağaya qovub saldığı ovun keşiyini çəkən kimi! Gedək!

Mauqli üzüb sahilə çıxdı, bədəninə qurulamaq üçün otun üstündə bir qədər o yan-bu yana ağnadı. Sonra hər ikisi birlikdə yola düşüb, Soyuq Kahalar adlanan xaraba şəhərə getdilər. Siz o yerin haqqında yazılanları, yəqin ki, oxumusunuz. İndi artıq Mauqli meymunlardan azacıq belə olsun, qorxmurdu, əksinə, meymunlar özləri onun qarşısında tir-tir əsirdilər. Lakin onların hamısı indi cəngəlliyə qaçıb dağılıbmışdılar. Ay işığına qərq olmuş Soyuq Kahalar bomboş idi, orada dərin bir sükut hökm sürürdü.

Kaa eyvanın ortasındakı knyaz köşkünün uçuqlarına tərəf sürünüb kərpic qırıntılarının arasından içəri keçdi və daş-torpaq uçub-tökülmüş pilləkənlə aşağıya – yeraltı lağıma doğru şütüdü. «Sizinlə biz qan qardaşıyıq, mən də sizdənəm! – deyə Mauqli qışqıraraq ilanları salamladıqdan sonra Kaanın ardınca iməkləməyə başladı. Onlar hər ikisi maili enən lağımla uzun zaman süründülər; yeraltı yol gah sağa, gah sola burulurdu. Nəhayət, elə yerə gəlib çıxdılar ki, orada yerdən otuz futa qədər yüksələn qocaman bir ağacın qüvvətli kökləri lağımın divarından yekə bir daşı basıb aşağı salmışdı. Onlar deşiyin içinə girib azacıq

süründükdən sonra geniş bir zirzəmiyə daxil oldular. Ağacların kökləri zirzəminin günbəzini oradan-buradan sıxışdırıb çatlatmışdı, buna görə də içəriyə yuxarıdan zəif işıq süzülürdü.

Mauqli dikəlib ayaq üstə dayanaraq:

– Çox möhkəm sığınacaqdır! – dedi. – Ancaq hər gün gəlib-getmək üçün çox uzaqdır. Mən burada heç nə görmürəm.

– Məgər mən heç nəyəm? – deyə zirzəminin bir tərəfindən kim isə dilləndi.

Həmin dəqiqə də Mauqlinin gözünə ağ bir şey dəydi, diqqətlə baxdıqda bunun nəhəng kobra olduğunu gördü. O, ömründə heç vaxt bu irilikdə gözlüklü ilana rast gəlməmişdi. Uzunluğu az qala səkkiz fut idi, yer altında zülmətdə ömür sürməkdən solub-saralan köhnə fil dişi rənginə çalırdı. Hətta üfürülüb şişmiş başındakı gözlükləri də açıq-sarı idi. Yalnız gözləri ala-qaranlıqda yaqut kimi yanırdı. Ümumiyyətlə, onun çox əcaib, bədheybət görünüşü vardı.

– Ovun uğurlu olsun! – deyə Mauqli dilləndi. O, nəzakətli sözləri də ov bıçağı kimi həmişə hazır saxlayırdı.

Kobra oğlanın salamına cavab verməyib soruşdu:

– Şəhərdə təzə nə xəbər var? Dörd yandan hasara alınmış böyük şəhərdə, yüz fili, iyirmi min atı, saysız-hesabsız mal-qarası olan iyirmi knyazlar knyazının şəhərində təzə nə var, nə yox? Mənim qulaqlarım yavaş-yavaş ağır eşidir, çoxdandır ki, döyüş təbillərinin səsi qulağıma dəymir.

– Bizim üstümüz cəngəllikdir, – deyə Mauqli cavab verdi. – Fillərdən də mən ancaq Xatxini, bir də onun oğlanlarını tanıyıram. Bəs, knyaz nədir?

– Axı mən sənə danışmışdım, – deyə Kaa astadan dilləndi, – dörd ay bundan qabaq demişdim ki, sən şəhərin artıq yoxdur.

– Məşədəki şəhər, darvazalı qayım bürclü o böyük şəhər yox ola bilməz. O, bina olunanda hələ mənim babamın babası yumurtadan çıxmamışdı, o, mənim oğlanlarımın

oğlanlarının dərisi mənim dərim kimi solub beləcə ağarana qədər də qalacaqdır. Yaqasarinin oğlu Viyedci idi, onun da oğlu Çandrabici idi; bax, həmin Çandrabicinin oğlu Saladhi bu şəhəri qədim zamanda tikdirib. Bəs sizin ağanız kimdir?

– İz dolaşdı, – deyə Mauqli Kaaya müraciət etdi. – Mən onun danışdıqlarını başa düşmürəm.

– Mən də heç nə qanmıram. O, çox qocadır. Ey kobraların ulu nənəsi. Burada hər tərəf, əzəl gündən olduğu kimi, cəngəllikdir...

– Bəs bu kimdir? – deyə Ağ kobra soruşdu. – Mənim qarşımda oturan, həm də qorxmayan, knyazın adını bilməyən, özü insana oxşasa da, ilan dilində danışan bu körpə kimdir? Kimdir, bu ov bıçaqlı, ilan dilli?

Oğlan cavab verdi:

– Mənim adım Mauqlidir. Özüm də cəngəllikdənəm. Canavarlar mənim xalqımdır, bu Kaa da qardaşım. Bəs sən kimsən, ey Kobralar Anası?

– Mən knyaz xəzinəsinin keşikçisiyəm. Karan Raca burada mənim üstümü daşla örttdü ki, bu yerə hər kimsə gəlsə, dərhal çalib öldürüm. O vaxtlar mənim dərimin rəngi tünd idi. Üstümü daşla örttdükdən sonra xəzinəni buraya tökdülər, bu zaman mən öz müəllimlərim olan kahinlərin nəğmələrini eşitdim.

Mauqli öz-özünə dedi:

«Hm! İnsan sürüsündə mən artıq bir kahinlə üz-üzə gəlmişəm, odur ki, bildiyimi bilirəm. Tezliklə burada bir fəlakət baş verəcək».

– Mən xəzinəyə keşik çəkdiyim gündən bəri daşı beş dəfə qaldırıblar, həm də ona görə yox ki, buradan bir şey götürsünlər, əksinə, hər qaldıranda xəzinənin üstünə qiymətli şeylər əlavə eləyirdilər. Bu yüz knyaz xəzinəsindəki qədər dövlət dünyanın heç yerində yoxdur. Ancaq çoxdan, lap çoxdan bəridir ki, daşı qaldırmırlar, buna görə də mənə elə gəlir ki, şəhərim məni artıq yadından çıxardıb.

– Şəhər yoxdur. Bir başını qaldır yuxarıya göz gəzdir, odur, böyük-böyük ağacların kökləri daşları bir-birindən aralayıb. Ağaclarla insanlar bir yerdə kök atmırlar, – deyə Kaa onu inandırmağa səy edirdi.

Kobra acıqlı-acıqlı cavab verdi:

– İki-üç dəfə insanlar buraya yol tapıblar. Ancaq onlar heç nə demirdilər, yalnız qaranlıqda mən onlara toxunanda tək bir kərə, o da lap qısaca, qışqırırdılar. Siz isə biriniz ilan, biriniz insan – hər ikiniz buraya gəlib yalan sözlər danışsınız, istəyirsiniz məni inandırarsınız ki, şəhərim daha yoxdur və mənim xidmətim artıq bitmişdir. İllər keçdikcə insanlar az-az dəyişir. Amma mən dəyişmirəm! Nə qədər ki, daşı qaldırmayıblar, nə qədər ki, kahinlər mənə yaxşı tanış olan nəğmələrini oxuya-oxuya içəri girib mənə isti süd verməyiblər, nə qədər ki, məni buradan işıqlı dünyaya çıxartmayıblar – Knyazlar Xəzinəsinin Keşikçisi ancaq mən olacağam, mən, mən – başqası yox! Deyirsiniz ki, şəhər çoxdan məhv olub gedib, ağacların kökləri də buranın divarlarını dağıdaraq içəri soxulub, eləmi? Onda əyilin nə istəyirsiniz götürün. Dünyanın heç yerində belə bir xəzinə yoxdur! Ey, ilandilli insan, əgər sən buraya gəlדיyin yolla sağ-salamat qayıdıb gedə bilsən, onda bütün knyazlar sənə nökər olurlar.

– Hələ də izi qarışdırır, – deyə Mauqli sakitcə dilləndi. Yəni elə şey mümkündür ki, qudurmuş çaqqallardan biri bu dərinlikdə yerə girib nəhəng Ağ Klobuku dişləsin? Görünür, bu qudurub... Ey, Kobralar Anası, mən burada aparmalı bir şey görmürəm.

Kobra fısıldadı:

– Günəş və Ay allahlarına and içirəm ki, bu uşaq ağlını itirib! Yaxşı, sənə gözlərin həmişəlik yumulmazdan əvvəl mən sənə bir mərhəmət edərdim. Budur bax, hələ bu vaxta qədər dünyada heç bir insanın görmədiyi şeyləri sən gör!

– Mauqliyə mərhəmətdən danışanların işi həmişə çox pis olur, – deyə oğlan dişlərini qıcadı. – Ancaq orası var ki,

qaranlıqda hər şey dəyişir, bunu mən bilirəm. Əgər sən istəyirsənsə, onda mən baxa bilərəm.

O, gözlərini qıyaraq zirzəmini diqqətlə nəzərdən keçirdi, sonra yerdən bir ovuc nə isə ısıldayan şeylər götürdü.

– Oho! – deyə o, dilləndi, – bu lap insan sürüsündə adamların həmişə əllərində oynatdıqları şeylərə oxşayır. Ancaq bunlar sarıdır, onlar isə qəhvəyi idi.

O, qızılları yerə atıb bir addım irəli yeridi. Zirzəminin döşəməsi başdan-başa beş-altı fut hündürlüyündə qızıl və gümüş pullarla örtülmüşdü. Bu pullar əvvəlcə kisələrdə saxlanırmış, sonradan kisələr çürümüş, qızıl-gümüş yerə tökülmüşdü. Uzun illər boyu metallar bir-birini basaraq, aşağı yatmış, səthi çəkilmə zamanı sahildəki qum kimi hamarlanmışdı. Pulların arasında, orada-burada gümüşdən hazırlanmış və döymə qızıl lövhəciklər, yaqutlar, firuzələrle bəzədilmiş fil cihazları nəzərə çarpırdı. Onlar üz vermiş qəzadan sonra qum üzərində atılıb qalmış gəmi qırıntılarını xatırladırdı. Burada büsbütün gümüşə tutulmuş, əlvan minalarla naxışlanmış, pərdə asmaq üçün yanlarına kəhrəbadan xırdaca halqalar düzülmüş nefrit dəstəkli kəcavələr, təxti-rəvanlar da var idi. Vaxtilə bunların içərisində knyaz xanımları gəzərmişlər. Buradakı qızıl qəndillərin o yan-bu yanından salxım kimi sallanan zümrüd düzləri ahəstə-ahəstə yellənirdi. Çoxdan unudulub getmiş allahların gümüşdən tökülmüş beşfutluq heykəllərinin zümrüd gözləri ala-qaranlıqda parlayırdı; qızılla işlənmiş polad geyimlərin qotazlarındakı narın mirvarilər artıq qaralmışdı. Dəbilqələrin yaquta tutulmuş şanələri göyərçin qanı rənginə çalırdı. Burada daha nələr yox idi: tısbağa çanağından və kərgədan dərisindən hazırlanıb, əsrəfi qızıla tutulmuş, kənarlarına zümrüdlər düzülmüş qalxanlar: almaz dəstəkli qılınclar, xəncərlər, ov bıçaqları; qızıl camlar, abgərdənlər, heç vaxt gündüz işığı görməmiş qızıl mehrablar, nefrit piyalələr, bilərziklər, buxurdanlar, daraqlar, ətriyyat, xına və sürmə üçün cürbəcür qablar –

hamısı da naxışlı əsrəfidən; saysız-hesabsız burun sırğaları, bazubəndlər, kəmərlər, üzüklər, üzərinə tərəşlanmış almazlar, yaqutlar düzülmüş yeddi barmaq enində kəmərlər... Üçqat dəmir çəkilmiş sandıqçaların taxtası çürüyüb torpağa döndüyündən indi onların yerində yığın-yığın opallar, sapfirlər, yaqutlar, brilyantlar, zümrüdlər, süleyman daşları nəzərə çarpmaqda idi.

Ağ kobra haqlı idi: uzun əsrlər boyu müharibə, talan, ticarət və vergilər nəticəsində buraya toplanmış olan bu xəzinənin dəyərini dünyada heç bir pulla ödəmək olmazdı. Bahalı daş-qaşlar bir yana dursun, təkcə qızıl-gümüş pulların sayı-hesabı yox idi. Burada ən azı iki-üç yüz ton qızıl və gümüş var idi.

Lakin aydın məsələdir ki, Mauqli bütün bu şeylərin nə olduğunu başa düşmədi. Onu yalnız bıçaqlar bir qədər maraqlandırır, ancaq öz bıçağı əlinə daha yaxşı yatırdı, buna görə onları da yerə atdı. Nəhayət, o, fil cihazının qabaq tərəfində yarıya qədər pulların altında qalmış çox gözəl bir şey gördü. Bu, iki fut uzunluğunda dəstəkli balıqçı qarmağına bənzər ankas¹ və ya fil bizi idi. Onun baş tərəfində girdə bir yaqut yanırdı, dəstəyinin səkkiz düymə uzunluğunda hissəsinə isə tərəşlanmamış firuzə qaşlar düzülmüşdü. Buna görə də ələ çox yaxşı yatırdı. Aşağı tərəfində nefrit qurşaq, onun ətrafında da çiçək naxışları var idi: çiçəklərin yarpaqları zümrüddən, gülləri isə ətrafına açıq-yaşıl rəngli qaşlar düzülmüş yaqutdan idi. Dəstəyin qalan hissəsi xalis fil sümüyündən idi. Lap ucu – yəni qarmaq və onun yuxarısındakı şiş çıxıntı poladdan hazırlanıb, üstünə də fil ovunu təsvir edən, qızıl naxışlar həkk olunmuşdu. Bu şəkillər Mauqlini heyran etdi, oğlan gördü ki, burada çəkilmiş fil onun dostu Xatxidir.

Mauqli zirzəmidə hara getsə, Ağ kobra da onun ardınca sürünürdü.

¹ **Ankas** – nacaq (kəsici alət) deməkdir

– Məgər bunları bir dəfə görmək ölməyə dəyməzmi?! – deyə ilan dilləndi. Mən sənə çox böyük mərhəmət elədim, elə deyilmi?

Mauqli cavab verdi:

– Mən başa düşürəm ki, bu şeylər nəyə lazımdır... bunların hamısı bərkdir, soyuqdur, yemək üçün qətiyyəən yaramaz. Ancaq bircə bunu, – o əyilib ankası yerdən qaldırdı, – bax, bunu mən özümlə aparmaq istərdim ki, gün işığında ona yaxşı-yaxşı baxım. Deyirsən ki, bunların hamısı sənindir? Onda bunu bağışla mənə, əvəzində sənə çoxlu qurbağa gətirərəm yeyərsən.

Kobra kinayəli sevincindən titrəyərək dedi:

– Bəs necə, əlbəttə, bağışlaram! Nə qədər ki, buradan getməmişən, bu şeylərin hamısını sənə bağışlaram.

– Yox, mən bu saat gedirəm. Bura həm qaranlıqdır, həm də soyuq. Ancaq bu ucu şiş şeyi də özümlə götürüb cəngəlliyə aparmaq istəyirəm.

– Onda əyil ayağının altına bir nəzər sal! Orada nə görürsən?

Mauqli yerdən nə isə ağ və hamar bir şey götürdü:

– Bu insan kəlləsidir, – deyə o laqeyd-laqeyd dilləndi.

152 – Odur, ikisini də orada görürəm.

– Çox-çox illər bundan qabaq həmin bu adamlar gəlmişdilər ki, xəzinəni aparsınlar. Mən qaranlıqda onlarla danışandan sonra sakit oldular...

– Sənin xəzinə adlandırdığın bu şeylər mənim nəyimə lazımdır ki? Ankası aparmağıma icazə versən də, ovun uğurlu olsun, verməsən də... Mənim Zəhərli Xalqla düşmənçiliyim yoxdur, bundan da başqa, mən sənin xalqının Müəqəddəs Sözüünü bilirəm.

– Burada ancaq bir Müqəddəs Söz var ki, o da mənim dediyim sözdür!

Kaa irəliyə şütüyərək gözlərini parıldada-parıldada dedi:

– İnsanı buraya gətirməyimi xahiş edən kim idi?

– Mən idim, əlbəttə, – deyə qoca kobra fısıldadı. – Çoxdan bəri idi ki, insan üzü görmürdüm, bu insan isə bizim dildə danışır...

– Ancaq onu öldürmək haqqında biz o vaxt bir söz danışmamışdıq. Mən cəngəlliyə qayıdanda, oradakılara nə cavab verərəm, necə deyə bilərəm ki, insanı ölümə apardım?

– Mən onu vaxtından tez öldürməyəm. Əgər sən getmək istəyirsənsə, odur bax, divarda deşik var! İndisə səsini kəs, meymunların piyli qatili! Onu bil ki, əgər bircə dəfə boynuna toxunsam cəngəllik bir də səni görməz. Hələ indiyə kimi buradan sağ-salamat qayıdıb gedən insan olmayıb. Mən Knyaz şəhərinin Xəzinə Keşikçisiyəm!

– Ey zülmətin ağ qurdu, axı sənə deyildi ki, indi nə knyaz var, nə də şəhər! Ətrafımızda hər yan cəngəllikdir, – deyə Kaa səsini ucaltdı.

– Ancaq xəzinə vardır! Mən bilirəm nə eləmək lazımdır. Hələ getmə, Kaa, oğlanın ora-bura necə qaçdığına dayanıb tamaşa elə! Burada ov qovmaq üçün kifayət qədər yer var. Yaşamaq gözəl şeydir, oğlan! Bir o yan-bu yana qaç, əylən!

Mauqli əlini sakitcə Kaanın başına qoydu.

– Bu ağ yaramaz indiyə qədər ancaq insan sürüsündən olan adamları görüb. O, məni tanımır, – deyə pıçıldadı. – Könlündən ov keçir. Qoy buyursun!

Mauqli əlində tutduğu ankasın şiş ucunu aşağı sallayıb dayanmışdı. Sözü ağzından qurtaracaq ankası elə tulladı ki, nəhəng ilanın şişkin boynundan çəpəki sancılaraq onu yerə mıxladı. Bu vaxt Kaa bir göz qırpımında irəli atılaraq kobranın qıvrılıb açılan bədəninin üstünə yığıldı və boynundan tutmuş quyruğunun ucuna qədər onu möhkəm yerə sıxdı. Kobranın qırpırmızı gözləri yanır, kənarda qalmış başı hiddətlə sağa-sola çırpılırdı.

Mauqlinin bıçağa əl atdığını görən Kaa dedi:

– Öldür bunu!

– Yox, – deyə Mauqli bıçağını çıxararaq cavab verdi. – Mən daha heç kimi öldürmək istəmirəm, bəlkə, demirəm,

ac olanda yemək üçün öldürəm. Bax, indicə özün görə-cəksən, Kaa!

O, Kobranın boğazından yapışdı və bıçağın tiyəsi ilə onun ağzını açaraq üst çənəsindəki qaralıb ovulmuş qor-xunc zəhərli dişlərini göstərdi. Bütün çalağan ilanlarda ol-duğu kimi, Kobra da artıq qocalıb zəhərdən düşmüşdü.

– Txuntx (çürük kötük)! – Mauqli bunu deyib, Kaaya kənara çəkilmək işarəsi verdi və ankası yerdən çıxararaq Ağ kobranı azad etdi.

– Knyaz xəzinəsinə təzə keşikçi lazımdır, – deyə oğlan sərt-sərt dilləndi. – Txuntx, sən işləri korlamısan. İndi, o yan-bu yana qaç əylən baxaq, Çürük Kötük!

Ağ Kobra fısıldadı:

– Mən xəcalət çəkirəm! Öldür məni!

– Öldürməkdən çox danışsınız! İndi biz çıxıb gedirik. Bu ucu iti şeyi də özümlə götürürəm. Txuntx, çünki mən sənənlə vuruşub üstün gəlmişəm.

– Ancaq gözlə ki, o, axırda səni öldürməsin. O, ölüm-dür! Yadında saxla: ölumdür! Onda olan güc mənim bütün şəhərimdəki insanları öldürmək üçün kifayətdir. Ey, cəngəllik insanı, sən bu silahı uzun müddət əlində saxlaya bilməyəcəksən, onu səndən alan da – həmçinin. Onun üs-tündə insanlar bir-birini hey öldürəcək, öldürəcək, öldürə-cəklər. Mən artıq gücdən düşmüşəm, bundan sonra mənim işimi bu iti şey görəcəkdir. Bu ölumdür! Ölüm!

Mauqli deşikdən çıxıb lağıma düşdü, dönüb geri baxan-da gördü ki, Ağ kobra döşəmədəki qızıl bützlərin hərəkətsiz üzvlərini kəsərdən düşmüş dişləri ilə hiddətli-hiddətli gəmi-rərək fısıldayır:

– Bu, ölumdür! – deyir.

Mauqli ilə Kaa yenidən işığa çıxdıqlarına çox şad idilər. Onlar doğma cəngəlliyə ayaq basar-basmaz oğlanın əlində tutduğu ankas səhər günəşinin şüaları altında par-par parıldadı, Mauqlinin ürəyi sevinclə doldu: o, yalnız saçına taxmaq üçün təzə çiçəklər taparkən belə sevinirdi.

Mauqli ankasın yaqutlu üzünü o tərəf-bu tərəfə çevirərək heyran-hayran dedi:

– Bu, Bagiranın gözlərindən də bərk parıldayır. Aparıb ona göstərəcəyəm. Ancaq heç başa düşmədim ki, Çürük Kö-tük nə üçün ölüm haqqında danışdı, nə demək istəyirdi?

– Bilmirəm, məni lap quyruğumun ucuna qədər yandırır ki, o sənin bıçağının gücünü dadmadı. Bu Soyuq Kahal-larda həmişə bir fəlakətə rast gəlirsən – istər yerin altında, istərsə də üstündə... İndi isə mən acmışam. Bu səhər mə-nimlə ova çıxacaqsan, ya yox?

– Yox, bu şeyi aparıb Bagiraya göstərmək lazımdır. Ovun uğurlu olsun!

Mauqli oynaqlaya-oynaqlaya, iri ankası əlində yellədə-yellədə qaçır, arabir də ayaq saxlayıb ona tamaşa edir, valeh olurdu. Nəhayət, cəngəllikdə Bagiranın, adətən, dincəldiyi yerə gəlib çatdı. Gecəni iri heyvan ovunda keçirmiş bəbiri Mauqli suvatda tapdı... Bagira Mauqlinin danışdıqlarına diqqətlə qulaq asır, hərdənbir də ankası iyləyirdi. Mauqli Ağ kobranın axırncı sözlərini nağıl eləyəndə Bagira razı-lıqla mırıldandı.

Oğlan tez soruşdu:

– Belə çıxır ki, Ağ Klobuk doğru deyirmiş?

– Mən Udaypurda knyaz heyvanxanasında anadan ol-muşam, buna görə də insanlara az-çox bələdəm. Onlardan çoxları təkcə bu qırmızı daşın üstündə gecədə bir yox, üç dəfə qan tökərdi.

– Daş bunu daha da ağırlaşdırır. Mənim parıldayan bı-çağım bundan çox-çox yaxşıdır. Bir də ki, bura bax, axı, bu qırmızı daş yeməli şey-zad deyil. Onun üstündə başqasını öldürmək nəyə lazımdır ki?

– Get yat, Mauqli. Sən insanların arasında yaşamısan, amma...

– Mənim yadımdadır. İnsanlar bir-birini yemək üçün ovlamırlar, onlar bekarçılıqdan, əylənmək xatirinə bir-bi-rini öldürürlər. Qulaq as, Bagira, yatma! De görüm, bu iti-uclu şeyi nə üçün hazırlayıblar?

Bagira yuxulu gözlərini açdı, onun bəbəkləri hiyləgər-hiyləgər parladi:

– İnsanlar bunu ona görə hazırlayıblar ki, Xatxinin oğlanlarının başını deşsinlər. Mən Udaypurda, heyvan-xananın qabağındakı küçələrdə bunlardan görmüşəm. Bu, Xatxi kimilərinin çoxunun qanından dadmışdır...

– Yaxşı, nə üçün fillərin başını bununla deşirlər?

– İnsan Qanununu onlara öyrətmək üçün insanların nə caynağı olur, nə də iti dişləri, ona görə də bu cür, hələ bundan da betər şeylər düzəldirlər.

– Əgər mən bilsəydim, bunu götürməzdim. Mən daha bunu istəmirəm. Bax!

Ankas havada parlayaraq onlardan əlli addım aralıda, ağacların arasında torpağa sancıldı.

Mauqli əllərini şəhli torpağa sürtərək dedi:

– İndi daha mən əllərimi ölümdən təmizlədim. Ağ kobra deyirdi ki, ölüm hər yerdə mənim ardımca gəzəcək. O, qocalıqdan ağappaq ağarıb, görünür, ağlını itiribdir.

– İstər ölüm olsun, istər həyat, istər qaralsın, istər ağarsın – mən getdim yatmağa, Balaca Qardaş. Mən başqaları kimi gecəni səhərəcən ov dalınca gəzib, sonra da bütün günü ulaya bilmərəm.

Bagira suvatdan iki mil aralıda rahat bir çuxur tanıyırdı, oraya dincəlməyə getdi. Mauqli isə çox götür-qoy etmədən ağaca dırmanıb, iki-üç sarmaşığı bir-birinə düyümlədi, bir an sonra isə yerdən əlli fut yüksəkdə, yelləncək içərisində rahatca yırğalanmağa başladı. Mauqli parlaq gündüz işığından qorxmasa da, öz dostlarının adətlərinə riayət edərək günün altında mümkün qədər az gəzməyə çalışırdı.

O, ağac sakinlərinin hay-küyünə yuxudan ayılanda artıq qaranlıq düşmüşdü. Mauqli o gözəl daşları və səhər tulladığı şeyi yuxusunda gördüyünü xatırladı.

– Gedim, onlara heç olmasa bir dəfə də baxım, – deyə o, sarmaşıqlardan yapışaraq sürüşə-sürüşə yerə düşdü.

Lakin Bagira onu qabaqlamışdı: Mauqli axşam qaranlığında qara bəbirin yeri necə iylədiyini aydın eşidirdi.

– Bəs itiuculu şey hanı? – deyə oğlan qışqırdı.

– Onu insan götürüb. Bax bu da izi!

– İndi biz Ağ kobranın düz deyib-demədiyini görərik. Əgər bu ucu şiş şey, doğrudan da, ölümdürsə, onda demək bu adam öləcəkdir. Gəl izi ilə gedək.

– Yox, əvvəlcə ova çıxmaq, – deyə Bagira cavab verdi, – qarın ac olanda, göz yaxşı görmür. İnsanlar çox asta yeriyirlər. Həm də cəngəllikdə torpaq elə nəmdir ki, ən yüngül iz belə uzun müddət yerdən getməyəcəkdir.

Ovu tez qurtarmağa çalışmaqlarına baxmayaraq, onlar yeyib-içib qarınlarını doyurana və izi tutub getməyə başlayana kimi yenə də, demək olar, üç saat keçdi.

– Sən necə bilirsən, insanın əlindəki itiuculu şey çönüb onu öldürəcəkdir? – deyə Mauqli soruşdu. – Ağ kobra inandırır ki, o ölümdür.

Başını aşağı sallayaraq yortan Bagira:

– Çatıb görərik, – deyə cavab verdi: İz təkdir (o, demək istəyirdi ki, adam bir nəfər imiş), yükü ağır olduğundan dabanlarının yerləri dərinidir.

– Hm! Bu, yay vaxtı çaxan şimşək kimi aydındır, – deyə Mauqli cavab verdi.

Onlar iki yalın ayaq izi ilə yüyürür, gah qaranlığa düşür, gah da ayın işıqlandırdığı yerlərdən keçirdilər.

Mauqli dedi:

– Buralarda o, bərk qaçırmış: barmaqlarının yeri aralı-aralıdır. – Onlar torpağı nəm çökəklə bir xeyli yüyürdülər.

– Bəs, nə üçün buraya çatanda o yana burulubdur?

Bagira:

– Dayan! – deyib, məharətli bir sıçrayışla cəmənlikdən keçdi.

İzi seçmək çətinləşəndə, hər şeydən əvvəl, irəliyə sıçramaq lazımdır ki, axtardığın ləpir sənin öz ləpirlərinlə qarışmasın. Tullandıqdan sonra Bagira Mauqliyə sarı çönüb qışqırdı:

– Buradan ikinci bir iz əvvəlkinə tərəf irəliləyir. Burada ki ayaq yerləri əvvəlkindən kiçikdir, barmaqları da içəriyə bükülüb.

Mauqli qaçıb oraya nəzər saldıqdan sonra:

– Bu, ovçu qondun ayağının yeridir, – dedi. – Bir bax, burada o, kamanını otların üstü ilə sürüyüb. Buna görə birinci iz yana burulubdur. İri Ayaq Xırda Ayaqdan gizlənməmiş.

Bagira:

– Doğrudur, – dedi. – İndi izləri tapdalayıb qarışıq salmaq üçün hərəməz bu izlərdən biriylə gedək. İri Ayaq mən olum, Balaca Qardaş, sən də Xırda Ayaq ol.

Bagira yenə də sıçrayaraq birinci izə düşdü, Mauqli isə aşağı əyilərək, barmaqları bükülü olan qərribə ayaq izlərinə baxa-baxa getməyə başladı.

Zəncirtək uzanıb gedən ləpirlərlə addım-addım irəliləməkdə olan Bagira:

– Budur, – dedi, – mən İri Ayaq burada yana buruldum. İndi də qayanın dalına çəkilib gizlənməmişəm, elə sakit dayanmışam ki, ayağımı da tərpətmirəm. De görüm, sən nə eləyirsən, Balaca Qardaş?

158 Mauqli izlə gedə-gedə cavab verdi:

– Budur, mən Xırda Ayaq da qayanın yanına yaxınlaşdım. Budur, qayanın altında sağ əlimə söykənib otururam, kamanımı ayaqlarımın baş barmaqları arasına qoyuram. Mən çox gözləyirəm, buna görə də burada ayaqlarımın dərin izi qalır.

– Mən də, – deyə Bagira gizlənməmiş olduğu qayanın arxasından dilləndi. – Mən də itiüclü şeyin ucunu daşa söykəyib gözləyirəm. O, sürüşüb daşı cızır. Danış görüm, sən nə eləyirsən, Balaca Qardaş?

– Burada iki xırda, bir dənə də iri budaq sınımışdır, – deyə Mauqli pıçıldadı. – Yaxşı, bəs bunu necə danışım? Hə, indi başa düşdüm. Mən Xırda Ayaq səs-küylə, ayağımla yeri tappıldada-tappıldada gedirəm ki, İri Ayaq eşitsin.

Mauqli ağacların arasında gizlənə-gizlənə qayadan uzaqlaşır, balaca bir şəlaləyə yaxınlaşdıqca daha da ucadan səslənirdi:

– Mən... uzağa... gedirəm... buradakı... şəlalənin... şırıltısı... mənim... ayaq... səslərimi... batırır... Burada... mən... dayanıb gözləyirəm. Danış görüm, sən nə eləyirsən, Bagira, İri Ayaq!

Bəbir o tərəf-bu tərəfə boylanaraq İri Ayaq izinin qayanın arxasından hansı istiqamətdə uzaqlaşdığını öyrənməyə çalışırdı. Sonra isə səsini ucaldaraq dedi:

– Mən qayanın arxasından qarnım üstə sürünə-sürünə çıxıram, itiuculu şeyi də dalımcə dartıb aparıram. Mən İri Ayaq, burada heç kim olmadığını görüb irəli cumuram. Yol aydın görünür. Hərəməz öz tutduğumuz izlə gedirik. Mən yüyürürəm!

Bagira aydın seçilən izlə irəliyə doğru götürüldü. Mauqli də ovçunun izi ilə yüyürürdü. Bir müddət cəngəllikdə heç bir səs-səmir eşidilmədi.

Nəhayət, Bagira:

– Haradasan, Xırda Ayaq? – deyə oğlanı səslədi.

Əlli addım sağdan Mauqlinin səsi gəldi.

– Hm! – deyə Bagira boğuş-boğuş öskürdü. – İndi izlər bir-birinə yaxınlaşıb, yanaşı gedir.

Onlar aralarındakı eyni məsafəni saxlayaraq, yarım mil qədər də yüyürdülər, nəhayət, qaçarkən yerə tərəf o qədər də əyilməyən Mauqli:

– Onlar birləşiblər, ovun uğurlu! – deyə qışqırdı. – Bir bax! Xırda Ayaq burada dayanıb daşa söykənibmiş, İri Ayaq da orada.

Onlardan on addım aralıda, bu yerlərdən olan bir kəndlinin meyiti daş qalağının üstünə sərilib qalmışdı. Ovçu qondun nazik pərli oxu onun kürəyindən dəyib döşündən çıxmışdı.

Bagira mehriban-mehriban dedi:

– Görünür, Ağ kobra o qədər də qocalmayıb, Balaca Qardaş, hələ ağı başındadır. Buyur, bu, bir ölüm!

– Gedək irəliyə. Bəs fillərin qanını içən o qırmızı gözlü, itiüclü şey hanı?

– Ola bilsin ki, Xırda Ayaqdadır. İndi iz yenə də təkdir.

Sol çiyində nə isə ağır şey olduğu halda, sürətlə qaçan yüngül adamın tənha izi qurumuş otlarla örtülü, uzun, yastı yamacla aşağı enirdi. Ləpirlər elə aydın idi ki, elə bil onları otun üstünə kürədə qızardılmış dəmirlə basmışdılar.

İz onları yarğanda sönüb külə dönmüş ocağın yanına gətirib çıxarana kimi heç biri bir kəlmə belə danışmadı.

– Bax yenə də! – deyə Bagira yerində quruyub qaldı.

Balacaboy qondun büzüşmüş meyti yerə sərilmişdi, ayaqları külə tərəf uzanmışdı. Bagira sualedici nəzərlə Mauqliyə baxdı.

Mauqli meytə nəzər salıb dedi:

– Bunu bambuk dəyənəyi ilə öldürüblər. İnsan sürüsündə olduğum vaxt camış otaranda mənim də belə bir ağacım var idi. Kobralar Anasını lağa qoyduğuma indi təəs-süflənirəm. O, bu cinsə yaxşı bələd imiş. Bu, gərək mənim özümün də ağılıma gələydi. Məgər mən demirəm ki, insanlar bir-birini bekarçılıqdan öldürürlər?

– Ancaq bunu qırmızı, göy daşların üstündə öldürüblər, – deyə Bagira cavab verdi. – Unutma ki, mən Udaypurda knyaz heyvanxanasında yaşamışam.

Mauqli ocağın külü üzərinə əyilərək dedi:

– Bir, iki, üç, dörd izdir. Dörd nəfər ayağı çəkməli adamın izidir. Onlar ovçu qondlar qədər tez yeriyə bilmirlər. Görəsən, bu balaca meşə adamı onlara nə pislik edibmiş. Bir bax onlar birlikdə bunu öldürməzdən əvvəl ocağın dövrəsində dayanıb söhbət edirmişlər. Geri dönək, Bagira. Qarnım mənə ağırlıq edir, budağın ucundakı sarıköynək yuvası kimi gah yuxarı qalxır, gah aşağı enir.

– Yarı yoldan qayıdıb ovu əldən buraxmaq yaxşı deyil. Onların dalınca gedək.

– Bu səkkiz çəkməli ayaq uzağa gedə bilməz.

Onlar dörd nəfər ayağı çəkməli adamın getmiş olduğu enli cığırla bir saata qədər dinməz-söyləməz qaçdılar.

Artıq səhər açılmış, hava bərk qızmışdı.

– Burnuma tüstü iyi gəlir, – deyə Bagira dilləndi.

– İnsanlar həmişə yeməyi yüyürməkdən, yol getməkdən daha çox xoşlayırlar, – deyə Mauqli cavab verdi. O, indi keçib getməkdə olduqları və tanımadıqları cəngəlliyn alçaq kolları arasında gah görünür, gah da gözdən itirdi. Mauqlinin sağ tərəfi ilə irəliləyən Bagira boğazını qərribə bir tərzdə quruldadıb dedi:

– Bax bu, yeməyini qurtarıb!

Kolun dibində bir yığın rəngbərəng əzik-üzük paltar görünürdü, yan-yörəsinə un səpələnmişdi.

– Bunu da bambuk dəyənəyi ilə öldürüblər. Bir bax! Bura da dağılmış bu ağ toz insanların yedikləri tozdur. Onların azuqəsini bu aparırmış, onlar qəniməti bundan alıb özünü də quzğun Çilə yem etmişlər.

– Bu, üçüncüsü oldu! – deyə Bagira dilləndi.

Mauqli öz-özünə dedi: «Kobralar Anası üçün iri, kök qurbağalar aparıb onu doyunca yedizdirəcəyəm. Doğrudan da, bu qanıçən əsl ölüm imiş, ancaq yenə də bu işdən heç baş açə bilmirəm.

Bagira:

– İzlə gedək, – dedi.

Onlar heç yarım mil getməmişdilər ki, birdən təməri-hindi ağacının tərəsində Ölüm Mahnısı oxuyan qarğa Kauanın səsinə eşitdilər. Ağacın altında üç meyit var idi. İçində yanıb qaralmış mayasız çörək olan çuqun tavanın altındakı yarisönmüş ocaqdan zəif tüstü qalxırdı. Ağacın yanında yerə düşüb qalmış firuzəyi yaqut qaşlı ankas günün altında par-par parıldayırdı.

– Bu şey öz işini çox sürətlə görür! Burada məsələ axıra yetib, – deyə Bagira dilləndi. – Ancaq, Mauqli, bəs bunlar nədən ölüblər? Bədənləri heç cızılmayıb da!

Cəngəllik sakinləri zəhərli otları, meyvələri bəzi həkimlərdən heç də pis tanımırırlar. Mauqli ocaqdan qalxan tüstünü qoxladı, sonra da qaralmış çörəkdən bir tikə kəsib daddı və tüpürdü.

– Ölüm Almazıdır! – deyə o, öskürə-öskürə bildirdi. – Görünür, bunlardan biri əvvəlcə qondun, sonra da onu öldürənlərin yeməyinə Ölüm Almazı qatıbmış.

Bagira dedi:

– Doğrudan da, çox gözəl ovdur. Ölüm ölüm dalınca baş verir.

Hindistanın hər yerində ən güclü zəhər sayılan dəli-bəngi cəngəllikdə «Ölüm Almazı» adlandırırlar...

– Yaxşı, bəs sonra necə olsun, – deyə qara bəbir soruşdu. – Yoxsa indi də bu qırmızıgöz qatilin üstündə biz bir-birimizi öldürəcəyik?

Mauqli pıçıldı ilə dedi:

– Yəni bu danışa bilər? Bir də mənim onu tullamağымda təhqiredici nə var ki? Səninlə mənə ondan xətər gəlməz, çünki biz onu ələ keçirməyə cəhd eləmirik. Ancaq bu şeyi burada qoyub getsək, insanları tufan zamanı yerə sərələ-nən qoz kimi sürətlə qırıb tökəcək. Mən istəmirəm ki, bir gecədə altı insan ölsün.

Bagira:

– Nə eybi var ki? – dedi. – Onlar insandırlar, onlar həmişə bir-birini öldürür və bundan həzz alırlar!

Mauqli dedi:

– Onlar hələ də südəmər küçüklərdir. Küçüklər də ki, ayın sudakı şəklini dişləmək üçün özlərini çaya, gölə atıb boğmağa belə hazırdırlar. Məndə də günah çoxdur, çünki elə danışardım ki, guya, dünyada hər şeyi bilirəm. – Bundan sonra bir də mən tanımadığım, bilmədiyim şeyləri cəngəlliyə gətirməyəcəyəm, istər lap çiçəkdən də gözəl olsun. Bu isə – Mauqli əlini atıb ankası cəld yerdən qaldırdı. – Bu yenidən Ulu Kobralar Anasının yanına qayıdacaqdır! Ancaq əvvəlcə bir qədər yataq. Burada, bu yatanların yanında

uzana bilmərik. Bundan da başqa, qabaqca bu şeyi basdırmaq lazımdır, yoxsa qaçıb təzədən altısını da öldürər. Bu ağacın altında bir çala eş!

Bagira göstərilən yerə tərəf yönələrək mırıldandı:

– Balaca Qardaş, axı mən sənə dedim ki, günah bu qan-
içəndə deyil. İnsanların özləri müqəssirdirlər!

– Fərqi yoxdur, – deyə Mauqli cavab verdi. – Sən yeri
dərin eş. Yatıb yuxumuzu alandan sonra mən bunu qay-
tarıb əvvəlki yerinə aparacağam.

İki gündən sonra, gecə rüsvay olmuş, talan edilmiş Ağ
kobra zülmət zirzəmidə qəm-qüssəyə qərq ikən firuzə an-
kas divarın yarığından içəriyə atılaraq qızıl pulların üstünə
düşüb cingildədi.

Ehtiyatlı hərəkət edərək divarın çölündə qalan Mauqli
dedi:

– Ey Kobralar Anası, öz tayfandan cavan zəhərli bir ilan
seç, qoy knyaz xəzinəsinin keşiyini çəkməkdə o, sənə kö-
mək etsin. Buradan heç bir insan sağ-salamat çıxıb gedə
bilməsin.

– Aha-a! Deməli, bu geri qayıtdı? Axı mən dedim ki, bu,
Ölümdür! Bəs necə olub ki, sən sağ qalmısan? – deyə qoca
kobra ankasa sarındı.

– Bahasına xilas olduğum kələ and olsun ki, heç özüm də
bilmirəm... Bu şey bir gecədə altı insan öldürüb! Daha onu
buradan heç yana buraxma!..

VƏHŞİ İTLƏR

Mauqli cəngəlliyi kəndin üstünə salıxdırandan sonra oğlanın həyatının ən xoş çağları başladı. O, ürəyində öz borcunu ədalətlə yerinə yetirənlərə məxsus bir rahatlıq duyur, vicdanı ona əzab vermirdi. Cəngəllikdə hamı Mauqli ilə dostluq edirdi, çünki hamı ondan qorxurdu. Mauqlinin dörd canavar dostu ilə birlikdə, yaxud onlarsız, bir xalqdan digərinə keçə-keçə cəngəllikdə gəzib dolanarkən gördüklərindən, eşitdiklərindən və başına gələnlərdən çox-çox hekayələr çıxardı və hər biri də indi danışdığımızdan uzun olardı. Lakin siz onun bir çox sərgüzəştləri haqqında heç nə eşidəsi olmayacaqsınız. Xəzinəyə gümüş pul aparan on bir arabaya qoşulu iyirmi iki kəli öldürüb, parlaq rupiləri tozlu yola səpələyən qızmış fildən Mauqlinin öz canını necə qurtardığını; uzun gecələrdən birində şimal bataqlıqlarında timsah Cakala ilə vuruşarkən öz bıçağını onun belində sındırdığını; vəhşi qabanın parçalamış olduğu insanın boynundan asılmış, əvvəlkindən daha uzun yeni bir ov bıçağı tapdığını, sonra da bıçağın əvəzini ədalətlə ödəmək məqsədilə həmin qabanı tapıb öldürdüyünü; Böyük Aclıq zamanı təsadüfən, qaçmaqda olan maral sürüsünün içinə düşdüyünü və qızarmış marallar tərəfindən az qala tapdalanıb öldürüldüyünü; Qaradınməz Xatxini içərisində şişmar uclu payalar olan qazma tələdən necə qurtardığını; səhərisi gün özünün bəbirlər üçün fəndgirliklə qurulmuş tələyə düşdüyünü; bu dəfə də Xatxinin yoğun tirləri sındıraraq onu xilas etdiyini; Mauqlinin bataqlıqda vəhşi camışları tutub sağdığını; onun... xülasə, bir çox əhvalatları siz bilməyəcəksiniz.

Lakin hər halda bunlardan birini ətraflı nağıl eləmək lazımdır.

Ata Canavarla Ana Canavar öldülər, Mauqli mağaranın ağzına yekə bir daş yıxdı, sonra da ulayaraq onların üzərində Ölüm Mahnısı oxudu. Balu qocalıb tamamilə əldən düşmüşdü, artıq çətinliklə tərpnəyib yeriyyə bilirdi. Hətta əsəbləri poladtək, əzələləri isə dəmir kimi olan Bagira də ovunu əvvəlki cəldliklə tutub parçalaya bilmirdi.

Akelanın çal tükləri süd kimi ağarmışdı. Qocalıqdan o qədər arıqlamışdı ki, qabırğaları görünürdü, çətinliklə gəzə bilirdi, sanki əzaları ağacdən idi. İndi artıq onun üçün Mauqli ov ovlayırdı. Lakin dağılmış Sion Sürüsünün cavan canavarları kefi kök dolanır, günü-gündən törəyib artır-dılar. Başçı nə olduğunu bilməyən bu ötkəm, hamar pəncəli beşyaşar qurdların sayı qırxa çatanda Akela onlara məsləhət görürdü ki, bir yerdə yığışsınlar, birinin başçılığı altında, Azad Xalqın adına layiq qaydada yaşasınlar.

Mauqli bu işdə məsləhətçi olmaq istəmədi; çünki öz dediyi kim, o artıq bir dəfə turş meyvələrlə dişini qamaşdırmışdı və indi onların hansı ağaclarda yetişdiyini yaxşı bilirdi... Lakin Pxaonanın oğlu Pxao (Akela Sürüyə başçılıq edən zaman Pxaonanın atası Boz Ləpirçi adlanırdı) Cən-gəllik Qanununun tələb etdiyi kimi döyüşdə digər qurdlara üstün gələrək Sürü başçısı yerini tutandan sonra yenə ulduzlu gecələrdə köhnə nəğmələr, köhnə çağırışlar eşidildiyi zaman Mauqli də keçmiş yad edərək Şura Qayasına getməyə başladı. O vaxtlar uğurlu ov və şirin yuxu vaxtları idi. Yadlardan heç biri Mauqli Xalqına (Sürünü indi belə adlandırırdılar) məxsus olan yerlərə ayaq basmağa cürət eləmirdi. Cavan qurdlar günü-gündən kökəlir, qüvvətlənirdilər. Hər dəfə Sürü Şura Qayasına toplaşanda dişi canavarlar başqalarına göstərib tanıtmək üçün çoxlu bala gətirirdilər. Mauqli də həmişə bu baxışlarda iştirak edirdi, çünki o, qara bəbirin vaxtilə cılpaq, qarabuğdayı bir oğlan uşağını Sürüyə necə qəbul etdirdiyini hələ də

unutmamışdı və hər dəfə «Baxın, ey canavarlar!» – deyə səslənən sürəkli çağırışları eşidərkən onun ürəyi şiddətlə vurur, qəlbində anlaşılmaz bir həyəcan duyurdu. Əgər bu hal olmasaydı, o, yeni-yeni şeylər görmək, eşitmək, yoxlamaq, dadmaq üçün baş götürüb cəngəlliyin dərinliklərinə gedərdi.

Bir dəfə o, toran qovuşan zaman dağın döşü ilə asta-asta qaçaraq, öldürdüyü maralın yarım şaqqasını Akela üçün aparırdı, dörd canavar dostu isə həyatlarından razı halda, oynaqlaya-oynaqlaya, bir-birilə süpürləşə-süpürləşə onun ardınca irəliləyirdi. Bu vaxt Mauqlinin qulağına Şirxanın zamanından bəri eşitmədiyi bir ulamaq səsi dəydi. Cəngəllikdə «pxial» adlanan bu səs çaqqalın səsi idi. O, yalnız pə-lənglə ova çıxdıqda, yaxud böyük ov başlanan zamanlar bu cür ulayır. Həm nifrət, həm təntənə, həm qorxu, həm ümitsizlik, həm də kinli istehza duyulan bir ulartını təsəvvürünüzə gətirin, onda siz Vaynqanqa üzərində gah ucalan, gah enən, titrəyərək eşidilməz olan pxialın nə olduğunu anlayarsınız. Bu səsi eşitcək canavarların dördü də bellərinin tükünü qabardaraq mırıldandı. Mauqli isə bıçağının dəstəyindən yapışaraq daş heykəltək yerində donub qaldı.

– Heç bir Zolaqlı burada ov ovlamağa cürət edə bilməz, – deyə, nəhayət, o, dilləndi.

Boz Qardaş:

– Bu, Xəbərçinin səsi deyildir, – dedi. – Bu, nə isə böyük ova oxşayır. Bir qulaq ver!

Yenə də həm hönkürtü, həm qəhqəhəni xatırladan ulamaq səsi ucaldı. Sanki çaqqalın insan dodaqlarıtək yumşaq dodaqları var idi. Mauqli dərinədən nəfəs alıb irəli cumdu və Şura Qayasına tərəf tələsən canavarları ötüb keçərək, özünü oraya çatdırdı.

Pxao ilə Akela qayanın üstündə yanaşı uzanmışdılar. Onlardan aşağıda isə çox gərgin bir vəziyyət olmuş başqa canavarlar toplaşmışdılar. Ana canavarlar öz balaları ilə

birlikdə mağaralara tərəf qaçırdılar. Pxial ucaldıqda, zəiflərin mağaradan kənarda olması yaramaz.

Bir müddət qaranlıqda Vaynqanqanın şırıltısından və gecə mehi əsdikcə silkələnən budaqların xışıltısından başqa heç bir səs-səmir eşidilmədi. Sonra çayın o biri sahilində canavar uladı. Bu, Sürünün canavarlarından deyildi, çünki Sürünün bütün canavarları Şura Qayasına toplaşmışdı. Ulartı tam ümitsizlik ifadə edən uzun bir hürüşə çevrildi.

– İtlər! Vəhşi itlər! Vəhşi itlər! – deyə sürü başcısı hürürdü.

Bir neçə dəqiqədən sonra çınqıllıqdan yavaş addım səsləri eşidildi; tər basmış, böyürləri qana batmış, ağzı köpüklənmiş arıq bir canavar qabaq pəncəsini çəkə-çəkə özünü ortalığa atıb Mauqlinin ayaqlarına yığıldı.

– Ovun uğurlu! Kimin sürüsündənsən? – deyə Pxao təmkinlə soruşdu.

Yaralı qurd cavabında:

– Ovun uğurlu, – dedi, – mən Vantalayam!

Bu, o demək idi ki, o yalquzaqdır, kənarda xəlvət zağalardan birində yaşayır, öz dişisi və balaları üçün təkbaşına ov ovlayır. «Vantala», yaxud «yalquzaq» – sürüdən ayrı yaşayan canavarlara deyirlər. O, hər nəfəs aldıqca ürəyi elə şiddətlə vururdu ki, zərbdən bütün bədəni dala-qabağa gedib-gəlirdi.

– Gələnlər kimdir? – deyə Pxao soruşdu (cəngəllikdə pxiala eşidiləndə həmişə bu sualı verirdilər).

– Vəhşi itlərdir. Dəkəndən gələn sarı köpəklər, qatillər! Onlar buraya cənubdan gəliblər. Deyirlər Dəkəndə aclıqdır, indi yolda qabaqlarına kim düşdü parçalayırlar. Ay doğanda mənim dişı tayım da, üç küçüyüm də sağ-salamat idi. Ana küçüklərə açlıq çöldə ov ovlamağın qaydasını öyrədir, biz düzənlik canavarları maral qovduğumuz zaman necə pusquya girdiyimizi onlara göstərirdik. Gecəyarısı mən hələ ov izi ilə gedən küçüklərimin bərkdən uladıqlarını eşidirdim. Sübh küləyi əsməyə başlayanda isə

mən onların dördünün də cəsədini otların arasında düşüb qalmış gördüm. Ey Azad Xalq, axı hələ ay doğanda onların hamısı sağ-salamat idi. Mən qisas almaq üçün düşməni axtarmağa başladım, elə bu vaxt da sarı itlərlə rastlaşdım.

– Onlar nə qədərdir? – deyə Mauqli soruşdu. Sürünün bütün canavarları boğuş-boğuş mırıldandılar.

– Bilmirəm. Ancaq onlardan üçü artıq heç kimi öldürə bilməyəcəkdir. Axırda iş belə gətirdi ki, qalanları dalımca düşüb, məni maral kimi qovmağa başladılar, onlar qovurdular, mən də üç ayağım üstündə atıla-atıla qaçırdım. Baxın, ey Azad Xalq!

O, çeynənib şikəst olmuş, quru qandan rəngi tutqunlaşmış pəncəsini irəliyə uzatdı. Onun böyrünün aşağısı tamam dişlək-dişlək olmuş, boğazının dərisi didilmiş, parçalanmışdı.

Akela Mauqlinin gətirmiş olduğu ətdən kənara çəkilərək Vantalaya dedi:

– Ye!

Yalquzaq canavar özünü ət şaqqasının üstünə salıb ağgözlüklə təpəşdirməyə başladı.

– Bu, hədər getməyəcəkdir, – deyə o, qarnını bir qədər doyurduqdan sonra dilləndi. – Qoyun azacıq gücə gəlim, mən hələ yenə də öldürəcəyəm... Ay təzəcə çıxanda dolu olan zağam indi boş qaldı. Qan Borcu hələ tamamilə ödənilməyib.

Pxao Vantalanın dişləri altında maralın omba sümüyünün necə xırtıldadığını eşidərək razılıqla mırıldandı.

– Bu dişlər bizə lazım olacaqdır, – dedi. – İtlərin küçükləridəmi yanlarındadır?

– Yox, yox, ancaq sarı köpəklərdir, hamısı yaşlı, qüvvətli, dözümlü ovçulardır.

Bu o demək idi ki, Dəkəndən gələn sarı itlər döyüşə-döyüşə irəliləyirlər, canavar yaxşı bilirdi ki, hətta pələng özü belə, ovunu bu köpəklərə güzəştə gedir. Onlar kəsəsinə cəngəlliyin bu başından o başına keçib gedir, qarşı-

larına çıxanların hamısını vurub yıxır, tikə-tikə edirlər. Vəhşi itlər canavar qədər iri və çevik olmasalar da, çox güclüdürlər, sayca da çox olurlar. Onların sayı yalnız yüzə çatdıqda özlərini Sürü adlandırırlar. Canavarların isə qırxı bir yerdə olduqda bu, artıq əməlli-başlı Sürüdür.

Mauqli cəngəlliyi gəzib dolanarkən Dəkən dağlarının otlarla örtülü ətəklərinə qədər gedib çıxmış və bu sərt köpəklərin orada xırda təpəciklərdə, çuxurlarda oynadıqlarını, yatdıqlarını, torpağı eşdiklərini görmüşdü. Bu çuxurlar onlar üçün zağanı əvəz edirdi. Mauqli vəhşi itlərə nifrət edirdi, çünki onlardan gələn iy, canavarların iyinə bənzəmirdi, özləri də mağarada yaşamırdılar. Ən çoxu da itlərdən ona görə zəhləsi gedirdi ki, Mauqlinin özünün və dostlarının ayaqları tərtəmiz olduğu halda, onların barmaqlarının arasında tük bitir. Lakin vəhşi köpəklər sürüsünün nə qədər qorxunc olduğunu Mauqli bilirdi, çünki Xatxi bu barədə ona danışmışdı. Hətta Xatxi özü də onların yolundan kənara çəkilir. Bu itlər nə qədər ki, öldürülməyiblər, nə qədər ki, ov azalmayıb, özləri başqalarını qıraraq irəliləməkdə davam edirlər.

Akela da vəhşi itlər haqqında bəzi şeylər bilir. O sakitcə dedi:

– Başçısız, təkliddə ölməkdənsə, Sürüdə ölmək yaxşıdır. İndi çox gözəl bir ov başlanacaq və bu mənim üçün axırıncı ov olacaqdır. Ancaq sən insansan, Balaca Qardaş, hələ irəliddə sənə çox gecələrin, gündüzlərin vardır. Çıx get şimala, orada bir yerdə uzan yat, əgər itlər gedəndən sonra canavarlardan sağ qalanı olsa, döyüşün necə keçdiyini gəlib sənə danışar.

– Düzü bilmirəm, – deyə Mauqli gülümsəmədən cavab verdi, – bilmirəm gedim bataqlıqda xırda-xırda balıqlar ovlayıb ağacda yatım, yoxsa burada qalıb, Sürü yerdə döyüşdüyü müddətdə meymunların köməyinə pənah gətirib ağacların təpəsində qoz yeməkləmi məşğul olum...

Akela:

– Bu, ölüm-dirim mübarizəsi olacaqdır, – dedi. – Sən bu sarı köpəkləri hələ yaxşı tanımırsan. Hətta Zolaqlı da...

– Aova! Aova! – deyə Mauqli incik halda qışqırdı. – O zolaqlı meymunlardan birini mən artıq öldürmüşəm. İndi qulaq as: biri var idi, biri yox idi, bir erkək canavar var idi – o mənim atam idi, bir dişi canavar var idi – o mənim anam idi, bir də qoca canavar var idi (çox da ağıllı deyildi: indi rəngi ağappaq olub); o mənim üçün həm ana idi, həm də ata. Buna görə də mən deyirəm, – Mauqli səsini ucaltdı, – deyirəm ki, itlər gələndə, əgər onlar, doğrudan da, gəlsələr, bu ovda Mauqli ilə Azad Xalq bir yerdə, çiyin-çiyinə çarpışacaqdır! Bahasına xilas olduğum kələ and içirəm, həmin kələ ki, indiki canavarların xatırlamadıqları o gündə Bagira onu mənim əvəzimə Sürüyə vermişdi, ona and içirəm ki, mənim bu bıçağım Sürünün iti dişi olacaqdır. Belə bilirəm ki, o hələ korşalmamışdır. Vəssalam, mən öz sözümlü dedim! Qoy, çaydakılar, ağaclardakılar eşidib yadlarında saxlasınlar, bəlkə, mən özüm unutdum...

– Sən itlərə bələd deyilsən, ey canavar dilli insan, – deyə Vantala qışqırdı. – Mənim bircə arzum budur ki, onlar məni parçalamazdan əvvəl Qan Borcunu alım. Onlar qarşılarına düşəni məhv edərək, yavaş-yavaş gəlirlər. İki günə qədər də mən təzədən qüvvət toplayıb onlardan Qan Borcunu almağa başlaram. Sizə də ey Azad Xalq, məsləhətim budur ki, şimala çəkiləsiniz, itlər çıxıb gedənə kimi orada yarı ac-yarı tox dolanasınız.

Mauqli gülərək ucadan dedi:

– Qulaq verin Yalquzağa, ey Azad Xalq, onun dediyinə görə, biz itlərlə rastlaşmamaq üçün şimala qaçıb, orada sahillərdən ovladığımız kərtənkələlərlə, mişovullarla birtəhər güzəran keçirməliyik. Onlar burada bizim meşələri viran qoysunlar, bütün ovları qırsınlar, biz isə qorxumuzdan gedib şimalda gizlənək, görən onların nə vaxt kefləri istəyəcək, bizim yerlərdən çıxıb gedəcəklər. Onlar itdirlər, itin balalarıdırlar, yurdsuz-yuvasız, hamısı kürən, qarınları

sapsarı, barmaqlarının arası tüklü! Əlbəttə, biz Azad Xalq buradan qaçıb şimal xalqlarının qabaqlarından qayıdanlara dilənməli, yaxud ölmüş heyvanların qalıb qoxumuş leşini yeyib dolanmalıyıq! İndi tez olun, seçin. Bu, çox şərəfli bir ov olacaqdır! Sürü uğrunda, Sürünün birliyi uğrunda, zağalardakı, bayırdakı yanıküçüklü canavarların uğrunda, dağlarda cüyür qovan ana uğrunda, zağadakı ən körpə bala uğrunda biz döyüşə hazırıq!

Buna cavab olaraq Sürü qısa, qulaqbatırıcı bir səsle ulaşıdı, sanki harada isə kökündən sınan ağac yerə sərilərək qaranlıqda şaqıldadı:

– Biz döyüşə hazırıq!

Mauqli üzünü dörd dostuna tutaraq:

– Siz burada qalın, – dedi. – Bizə hər bir diş gərək olacaqdır. Pxao ilə Akela isə qoy döyüşə hazırlaşsınlar. Mən itləri saymağa gedirəm.

Vantala yerindən dikələrək bərkdən uladı:

– Bu, ölümə getmək deməkdir! Bu lütün birisi sarı itlərlə necə bacara bilər? Lap Zolaqlının özü də...

– Sən, doğrudan da, yalquzaqsan, – deyə Mauqli diləndi. – Yaxşı, bu söhbətləri qoyaq qalsın köpəkləri qırandan sonraya. Hamınıza uğurlu ov!

O, coşqun bir sevinclə, gözü ayağının altını görmədən gecənin qaranlığında qaçmağa başladı. Bu vaxt birdən çayın kənarında maral cığırını güdməkdə olan Kaaya ilişərək tirtap yerə sərildi.

– Kş-şa! – deyə Kaa acıqlı-acıqlı fısıldadı. – Cəngəllikdə məgər belə qanun-qayda var ki, səs-küy qoparıb, bütün gecəni güddüyümüz ovu ürküdəsən? Həm də bilə-bilə ki, marallar necə sürətlə qaçırlar...

Mauqli ayağa qalxaraq:

– Günahımı boynuma alıram, – dedi. Ancaq düzü, mən elə səni axtarırdım, a Yastıbaş. Hər dəfə də mən səni görəndə qolum uzunluqda irilmiş, yağunlaşmış olursan. Bütün cəngəllikdə sənin tayın-bərəbərin yoxdur, ey hamıdan müdrik, qüvvətli və gözəl Kaa!

– Bu iz hara gedib çıxır? – Əfinin səsi mülayimləşdi. – Heç bir ay olmaz ki, açıqlıq yerdə yatdığım üçün bıçaqla bir insan məni daşa basıb, kinli meşə pişiyi kimi fıs-fıs fısıldayırdı.

– Hə, doğru deyirsən, özün də maralları ürküdüb hərə-sini bir yana pirikdirirdin. Mauqli də bu vaxt ova çıxmışdı. Yastıbaş da tamam karlaşıb, nə qədər fit verdilər ki, maral cığırından kənara çıxsın – eşitmədi ki, eşitmədi, – deyər Mauqli sakitcə cavab verdi və ala-bəzək bilərziktək qıvrılmış Kaanın üstündə oturdu.

– İndi isə həmin insan həmin Yastıbaşın yanına gəlib şirin dillə, yaltaq-yaltaq deyir ki, o həm ağıllı, həm qüvvətli, həm də gözəldir. Yastıbaş da onun bu sözlərinə inanır və qıvrılıb qat-qat olur ki, bir ay bundan qabaq onu daşa basanın oturmaq üçün yeri rahat olsun. Hə, rahatımı əyləşmişən? Heç Bagira qıvrılıb səninçün belə bir yer düzəldə bilərdimi?

Kaa həmişəki kimi bədənini Mauqlinin ağırlığı altında yumşaq bir qamətkək* əymişdi. Oğlan qaranlıqda qolunu uzadaraq əfinin buraza* bənzər boynunu qucaqlayıb, onun başını öz çiyinə söykədi və bu gecə cəngəllikdə olan bütün əhvalatları ona nağıl elədi.

Kaa Mauqlinin danışdıqlarına axıracan qulaq asıb dedi:

– Mən, bəlkə də, ağıllıyam, bilmirəm, ancaq kar olmağım, doğrudan da, karam. Yoxsa mən pxiəli eşidərdim. Demək, otyeyənlərin elə təşvişə düşmələri təəccüblü deyilmiş. Cəmi neçə itdir?

– Mən onları hələ görməmişəm. Birbaş sənin yanına gəldim. Axı sən yaşda Xatxidən də böyüksən... Ancaq bilir-sənmi, Kaa, – Mauqli sevincindən yerində atılıb-düşdü, – bu çox gözəl bir ov olacaqdır! Bizlərdən çox azımız təzə ayı görəcəyik!

– Sən də bu işə qarışırsan? Ancaq unutma ki, sən insan-san. Həm də yadına sal ki, vaxtilə səni Sürü öz içərisindən

* **Qamak** – torlu asma yataq

* **Buraz** – yoğun ip

qovmuşdur. İndi qoy itləri canavarlar özləri qovsunlar. Sən insansan.

– Keçən ilki qozlar bu il çürüyüb qara torpaq olubdur, – deyə Mauqlı cavab verdi. – Mən insanam, bu, doğrudur, ancaq bu gecə demişəm ki, mən canavaram. Bu mənim qanımdadır. Mən çayı, ağacları şahid çağırmışam, demişəm ki, sözlərimi yadlarında saxlasınlar. Mən Azad Xalqın ovçusuyam, Kaa, nə qədər ki, itlər çıxıb getməyiblər, bu adı üstümdən götürməmə!..

– Azad Xalq! – deyə Kaa fısıldadı. – Azad oğrular! Quldurlar! Ölmüş canavarların xatirəsinə sən özünü ölüm düyünü ilə bağlamısan! Bu, yaxşı ov deyildir.

– Mən artıq söz vermişəm! Söz ağzımdan çıxıb. Ağaclar da bilir, çay da... İtlər çıxıb getməyincəyə qədər mənim sözüm geri qayıtmayacaqdır.

– SSSş! Bu, bütün izləri dəyişdirir. Mən fikirləşirdim ki, səni özümle şimal bataqlıqlarına aparım, ancaq söz, hətta balaca, lüt, tüksüz bir insancığazın da ağzından çıxmış olsa, sözlüyündə qalır. İndi mən, Kaa da deyirəm ki...

– Yaxşı-yaxşı fikirləş, Yastıbaş, yoxsa sən də özünü ölüm düyümü ilə bağlarsan. Mənə sənin sözün lazım deyil, mən bunsuz da bilirəm ki...

– Qoy belə olsun, – deyə Kaa razılaşdı, mən Söz vermərəm. Yaxşı, bəs sarı itlər gələndə sən nə etmək fikrindəsən?

– Onlar Vaynqanqadan üzüb keçməlidirlər. Mən istəyirdim onları sahildə qarşılayım. Sürü də dalımca gələrdi. Biz bıçaqla, dişlərimizlə onları çay aşağı çəkilməyə məcbur eləyərdik, bir az haldan düşərdilər.

Kaa dedi:

– Bu itlər heç vaxt geri çəkilmirlər, haldan düşən də deyillər. Bu ovdan sonra nə insan balası olacaq, nə də canavar balası, təkcə quru sümükləri qalacaqdır.

– Alala! Öləndə də ölərik! Bu ov bütün ovlardan ən şərəfli olacaqdır. Ancaq mən hələ cavanam, az yağış görmüşəm, mənim nə sənə kimi müdrikliyim var, nə də gü-

cüm. İndi, Kaa, de görüm sən daha yaxşı bir yol fikirləşib tapdınmı?

– Mən, saysız-hesabsız yağışlar görmüşəm. Mən qozlar üstündə uzun-uzun izlər buraxanda hələ Xatxi süd dişini dəyişməmişdi. İlk yumurtaya and olsun ki, mən yaşca ağacların çoxundan böyüyəm, indiyə qədər cəngəllikdə nələr olub, hamısını görmüşəm.

– Ancaq hələ heç bir vaxt bu cür ov olmayıb, – deyə Mauqli dilləndi. – Heç vaxt sarı itlər bizim yolumuzu kəsməyiblər.

– O şey ki, indi var, vaxtilə olubdur. O şey ki, olacaqdır – unudulmuş indisə geriye qayıtmış ildən başqa bir şey deyildir. Mən öz yaşımı hesablayıb qurtarana kimi sakit otur.

Düz bir saat müddətində Mauqli bıçaqla oynaya-oynaya Kaanın üstündə uzanıb dincəldi. Kaa isə bu vaxt hərəkətsiz başını yerə qoyub fikirləşir, yumurtadan çıxdığı gündən indiyə qədər gördüklərini, eşitdiklərini bir-bir yadına salırdı. Onun gözləri sanki sönmüşdü, indi bu gözlər tutqun rəngli bir cüt əqiqi xatırladırdı. Arabir o, yuxuda ov görürmüş kimi iti hərəkətiylə başını gah sağa, gah sola çevirirdi. Mauqli isə arxayın-arxayın mürgüləyirdi: o bilirdi ki, ova çıxmazdan əvvəl dincəlməkdən yaxşı şey yoxdur; buna görə də özünü elə öyrətmişdi ki, istəsəydi gecənin və ya gündüzün hər bir vaxtı yatıb yuxuya gedə bilərdi.

Birdən Mauqli hiss etdi ki, Kaanın bədəni onun altında yoğunlanıb enlənir; nəhəng əfi özünü şişirdərək fısıldayır, onun bu səsi polad qından çıxarılan qılincin səsini andırır.

– Mən ölü vaxtları gördüm, – deyə, nəhayət, o dilləndi. – Nəhəng-nəhəng ağaclar, qoca-qoca fillər, keçmişdə cılpaq olub, indisə mamırla örtülmüş sıldırım qayalıqlar bir-bir gözlərimin önündən gəlib keçdi... hə, sən hələ sağsan, bala insan?!

Mauqli dedi:

– Ay təzəcə doğub. Mən anlaya bilmirəm ki...

– Kşş! Mən yenə də Kaayam. Mən bilirəm ki, çox vaxt keçməyib. İndi biz birlikdə çayın kənarına gedərik, orada mən itlərlə nə eləmək lazım olduğunu sənə deyərəm.

O, ox kimi dümdüz açılaraq Vaynqanqanın baş macərasına tərəf yönəldi və Sülh Qayasından bir qədər yuxarıdan suya atıldı. Mauqli də onunla birlikdə çaya cumdu.

– Yox, yox, özün üzmə mən səndən cəld hərəkət eləyirəm. Gəl min belimə Balaca Qardaş!

Mauqli sol əli ilə Kaanın boynunu qucaqladı, sağ əlini isə bərk-bərk bədəninə sıxıb, ayaqlarını düz uzatdı. Bundan sonra Kaa yalnız təkcə onun bacardığı bir tərzdə çayla başıyuxarı üzməyə başladı. Coşqun sular Mauqlinin sinəsinə çırpılaraq boynunun dövrəsində köpüklənir, ayaqları ilan şütüyərək keçən bədəninin ortadan yardığı dalğaların üstündə enib-qalxırdı. Sülh Qayasından yuxarıda Vaynqanqanın səksəndən yüz futa qədər hündürlüyü olan mərmər sıldırımlar arasında sıxılaraq daralır. Bu yerdə çayın suları irili-xırdalı sal daşlara çırpıla-çırpıla quduz bir coşqunluqla axır. Lakin Mauqli bu barədə fikirləşmirdi; dünyada elə bir su yox idi ki, Mauqlinin ürəyinə heç olmasa bir dəqiqəliyə qorxu sala biləydi. O, sahillər boyu yüksələn qayalara baxaraq təşvişlə havanı qoxlayırdı, bu an onun duyduğu iy, isti günlərdə qarışqa yuvasından gələn turşa-şirin iyə bənzəyirdi. O, qeyri-iradi olaraq özünü çayın dərinliyinə verdi, yalnız arabir nəfəs almaq üçün başını sudan çıxardırdı. Kaa quyruğunu sualtı bir qayaya iki dəfə dolayaraq gəmitək lövbərdə dayandı. Mauqli əfinin üstündə oturmuşdu. İti axan su onların o tərəf-bu tərəfindən şırıldayıb keçirdi.

– Bura Ölüm Məskənidir, – deyə oğlan dilləndi. – Biz buraya nə üçün gəlmişik?

Kaa:

– Onlar yatışblar, – dedi. – Xatxi Zolaqlıdan çəkinmir, ancaq Xatxi də, Zolaqlı da sarı itlərdən çəkinirlər. İtlər deyirlər ki, onlar heç kimdən qorxmurlar. Bəs Balaca Qaya Xalqının qorxusu kimdəndir? Ey, Cəngəllik Ağası, de görüm bizdə ən çox güclü kimdir?

– Budur, bax, bunlar, – deyə Mauqli pıçıldadı. – Bura Ölüm Məskənidir. Çıxaq gedək buradan.

– Yox, nə qədər ki, onlar yatıblar, bax, yaxşı-yaxşı bax! Mən sənin qolun uzunluqda olanda buranı necə görmüşdümsə, indi də eləcədir, heç dəyişilməyib...

Cəngəlliyin yarandığı gündən bəri Vaynqanqa vadisinin zamandan, ruzigardan cadar-cadar olmuş sıldırımlarında Balaca Qaya Xalqı – çalışqan, acıqlı qara yabanı hind arıları məskən salmışdı. Mauqli yaxşı bilirdi ki, bu tərəflərdə bütün cığırılar onların yaşadıkları yerə yarım mil qalmış yana burulur. Əsrlər boyunca burada yuva salmış Balaca Qaya Xalqı beçə verib artır, bir yarıqdan digərinə keçir, yenidən beçə verirdi. Arılar sıldırımların ağ mərmərini köhnə balla ləkələyə-ləkələyə öz şanılarını get-gedə qayaların daha əlçatmaz yerlərində, qaranlıq mağaraların daha dərinliklərində qururdular. İndiyə qədər nə insan, nə heyvan, nə su, nə də od onlara toxuna bilmişdi. Çayın hər iki tərəfində dərə uzununu sanki parıldayan qara mərmərdən pərdələr asılmışdı. Mauqli başını qaldırıb baxanda bədəni titrədi: milyonlarla yatmış arılar bir-birinə yapışaraq oğlanın başı üzərində aşağı sallanmışdı. Bundan başqa, hər yanda sıldırımlara yapışmış iri-iri topalar, zəncirələr və çürük kötüklərə oxşar şeylər nəzərə çarpırdı. Bu, keçmiş illərdən qalma köhnə bal şanıları, ya da dərənin külək tutmayan kölgə yerlərində salınmış yeni arı şəhərləri idi. Yığın-yığın çürümüş, göz-göz olmuş tullantılar aşağıya doğru axaraq, qayalarda bitən ağacların, sarmaşıqların arasında ilişib qalmışdı.

Mauqli qulaq verdikdə, harada isə qaranlıq mağaralarda ağırlığından qopub yerə düşən şanıların tappıltısını, bu vaxt uçuşan arıların hiddətli vızıltısını, ləbaləb dolmuş şanılardan süzülərək aramla yarpaqların üstünə axan ağır bal damcılarının vahiməli «tıp-tıp-tıp» səsini aydın eşidirdi.

Çayın o biri sahilində beş funtdan enli olmayan balaca, qumsal bir yer var idi. Orada yüz illərdən bəri yığılıb

qalmış zir-zibil təll atılmışdı. Burada, öldürülmüş tənbel arılar, tulantılar, köhnə şanılar, vaxtilə bal oğurlamağa gəlmiş kəpənəklərin, böcəklərin qanadları üst-üstə qalanmışdı. İndi bütün bunlara toxunulduqda əzib qapqara narın toza çevrilirdi. Uçmağı bacarmayan və Xırda Xalqın nə demək olduğunu bilməyən hər bir canlının qorxub qaçması üçün təkcə bu yerlərdən gələn tünd turşumtul iy kifayət idi.

Kaa dərənin başındakı qumluq yerə çatan kimi yenidən çay yuxarı üzdü.

– Bu ilin qurbanları bunlardır, – deyə o, dilləndi. – Baxa bilərsən!

Qumun üstündə iki cavan maralın və bir camışın skeleti nəzərə çarpırdı. Mauqli gördü ki, bu sümüklərə nə canavar toxunmuşdur, nə də çaqqal. Günlər keçdikcə onların əti öz-özünə çürüyüb tökülmüşdür.

– Onlar, yəqin, bilmədən sərhəddi keçiblər, – deyə Mauqli pıçıldadı, – buna görə də Balaca Xalq onları öldürüb. Gəl, arılar oyanmamış buradan çıxıb gedək!

Kaa dedi:

– Dan yeri sökülənə kimi onlar yuxudan ayılırlar. İndi qulaq as, sənə bir əhvalat nağıl eləyim. Çox-çox yağışlar bundan qabaq, cəngəlliyə nabələd olan bir maralı Sürü cə-nubdan qova-qova gətirib bu sıldırma qısnaıyır. Qorxudan gözü heç nəyi görməyən maral qayanın başından aşağıya sıçrayır. Günəş hələ hündürdə olduğundan uçuşan arıların sayı-hesabı yox imiş, yaman da acıqlı imişlər. Sürüdəki qurdlardan bir çoxları maralın dalınca yuxarıdan Vayn-qanqa atılır. Ancaq suya çatmamış onların hamısının hava-da canı çıxır. Tullanmayıb qayanın başında qalanlar da orada ölürlər. Amma Maral sağ qalır.

– Nə üçün?

– Çünki o, irəlində qaçırdı, Balaca Xalq onun iyini alınca-ya qədər maral özünü yuxarıdan atır, arılar duyuq düşüb onu çalmaq istəyəndə isə heyvan artıq suda imiş. Maralın

ayaq səslərindən narahat olmuş arılar onu qovan canavarların üstünə cumub, başdan-ayağa bədənlərinə sıvaşırlar.

– Maral sağ qalır? – deyər Mauqli fikir içində təkrar soruşdu.

– Hər halda o vaxt ölmür. Onu da deyim ki, maralı suya batmağa qoymamaq üçün onu aşağıda heç kim gözləmirmiş. Amma insan balasının dalınca Dəkənin bütün itləri düşsə belə, onu burada qoca, yoğun, kar, sarı, yastıbaş bir əfi gözləyəcəkdir! Hə, buna sən necə baxırsan?

Kaa başını Mauqlinin yaş çiyninə qoyub titrək dilini onun qulağının dibində gəzdirirdi. Uzunsürən sükutdan sonra oğlan pıçıldayaraq dedi:

– Bu, Ölümün bığından tutub dartmaq deməkdir, ancaq... Kaa, doğrudan da, sən bütün cəngəllikdəkilərin ən müdrikisən!

– Çoxları belə deyiblər. Bax, əgər itlər sənə ardınca düşsələr...

– Buna heç şübhən olmasın, lap yəqin düşəcəklər. Haha-ha! Onları sancmaq üçün mənim dilimin altında çoxlu tikanlı sözlər tapılar!

– Əgər itlər sənə ardınca düşsələr, onda sənə kürəyindən başqa heç nə görmədən, heç nəyə fikir vermədən qaçaraq özlərini buradan bir qədər aşağıda suya atacaqlar, çünki Balaca Xalq oyanıb onların üstünə cumacaq. Vayn-qanqa isə acgöz çaydır, itlərin Kaa kimi köməkçisi olmayacaqdır ki, onları suyun üzündə saxlasın. Buna görə də qırılanı qırılacaq, sağ qalanlarını da çay axıdıb Sion Mağaraları yanındakı dayaza çıxardacaq, elə orada da sənə sürün onları boğazlaya bilər.

– O-o! Bundan yaxşı heç nə ola bilməz, bəlkə, demirəm, quraqlıq vaxtı yağış düşsə.

İndi qalır itlərin qabağınca qaçıb uçuşma atılmaq, bu da ki, ən asan bir işdir. Elə edərəm ki, itlər məni görüb dalımca tökülüşlər.

– Sən yuxarıdakı qayalara sahildən baxmısanmı?
– Düz deyirsən, baxmamışam. Bu tamam yadımdan çıxmışdı.

– Get bax. Oralar çox pis yerdir, başdan-başa çala-çuxurdur. Bircə dəfə baxmayıb ayağını əyri atsan işin bitər. Hə, indi mən səni burada qoyub gedirəm. Təkcə sənə görə Sürüyə xəbər aparacağam ki, itləri harada gözləmək lazım olduğunu bilsinlər. Yoxsa sənin canavarlarınla mənim qohumluğum-zadım yoxdur.

Kaanın birisindən xoşu gəlməyəndə o, yəqin ki, təkcə Bagira müstəsna olmaqla, cəngəllikdə yaşayanların hamısından artıq sərtləşirdi.

O, çay aşağı üzərək Şura Qayasının tuşuna çatanda, gecə eşidilən səslərə qulaq verməkdə olan Pxao ilə Akelanı gördü.

– Kşş, ey canavarlar! – deyə onları şən bir səslə çağırırdı.
– Sarı itlər çay aşağı üzüb gələcəklər, əgər qorxmursunuzsa, buradakı dayazda tökülüşüb onları qıra bilərsiniz.

Pxao soruşdu:

– Nə vaxt gələcəklər?

– Mənim balam haradadır! – deyə Akela xəbər aldı.

– Kefləri istəyəndə üzüb gələcəklər, – deyə Kaa cavab verdi. – Dayanıb gözləyin – görərsiniz. O ki qaldı sənin balan, hansından ki, söz alıb, bununla da onu Ölümə məruz qoymusan, həmin o balan mənim yanımdadır. Əgər o hələ ölməyib sağ qalıbsa, bu heç də sənin sayəndə olmayıb, çal köpək! Düşmənlərini burada gözlə və sevin ki, insan balası ilə mən sənəin tərəfindəyik!

Kaa yenə də çayı ox kimi yararaq sürətlə başıyuxarı üzdü, dərənin ortasında dayanıb sahilə yüksələn qayalara baxmağa başladı. Bir qədərdən sonra o, ulduzlu göyün üzündə Mauqlinin başını gördü; sonra havada nə isə vıyıldadı və insan bədəni ayaqları üstə bərk şappıltı ilə suya düşdü. Bir an sonra isə Mauqli Kaanın qıvrılmış gövdəsi üstündə rahat uzanıb dincəlirdi.

– Gecə vaxtı nə tullanmaq! – deyə Mauqli heç nə olmayıbmiş kimi dilləndi. – Mən əylənmək xatirinə iki bu hündürlükdə yerdən atılmışam. Ancaq bu yuxarı çox pis yerdir: hər yan xırda-xırda kol-kosla örtülüdür, dərin-dərin yarğanlar, çuxurlar var. Hamısı da Balaca Xalqla doludur. Yarğanların qırağında iri-iri daşları toplayıb üst-üstə yığmışam. İtlərin qabağınca qaçanda bu daşları ayağımla itələyib aşağı diyirlədəcəyəm, Balaca Xalq da bundan hiddətlənərək, ardımca düşəcək.

Kaa:

– Bu insan hiyləsidir, – dedi. – Sən ağıllısan, ancaq orası var ki, Balaca Xalq elə həmişə acıqlı olur.

– Yox, burada da, başqa yerlərdə də, bütün qanadlılar qaranlıq düşən kimi az müddətə yuxuya gedirlər. Mən də itlərlə öz oyunumu qaranlıqda başlayacağam, çünki onlar gündüz daha yaxşı qaçırlar. Bu saat onlar Vantalanın qanlı izi ilə gəlirlər.

– Quzğun Çil ölmüş camışın leşindən əl çəkməz, it də qanlı izdən, – deyə Kaa cavab verdi.

– Eybi yoxdur, əgər bacarsam, mən onları yeni izə sálaram – özlərinin qanlı izinə... məcbur edərəm ki, doyunca torpaq yesinlər. Kaa, mən öz köpəklərimlə birlikdə gələnə kimi sən burada olarsan.

– Yaxşı, bəlkə, birdən onlar səni cəngəllikdə parçaladı, yaxud çaya atılana qədər Balaca Xalq səni öldürdü, onda necə?

– Haçan mən ölsəm, – deyə Mauqli cavab verdi. – Ölüm Nəğməsinə onda oxumaq lazımdır... İndi isə ovun uğurlu olsun, Kaa!

O, əfinin boynunu buraxıb, daşqın zamanı çayda axan tir kimi dərə ilə aşağıya, uzaqdakı dayaza tərəf üzməyə başladı. Bu vaxt o sevincindən qəhqəhə çəkib gülürdü. Mauqlinin dünyada ən çox xoşladığı şey özünün dediyi kimi, «Ölümün bığından tutub dartışdırmaq», cəngəllikdə ağa olduğunu hamıya hiss etdirmək idi. Balunun köməyi ilə o, dəfələrlə ağacların koğuşundan bal çıxarmışdı, buna

görə də bilirdi ki, Balaca Xalq çöl sarımsağının iyini sevmir. Odur ki, indi böyük bir dəstə sarımsaq yığıb, sivrimlə bağladı və Vantalanın mağaralardan cənuba tərəf uzaqlaşan qanlı izinə düşüb qaçmağa başladı. O, arabir başını qaldırıb ağaclara nəzər salır və gülürdü.

«Mən Bala qurbağa Mauqli idim, – deyə ürəyində danışdı. – Canavar Mauqli də mən özüm özümü adlandırır-dım. İndi də Maral Mauqli olmamışdan əvvəl mən gərək Meymun Mauqli olum. Axırda da olacağam, İnsan Mauqli. Ho!» – O, baş barmağını bıçağın ağzına çəkdi.

Vantalanın qara qan laxtalanmış izi meşənin sıx bitmiş yoğun-yoğun ağacları arasında çox aydın görünürdü. Şimal-şərqə doğru ağaclar seyrəlir, Arı Qayalarına iki mil qalmış meşə tamam qurtarırdı. Buradakı sonuncu ağacdən Arı Dərəsindəki alçaq kollara qədər olan sahə tamamilə açıqlıq idi. Bu yerdə, hətta canavarın belə gizlənməsi çətin olardı. Mauqli ağacların altı ilə qaça-qaça budaqların arasındakı məsafəni gözəyarı ölçür, bəzən də yuxarıya dırmanaraq, sınaq üçün bir ağacdən o birinə atılırdı. Beləliklə, o, açıqlıq sahəyə gəlib çatdı. Bu yeri gözdən keçirib yoxlamağa Mauqlinin düz bir saat vaxtı getdi. Sonra o, geriye qayıdaraq, Vantalanın izini buraxıb getdiyi yerə gəldi, budaqlarından biri yerdən səkkiz fut hündürlükdə yana uzanmış olan bir ağaca çıxıb sarımsaq dəstəsini budağın gövdədən ayrıldığı yerə asdı, özü isə sakitcə oturub bıçağın ağzını yalın ayağının altına çəkərək itiləməyə başladı.

Günortaya yaxın günəş yandırır-yaxmağa başlayanda Mauqli ayaq səsləri eşitdi və o saat da amansız inadla Vantalanı izləməkdə davam edən itlərin iyrənc iyini aldı. Yuxarıdan baxanda Dəkən itləri canavardan iki dəfə xırda görünürlər, lakin Mauqli onların pəncələrinin və çənələrinin nə qədər qüvvətli olduğunu bilirdi. O, izi iyləyə-iyləyə gələn sürü başçısının sarı sivri sifətini gözdən keçirib qışqırdı:

– Ovun uğurlu!

Yırtıcı heyvan ayaq saxlayıb başını qaldıranda onun dalınca gələn onlarca sarı köpək quyruğunu qısıb dayandı. Bunlar hamısı döşdən enli, sağrıdan artıq idi. Vəhşi itlər, hətta öz doğma yerləri Dəkəndə də, adətən, çox dinməz, qaraqabaq olurlar.

Ağacın altında iki yüzə qədər it toplaşmışdı, ancaq Mauqli görürdü ki, başçılar acgözlüklə izi qoxlayaraq, sürünü ardlarınca çəkib aparmaq istəyirlər. Bu, əlverişli deyildi, çünki belədə onlar mağaraların yanına gündüz gedib çatardılar, Mauqli isə vəhşi itləri qaranlıq düşənə kimi burada – ağacın altında saxlamaq fikrində idi.

– Kimdən icazə alıb bura gəlmisiniz? – deyər o, soruşdu.

– Bütün cəngəllik bizimkidir!

Bu cavabı verən köpək mırıldanaraq ağ dişlərini göstərdi. Mauqli gülümsünə-gülümsünə aşağıya baxıb, Dəkən çöllərində yaşayan Siçovul Çikainin cır səsinə oxşar bir səs çıxardı, bununla da itləri başa saldı ki, onları siçovuldan başqa bir şey hesab eləmir. Sürü dərhal ağacın ətrafında sıxlaşdı, başçıları isə quduzcasına hürərək Mauqlini meymun adlandırdı. Cavab vermək əvəzinə Mauqli çılpaq ayağını aşağıya sallayıb, sürü başçısının lap başı üzərində tüksüz barmaqlarını oynatmağa başladı. İtləri cinləndirmək üçün bu kifayət idi. Barmağının arasında tük bitən heyvanların bu eyiblərini başqalarının onlara xatırlatmasından xoşları gəlmir. Sürü başçısı yuxarıya sıçrayanda Mauqli ayağını çəkib mehriban-mehriban dedi:

– Köpək, ay sarı köpək! Çıx get Dəkənə, kərtənkələ yeməyə! Çıx get qardaşın Çikainin yanına köpək, sarı köpək! Sənin barmaqlarının arası tüklüdür! – O, yenə də ayağını sallayıb barmaqlarını tərپətdi.

– Biz səni orada acından öldürməmiş, tez ol, düş yerə, tüksüz meymun! – deyər itlər ağız-ağıza verib ulaşıdılar.

Mauqli də elə bunu istəyirdi. O, budağın üstündə uzanıb yanağını ağacın qabağına söykədi və sağ əlini boş qoyub düz beş dəqiqə itlərin özləri haqqında, xasiyyətləri, adətləri haqqında, onların qancıqları, küçükləri haqqında

bildiklərinin, fikirləşdiklərinin hamısını onların üzünə çırpdı.

Cəngəllik xalqının başqasını təhqir etmək, ona öz nifrətini bildirmək istərkən işlətdiyi sözlər qədər zəhərli, tikanlı sözləri bütün dünyada belə tapmaq olmaz. Bir qədər fikirləşdikdən sonra siz özünüz də bunun nə üçün belə olduğunu başa düşəcəksiniz. Axı Mauqli Kaaya demişdi ki, dilinin altında çoxlu tikanlı-tikanlı sözlər toplanmışdır. İndi o, doğrudan da, yavaş-yavaş, üsullu-üsullu qaradınmaz itləri qızıqsdırıb o dərəcəyə çatdırdı ki, onlar xırıltılı bir səslə quduzcasına ulaşmağa başladılar. Onlar əvvəlcə oğlanın bu lağlarına, tənəli sözlərinə cavab verməyə cəhd etdilər, lakin bu, canavar küçüyünün hiddətlənmiş Kaaya cavab verməsinə bənzəyirdi. Bütün bu müddət ərzində Mauqli sağ qolunu dirsəkdən bükərək hazır saxlamış, ayaqları ilə də bərk-bərk budaqdan yapışmışdı. Tünd-sarı rəngli iri başçı köpək bir neçə dəfə sıçrayıb havaya qalxmışdı, ancaq Mauqli əlinin boşa çıxacağından qorxaraq hələ hərəkət etməirdi. Axırda başçı hiddətindən coşaraq elə sıçradı ki, yeddi-səkkiz fut yerdən yüksəyə qalxdı. Bu vaxt Mauqlinin əli ağac ilanının başıtək bir göz qırpımında yuxarıya qalxaraq sarı köpəyin peysərindən yapışdı. Ağacın qanadı ağırlığından silkələnərək aşağıya əyildi, Mauqli az qala yerə yıxılacaqdı, lakin o, əlini boşaltmayıb, ölü çaqqal kimi havada asılı qalmış sarı köpəyi öz yanına çəkdi. Sonra sol əli ilə bıçağını çıxartdı, sürü başçısının sarı, tüklü quyruğunu kəsib, köpəyi yenə də aşağıya tulladı.

Mauqli məqsədinə çatmışdı. İndi itlər onun işini bitirməyincəyə qədər Vantalanın iziylə çıxıb getməyəcəkdilər. Ya özləri öləcək, ya da Mauqlini öldürəcəkdilər. Oğlan itlərin necə halay vurub şöngüdüklərini, budlarının necə titrədiyini görürdü. Bu isə onların intiqam almaq üçün ölüm-dirim mübarizəsinə hazır olduqlarını göstərirdi. Ona görə də Mauqli daha yuxarıdakı bir budağa dırmaşıb orada rahatca əyləşdi və kürəyini ağaca dirəyərək yuxuya getdi.

Üç-dörd saatdan sonra o, ayılıb itləri saydı. Gözlərindən yırtıcılıq yağan bu qaradinməz, sərt, amansız heyvanların hamısı öz yerində idi. Gün artıq batmaq üzrə idi. Yarım saatdan sonra Balaca Qaya Xalqı gündüz işlərini bitirib öz yuvalarına çəkiləcəkdi. O ki qaldı vəhşi itlər, onlar da, sizə məlum olduğu kimi, qaranlıqda yaxşı vuruşa bilmirdilər.

Mauqlı budağın üstündə ayağa qalxaraq:

– Sizin kimi keşikçilər mənə lazım deyil, – dedi, – ancaq hər halda bu xidmətinizi yadımdan çıxarmaram. Siz, doğrudan da, əsl köpəklərsiniz, amma mənə elə gəlir ki, bir-birinizə həddindən artıq oxşayırsınız. Elə buna görə də kərtənkələ yeyən başcınızın quyruğunu özünə qaytaracağam. Məgər sən narazısan, sarı köpək?

– Mən özüm sənin bağırsaqlarını dartıb çıxardacağam!
– deyə sürü başcısı ağacın gövdəsini gəmirərək xırıltılı səslə mırıldandı.

– Sən indi baxarsan, Dəkənin müdrik siçovulu, səndən çoxlu sarı-sarı lümə küçüklər əmələ gələcəkdir. Hamısının da quyruğunun yerində qırmızı bir ət parçası olacaqdır. Çıx get öz yerinə-yurduna, sarı köpək, hər yerdə qışqıra-qışqıra de ki, bu oyunu sənin başına meymun açıbdır. İstə-mirsən? Onda mənimlə gedək, mən səni ağıllandıraram!

O, bunu deyib, meymun kimi yaxınlıqdakı ağaca, sonra o birinə tullandı, beləliklə, bir ağacdən digərinə atıla-atıla getməyə başladı, köpəklər də həris gözlərini ondan çəkmədən sürü ilə ardınca düşdülər. Arabir oğlan özünü elə göstərirdi ki, guya, yıxılır, bu vaxt itlər onun işini bitirmək üçün irəli atılır, bir-birlərinə toxunub üst-üstə düşürdülər. Bu çox qərribə bir mənzərə idi: yuxarıda, ağacların hündür budaqları arasından süzülən qürub şüaları altında parılda-yan bıçağını əlində tutmuş oğlan, aşağıda isə sapsarı tükləri alov rənginə çalan qaradinməz köpəklər... Meşənin qurtaracağındakı sonuncu ağaca gəlib çatdıqda, Mauqlı budağa asdığı sarımsağı götürüb təpədən dırnağa qədər bütün bədəninə sürtdü. İtlər bunu görüb nifrətlə ulaşdılar:

– Ey qurddilli meymun, yoxsa öz izini azdırmaq fikrindəsən? Ancaq heç fərqi yoxdur, biz səni öluncəyə qədər qovacağıq.

Mauqli kəsdiyi quyruğu, qaçmaq istədiyi tərəfin əks istiqamətində tullayaraq qışqırdı:

– Götür, bu da sənin quyruğun!

Sürü qan qoxusu duyaraq geriə cumdu.

– İndisə öluncəyə qədər ardımca gəlin!

Mauqli ağacdən sürüşüb yerə düşdü və itlər onun niyyətinə xəbər tutmamış yeltək Arı Qayasına sarı götürüldü.

İtlər boğuş-boğuş ulaşaraq, atıla-atıla qeyri-müntəzəm bir qaçışla onun ardınca cumdular; bu cür qaçmaq hər kəsi gec-tez yorub əldən sala bilər. Mauqli bilirdi ki, itlər canavarlardan yavaş qaçirlar, yoxsa o heç vaxt onların qabağında iki mil yüyürməyə cəsaret etməzdi. İtlər də buna əmin idilər ki, oğlan onların əlindən qaçıb qurtara bilməyəcəkdir. Oğlanın isə heç bir şübhəsi yox idi ki, onları aldadıb istədiyi kimi oynayacaqdır. Bütün məsələ bundan ibarət idi ki, sürünü kifayət qədər özünə yaxın buraxıb arxasınca aparsın, itləri vaxtından əvvəl başqa istiqamətə dönməyə qoymasın. Mauqli məharətlə, müntəzəm və çevik addımlarla qaçdı, dalınca da beş addımdan az bir məsafədə quyruğukəsik sürü başçısı gəlirdi. Gözlərini qan örtmüş, quduzlaşmış sürü isə dördə bir mil qədər səpələnib uzanmışdı. Məsafəni arxadan gələn səslərlə təyin edən Mauqli Arı Qayasından sürətlə keçmək üçün gücünə qənaət edib, axıra saxlayırdı.

Toran qovuşar-qovuşmaz Balaca Xalq yuxuya getmişdi. Çünki bu vaxt gecə çiçəkləri açılmırdı. Lakin Mauqlinin ayaqlarının tappıltısı qayalığa düşcək, o, bərk bir gurultu eşitdi, sanki bütün yer-yurd uğuldayırdı. Mauqli sürətini daha da artırdı, o, ömründə bu qədər sürətlə yüyürməmişdi. Oğlan qaça-qaça, qabaqcadan hazırlamış olduğu bir-iki-üç daş qalağını ayağı ilə vurub, bal iyi gələn qaranlıq dərələrə yuvarlatdı və bu vaxt qayalara çırpılan dəniz dal-

ğalarının səsinə bənzər bir gurultu qopdu. Mauqli gözü-nün ucu ilə baxdıqda arxa tərəfdə göyün üzünün qapqara qaraldığını gördü. Bir an sonra isə uçurumun dibinə axan Vaynqanqanı və orada suyun içindən çıxan üçkünc, yastı-başı görüb, bütün gücünü toplayaraq aşağıya atıldı, quyruğukəsik dəstə başçısı da onunla eyni vaxtda sıçrayaraq havada çiyindənən yapışdı, lakin oğlan sevinə-sevinə, tövşüyə-tövşüyə ayaq üstə xilaskar çaya düşdü. Onu arılar bircə yerindən belə çalmamışdılar. Mauqli qayaların üstündən yel kimi süzüb keçdiyi bir neçə saniyədə sarımsaq iyi Balaca Xalqı ona yaxın buraxmamışdı.

Mauqli suyun üzünə qalxdıqda Kaa onu bədəninin üstünə alıb yuxarıda saxladı. Bir-birilərinə yapışmış yekə-yekə arı komaları qayanın başından daş kimi çaya düşür, suya toxunar-toxunmaz arılar dərhal yenidən uçub yuxarıya qalxır, itlərin leşi isə fırlana-fırlana çay aşağı axıb gedirdi. Yuxarıdan uçurumun üstündən arabir itlərin qısa, qəzəbli hürüşü eşidilir, o saat da Balaca Qaya Xalqının göy gurultusuna bənzər ümumi uğultusunda əriyirdi. İtlərdən bir çoxu yeraltı kahalarla birləşən dərələrə, yarpaqlara yıxılaraq, orada dağılan bal şanıları arasında boğula-boğula, dişlərini şaqqıldada-şaqqıldada çapalayır, özlərini orabura çırpır və nəhayət, bədənlərinə saysız-hesabsız arılar yapışmış köpəklər ölüm-cül halda yerin altından bir yol tapıb çayın cığırına çıxırdılar. Burada isə onlar aşağıya yuvarlanaraq qara-qara zir-zibil yığınlarının üstünə düşürdülər. Bəziləri qayaların döşündə bitmiş ağaclara ilişib qalır, bir anda başdan-ayağa arılarla örtülürdülər; çoxları da arıların sancmasından özünü itirərək suya atılırdı. Vaynqanqa isə Kaanın dediyi kimi, çox acgöz çay idi...

Mauqli nəfəsini dərinçəyə qədər Kaa onu suyun üzündə saxladı.

Oğlan dincəldikdən sonra isə Kaa dedi:

– Biz indi burada qala bilmərik. Balaca Xalq yaman coşub, daha bu iş o işdən deyil. Üzüb getmək lazımdır.

Mauqli bıçağını əlində hazır tutub, çay aşağı üzməyə başladı. O, mümkün qədər tez-tez baş vuraraq özünü suyun dərinliyinə verirdi.

Sürünün, demək olar ki, yarısı qabaqda gedən yoldaşlarının tələyə düşdүklərini görüb tez yana buruldu və dərinin genişlənib uçurum sahilə dirəndiyi yerdə suya atıldı.

Rüsveyçılıqlarına səbəb olmuş «meşə meymunu»nu hədələyərək hiddətlə hürüşən bu itlərin səsi Balaca Xalqın edam etdiyi köpəklərin ulartısına, mırıltısına qarışmışdı. Sahildə qalmaq ölümə bərabər idi, itlər bunu başa düşürdülər... Çay sürünü axıda-axıda Sülh Körfəzinə aparıb çıxarırdı, lakin qəzəblənmiş Balaca Xalq onları hətta burada belə haqlayıb, suyun altına çəkməyə məcbur edirdi. Mauqli quyruqsuz köpəyin səsini eşidirdi. Dəstə başçısı ucadan hürərək öz köpəklərinə geri çəkilməməyi, Sion canavarlarının hamısını qırmağı əmr edirdi.

– Kim isə arxada qaranlıqda bizimkiləri öldürür! – deyə itlərdən biri hürdü. – Burada su bulanıbdır!

Mauqli irəliyə atılaraq su samurutək çaya baş vurdu və çapalamaqda olan köpəyə ağzını açmağa belə macal vermədən ayaqlarından yapışib onu çayın dibinə dartdı. Bir an sonra isə köpəyin leşi böyrü üstə yuxarıya qalxdıqda suyun üzü ilə qırmızı bir ləkə uzandı. İtlər geriye dönməyə cəhd edirdilərsə də, çay onları aşağıya axıdır, Balaca Xalq da bu vaxt onları başından, qulağından çalır, Sion Sürüsünün döyüş hayqırtısı isə qatılaşmaqda olan qaranlıqda get-gedə daha qüvvətlə səslənirdi. Yenə də Mauqli baş vurur, bu vaxt itlərdən biri çayın dibinə gedir, o saat da ölmüş halda suyun üzünə qalxır, sürünün içərisində səs-küy ucalırdı. Onlardan bəziləri ulaşaraq sahilə çıxmağı məsləhət görür, bəziləri başçılarında onları qaytarıb yenə də Də-kənə aparmağı tələb edir, bəziləri isə qışqırırdı ki, Mauqli onlara görünsün və qoysun itlər onu öldürsünlər.

Kaa dedi:

– Onlar döyüşə girişəndə ikiqat sərt və qışqıran olurlar. Burada ölənləri öldülər, qalanlarının işini çayın aşağısında sənin qardaşların bitirərlər. Balaca Xalq gecələməyə uçub getdi, daha mən də gedirəm. Mən canavarlara kömək eləmirəm.

Səhildə üç ayağı üstə atıla-atıla bir canavar qaçırdı. O, gah böyrü üstə yerə yatır, gah da belini yay kimi bükərək sıçrayıb iki fut qədər havaya qalxır sanki öz balaları ilə oynayır, onları əyləndirirdi. Bu, yad canavar Vantala idi. O, bir kəlmə də olsun dinib-danışmadan köpəklərin gözləri qarşısında öz müdhiş rəqsinə davam edirdi.

Uzun müddət suda qalmalı olan itlər çətinliklə üzə bilirdilər, çünki tükləri islanıb ağırlaşmış, su hopmuş qıllı quyruqları süngər kimi şişmişdi. Onlar o qədər yorulmuş və zəifləmişdilər ki, ardlarınca gələrək addımbaaddım onları izləyən bir cüt yanar gözə dinməz-söyləməz tamaşa edirdilər.

– Bu, heç yaxşı ov olmadı, – deyə, nəhayət, itlərdən biri hürdü.

– Uğurlu ov! – deyə Mauqli itin lap yaxınlığında sudan çıxaraq uzun bıçağını onun kürəyinə elə soxdu ki, gəbərən köpək heç mırıldanmadı da.

– Bu sənsənmi, ey insan canavar? – deyə Vantala sahil-dən səsləndi.

Mauqli cavab verdi:

– Bunu ölülərdən soruş, Yad Canavar. Bəs onlar çay aşağı üzümürlər? Mən bu köpəklərə doyunca toz-torpaq yedizdirmişəm. Mən onları günün günorta çağı aldatmışam, başçılarını quyruqsuz qoymuşam. Ancaq sənin payın hələ qalır. Onları sənin üçün haraya qovum?

– Yox, mən hələ gözləyəcəyəm, – deyə Vantala cavab verdi. – Uzun gecə qabaqdadır, onda baxarıq.

Get-gedə Sion canavarlarının səsi daha yaxından eşidilirdi.

– Sürü uğrunda, öz doğma sürümüz uğrunda biz döyüşə giririk! – deyə onlar ulaşırdılar.

Nəhayət, Sion mağaralarının qabağında, Vaynqanqanın yana burulduğu yerdə ləpə sarı köpəkləri vurub qumsallığa, dayaza çıxartdı.

İtlər yalnız burada öz səhvlərini başa düşdülər. Onlar bir qədər yuxarıda sudan çıxıb sahilə canavarların üstünə düşməli idilər. İndisə artıq iş-işdən keçmişdi. Qumsal sahilin hər yerində چراق kimi yanan gözlər işıldayırdı, gün batandan bəri kəsilmək bilməyən qorxunc pxialdan başqa cəngəllikdə heç bir səs-səmir eşidilmirdi. Kənardan qulaq asana elə gəlirdi ki, Vantala itləri dilə tutub, sahilə çağırır. Nəhayət, köpəklərin başçısı:

– Qayıdın, cumun qurdların üstünə! – deyə onlara qışqırdı.

Bütün sürü dayaz suyu sıçrada-sıçrada sahilə tərəf atıldı, Vaynqanqanın səthində köpük qaynadı, iri dalğalar bir-birinin ardınca tələsdi, elə bil oradan indicə gəmi keçmişdi.

Mauqlı özünü bir yerə kütləşərək, dalğa kimi qumsal sahilə cuman itlərin üstünə atıb onları bıçaqla kəsməyə, doğram-doğram eləməyə başladı.

Beləliklə, çox uzunsürən bir döyüş başladı.

Canavarlar həm qırmızı yaş qumun üstündə, həm kol-ların arasında, həm də qalın otların içində vuruşurdular, hətta indi də hər canavarın payına iki it düşürdü. Bununla belə, qurdlar son nəfəslərinə qədər döyüşməyi qət etmişdilər. İndi yalnız enlidöş, yekədiş ovçular deyil, gözlərindən hiddət yağan ana canavarlar da çarpışır, öz balalarını qoruyurdular. Bəzən onlarla yanaşı, hələ tükünü tüləməmiş biryaşar qıllı əniklər də dişləri ilə düşməndən yapışib onu didişdirirdi. Sizə bunu da deməliyəm ki, canavarlar dişlə-rini, adətən, öz rəqiblərinin boğazına, yaxud da böyrünə keçirirlər, itlər isə çox vaxt düşmənlərinin pəncə-lərini dişləyirlər. Buna görə də itlər nə qədər ki, suyun içində eşələnir, başlarını dik tutmağa məcbur olurdular, üstünlük qurdların tərəfində idi; quruda isə onların işi çətinləşmişdi; lakin həm suda, həm də quruda Mauqlinin bıçağı eyni qayda ilə qalxıb enərək itləri doğrayırdı.

Mauqlinin dörd qardaşı özlərinə yol aç-aça onun köməyinə gəldilər. Boz Qardaş oğlanın dizlərinə qısılaraq onun qarnını düşməndən qoruyur, qalan üç canavar isə onun kürəyini, böyürlərini saxlayır, yaxud da qəzəblənmiş köpəklərdən birisi birbaşa bıçağın üstünə atılaraq öz ağırlığı ilə Mauqlini vurub yerə sərəndə tez onun üstünü kəsdirib müdafiə edirdilər. Bir qədər aralıda isə bütün itlər, canavarlar bir-birinə qarışaraq, boğuşa-boğuşa sahildə sağa-sola qaçırdılar. Bir dəfə Mauqli onların içərisində Akelanı gördü. O yan-bu yanından iki it onun üstünə çökmüşdü, yalquzaq özü isə dişsiz ağzı ilə üçüncü itin budundan yapışmışdı.

Gecə qurtarmaq üzrə idi, eyni yerdə davam edən iti, başgicəlləndirici qaçış isə get-gedə daha sürətlənirdi. İtlər artıq yorulduqlarından qüvvətli canavarlara hücum etməyə qorxurdular, qaçıb canlarını qurtarmağa isə cürət etmirdilər. Döyüşün sonu yaxınlaşdığını hiss edən Mauqli yalnız köpəkləri sıradan çıxarmaqla kifayətlənirdi. Biryəşər ənik canavarlar indi daha cürətlə hücum edirdilər. Ona görə də daha Mauqli üçün azad nəfəs almaq mümkün idi. İndi bəzən itlər bıçağın parıltısını belə görəndə qaçırdılar.

192 Yaralarından qan sızan Boz Qardaşın xırıltılı səsi eşidildi:

– Əti demək olar ki, sümüyə qədər yemişik!

– İndi də sümüyü gəmirmək lazımdır, – deyə Mauqli cavab verdi. – Bizim cəngəllikdə bax, belə edirlər! – Bıçağın qırmızı tiyəsi, dal qıçları üstündə çökmüş olan canavarın altında qalmış köpəyin böyrünü alov dili kimi yaladı.

– Ov mənimkidir! – deyə canavar burnunu qırıqdıraraq mırıldandı. – Onunla mən özüm hesab çəkərəm!

Mauqli dedi:

– Ey Yad Canavar, məgər ürəyin hələ soyumayıb?

Vantalanın bütün bədəninin başdan-başa dişlək-dişlək olmasına baxmayaraq, rəqibindən sanki məngənə ilə yapışmışdı: it qımıldana bilmirdi:

– Bahasına xilas olduğum kələ and olsun ki, bu quyrusuz köpəkdir! – deyə Mauqlı kinayəli bir sevinclə qışqırdı.

Doğrudan da, tünd-sarı rəngli bu iri köpək it sürüsünün başçısı idi.

Köpəklərdən birisi irəli atılaraq başçıların köməyinə gəldi, lakin macal tapıb dişlərini Vantalanın böyrünə keçirənə qədər artıq Mauqlinin bıçağı onun sinəsinə sancılmışdı. Bu vaxt bir yandan da Boz Qardaş özünü yetirib, köməyə tələsən itin axırına çıxdı.

– Bax bizim cəngəllikdə belə eləyirlər! – deyə Mauqlı yenə təkrar etdi.

Vantala bir kəlmə də olsun danışmırdı, canı çıxdıqca rəqibindən yapışmış dişləri daha qüvvətlə sıxılırdı. Nəhayət, itin bədəni səyrirdi, başı aşağıya düşüb hərəkətsiz qaldı. Onun üstündəki Vantala da artıq tərpənmirdi.

– Sakit! Artıq Qan Borcu ödənilmişdir! – deyə Mauqlı səsləndi. – Ey, Vantala, öz mahnını oxu!

Boz Qardaş:

– O, bir daha ov ovlamayacaqdır, – dedi. – Akela da xeyli müddətdir ki, susur.

– Biz sümüyü də gəməirdik! – deyə Pxaonanın oğlu Pxaonun gür səsi eşidildi. – Onlar qaçırlar! Qırın, öldürün onları, ey Azad Xalqın cəsur ovçuları.

Köpək qana boyanmış qumluqdan bir-birinin ardınca dağılışaraq oğrun-oğrun hərəsi özünü bir tərəfə verdi – kimisi qalın cəngəlliyə qaçdı, kimisi çay aşağı, kimisi də çay yuxarı üz qoydu. Bir sözlə, harada ki, canavarlar onların qabağını kəsmirdilər, o tərəfə də qaçdılar.

– Borcunuzu! Borcunuzu! – deyə Mauqlı qışqırdı. – Borcunuzu alın! Onlar Akelanı öldürüblər. Birini də qoymayın buradan sağ-salamat getsin.

O, bıçaq əlində sahilə tərəf cumdu ki, çaya atılmağa cürət edən köpəklərin birinə belə aman verməsin. Lakin elə bu vaxt təpə kimi ucalan leşlərin altında Akelanın başı

və qabaq pəncələri göründü. Mauqli onun qarşısında diz çökdü.

– Məgər sənə demədimmi ki, bu mənim axırncı döyüşüm olacaqdır? – deyə Akela pıçıldadı. – Çox gözəl ov idi! Sən necəsən, Balaca Qardaş?

– Mən sağ-salamatam, Akela...

– Çox şükür. Mən isə ölürəm, ancaq istərdim... istərdim ki, sənin yanında ölüm, Balaca Qardaş.

Mauqli Akelanın tamam yaralarla örtülmüş qorxunc başını öz dizləri üstünə qoyub, onun parça-parça olmuş boynunu qucaqladı.

Akela öskürə-öskürə dedi:

– Vaxt vardı ki, Şirxan sağ idi, çılpaq insan balası da tozun-torpağın içində eşələnirdi. İndi o günlər çoxdan keçib getmişdir.

– Yox, yox, mən canavaram! Mənim qanım Azad Xalqın qanındandır! – deyə Mauqli qışqırdı. – Mən insan olmaq istəmirəm!

– Sən insansan, Balaca Qardaş, ey mənim tərbiyə edib böyütdüyüm bala canavar. Əgər sən insan olmasaydın, Sürü vəhşi itlərin qabağından qaçardı. Mən o vaxt ölməyib sağ qaldığım üçün sənə borcluyam, bu gün də sən Sürünü xilas etdin, necə ki, vaxtilə mən səni eləmişdim... Məgər yadına gəlmir? İndi artıq bütün borclar ödənməşdir. Çıx get öz xalqının yanına. Ey gözümün işığı, sənə yenə də təkrar edirəm: daha ov bitmişdir. Çıx get öz xalqının içərisinə.

– Getməyəcəyəm, cəngəllikdə qalib təkbəşimə ov ovlayacağam. Mən bunu demişəm.

– Yay qurtarır, yağışlar başlayır, yağışlardan sonra da yenə yaz gəlir... Nə qədər ki, səni qovmayıblar, özün buradan çıx get. Get insanların yanına. Daha sənə deyəsi başqa sözüm yoxdur. İndi də mən özümünkülərlə danışmaq istəyirəm. Məni ayaq üstə qaldıra bilərsənmi, Balaca Qardaş? Axı mən də Azad Xalqın Başçısıyam...

Mauqli çox ehtiyatla Akelanı ayağa qaldırıb, ikiəlli qucaqladı, lakin yalquzaq danışmaq əvəzinə dərinədən nəfəs alıb hər bir dəstə başçısının can verərkən oxumalı olduğu Ölüm Mahnısını oxumağa başladı. Mahnı get-gedə gücləndi, get-gedə ucaldı, uzaqlara – çayın o tayına qədər yayıldı və nəhayət, sonuncu «Ovunuz uğurlu olsun!» nidası ilə qurtardıqda Akela bir anlığa Mauqlinin əlindən çıxaraq sıçrayıb havaya qalxdı və cansız halda öz sonuncu qorxunc qurbanı üstünə yığıldı.

Mauqli başını dizləri üstünə qoyub oturmuş, hər şeyi unutmuşdu. Bu vaxt amansız diş canavarlar yaralı köpəklərdən sonuncusunu haqlayıb öldürdülər. Yavaş-yavaş səsküy yatdı, canavarlar axsaya-axsaya qayıdıb ölənləri saymağa gəldilər. Sürüdə on beş ovçunun və onlarla yanaşı səkkiz də diş canavarın leşi çayın kənarında yerə sərilmişdi. Qalan qurdlardan isə yaralanmayı yox idi. Mauqli bütün gecəni sübhün sərininə kimi oturduğu yerdən tərpənmədi, yalnız Pxao qandan islanmış başını onun əlinin üstünə qoyanda oğlan bir qədər kənara çəkildi ki, Pxao, Sürünün başçısı, Akelanın cəsədini görə bilsin.

– Ovun uğurlu olsun! – deyə Pxao elə səsləndi ki, guya, Akela diri idi; sonra da başını çöndərərək dişlək-dişlək olmuş çiyi üzərindən qışqırdı: – Ulayın, itlər! Bu gecə Canavar ölmüşdür!

Sarı itlər sürüsündən, «Cəngəllikdə heç bir canlı bizim qarşımızda duruş verə bilməz» – deyə lovğalanan iki yüz Dəkən ovçusundan isə biri də bu xəbərlə Dəkənə qayıda bilmədi.

BAHAR GÖZİNTİSİ

196 **V**əhşi itlərlə olan böyük döyüşdən və Akelanın ölümündən bir il sonra Mauqli artıq on yeddi yaşında idi. Lakin baxanda ona daha çox yaş vermək olardı. Çünki həmişə hərəkətdə olduğundan, ən yaxşı yeməklər yediyindən və istiləndikdə, bürküyə düşdükdə dərhal çimdiyindən yaşına nisbətən xeyli boy atıb böyümüş və qüvvətlənmişdi. Meşə cığırırlarında ov güdmək lazım gəldikdə o, bir əli ilə budaqdan yapışib, düz yarım saat sallana qala bilərdi. O, cavan maralı qaçdığı yerdə buynuzlarından yapışib saxlayaraq böyrü üstə yerə yıxa bilərdi. Hətta istəsəydi, şimal bataqlıqlarında yaşayan iri vəhşi qabanlardan hər birini vurub yerə sərərdi. Əvvəllər ağlına görə ondan ehtiyat edən cəngəllik xalqı indi də onun gücündən qorxurdu. Mauqlinin yaxınlaşdığını xəbər verən pıçıltılar onun qarşısında meşə cığırırlarını təmizləyir, yol açır. Buna baxmayaraq, onun nəzərləri həmişə mülayim olurdu. Hətta vuruşduğu vaxtlarda da gözləri qara bəbir Bagiranın gözləritək hiddətlə parlamırdı. Belə anlarda onun baxışları yalnız daha diqqətli, daha canlı olurdu ki, bunun səbəbi, hətta Bagiranın özünə belə aydın deyildi.

Bir dəfə qara bəbir bu barədə Mauqliyə sual verdikdə oğlan gülərək dedi:

– Ov zamanı əlim boş çıxanda mən hiddətlənirəm. Bir-iki gün ac qalanda çox acıqlı oluram. Məgər gözlərimdən bilinmirmi?

Bagira dedi:

– Sənin qarnın ac olur, ancaq yemək istədiyin gözlərinə qətiyyənlə hiss olunmur. Ov ovlayırsan. Yemək yeyir-

sən, üzürsən – amma gözlərin, yağışda da, gündə də eyni cür olan daş kimi heç vaxt dəyişilmir.

Mauqli uzun kirpiklərini tənbel-tənbel qaldıraraq bəbirə baxdıqda o, həmişə olduğu kimi, yenə də başını aşağı saldı. Bagira öz ağasının kim olduğunu bilirdi...

Onlar Vaynqanqa çayı üzərindəki hündür tərənin döşündə uzanmışdılar. Aşağıda səhər dumanı ağ-yaşıl zolaqlarla çökəklərə yaslanmışdı. Günəş doğanda bu duman yığınları birləşərək, dalğalanan qızılı-qırmızı bir dənizə çevrildi və get-gedə yuxarıya qalxmağa başladı. Mauqli ilə Bagiranın uzandıqları quru otların üstünə mayili qısa şüalar sancıldı. İlin soyuq çağları artıq sona yetirdi, ağacların yarpaqları saralıb-solmuş, qurumuşdu. Yel vurduqca onların yeknəsək xışıltısı eşidilirdi. Küləyin tutduğu xırdaca bir yarpaq budağa elə şiddətlə çırpılırdı ki, Bagira onun səsinə yuxudan oyandı. Bəbir səhərin havasında sinə dolusu nəfəs aldı, boğuq-boğuq, uzun-uzadı öskürdü, arxası üstə çevrilərək qabaq pəncələri ilə titrəyən yarpağı vurdu.

– Daha il döngəyə çatıb, – deyə o dilləndi. – Cəngəllik yenidən irəliyə hərəkət edir. Təzə sözlər-söhbətlər vaxtı yaxınlaşır. Yarpaq da bunu bilir. Bu, nə qədər yaxşıdır!

Mauqli bir cəngə otu kökündən qoparıb dedi:

– Ot hələ qurudur. Hətta Bahar Gözü nədir (mumdan qayrılmış zəng çiçəyinə oxşayan xırdaca qırmızı çiçək) o da hələ açılmayıb... Bagira, nə edirsən, meşə pişiyi kimi bu cür arxası üstündə eşələnmək, pəncələri ilə havanı döyəcləmək, cırmaqlamaq heç qara bəbirə yaraşan işdirmi?

– Aou! – deyə Bagira səsinə uzatdı.

– Heç qara bəbirə bu cür əzilib-büzülmək, öskürmək, ulamaq, otların üstündə ağnamaq yaraşarmı? Unutma ki, sənle mən cəngəlliyin ağasıyıq.

– Hə, düz deyirsən, qulağım səndədir, körpə, – deyə bəbir tez qarnı üstə çevrildi və qara tükləri pırtlaşmış böyürlərindən tozu çırpdı (o, qışdan sonra tükünü töküb dəyişməyə başlamışdı). – Əlbəttə, səninlə mən cəngəlliyin

ağasıyıq! Kim Mauqli qədər qüvvətlidir? Kim onun qədər ağıllıdır?

O, danışdıqca səsinə elə qərribə uzadırdı ki, Mauqli dönüb baxdı, görsün qara bəbir onu ələ salmır ki. Çünki cəngəllikdə deyilişi mənası ilə düz gəlməyən çoxlu sözlər vardır...

– Dedim ki, əlbəttə, sənənlə mən cəngəlliyin ağasıyıq, – deyə Bagira təkrar etdi. – Məgər mən səhvimi edirəm? Mən elə bilirdim ki, körpə burada, yerdədir. Heç demə, o, göylərdə uçurmuş, eləmi?

Mauqli dirsəklərini dizlərinə söykəyib oturaraq günəş işığına qərq olmuş vadiyə tamaşa edirdi. Təpənin aşağı tərəfindən meşədə bir quş xırıltılı səslə oxuyaraq bahar nəغمəsinin ilk notlarını təkrar edirdi. Bu hələ bir qəddərdən sonra bütün cəngəlliyi dolduracaq cəh-cəhli, dolğun səslə təranənin yalnız, necə deyərlər, kölgəsi idi. Lakin Bagira bu mahnını dərhal eşitdi...

– Bu oxuyan qırmızı ağacdələndir, Feraodur, – deyə qara bəbir dilləndi. – Mən də öz mahnımı yavaş-yavaş yadıma salım.

Bagira xırıldayaraq öz-özünə zümzümə etməyə, arabir də dayanıb dinləməyə başladı.

Hindistan cəngəlliyində ilin fəsilləri, demək olar ki, hiss edilmədən dəyişilir. Sanki cəmi iki fəsil vardır: biri quraqlıq, digəri isə yağmurluqdur. Lakin selləmə yağan yağışlara və duman kimi qalxan tozanağa diqqət etdikdə məlum olur ki, ilin hər fəsli öz vaxtında gəlir keçir. Cəngəllikdə ilin ən füsunkar vaxtı bahardır. Burada yaz başqa yerlərdəki kimi bomboş çölləri öz otları, gül-çiçəkləriylə yenidən bəzəməli olmur. O, üstündən qış addamış, lakin şaxta-boran görməmiş, hələ də yaşıl olan yarpaqların arasından boylanıb gülümsünür, yorğun düşmüş yarıçılpaq torpaq yenidən dirçəlir, tərəvətlənir. Burada bahar öz işini çox məharətlə görür – dünyanın heç yerində yaz cəngəllikdəki qədər gözəl olmur.

Nəhayət, elə bir gün gəlib çatır ki, cəngəllikdə hər şey saralıb-solur, hətta bürkülü havanı dolduran ətirilər də sanki köhnəlib zəifləyir. Bunu izah etmək mümkün deyil, bunu ancaq hiss etmək olur. Sonra yenə də bir gün gəlir ki, bütün iylər təzələnir, qışdan çıxmış heyvanların yaprışmış tükləri uzun-uzun cəngəllərlə tökülməyə başlayır. Bundan sonra yağış düşür, bütün ağaclar, kollar, bambuklar, marmırlar və tər yarpaqlı bitkilər oyanır, cəngəlliyə səs salaraq boy atmağa, böyüməyə başlayır. Onların bu səsini insan qulağı belə eşidə bilər. Bunun ardınca gecə-gündüz susmaq bilməyən ahəstə bir uğultu eşidilməyə başlayır. Bu, nə arıların vızılıtsıdır, nə çayların şarılıtsı, nə də ağacların zirvəsini yırgalayan küləyin vıyılıtsı – bu baharın titrək nəfəsi, günəşin isitdiyi məsud aləmin zümzüməsidir.

Əvvəllər fəsillərin dəyişməsi Mauqlini sevindirərdi. Sıx otların arasında açılmış ilk Yaz Gözü çiçəyini, bahar buludlarının ilk karvanını birinci olaraq Mauqli görərdi. Gecələr ulduzların işığında onun səsi çiçəklərlə örtülü, rütubətli çökəklərdən, dərələrdən gələrdi, orada Mauqli gah qurbağaların səsinə səs verər, gah da yaz gecələrində səhərə qədər susmaq bilməyən yapalaqları yamsılayardı. Öz xalqının etdiyi kimi, o da gəzib dolanmaq üçün bütün fəsillərdən ancaq baharı seçər, toran qovuşandan dan ulduzu doğana kimi kef xatirəsinə mülayim havanı yara-yara qaçar, sonra da başından tər çiçəklərdən əklil olduğu halda bərkədən gülə-gülə, tövşüyə-tövşüyə qayıdıb gələrdi. Belə vaxtlarda dörd canavar dostu onunla birlikdə cəngəllikdə gəzib dolanmağa çıxmırdı. Onlar başqa qurdlara qoşulub mahnı oxumağa gedirdilər.

Yaz fəslində cəngəllik sakinlərinin qayğısı qat-qat artır, başı bərk qarışır, Mauqli onlardan hər kəsin öz dilində səsləndiyini – kiminin böyürdüyünü, kiminin zingildədiyini, kiminin fışdırıq çaldığını aydın eşidirdi. Bu vaxt onların səsi başqa fəsillərdəkitək çıxmır: elə müəyyən dərəcədə buna görə ki, yaz Yeni Söhbətlər Dövrü adlanır.

İlk yaz səhəri açıldı. Bəzi yerləri tunc rəngində, bəzi yerləri xoş göy, bəzi yerləri qızıltək parlayan tovuzquşu Mor səslənərək cəngəllikdən yeni rayihələr gəldiyini hamıya xəbər verdi, başqa quşlar da ona qoşuldular. Vaynqanqanın kənarında yüksələn qayada duran Mauqli Bagiranın həm qartal hayqırtısına, həm də at kişnəməsinə bənzər xırıltılı səsini eşitdi. Yuxarıda cana gəlmiş budaqlar arasında meymunlar zingildəşir, oynasır, süpürləşirdilər. Mauqli gözünü dolandırıb ətrafa nəzər saldı, yalnız bir-birinə üz-gözünü əyən, öcəşən, ağacdən-ağaca tullanan meymunları, bir də aşağıda dağın əydəmində rəngarəng quyruğunu açıb rəqs edən Moru gördü.

– Cəngəllikdən təzə iylər gəlir, – deyə tovuzquşu bərkədən səsləndi. – Ovun uğurlu olsun, Balaca Qardaş! Nə üçün cavab vermirsən?

Quzğun Çil də öz dişisi ilə birlikdə aşağıya enərək Mauqlini fiştiriqla salamladı:

– Ovun uğurlu olsun, Balaca Qardaş!

Onların hər ikisi Mauqlinin o qədər yaxınlığından uçub keçdilər ki, ağ qanadlarının ucu oğlana toxundu.

Cəngəlliyn yarım mil enliyində bir zolaq yerinə yüngül yağış düşdü, titrəşən körpə yarpaqları islatdı. Sonra da astaca göy guruldadı, ikiqat qövsi-qüzeh quruldu, hava açıldı. Cəngəllikdə buna «Fil yağışı» deyirlər. Bahar gurultusu kəsildi, lakin elə bil bütün cəngəllik xalqı ağız-ağıza verib birdən səslənirdi.

Mauqli qışqıraraq dostlarını çağırırsa da, dörd canavardan heç biri ona cavab vermədi. Onlar uzaqda başqa canavarlarla birlikdə bahar nəğməsi oxuduqlarından Mauqlinin çağırışını eşitmədilər.

«Hə, – deyə Mauqli ürəyinin dərinliyində haqsız olduğunu etiraf etsə də, öz-özünə gileylənməyə başladı. – Dəkəndən vəhşi itlər gələndə, yaxud bambukluqda Qırmızı Çiçək oynayanda bütün cəngəllik Mauqlinin yanına axışib gəlir, ona cürbəcür böyük adlar verir, tərəfləyir. İndi Yaz Gözü qızarıb deyə hamısı çaqqal Tabaki kimi qudurub...»

Bu axşam Mauqli erkən ovunu qurtardı və yaz gəzintisinə çıxmazdan əvvəl ağırlaşmamaq üçün az yedi. Hər tərəf süd kimi aydınlıq idi. Belə gecələri cəngəllikdə ağ gecələr adlandırırlar. Bütün bitkilər sanki keçən gün ərzində bir aydakından çox boy atıb böyümüşdü. Hələ dünən saralmış yarpaqlarla örtülmüş olan budaqları indi əyilib Mauqli sındıranda damcı-damcı şirə axırdı. Sıx, qıvrım mamırlar oğlanın ayaqlarını isidir, köhnə otların iti qırıqları daha onun əlini kəsmirdi.

Mauqli qaça-qaça yaz gəzintisinə başlarkən sevincindən uca səslə oxudu. Bu, qaçmaqdan daha çox uçmağa bənzəyirdi. Çünki o, uzun bir enişlə başısağa yüyürdü, həm də cəngəlliyin qalın yerindən şimal bataqlıqlarına tərəf uzanan bu yamacın yumşaq torpağında onun addımlarının səsi eşidilmirdi. İnsanlar tərəfindən tərbiyə edilmiş adam ayın aldadıcı işığında bu cür yerlərlə irəlilərkən dəfələrlə ilişib büdreyərdi, lakin uzun illər boyu meşədə ömür sürmüş Mauqli qüvvətli ayaqlarını yerə inamla basaraq quş kimi süzürdü. Qabağına çürük bir tir, yaxud daş çıxanda o, sürətini azaltmadan asanlıqla onların üstündən sıçrayıb keçirdi. Yerdə qaçmaqdan usandıqda o, meymun kimi əl atıb möhkəm sarmaşıqlardan yapışır, dırmaşmaq nədir, sanki qanad açıb, bir anda ağacın təpəsindəki nazik budaqlara qalxır və kefi istəyincəyə qədər orada, ağacların zirvəsində öz səyahətinə davam edirdi. Sonra o, yarpaqlarla örtülmüş sarmaşıqların kaman kimi əyri uzun gövdəsiylə sürüşərək yenə də yerə enirdi.

Mauqli öz yolu üzərində bəzən gecə çiçəklərinin tünd ətrindən baş çatlayan, ətrafı nəm qayalarla örtülmüş bükülü dərələrə rast gəlir, başdan-ayağa güllərlə örtülmüş sarmaşıqlar görür, ay işığının ağaclar arasından süzülərək, mərmər paketin damlarıtək xal-xal etdiyi dar meşə cığırlarından keçir; sinəsinə qədər qalxan, sanki qollarını onun belinə dolayaraq öz ağuşuna dartan cavan pöhrəliklərdən addayır, zirvələrindəki qayalar parçalanıb tökülmüş

təpələrdə bu daşdan o daşa tullanaraq zağalardakı tülküləri ürküdürdü. O, harada isə uzaqda qılinc dişini ağacın gövdəsinə sürtüb itiləyən vəhşi qabanın astaca çux-çuxunu eşidir, bir qədər keçəndən sonra isə ağacın sarı qabığını parçalayan, didik-didik edən, gözləri od saçan, ağzının köpüyü üz-gözünə dağılmış heyvanın özünü görürdü. Bəzən də belə olurdu ki, o, toqquşan buynuzların şaq-qıltısını, fısıltı, böyürtü eşidib, yana burulur, bir cüt qızmış, hiddətlənmiş kəlin böyründən ötüb keçirdi. Başlarını aşağı əyərək kəllə-kəlləyə gələn bu heyvanlar bir-birini buy-nuzlayır, gah irəliyə soxulur, gah geri çəkildilər. Bədənlərinin ora-burasından axan qan ay işığında qara rəngə çalırdı. Yaxud çayın keçidindən addayarkən harada isə öküz kimi böyürən timsah Cakalanın səsinə eşidirdi. Bəzən də təsadüf elə gətirirdi ki, bir yerə kütləşmiş zəhərli ilanları narahat edirdi, lakin onlar qıvrılıb Mauqlinin üstünə atılana kimi, oğlan işıldaşan çınqıllıqla qaçaraq meşənin dərinliklərinə doğru uzaqlaşır.

Həmin gecə o, bu qayda ilə yoluna davam edir, özünü cəngəllikdə hamıdan xoşbəxt hiss edərək gah mahnı oxuyur, gah qışqırırdı. Nəhayət, çiçəklərin ətri bataqlıqların artıq yaxında olduqlarını ona xəbər verdi. Bataqlıqlar isə Mauqlinin, adətən, ova çıxdığı ən uzaq meşələrdən də uzaqda idi.

Burada da insanlar tərəfindən təlim-tərbiyə edilmiş adam üç-dörd addım atmamış başlı-bütünlü bataqlığa gömülərdi. Ancaq Mauqlinin ayaqları onu bataqlıqdakı xırda quru dikdirlərin birindən o birinə keçirir, adacıqdan-adacığa addadır, gözlərin köməyinə ehtiyac hiss etmirdi. Mauqlı vəhşi ördəkləri ürküdə-ürküdə bataqlığın ortasına gəlib çatdı və orada qara suyun üzərinə əylmiş, mamır basmış bir ağac gövdəsinin üstündə əyləşdi. Bu an onu dörd tərəfdən əhatə edən bataqlıq yuxuya getməmişdi. Çünki quş tayfası bahar çağı çox sayıq yatır, bütün gecəni bataqlıq üzərində dəstə-dəstə uçuşur. Lakin hündür qa-

mışlar arasında oturub, sözsüz mahnı oxuyan, ayağının bərkiyib codlaşmış altına batmış köhnə tikanı axtaran Mauqliyə heç kəs fikir vermirdi.

Qamışlıqda bir camış dizləri üstə qalxaraq fısıldadı:

– İnsan!

– U-u! – deyə vəhşi kəl Mesa cavab verdi. (Mauqli onun lehmənin içində bir böyrü üstündən o biri böyrü üstünə çevrildiyini aydın eşidirdi!) – O, insan deyil, tüksüz canavardır, özü də Sion Sürüsündəndir. Belə gecələrdə o, dinclik bilmir, hey ora-bura qaçır.

Camış yenə başını ota tərəf əyərək:

– U-u! – deyə səsləndi. – Mən elə bilirdim ki, bu insandır.

– Sənə deyirəm ki, yox. Ey Mauqli, yoxsa yenə bir təhlükəmi var? – deyə Mesa böyürdü.

– «Bəs bura qorxulu deyilmi»... – Oğlan onu yamsılayaraq: «Yoxsa yenə bir təhlükəmi var?» – dedi. – Mesanın bütün fikir-zikri ancaq bir şeydir: təhlükə var, ya yox... Meşədə o yan-bu yana qaçıb sizin qayğınıza qalan Mauqlini heç yadınıza da salmırsınız.

Mauqli özünü saxlaya bilməyib, qamışların arası ilə xəlvətcə Mesaya yanaşdı və bıçağın ucunu ona batırdı. Başdan ayağa qədər lehməyə batmış nəhəng kəl palçıqın içindən sıçrayıb ayağa qalxanda sanki top mərmisi partladı. Mauqli isə bu vaxt elə bərkdən güldü ki, ayaq üstündə dayana bilməyib yerə çökməli oldu.

– İndi onu danış görək Sion Sürüsünün tüksüz canavarı vaxtilə səni necə otarırdı, Mesa! – deyə o qışqırdı.

Palçığı qabaq ayaqları ilə eşələməkdə olan kəl fısıldayaraq dedi:

– Canavar?! Sənsən canavar? Bütün cəngəllik bilir ki, sən ev heyvanlarını otarırdın. Sən də bax o əkilmiş tarlaların ara-bərəsində, toz-torpaq içində qışqırışan uşaqlardan birisən. Yox, sən cəngəllik canavarısan! Yoxsa ovçu heç vaxt

zəlilərin arasından bu cür ilan kimi ora-bura şütüyə bil-məz, çaqqala layiq axmaq bir zarafatdan ötrü məni öz rəfiqəmin yanında qorxudub rüsvay eləməzdi. Bircə quruya çıx, mən... mən səni... – Kəl danışdıqca ağzından köpük axırdı, çünki bütün cəngəllikdə onlardan tez acıqlanan, qızıışan heyvan yoxdur.

Mauqli fıs-fıs fısıldayan kələ tamaşa edir, üzünün ifadəsini belə dəyişmirdi. Qalxıb ətrafa səpələnən palçıqqarışq suyun şırıltısı yavaş-yavaş ağzı deyənə qulaq eşidəndə o soruşdu:

– Mesa de görüm, bataqlığın yaxınlığında hansı insan sürüsü yaşayır. Mən cəngəlliyin bu yerlərinə nabelədəm.

– Şimala tərəf get, – deyə kəl hiddətlə böyürdü, görünür Mauqli bıçağı ona çox bərk batırmışdı. – Bu cür ancaq inək otaran naxırçılar zarafat eləyirlər. Çıx get, bunları bataqlığın qırağındakı kənddə nağıl elə...

– İnsan sürüsü cəngəllik haqqında danışılanlara qulaq asmağı sevmir. Elə mən özüm də belə fikirdəyəm ki, sən dərinin azacıq cızılması elə böyük bir şey deyil ki, onu başqasına nağıl edəsən. Ancaq hər halda o kəndə baxmağa gedirəm! Gedirəm! Sakit ol! Axı Cəngəllik Ağası səni hər gecə otarmağa gəlmir...

Mauqli bataqlığın kənarındakı altı boşluq olan yumşaq yerə çıxdı. Çünki bilirdi ki, Mesa onun ardınca həmin yerə cummaz. Oğlan kəlin hiddətlənib özündən çıxmasına gül-gülə qaçıb uzaqlaşdı.

– Odur, bax, orada lap yerə bitişik bir ulduz görünür, – deyə o əllərini boru şəklində birləşdirərək gözüünə tutub diqqətlə baxdı. – Bahasına xilas olduğum kələ and olsun, bu, ulduz deyil, Qırmızı Çiçəkdir, həmin o Qırmızı Çiçək ki, Sion Sürüsünə gəlib düşməzdən əvvəl yanında uzanıb qızınırdım. Hə, daha baxdım, indi gəzintini qurtarmaq lazımdır.

Bataqlığın qurtaracağından geniş bir çəmənlik başlanırdı. Mauqlinin gördüyü işıq da buradan gəlirdi. Çoxdan

bəri idi ki, insanların işləri onu maraqlandırmırdı, lakin bu gecə Qırmızı Çiçəyin uzaqdan işıldaması yaxşı bir ov, yeni bir qənimət kimi onu cəlb edir, çağırırdı.

– Gedib baxacağam, – deyə o öz-özünə dilləndi, – görüm insan sürüsü o vaxtdan bəri çoxmu dəyişilib...

Mauqli kefi istəyəni etdiyi öz doğma cəngəlliyində olmadığını tamamilə unudaraq, şəhli otların üstü ilə addımlayırdı. O, birbaş işıq gələn daxmaya doğru gedirdi. Oğlan kəndin civarına çatanda üç-dörd it ağız-ağıza verib, hürüşməyə başladı.

– Ho! – deyə Mauqli səssizcə yerə çöküb, canavarsayağı boğuş-boğuş uladı, itlər dərhal səslərini kəsdilər. – Nə olar-olar. Mauqli, insan sürüsünün mağaraları ilə sənə nə işin?

O, əlini dodaqlarına çəkdi, çox illər bundan əvvəl başqa insan sürüsü onu öz içərisindən qovarkən atılan bir daşın onun dodaqlarını necə parçaladığını yadına saldı.

Daxmanın qapısı açıldı, bir arvad kəndə dayanıb, gözlərini qaranlığa zillədi. İçəridə uşaq ağladı, arvad ona tərəf çönüb dedi:

– Yat, qorxma. Görünür, itlər çaqqala hürür. Bir azdan səhər açılacaq.

Otların arasında oturan Mauqli qızdırmalı adam kimi tir-tir əsməyə başladı. O, bu səsi yaxşı tanıyırdı, lakin tam əmin olmaq üçün astadan:

– Messua! Messua! – deyə çağırırdı. Oğlan insan dilini dərhal yadına saldığına təəccüb etdi.

Qadın titrək səslə soruşdu:

– Kimdir məni çağıran?

– Məgər yadından çıxıb? Tanımırsan? – Bu sözləri deyərkən Mauqli boğazının quruduğunu hiss etdi.

– Əgər bu sənənsə, onda de görüm, mən sənə adını nə qoymuşdum? Tez de! – Arvad qapını yarıya qədər örtüb, sinəsini tutdu.

– Natxu! Natxu! – deyə Mauqli cavab verdi, çünki yadınızda olduğu kimi oğlan ilk dəfə insan sürüsünə gələndə Messua onu bu adla çağırmışdı.

– Gəl, oğlum! – deyə qadın Mauqlini səslədi.

Oğlan irəliyə gəlib, həmişə mehribanlıq gördüyü və vaxtilə insan sürüsünün hücumundan xilas etdiyi qadının üzünə işıqda diqqətlə baxdı.

Messua qocalmış, saçlarına dən düşmüşdü, lakin gözləri və səsi yenə də əvvəlki kimi idi.

Bütün analar kimi, Messua da elə bilirdi ki, ayrılarkən Mauqlini nə cür qoyub getmişdisə, eləcə də görəcəkdir; odur ki, indi gözlərini təəccüblə Mauqlinin döşündən ayırıb, onun qapı çərçivəsinin yuxarısına toxunan başına yönəltdi.

– Mənim oğlum... – deyə titrək səslə dillənərək onun ayaqlarına yıxıldı. – Yox, o indi daha mənim oğlum deyil, o, meşə ilahisidir! Ah!

Boynundan bıçaq asılmış, ucaboy, qüvvətli, yaraşığı Mauqlinin üstünə çıraqdan qırmızı işıq düşmüşdü, qara uzun saçları çiynlərinə dağılmışdı, başında ağ yasəmən-dən hörülmüş əklil vardı. Bu an onu, doğrudan da, əfsanəvi meşə ilahilərinə oxşatmaq olardı. Çarpayının üstündə mürgüləyən uşaq yerindən sıçradı və qorxudan qışqıraraq ağlamağa başladı. Messua onu sakit etmək üçün döndü. Mauqli hərəkətsiz dayanıb küplərə, içərisində taxıl olan kəndiyə* – insanların işlətdikləri hər bir şeyə maraqla tamaşa edirdi. Bunların hamısı ona tanış idi.

– Nə yemək, içmək istəyirsən? – deyə Messua yenidən ona tərəf çönərək pıçıldadı. – Bu gördüklərinin hamısı sənindir. Sən bizi ölümdən qurtarmısan. Ancaq de görüm, sən Natxusan, yoxsa elə, doğrudan da, meşə ilahisisən?

– Mən Natxuyam, – deyə Mauqli cavab verdi, – mən evdən çox-çox uzaqda idim, işıq görüb buraya gəldim. Bil-mirdim ki, sən buradasan.

* **Kəndi** – palçıqdan hazırlanmış qab

Messua qorxa-qorxa dedi:

– Biz Kanhivara gedəndən sonra ərim orada qulluğa girdi, ona görə də burada bir az torpaq ala bildik. Çox yaxşı yerdir, lap köhnə kəndimizdəki kimidir, onsuz da bizə çox yer lazım deyil – iki nəfərik.

– Bəs, o gecə elə bərk qorxan kişi hanı?

– Bir il olar ki, rəhmətə gedib.

– Bəs, bu kimdir? – deyə Mauqli uşağı göstərdi.

– Bu da mənim oğlumdur, iki qış bundan əvvəl olub.

Əgər sən meşə allahısansa, Cəngəllik İnayətini onun üstündən əsirgəmə, qoy sənin... sənin xalqın ona dəyib-toxunmasın, necə ki, o gecə bizə toxunmadı.

Messua körpəsini qucağına götürəndə uşaq qorxunu yadından çıxardaraq, Mauqlinin boynundan asılmış bıçağa sarı əyildi. Mauqli ehmalca onun balaca əllərini kənar etdi.

Messua tutula-tutula dedi:

– Əgər sən pələngin apardığı Natxusansa, onda bu sənənin kiçik qardaşıdır. Bu saat ocağı qalayaram, isti süd içərsən. Yasəmən əklilini başından götür. Belə xırda otaqda onun ətrinə dözmək olmaz.

Mauqli isti südü iri qurtumla hortladır, Messua da yanında oturub arabir onun çiyinlərini sıgallayır, oxşayırdı. O, bu oğlanın öz itkin balasını ya gözəl cəngəllik ilahələrindən birimi olduğunu kəsdirə bilməsə də, onun sağ-salamat olduğuna hədsiz dərəcədə şad idi.

– Oğlum, – deyə, nəhayət, Messua dilləndi, onun işıq gəlmiş gözlərində iftixar hissi oxunurdu. – Mənim balam, indiyə qədər heç sənə deyən olubdurmu ki, sən dünyada hamıdan qəşəngsən?

– Nə? – deyə Mauqli təəccüb etdi, çünki o, ömründə belə bir söz eşitməmişdi.

Mehriban Messua fərəhlə güldü. O, sualının cavabını oğlanın üzündən oxumuşdu.

– Demək, bu sözü birinci dəfə məndən eşidirsən eləmi? Belə də olmalıdır. Hərçənd analar öz övladlarına belə

şeyləri həmişə demirlər, ancaq hər halda bunu ilk dəfə məndən eşitməyin yaxşıdır! Sən çox qəşəngsən. Mən ömrümdə bu gözəlliyi heç kimdə görməmişəm.

Mauqli çiyinlərinin üstündən özünə baxmağa çalışaraq başını o tərəf-bu tərəfə əyir, Messua isə uğunub gedirdi; o qədər güldü ki, axırda oğlan da ona qoşulub, səbəbini özü belə bilmədən gülməyə başladı. Uşaq da bu vaxt qəhqəhə ilə gülə-gülə gah bunun, gah onun yanına qaçırdı.

Messua onu tutub sinəsinə sıxaraq dedi:

– Sən də qardaşına gülürsən? Əgər sən böyüyəndə heç olmasa onun yarısı qədər qəşəng olsan, knyazın kiçik qızını sənə alarıq, yekə-yekə fillərdə gəzib kef edərsən...

Messua danışarkən Mauqli onun hər üç sözündən birini ancaq başa düşə bilirdi. Sürətlə keçib gəldiyi qırx millik yoldan sonra isti süd onu mürgülətməyə başladı. Oğlan böyrü üstündə yerə uzanıb büzüsdü, bir dəqiqə keçməmiş dərin yuxuya getdi. Messua onun üstünə örtüb, üz-gözünə dağılmış saçlarını geriye yığdı. Qadın xoşbəxt idi.

Cəngəllik adətinə görə Mauqli həmin gecənin qalan hissəsini və ondan sonra başlanan bütün günü axşama qədər yatdı. Çünki o, arxayın idi. Tamamilə yatmayan sayıq duyğuları ona xəbər verirdi ki, burada onu heç bir təhlükə gözləmir. Nəhayət, oyandı və elə bir sıçrayışla yerindən qalxdı ki, bütün daxma lərzəyə gəldi: üstünün yorğanla örtülü olduğundan yuxuda görmüşdü ki, tələyə düşüb. O, əlini bıçağa ataraq döyüşə hazır vəziyyətdə dayananda hələ gözləri yuxulu idi.

Messua gülə-gülə onun üçün şam yeməyi gətirdi. Qadının tapıb süfrəyə düzdüyü yalnız hisli ocaqda bişirilmiş quru çörək, düyü, bir də şor təməri-hindi idi. Bu yemək ancaq qaranlıq düşənə kimi Mauqliyə kifayət edərdi, ondan sonra isə özü ova çıxıb bir şey əldə edəcəkdi.

Bataqlıqdan gələn rütubət iyi onu acdırır və həyəcanladırırdı. O, bahar gəzintisini qurtarmaq istəyirdi, lakin

uşaq, nə olur-olsun, onun qucağından düşmək istəmirdi. Bir tərəfdən də Messua mütləq onun uzun zil qara saçlarını darayıb səliqəyə salmağa çalışırdı. Daraya-daraya sadə uşaq mahnıları oxuyur, gah Mauqlini oğlu adlandırır, gah da yalvarırdı ki, cəngəllikdəki ixtiyaratının heç olmasa kiçik bir hissəsini uşağa versin.

Daxmanın qapısı bağlı olsa da, Mauqlinin qulağı bayırdan gələn tanış səsi dərhal aldı. Qapının altından iri boz pəncə görünüb, Boz Qardaşın astaca, yanıqlı ulartısı eşidildikdə, Messuanın qorxudan ağzı açıla qaldı.

– Get gözlə, mən sizi çağıranda gəlmək istəmədiniz, – deyə Mauqli başını qapıya tərəf çöndərmədən cəngəllik dilində danışanda iri boz pəncə dərhal görünməz oldu.

Messua dedi:

– Bu... bu... nöqərlərini özünlə gətirmə. Mən... Biz cəngəlliyə heç nə eləməmişik, aramızda həmişə sülh olub.

– Bundan sonra da olacaq, – deyə Mauqli ayağa qalxdı. – Kanhivara getdiyin gecəni bir yadına sal. O vaxt sənin dalınca, qabağınca neçə-neçə belələri gedirdi... Hə, demək belə çıxır ki, cəngəllik xalqı lap yazın özündə də mənə unutmayanda unutmur. Ana, mən gedirəm!

Messua itaətlə qapıdan kənara çəkildi; o, Mauqlini hələ də meşə ilahisi hesab edirdi. Lakin oğlanın əli qapının dəstəyinə toxunar-toxunmaz qadının qəlbində cüşə gələn analıq hissi onu irəli atılaraq sonsuz bir məhəbbətlə Mauqlinin boynuna sarılmağa məcbur etdi.

– Həmişəlik getmə! – deyə o, pıçıldadı. – Oğlum olsan da, olmasan da – gəl. Mən səni sevirəm. Bir bax, o da sənin getməyini istəmir.

Uşaq ağlayırdı, çünki işıldayan bıçağı olan bu adam ondan ayrılıb gedirdi.

– Yenə gəl, – deyə Messua təkrar etdi. – Gecə də, gündüz də bu qapı həmişə sənin üzünə açıqdır.

Birdən Mauqlinin boğazı sıxıldı, elə bil içəridən nə isə xırtdəyinə dirənib onu boğurdu. Buna görə də cavab verəndə səsi çox gərgin çıxdı.

– Necə olur-olsun, yenə də gələcəyəm... – Oğlan bu sözlərlə içəridən çıxıb qapını örtüdü və bu vaxt ona qısılan canavarın başını özündən kənar edərək dedi:

– Bu dəfə səndən narazıyam, Boz Qardaş. Nə üçün onda mən sizi səsləyəndə dördünüz də gəlmədiniz? İndi ondan nə qədər vaxt keçib.

– Nə qədər vaxt keçib? Bu dünən gecə olub. Mən... biz... cəngəllikdə yeni mahnılar oxuyurduq. Məgər yadından çıxıb?

– Doğrudur, doğrudur!

– Mahnılarımızı oxuyub qurtaran kimi, mən sənə izinlə qaçdım, – deyərək Boz Qardaş hərarətlə sözünə davam etdi. – Yoldaşlarıma hamısını buraxıb var gücüm ilə qaça-qaça buraya – sənə yanına gəldim. Ancaq sən nə eləmişən, Balaca Qardaş? Nə üçün insan sürüsü ilə bir yerdə yemək yeyib, onların içərisində yatırdın?

Mauqli addımlarını yeyinlədərək cavab verdi:

– Əgər mən sizi çağıranda gəlsəydiniz, heç vaxt belə iş tutmazdım.

– Bəs indi necə olacaq? – deyərək Boz Qardaş soruşdu.

Mauqli dedi:

– İndi özüm də bilmirəm.. Niyə mən sizi çağıranda gəlmirdiniz?

Boz Qardaş onun dabanını yalayaraq:– Biz həmişə sənəyləyik... həmişə sənəyləyik, – deyərək mırıldandı.

– Siz də mənimlə birlikdə insan sürüsünə gedərsinizmi? – deyərək Mauqli pıçıldadı.

– Bəs həmin o gecə, bizim Sürü sənə öz içərisindən qovanda mən sənə dalınca getməmişdimmi? Bəs tarlada yatanda sənə oyadan kim idi?

– O öz yerində... Gəl bir də gedək.

– Məgər bu gecə də sənə ardınca gəlməmişəmmi?

– Gəlmisən. Ancaq deyirəm bir dəfə də gedək, Boz Qardaş, bir dəfə də! Sən buna necə baxırsan?

Boz Qardaş susurdu. Sonra isə öz-özünə danışmış kimi mırıldandı:

– O qara Bagira elə doğru deyirmiş.

– O, nə deyirdi ki, bəyəm?

– İnsan gec-tez yenə də insanların yanına qaydır. Bizim anamız da həmişə bu sözü təkrar edirdi.

Mauqli astadan dilləndi:

– Akela da o Vəhşi İtlər Gecəsində bunu deyirdi.

– Bizim hamımızdan ağıllı olan Kaa da belə deyirdi.

– Bəs, Boz Qardaş nə deyir?

Boz Qardaş bir müddət cavab vermədən onun yanınca yortmaqda davam etdi, sonra qaçışının ahənginə uyğun olaraq kəsik-kəsik dedi:

– Ey, İnsan Balası... Ey, Cəngəlliyin Ağası... mənim süd Qardaşım! Sənin yolun – mənim yolum, sənin sığınacağın – mənim sığınacağım, sənin qənimətin – mənim qənimətim, sənin ölüm döyüşün – mənim ölüm döyüşümdür. Mən üçümüzün adından danışiram, ancaq bəs cəngəlliyə nə deyəcəksən?

– Yaxşı ki, sənin ağılına gəlib. Ovu görəndən sonra çox dayanıb gözləməyin mənası yoxdur, gərək üstünə atılıb parçalayasan. Sən tez get, hamını Şura Qayasına çağır, mən gəlib fikrimdəkiləri onlara danışacağam.

Başqa vaxtlar olsaydı, Mauqlinin çağırışına bütün cəngəllikdəkilər boyunlarının tüklərini qabardaraq toplaşardılar. Lakin indi başları bərk qarışmışdı – onlar mahnı oxuyurdular.

Mauqli qəmli düşüncələrə dalmış halda yaxşı bələd olduğu qayalara dırmaşaraq, vaxtilə Sürüyə qəbul olunduğu yerə çatanda orada ancaq dörd canavar dostunu, qocalıqdan gözləri, demək olar ki, tamamilə tutulmuş Balunu və bir də Akelanın indi boş qalmış qayası ətrafında qıvrılaraq onu üzük qaşı kimi dövrəyə almış nəhəng soyuqqanlı Kaanı gördü.

Mauqli onların yanında yerə yıxılanda Kaa:

– Demək, sənin yolun burada qurtarır, eləmi, İnsan Balası? – deyə fısıldadı. – Hələ o vaxt biz sənislə Soyuq Kahlarda görüşəndə mən bunu bilirdim. Cəngəllik qovmasa da, insan əvvəl-axır qayıdıb yenə də insanların yanına gedir.

Canavarların dördü də əvvəlcə bir-birinə, sonra da təəccüb və mütiliklə Mauqliyə baxırdılar.

– Demək, cəngəllik məni qovmur? – ... deyə Mauqli çətinliklə dillənə bildi.

Boz Qardaş və digər üç canavar hiddətlə mırıldanaraq: «Nə qədər ki, biz sağıq, heç kəs cürət edib...» – deyə dillənəndə Balu onları dayandırdı:

– Mən sənə Qanun dərsi vermişəm. Söz mənimdir, – deyə o danışmağa başladı. – Gözlərimin qabağındakı qayaları aydın seçə bilməsəm də, mən uzağı görməyi bacarıram... Ey Bala qurbağa, öz yolunla get, qanları sən qanından olanların arasında, öz Sürünün, öz Xalqının içərində yaşa. Ancaq nə vaxt sənə möhkəm caynaqlar, iti dişlər, yaxşı görən gözlər, yaxud qaranlıqda çox tez yayılan sözlər lazım olsa, onda ey, Cəngəlliyn Ağası, yadına sal ki, bütün cəngəllik sənindir və ilk çağırışına, köməyinə çatmağa hazırdır.

Kaa dedi:

– Orta cəngəllik də sənindir. Mən Balaca Xalqın haqqında danışmıram.

Mauqli qollarını geniş açaraq:

– Ey mənim qardaşlarım! – deyə hönkürə-hönkürə səsləndi. – Mən çıxıb getmək istəmirəm, ancaq elə bil kim isə hər iki ayağımdan yapışib dartır. Mən belə gecələri qoyub necə gedim?

– Yox, Balaca Qardaş, sən özün də baxsan, görərsən ki, burada eyib bir şey yoxdur, – deyə Balu təkrar edirdi. – Biz balı yeyəndən sonra boş pətəyi atıb gedirik...

– Qabıqdan ki çıxdın, – deyə Kaa əlavə etdi – bir də təzədən qayıdıb, onun içərisinə girə bilməzsən. Qanun belədir.

Balu:

– Qulaq as, – dedi, – ey mənim hamıdan çox istədiyim, heç kim səni burada saxlaya bilməz – nə sözlə, nə də güclə. Cəngəlliyn Ağası ilə kim mübahisə eləyə bilər? Mən sənin xırdaca Bala qurbağa olarkən bax orada ağ-ağ balaca daşlarla oynadığını görmüşəm. Təzəcə öldürdüyü cavan kəli verib səni qurtaran Bagira də görübdür. O gecəki baxışda iştirak edənlərdən indi ancaq biz sağ qalmışıq. Sənin süd anan ölüb gedibdir. Ata Canavar da ölüb. O vaxtkı Canavar Sürüsü artıq çoxdan tələf olmuşdur. Şirxanın axırının necə olduğunu sən özün bilirsən; Akelanı da vəhşi itlər öldürdülər. Onlar bütün Sion Sürüsünü qırıb məhv edərdilər, ancaq sənin müdrikliyin, sənin gücün o vaxt qurdları xilas etdi. İndi təkcə qocalar qalıblar. Daha sən bir körpə kimi Sürüdən icazə istəmirsən. Sən Cəngəllik Ağasısan, vaxt gəlib çatıb – indi özünə təzə yol seçirsən. İnsanla kim mübahisə edə bilər, kim onun adətlərinə qarşı çıxar?!

Mauqli:

– Bəs Bagira? – dedi. – Axı o, məni bir kəlin bahasına qurtarıb. Mən istəməzdim ki...

214 Bu an təpənin aşağısındakı pöhrəlikdən eşidilən şaq-qıltı və nəriltili Mauqlinin sözünü ağzında qoydu. Çox keçmədi ki, Bagira gəlib çıxdı. O yenə də həmişəki kimi qıvraq, qüvvətli və zəhmli idi.

– Bax buna görə, – deyə qara bəbir al-qana batmış sağ pəncəsini irəli uzatdı, – bax buna görə, mən gəlmirdim. Xeyli müddət idi ki, ov dalınca gəzirdim, indi öldürüb soymuşam; orada kolun altında – ikiyaşar bir kəlçədir. Həmin kəlçə səni azad edir, Balaca Qardaş. İndi bütün borclar artıqlaması ilə ödənməmişdir. O ki qaldı başqa məsələlər, onların hamısında mən Balunun dediklərinə şərikəm. – O, Mauqlinin ayağını yaladı. – Unutma ki, Bagira səni sevirdi, – deyə qara bəbir qışqırdı və qaçaraq uzaqlaşdı...

Təpənin ayağına çatanda, o, yenə də ucadan nərildəyərək dedi:

– Təzə yolda ovun uğurlu olsun, ey Cəngəllik Ağası! Unutma ki, Bagira səni sevirdi!

– Eşitdinmi? – deyə Balu dilləndi. – Daha hər şey bitdi. İndi çıx get, ancaq əvvəlcə mənə yaxın gəl. Ey fərasətli Bala qurbağa, gəl yanıma.

– Qabıqdan çıxmaq asan iş deyil, – Kaa səsləndi.

Mauqli bu vaxt başını kor ayının böyrünə söykəyərək onun boynunu qucaqlayıb hönkür-hönkür ağlayırdı. Qoca Balu isə hey onun ayaqlarını yalamağa səy edirdi.

Boz Qardaş sübhqabağı qalxan mehi iyləyərək:

– Ulduzlar seyrəlir, – dedi, bu gün biz hayanda yatacağıq? Axı bundan belə biz yeni yolla gedəcəyik...

Bu, Mauqli haqqındakı hekayələrdən axırıncısıdır.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Mauqlinin qardaşları	3
Kaanın ovu	30
«Pələng, pələng!»	63
Cəngəlliyə qorxu necə gəldi	86
Cəngəlliyin hücumu	108
Knyaz ankası	140
Vəhşi itlər	164
Bahar gəzintisi	196

Redyard Kiplinq

MAUQLİ

Bakı, «Təhsil», 2017.

Redaktoru *Sevinc Nuruqızı*

Bədii və texniki redaktoru *Abdulla Ələkbərov*

Üz qabığının tərtibatı *Aqil Əmrahov*

Kompüter tərtibatçıları *Mələk Şimşek, Təhmasib Mehdiyev*

Korrektoru *Natəvan İsmayılova*

Çapa imzalanmışdır 03.03.2017. Kağız formatı 60x90¹/₁₆.

Fiziki çap vərəqi 13,5. Sifariş 13. Tirajı 500.

«Təhsil Nəşriyyat-Poliqrafiya» müəssisəsinin
mətbəəsində çap olunmuşdur.

Bakı, AZ 1052, F.Xoyski küç., 121^A

Tel.: (+994 12) 567-81-28/29; Faks: (+994 12) 567-82-68

e-mail: tahsil_az@yahoo.com

www.tahsil.az